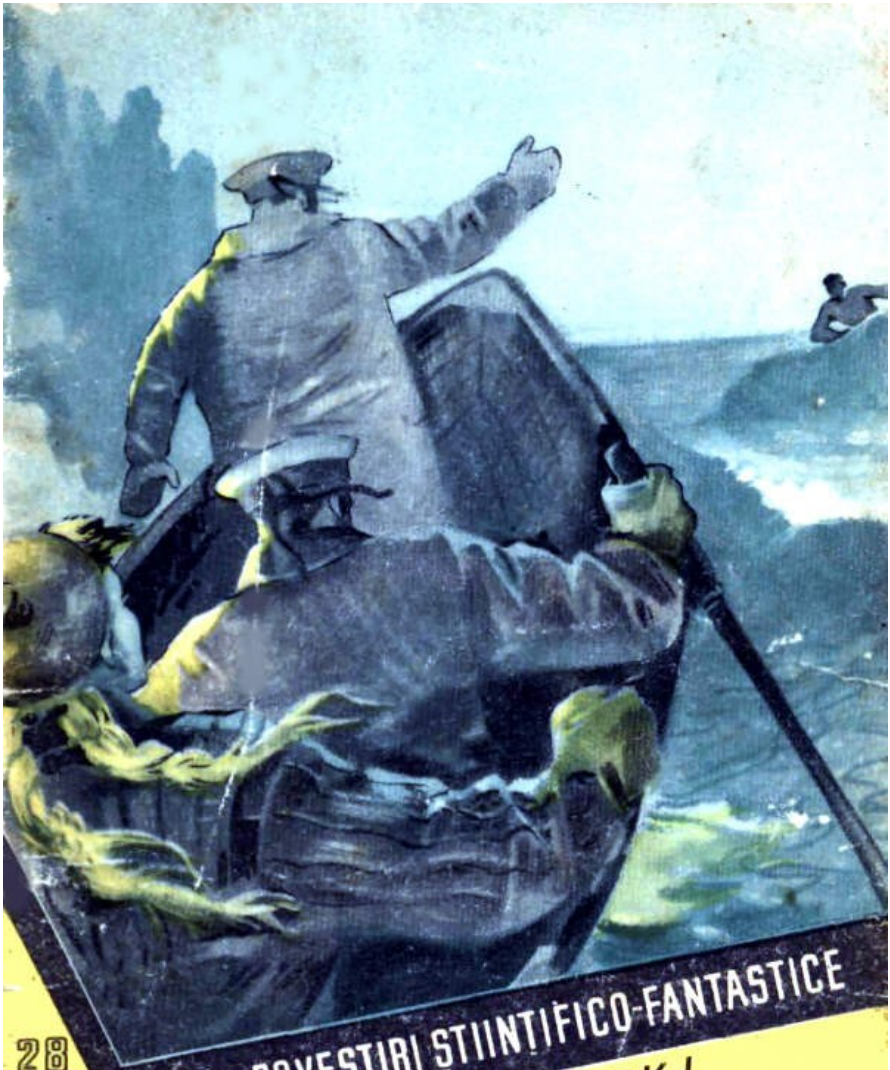

28

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

I. KALNIȚKI

Sfîrșitul ORAȘULUI SUBTERAN

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

I. KALNIŢKI

SFÂRŞITUL

ORAŞULUI SUBTERAN

*

Colecţia „Povestiri Ştiinţifico-Fantastice”.

28

UN OM PE UN SLOI DE GHEAŢA

— Vapor la prova! răsună de sus glasul matrozului de veghe.

Dar şi de pe puntea de comanda se vedea la orizont un nor de fum, care se deplasa încet spre vest.

După puţin timp se zări şi corpul navei.

— Ce vas o fi? murmura căpitanul Lunatov, potrivindu-şi binoclul la ochi. De unde o mai fi răsărit?... Aha! E sub pavilionul Moniei...

— Sub pavilionul Moniei? Atunci înseamnă că vine dinspre Insula Mare, răspunse secundul Râbnikov. Cred că transportă muniţii. Unde n-au ăştia baze militare navale şi aerodroame!... Tot globul ar vrea să-l înghită.

— O să le rămână în gât, n-ai grija, făcu Lunatov ochii mici şi adăuga; înseamnă, te rog, în jurnalul de bord întâluirea... Ai identificat vasul?

— Nu, tovarăşe căpitan. De când cu naufragiul „Delfinului", mi-a cam slăbit vederea. Nu disting chiar aşa departe.

— „Mafusail"! citi căpitanul. Ciudat! A câta oara îl întâlnim la aceasta latitudine? Hm! Cam des vine pe-aici. Tonajul – unsprezece mii cinci sute tone.

— Da, pe puţin, confirma Râbnikov şi coborî în cabina ofiţerilor. Acolo, pe masă era întinsă harta Mării Barentz, pe care, cu un creion roşu, fusese însemnată ruta lai „Dniepr". De la Murmansk, linia pornea în

sus, spre nord, cotind capricios printre câmpurile compacte de gheaţă, apoi cobora brusc spre sud şi se întorcea spre vest, marcând drumul de întoarcere al lui „Dniepr” înapoi spre ţărmurile patriei.

Râbnikov însemnă pe hartă locul întâlnirii şi scrise în jurnalul de bord:

„23 iunie, ora 11,31. La o distanţă de 6 – 7 mile spre sud am zărit vasul de transport „Mafusail” sub pavilionul Moniei, deplasându-se în direcţia vest. O asemenea deviere de la ruta obişnuita se poate explica numai prin necesitatea de a ocoli gheţurile mari, care anul acesta se întind la sute de kilometri spre est de Insula Mare.

Când Râbnikov urca iarăşi pe punte, „Mafusail” dispăruse din nou dincolo de orizont. Numai o dâră uşoara de fum mai stăruia în zare, acolo unde adineauri se contura silueta vasului.

— Eu mă duc, Ustin Petrovici, îi spuse căpitanul. Dar, te rog, dacă se întâmplă ceva, cheamă-mă imediat. Barometrul face salturi.

Rămas singur, Râbnikov îşi băgă mâinile adânc în buzunarele scurtei vătuite şi începu să cânte cu glas scăzut:

— Marea slăvită, sfinţitul Baikal…

Arctica… Până mai adineauri, marea reflecta jucăuş toate culorile curcubeului. Apa strălucea aurie, iar departe sloiurile de gheaţa păreau nişte diamante uriaşe montate într-un scut de aur. Dar vântul ce începuse să sufle dinspre nord întuneca deodată strălucirea mării şi şterse toate culorile. Nori de zăpada se abătură asupra vasului, ascunzându-i orizontul şi învăluindu-l într-o ceaţă deasă, cenuşie.

Ustin Petrovici îşi scoase pipa-i enorma, de o formă complicată, şi, umplând bine acest „agregat” cu tutun, începu să pufăie.

Vântul se înteţea, iar vizibilitatea se redusese şi mai mult. Nu se mai vedea decât până la cel mult douăzeci de metri. Râbnikov strigă tare ca să acopere vânzoleala furtunii:

— Matrozul de veghe!

— Aici matrozul de veghe! răspunse marinarul.

— Sună clopotul!

— Am înţeles, să sun clopotul!

Prelung şi solemn, începu să răsune gongul de alamă de la provă. Vântul purta până departe aceste sunete joase şi

tremurătoare.

Râbnikov privi înapoi. În cabina-i cu parbriz de sticlă, cârmaciul privea înainte, neclintit ca o statuie.

— La fiecare trei minute să sune sirena!

— Am înţeles! răspunse cârmaciul.

Acoperind şuierul tânguios al vântului şi trosnetul sloiurilor de gheaţă ce se ciocneau, se auzea neîntrerupt puternicul muget al sirenei.

Toate masurile fuseseră luate. Primejdia unei ciocniri cu un alt vas trebuia preîntâmpinată, deşi această parte a Oceanului îngheţat era pustie.

Tot mai repede se rostogoleau peste „Dniepr”, ajungându-l din urmă, norii şfichiuitori de zăpadă, mânaţi de furia vântului nordic. Aveai impresia că spărgătorul de gheaţă dă înapoi…

Undeva pe-aci, prin apropiere, ce afla mormântul „Delfinului”. O vreme întocmai ca asta fusese şi atunci. Torpiloarele hitleriste s-au apropiat pe nesimţite şi au atacat convoiul din care făcea parte şi submarinul „Delfin”. „Delfinul” a lansat două torpile – două torpiloare s-au scufundat. Deodată însă apărură vedetele-

torpiloare nemţeşti; una dintre ele se îndreptă asupra „Delfinului”. Submarinul trase trei proiectile în plin, dar nu mai avu timp să se lase la fund. Vedeta lovită, continuând să se mişte în virtutea inerţiei, izbi turnul submarinului şi-l smulse. Ca nişte copoi se năpustiră alunci vedetele, din toate părţile. Fasciştii începură să semnalizeze:

— Predaţi-vă!

Tare ar fi vrut ei să captureze un submarin sovietic în stare de plutire.

„Delfinul” răspunse cu foc susţinut. Încă o vedetă sări în aer. Nu mai aveau însă torpile, iar curând proiectilele şi cartuşele se terminară şi ele… Atunci toţi cei care se mai puteau ţine pe picioare se încleştară de braţe, şi deasupra mării răvăşite răsunară tonurile solemne ale imnului Uniunii Sovietice, Cu cât mai adânc se scufunda „Delfinul”, mutilat şi schilodit, cu atât mai puternic răsuna cântecul mândru al marinarilor sovietici de pe covertă. Tânărului puitor de mine Baştankin, apa îi ajunsese la gură. Corul pierdea un tenor răsunător… Atunci Râbnikov şi cu mecanicul-şef, Solnţev, îl ridicară pe

Baştankin pe umerii lor, şi marinarul cu gura plină de apă izbuti să mai strige:

— Nu veţi scăpa voi, bestiilor! Moarte fasciştilor! Tot moartea vă aşteaptă!

Râbnikov, Solnţev şi Baştankin se îmbrăţişară frăţeşte pentru ultima oară – şi totul se cufundă în beznă…

O săptămână mai târziu, Râbnikov îşi reveni în simţiri. Se afla în spital. „Delfinul” explodase sub apă şi el fusese zvârlit de suflul exploziei spre suprafaţă, iar acolo, la suprafaţă, s-a putut menţine graţie vestei lui de salvare, din cauciuc, care se umfla automat. Astfel a fost găsit şi cules de o dragă sovietică.

Din echipajul „Delfinului” nu s-a mai salvat nimeni. Râbnikov a auzit mai târziu că în Peninsula Pescarilor au fost îngropaţi într-un mormânt comun câţiva din marinarii sovietici aruncaţi de apă pe mal. Poate că şi osemintele lui Leonid Solnţev se află acolo…

— Războiul s-a terminat de mult. Râbnikov e din nou pe mare. Face serviciul de secund pe renumitul spărgător de gheaţă „Dniepr”. Toţi îl stimează şi-l preţuiesc. În luna mai, Râbnikov se înţelesese prin scrisori cu Lev, fiul lui Leonid, să viziteze

împreună mormântul eroilor din Peninsula Pescarilor, dar a fost nevoit să plece într-o cursă urgentă… Acum însă, cum ajunge la Murmansk, are să-şi ia un concediu, o să-l cheme pe Lev şi neapărat vor vizita împreună mormântul comun.

— Om peste bord! Pe un sloi de gheată!

Auzind vocea matrozului de veghe, Râbnikov alergă la tabloul de comandă automată şi întoarse manivela la „stop”.

— Ce om? Unde? Trăieşte?

— A rămas la pupă… Făcea semne cu mâinile, răspunse matrozul.

Maşinile stopară.

— Să vină la mine subofiţerul de cart, comandă Râbnikov. Coborâţi barca numărul şase. Chemaţi vâslaşii!

Pe treptele metalice se auzi tropotul mărunt al unor tocuri de pantofi. Pe punte urcă o fată tânără. Scurta vătuită îi venea foarte bine. Avea ochi albaştri, luminoşi. De sub beretă se arătau nişte cozi groase, blonde. Valea Stah, fata blondă, era supercarga[1] vasului. Întregul echipaj însă îi spunea în glumă „supergaiţa”, deşi nu era

1 Supercargă – personal marinăresc îmbarcat peste efectivul vasului.

nici rea, nici guralivă ca o gaiţă. Doar că era severă în timpul serviciului, uneori mai severă decât te-ai fi putut aştepta la o tânără fată… cu ochi albaştri.

— Barca e gata coborâtă, se adresă Râbnikov fetei. La pupă a fost văzut un om pe un sloi de gheaţă. Caută-l şi adu-l pe bord.

— Am înţeles, să caut omul de pe sloiul de gheaţă şi să-l aduc pe bord. Permiteţi să execut ordinul?

— Repede, Valea!

După câteva secunde, supercarga desprinse barca din palane, şi cei doi vâslaşi începură să lopăteze ritmic. Barca se îndepărtă de pupa. Valea Stah înlătura cu o cange sloiurile de gheată mai mici, iar de cele mari se îndepărta împingând în ele cu aceeaşi cange. Nava dispăru deodată în negura de zăpadă. Se auzea însă din depărtare, alternativ, când sunetul prelung al clopotului, când mugetul sirenei.

Cum să găseşti un om în acest haos? Abia vedeai la câţiva paşi de tine.

Deodată apa pleoscăi undeva în apropiere. Să fi fost o focă? Nu, mai curând o morsă: prea tare a fost pleoscăitul. Iat-o

că se apropie fornăind, bate apa cu înotătoarele... Barca se aplecă, gata să se răstoarne. Cei doi marinari şi Valea se lăsară în partea cealaltă şi o îndreptară. La tribord apăru un cap negru, cu părul zburlit. O clipă mai târziu, ridicându-se în mâini, în barcă se rostogoli greoi un om pe jumătate gol.

— Pfu! oftă el uşurat. Apoi, gâfâind şi scuipând, rosti în ruseşte: mă speriasem că n-o să mă observaţi.

Negrul era de o statură uriaşă. Apa curgea şiroaie de pe el. Clănţănea din dinţi, dar zâmbetul nu se şterse o clipă de pe faţa lui.

Valea îşi smulse scurta de pe ea.

— Ia-o pe dumneata, repede!

— Crezi că mă-ncape?

Unul din marinari îşi scoase scurta şi Valea acoperi umerii negrului cu amândouă hainele.

— Sovietici, nu-i aşa? întrebă cel salvat.

— Da.

— Asta-i foarte bine!

Surâsul de pe faţa negrului se lărgi şi mai mult.

Valea dădu ordinul:

— Băieţi! Cu toată viteza, înainte!

Ocolind sloiurile, barca se îndreptă spre spărgătorul de gheaţă.

CUM A AJUNS HARRY GOULD PE SLOIUL DE GHEAŢA

Pavel Ignatievici Protenko, bucătarul navei. „Dniepr”, îşi puse o tichie curată şi un şorţ scrobit. Doar serveşte masă unui om salvat de la moarte. Desigur că o să-i placă musafirului ciorba grasă ucraineană gătită de el.

Pavel Ignatievici puse o lingură de unt mai mult pe tigaie, să fie mai fraged muşchiul...

În cabina căpitanului, negrul fuma cu nesaţ.

Abia ieşise de la baie: gulerul alb ca zăpada al cămăşii i se umezise, iar mâinile, ieşite aproape până la cot din mânecile prea scurte, erau acoperite cu broboane de sudoare.

— Vasăzică, urmă căpitanul, ai văzut de departe pavilionul roşu şi te-ai aruncat în apă. Dar de ce? Nu erai tratat bine pe

„Mafusail”?

Lunatov zâmbea, privirea lui însă scruta cu atenţie faţa negrului.

— Nu, ei nici nu ştiau că sunt pe vas.

— Nu înţeleg. Erai pe vas şi nimeni nu ştia acest lucru?

— A, e poveste lungă. Eu am fugit din Oraşul Subteran şi m-am ascuns într-o barcă de-a lor. Am stat acolo, sub tentă, o săptămână… poate chiar şi mai mult…

— Care Oraş Subteian? îl întrerupse căpitanul.

— Ocna lui Hitler. Prizonierii scot de acolo minereu.

— Războiul s-a terminat demult. Nici urmă n-a mai rămas din Hitler…

Timp de un minut negrul îl privi cu îndoială şi nedumerit pe căpitan. Apoi izbucni într-un râs plin de bucurie.

— Au fost bătuţi fasciştii? N-am ştiuta niciunul din noi nu ştiam asta, şi ceilalţi nici până astăzi nu ştiu. Surescitat se aplecă spre căpitan. Vocea lui implora:

— Oh, căpitane, întoarceţi vasul! Trebuie să salvaţi oamenii de-acolo…

— Ce oameni?

— Deţinuţii din Oraşul Subteran. Sunt

sute… mii… De ani de zile n-au văzut lumina soarelui… Nici nu ştiu că s-a terminat războiul.

Fără să bată în uşă, Râbnikov intră în cabină. Îşi şterse ochii şi fruntea, înfundă cu degetul tutunul în pipă, trase un fum şi spuse:

— Afurisită vreme. Abia aşteptam să-mi vină schimbul. Se întoarse apoi spre negru: Ei, cum merge?

— Foarte bine… Numai că… Trebuie imediat să plecăm spre Oraşul Subteran!

— Întâi să mănânci, zise căpitanul.

Cineva bătu în uşă.

În straiul lui alb ca zăpada, Pavel Ignatievici intră cu o tavă în mână. Tigaia sfârâia. Din cratiţă ieşeau aburi cu miros plăcut.

— Mănâncă încet, îl preveni Lunatov. După un post aşa de lung, să nu-ţi facă rău.

Dar Pavel Ignatievici protestă:

— Dacă nu era voie, nu-l serveam… L-am întrebat pe doctor. Doctorul a spus: omul e sănătos, dă-i să se sature.

Negrul începu să mănânce. Din nou bătu cineva în uşă. De data asta intră doctorul. El scoase din buzunarul halatului o sticluţă şi

un pahar gradat.

— Ia aicea, tinere, o doctorie… Nu te speria, e alcool etilic obişnuit, şi nu-ţi dau mai mult de 60 de grame, mai bine zis 60 centimetri cubi… Bea şi ai să uiţi de baia dumitale în mare.

După ce bău alcoolul dintr-o înghiţitură şi mâncă tot ce i adusese bucătarul, căpitanul o chemă pe Valea Stah.

— Stai aici! îi arătă el un scaun. Ia hârtie şi notează.

— Iar dumneata, se adresă căpitanul celui salvat, povesteşte-ne mai amănunţit despre Oraşul Subteran. Înainte de toate, însă, numele dumitale… Vârsta, supuşenia, meseria şi unde ţi-e domiciliul…

— Harry Gould, sergent în armata Moniei… Vârsta 32 de ani. Am locuit întotdeauna la Joinsville, dar n-am mai fost de mult pe acasă şi n-am pe nimeni acolo.

— Ai notat, Valea? Perfect. Acum, domnule Gould, povesteşte-ne mai amănunţit cum ai ajuns pe bordul vasului „Mafusail” şi ce te-a făcut să te arunci în apă. Te întreb în mod oficial şi cred că nu-i nevoie să-ţi amintesc că eşti obligat să spui numai adevărul.

— Oh, n-am să mint. Chiar vreau să vă povestesc totul. Acum o săptămână… poate chiar mai mult, nu ştiu precis… am evadat din Oraşul Subteran şi m-am ascuns pe „Mafusail”.

— Din ce oraş? întrebă Valea.

— Din Oraşul Subteran, repeta căpitanul. Aşa, şi mai departe?

— Dar nu mai puteam să rămân pe „Mafusail”. Aş fi murit de foame. Nimeni pe vas nu ştia de mine… Şi azi, la un moment dat, cineva trece pe lângă mine… eu eram ascuns în barcă, sub tenta[2]… şi-l aud că spune: un vas sovietic. Iar altul adăugă: Păcat că n-avem timp. Când s-au îndepărtat, am ridicat încet tenta şi am început să caut vasul sovietic. Deodată am văzut pavilionul roşu. Am ieşit încetişor din barca, m-am lăsat în jos pe odgon şi mi-am dat drumul în apă…

— Dar de ce nu voiai să te vadă cei de pe „Mafusail”? întrebă Râbnikov.

— „Mafusail” este vasul Oraşului Subteran. Cum eram să m-arăt? Ăia ori mă trimiteau înapoi, ori mă împuşcau. M-am

---

2 Tentă – pânză groasă întinsă pe bordul vaselor, pentru apăra de soare şi de ploaie

aruncat în apă şi am înotat… Apa era rece, dar mie îmi era cald. Un steag roşu pe mare, un steag al Uniunii Sovietice!

— Bine, spuse căpitanul Lunatov. Dar explică-ne, unde şi când ai învăţat să vorbeşti ruseşte? Ai fost în U.R.S.S?

— Nu, n-am fost niciodată în U.R.S.S… Prietenul meu m-a învăţat ruseşte… Cel mai bun prieten… un inginer de marina. E acum acolo, în Oraşul Subteran… Toţi anii aceştia am stat împreună, am dormit alături, eu cu capul pe umărul lui, el pe-al meu…

Râbnikov tresări şi se ridică puţin de pe scaun.

— Cum îl cheamă? întrebă el cu vocea răguşită de emoţie.

— Pe cine? întrebă negrul, neînţelegând.

— Pe inginerul de marină.

— Pe prietenul meu? Raş.

— Cum? întreba încă o dată Râbnikov.

— Raş, repetă negrul, pe englezeşte „raş” înseamnă, rus.

— Dar numele lui adevărat?

Negrul ridică din umeri:

— Nu ştiu. Noi aş a îi ziceam: Raş.

Râbnikov se laşa greu pe scaun şi o bucată de vreme nu putu scoate un cuvânt.

— Şi Solnţev era inginer de marină, murmură el în cele din urmă, şi se apleca din nou spre negru.

— Cum a ajuns el în Oraşul Subteran?

— Cine? Raş? Ca toţi ceilalţi, răspunse negrul. Întâi a căzut prizonier, apoi… în Oraşul Subteran…

— Nu l-ai auzit cumva rostind numele de Leonid Ivanovici Solnţev? Nu ţi-a povestit niciodată despre un submarin sovietic „Delfin”?

Negrul se gândi câteva clipe, apoi dădu trist din mâini:

— Nu. Niciodată n-a vorbit nimic despre trecutul lui.

„SVIETOLIOT”.

Preşedintele îşi înălţă capul cărunt şi se uită peste ochelari la cel care intrase. Era un om tânăr, aproape înalt, îmbrăcat în haine gri. Clipind puţin din ochi, tânărul privi pe rând la cei adunaţi în jurul mesei lungi

— Poftiţi, staţi aici, îi arătă preşedintele un scaun în faţa lui, şi după ce tânărul luă loc, îl prezentă adunării: Lev Leonidovici

Solnţev… Poftim, tovarăşe Solnţev, vă ascultăm.

Tânărul scoase din servietă o mapă cu planuri şi coli de hârtie pline de coloane cu cifre şi începu pe un ton hotărât:

— Deoarece consiliul tehnic cunoaşte căile de rezolvare a problemei ce ne stă în faţă, precum şi toate calculele şi desenele, îmi voi îngădui să mă opresc la concluziile definitive ale lucrării noastre. Aşadar, ce e „svietoliotul”? După cum ştiţi, e o maşină care se poate deplasa cu o viteză neatinsă până astăzi. Plafonul lui este mai înalt decât al tuturor avioanelor existente. Dar în acelaşi timp el se poate cufunda sub apă până la o adâncime de două ori mar mare decât adâncimea atinsă de cel mai perfecţionat submarin. „Svietoliot” poala urca până în stratosfera şi poate cobori până în fundul oceanului. Poate – de asemenea – să lunece pe gheaţă şi să alerge prin păşire pe nisip… Pe scurt, pentru „Svietoliot” nu există spaţii inaccesibile. E o maşină de transport ideală.

Preşedintele – profesorul Irinin – îl privea pe tânărul savant când prin sticlele ochelarilor, când peste ochelari, dând

aprobator din cap şi ciocănind cu creionul în palma mâinii stingi.

— Foarte bine… Mai departe!

— Şi totuşi „Svietoliotul” nu poate fi socotit ca o invenţie. În orice caz, noi, cei care am lucrat la această maşină, nu ne socotim inventatori. N-am făcut altceva decât să îmbinam o serie de elemente cunoscute în tehnică. Singurul element nou în construcţia acestei maşini de transport cu totul neobişnuite este aparatul electronic – inima motorului nostru cu reacţie.

— În ce constă acest aparat? întrebă preşedintele.

— Să ne închipuim o pasare care ar trebui să poarte atârnată de gât o traistă cu rezerva de provizii… să zicem pentru douăzeci de zile. Cât de departe ar putea să zboare această pasăre? Ei bine, în situaţia aceasta se găsesc astăzi toate maşinile de transport existente. Chiar şi cel mei modern avion e nevoit să poarte ca sine o rezervă de combustibil cu atât mai mare cu cât se îndepărtează mai mult de bază. În acest fel, o mare parte din energie se consumă pentru transportul combustibilului. Iată de ce imperialiştii caută prin toate mijloacele să-şi

asigure baze maritime şi aerodroame oriunde pot. De aceea pun mâna pe teritorii străine…

Observând că Irinin îi şopteşte ceva vecinului din dreapta, Solnţov rosti energic:

— Ştiu că toate aceste adevăruri sunt cunoscute. Eu le amintesc totuşi pentru a argumenta ideea noastră tehnica. Uniunea Sovietică duce o luptă neobosita pentru pace. Dar de zburat noi trebuie să zburam mai departe, mai sus şi med repede decât toţii, şi ştiinţa sovietică a rezolvat această problema.

— În ce fel? întrebă Irinin.

— Până în prezent, toţi constructorii căutau rezolvarea acestei probleme printr-o profilare aerodinamică ideală a navei de zbor ori prin mărirea puterii motorului; căutau, cu alte cuvinte, să obţină un randament maxim… Mergeau pe calea pe care eu aş numi-o „principiul gabariţilor de schimb”. Astfel s-a ajuns la aripi amovibile, tren de aterizaj escamotabil, elice cu pas variabil, blocarea elicei etc. Nici noi n-am renunţat la ele. După cum am mai spus, am ţinut seamă de tot ce s-a folosit cu succes înaintea noastră. Atenţia principală însă ne-

am îndreptat-o asupra problemei combustibilului. Să eliberăm pasărea de povara traistei atârnate de gât! Avionul modern ar trebui să folosească un combustibil care să nu-i răpească din forţa ascensională.

— Just! îl susţinu Irinin.

— Şi l-am găsit! declară Solnţev ridicând mâna, acest combustibil este electronitul! Anumite „somităţi în materie” au susţinut că în zadar întreprindem cercetări în această direcţie… că în zadar căutăm. Noi însă am căutat şi am găsit… Cum am izbutit, vă este cunoscut din proiect. Solnţev puse mâna pe mapa cu desene şi calcule. Un kilogram din această substanţă dă mai multă energie decât patra tone de cea mai bună benzină.

În sală lumea începu să se agite, să şuşotească. Cineva care şedea la celălalt capăt al mesei exclamă ironic:

— Vasăzică „perpetuum mobile”! Fantezia lui Jules Verne. Şi să mai zică cineva că astăzi nu se întâmplă minuni!

Irinin bătu cu creionul în masă.

— Continuaţi, Lev Leonidovici.

— Nu e nici perpetuum mobile şi nicio

fantezie julverneană! replică supărat Solnţev. „Svietoliotul” există! Încă înainte de a fi fost aprobat proiectul nostru, noi am construit un prototip. Poftim, iată procesul-verbal al comisiei guvernamentale de recepţie. Am şi făcut primele zboruri de încercare. Acum trebuie rezolvată problema producţiei în serie a noilor maşini, a construirii unor întreprinderi speciale pentru fabricarea motoarelor electronice. Pentru aceasta trebuie făcut un rodaj serios. „Svietoliotul” trebuie încercat în condiţiile cele mai grele care există pe pământ. De aceea vă rog să-mi îngăduiţi să plec cu „Svietoliotul” spre nord, spre Pol. Numai în condiţiile arctice va arăta „Svietoliotul” tot ce poate.

În sală se iscă din nou rumoare. De data asta însă, rumoarea era o mărturie că cererea lui Solnţev a fost primită favorabil. Scepticul care adineauri rostise ironic numele lui Jules Verne sări deodată în picioare şi începu să aplaude grăbit. Irinin ridică mâna.

În liniştea oara se lăsă, vocea lui răsună solemn:

— Lev Leonidovici, îngăduie-mi să te

felicit din toată inima pentru rezolvarea acestei grele şi nobile probleme… În numele Consiliului tehnic superior îţi exprim mulţumirile mele! Şi strânse puternic mâna tânărului savant.

Toţi cei prezenţi îl înconjurară pe Solnţev. Din toate părţile i se întindeau mâini. Tânărul constructor abia prididea sa le răspundă celor care îl felicitau.

— Lasă aici calculele şi documentaţia, Lev Leonidovici, îi spuse Irinin. În câteva zile, Consiliul tehnic îşi va da avizul, care, nu mă îndoiesc, va fi favorabil, pentru încercarea maşinii dumneavoastră în condiţiile Arcticii. Vei primi încunoştinţarea la timp.

Condus de priviri prieteneşti şi de strângeri de mâna, Solnţev părăsi sala şedinţelor.

În vestibul îl aştepta soţia lui, Nadejda Alexeevna, şi constructorul-şef al biroului, cel mai apropiat ajutor al său, inginerul Fiodorov. Când Solnţev apăru în uşă, amândoi se repeziră la el.

— Ei, ce se aude? întreba Nadea.

— Totul e în regulă, răspunse Solnţev. Cred că în curând vom primi aprobarea.

— Le-ai spus că maşina există? întrebă şi Fiodorov.

— Da, răspunse Solnţev dus pe gânduri. Numai un lucru mă nelinişteşte: niciunul dintre noi nu cunoaşte bine Arctica. Un asemenea om ne-ar fi neapărat necesar.

...Lev trecu în biroul lui, aprinse lumina şi se aşeza în faţa masivei mese de scris. Această masa era singurul lucru care-l însoţise la trecerea lui din lumea copilăriei în lumea creatoare şi severă a maturităţii. Era masa de scris a tatălui sau... Lev ridică ochii spre portretul aşezat pe masa. Un vârstnic ofiţer de marină, cu faţa uscăţivă, energică îl privea fix în ochi. Ce mândru ar îi fost tatăl său de el dacă ar mai fi trăit!

Solnţev începu să-şi controleze poşta.

Nadea intră şi-i puse pe masă o ceaşcă cu cafea şi o farfurie cu sandvişuri.

— Iar ai să lucrezi până în zori?

— Nu, nu cred... Tu culcă-te, draga mea. Numai să citesc scrisorile.

— Atunci rămân lângă tine.

Nadea se aşează pe divan, îşi trase picioarele sub ea şi deschise o carte. În odaie era linişte. Numai ceasul de masă bătea molcom, amintind întrucâtva ţârâitul

greierului.

Deodată Solnţev exclamă cu bucurie:

— Asta-i bună!… Ne plângem că n-avem un cunoscător al Nordului şi iată, ca să-mi dea parcă peste nas, unul dintre cei mai buni fii ai Arcticei îmi scrie. Cum am putut eu să uit de Râbnikov.

Îi întinse soţiei telegrama primita.

„Marea Barentz. De pe bordul spărgătorului de gheaţă «Dniepr», 27 iunie 19… Săptămâna viitoare ne întâlnim Murmansk! Plecăm Peninsula Pescarilor. Râbnikov”.

Nadea ridică privirea spre soţul ei. Lev se uita trist la portretul de pe masă.

— Pregătirile poate să le facă şi Fiodorov singur. Între timp tu poţi să pleci spre Peninsula Pescarilor.

Solnţev clatină din cap.

— O să trecem pe-acolo cu „Svietoliotul”. Nu astai problema. Dar cu Râbnikov trebuie neapărat să mă întâlnesc. Am să-l conving să plece cu noi… Vrei. Te rog, să dai o telegrama prin telefon? „Marea Barentz, spărgătorul de gheata «Dniepr», Râbnikov. Te aşteptăm Murmansk. Solnţev”.

SPRE MOSCOVA

Niciodată nu i s-a întâmplat lui Sima Maslennikov, radiotelegrafistul de pe vasul „Dniepr”, să lucreze atât de mult şi aşa de încordat. De n-ar fi fost un bun specialist, n-ar fi izbutit în ruptul capului s-o scoată la capăt. Iureşul a început în noaptea aceea de pomină, când cea dintâi telegramă cifrată de 2.000 de cuvinte, conţinând expunerea amănunţită a celor povestite de Harry Gould, pornise spre Moscova. De atunci Sima nu mai are linişte: întrebări după întrebări, răspuns după răspuns... Şi toate trebuie cifrate, descifrate... Spărgătorul de gheaţă nu are o persoană care să se ocupe anume cu cifrarea, aşa că Sima este nevoit să se ocupe tot el şi de acest lucru. Asta pe lângă faptul că pe linie socială mai are şi alte atribuţii: conduce cercul de artişti-amatori, este dirijorul orchestrei, consultant la cercul de rădio amatori... Şi unde mai pui că, în afară toate astea, el lucrează în mod absolut secret la un nou model de aparat de radio.

Sima recepţionează numai după auz o

radiotelegramă notează conţinutul într-un caiet:

„Marea Barentz, spărgătorul de gheată «Dniepr», Râbnikov. Te aşteptăm Murmansk. Solnţev:”.

Ca de obicei, Râbnikov se găseşte pe puntea de comandă. Zona gheţurilor a rămas de mult în urmă, „Dniepr” înaintează pe apa curată cu o viteză de 18 noduri, aşa că trebuie să fie cu ochii în patru. Marea ascunde încă multe mine plutitoare. Au trecut atâţia ani de la sfârşitul războiului, şi totuşi până azi curenţii apei duc mereu mine unde nu te-aştepţi. Nu eşti atent, o păţeşti.

În câmpul vizual al binoclului sclipesc încreţiturile apei. Pe valuri, la vreo trei, patru kilometri depărtare, parcă ar pluti un buştean. Dar nu e niciun buştean, ci un cârd de ei deri… Aceste simple pasări ţin alinierea ca nişte adevăraţi infanterişti.

Departe, la orizont, contopindu-se cu norii, strălucesc piscuri scăldate în soare. Este Scandinavia. Dacă te-ai urca pe pasarelă şi te-ai uita cu un binoclu puternic, ai putea să vezi şi munţii noştri de pe Peninsula Kola. Mâine suntem la Murmansk.

— Tovarăşe secund, îmi permiteţi?

Pe treptele scării urca matrozul de veghe.

— O telegramă pentru dumneavoastră.

Râbnikov citi şi zâmbi cu bucurie. Mâine îl va săruta pe Levuşka, cel care pe timpuri îl trăgea de mustăţi. Probabil că vine cu soţia. De aia scrie, desigur „Te aşteptăm. Solnţev”. Oare ce fel de nevastă şi-a ales? În sfârşit, va sosi şi ziua când vor vizita Peninsula Pescarilor? Rămăşiţele pământeşti ale lui Leonid Solnţev se odihnesc probabil acolo. Râbnikov îşi va rosti ultimul „Salut2 adresat celui mai bun prieten al lui, iar Lev va lăcrima la mormântul tatălui…

Cineva îl strigă pe Râbnikov:

— Tovarăşe ofiţer de cart! Pot să vin până la dumneavoastră?

Râbnikov se apleca peste balustradă:

— A, dumneata eşti, mister Gould? Poftim, urcă…

În cele trei zile de când era pe spărgătorul de gheaţă, Harry Gould se îndreptase frumuşel.

— O, dar arăţi foarte bine! îl lăudă Râbnikov.

— Da, mulţumesc. Mă simt minunat şi mi-am revenit în puteri. Aş vrea însă cât mai curând să ne întoarcem acolo, să-i salvăm pe cei din Oraşul Subteran. Se chinuiesc bieţii oameni, fără nicio nădejde. Ei sunt siguri că Harry s-a înecat. Iar Harry, iată-l pe un vas sovietic. Am o mare rugăminte la dumneavoastră. Pot să ascult la radio emisiunea Moniei? Ştiu că acolo s-au petrecut mari schimbări... S-aude că-i mai rău ca înainte.

— Spune-i lui Sima Maslennikov, că ţi-am dat voie.

Harry bătu timid în uşa radiotelegrafistului, care nu-şi mai vedea capul de atâta treabă. Pe oricare altul, Sima l-ar fi refuzat, dar cum era să refuze un om care şi-a petrecut câţiva ani din viaţă sub pământ!

După ce puse la punct al doilea aparat de radiorecepţie, cel de rezervă, Sima îi dădu casca lui Harry şi îşi văzu de treabă.

Expresia feţei măslinii se schimba mereu. Harry ba strângea pumnii, ba îşi frământa degetele nervos. Se transmise tocmai un discurs al lui Jerom Blatt, un renumit obscurantist, organizatorul a mai

multor pogromuri împotriva negrilor şi unul din căpeteniile legiunii moniene. Blatt cerea interzicerea partidelor progresiste din Monia, striga că însuşi dumnezeu i-a făcut responsabili pe monieni de soarta omenirii şi că, prin urmare, Monia trebuie să conducă cu mână fermă întregul glob pământesc. Harry nu mai putu să rabde şi, înjurând în sinea lui, ieşi din cabină. Ce noroc pe el că a nimerit pe un vas sovietic, pe vasul ţării celui mai bun prieten al lui – Raş! Acum o să afle toată lumea despre Oraşul Subteran.

— Mister Gould, se auzi o voce sonoră, pe dumneavoastră vă căutam!

— A, tovarăşa supercargă. Sunt la ordinele dumneavoastră. Un cuvânt, şi fac tot ce îmi cereţi.

— Vă caută Vasilil Ivanovici, micimanul[3]. Vrea să vă încerce hainele… Ştiţi, ne-am gândit să vă facem haine… cum putem şi noi… că la magazie n-am găsit măsură aşa mare. Am lucrat în colectiv. Solodovnikov, marinarul de covertă, o să vă probeze hainele, că a fost înainte croitor; Vasilil Ivanovici, specialist în geometrie, a făcut

3 micimanul - grad marinăresc echivalent plutonierului

tiparele, iar eu – eu fac butoniere, însăilez căptuşeala… Dar vorba-i că veţi avea haine Mâine dimineaţă suntem la Murmansk.

— Nu ştiu cum să vă mulţumesc, dragii mei prieteni! exclamă Harry. Minunaţi oameni!

…La două iulie, ora şase dimineaţa, renumitul spărgător de gheaţă „Dniepr” apăru la orizont. Locuitorii Murmansku-lui îl recunoscură după cele două hornuri mari vopsite în galben şi după forma vasului, care seamănă cu un gigantic fier de călcat. Toate vasele care se găseau în radă îl salutară pe tovarăşul lor sunând sirenele. Corul discordant al gâtlejelor metalice ţinu câteva minute bune. La rândul lui, cu glasu-i puternic, „Dniepr” salută portul sovietic.

De pe mal, sute de binocluri urmăreau apropierea vasului, iar de pe spărgătorul de gheaţă zeci de priviri căutau cu nerăbdare să-i revadă pe cei dragi, rude şi prieteni, dar toţi fără excepţie, se bucurau că vor pune piciorul pe pământ.

Râbnikov îl recunoscu încă de departe pe fiul celui mai bun prieten al său. Dar iată că şalupa portului cu autorităţile maritime vine în întâmpinarea lor. De pe punte Lev

Solnţev şi soţia lui, amândoi în costume albe, îi fac semn cu mâna.

Bătrânul marinar nu mai are astâmpăr. Şalupa se apropie de bord, şi Râbnikov aleargă pe scară. Îl îmbrăţişează pe tânărul Solnţev, îl sărută şi apoi, fără multe mofturi, o sărută şi pe Nadea.

— A, ai ştiut ce-alegi! îmi pare bine, îmi pare foarte bine… Acum să vi-l prezint pe tânărul nostru prieten Harry Gould. A fugit din Oraşul Subteran… Am să-ţi povestesc eu. Undeva în Arctica, mai există şi astăzi o ocnă fascistă. Am să te rog să-l iei pe Gould cu voi, la Moscova, să povestească acolo totul.

Leonid Solnţev începu să râdă:

— Şi pe dumneata, Ustin Petrovici, o să te luăm la Moscova. Ai făcut formele de concediu? Foarte bine. Vom pleca spre Peninsula Pescarilor direct din Moscova.

HARRY GOULD POVESTEŞTE

A doua zi, expresul îi ducea pe toţi patru spre Moscova.

După ce se instalară în compartiment, Lev îl rugă pe Harry să-i povestească despre

Oraşul Subteran. Voia să ştie totul până la cele mai mici amănunte.

Harry Gould începu să povestească, oprindu-se numai când i se stingea pipa sau când nu găsea cuvântul rusesc potrivit.

— Raş m-a învăţat să vorbesc ruseşte. Nu, nu în Oraşul Subteran. Acolo rar când puteam schimba o vorbă. Nu ne lăsau nici să deschidem gura... M-a învăţat mai înainte... Dar nu mă întrerupeţi, că vă povestesc totul... Făceam războiul în Africa. Într-o zi am fost rănit. M-am trezit într-un spital german. Nulnţelegeam de ce nu m-au ucis, de ce nu m-au aruncat şacalilor. Apoi, într-o zi, vine un ofiţer german, o maimuţă de-a lui Goebbels, şi-mi spune: Monia nu-i iubeşte pe negri, noi, nemţii, vă iubim... intră în armata noastră! Dacă eşti de acord, te facem bine, dacă nu – capul!... Am înţeles. Voiau să le servesc de momeală, să atrag alţi negri după mine...

— Pe Raş acolo l-ai cunoscut, în Africa? îl întrerupse Solnţev.

— A, nu! Dar dacă nu era Africa, nu l-aş fi cunoscut...

— Zi! Şi pe urmă?

— Pe urmă?... Totuşi nu m-au omorât.

Ne-au îmbarcat pe mai mulţi pe un „Junkers” vechi şi ne-au trimis în Germania… Venise un ordin ca toţi cei sănătoşi şi voinici să fie adunaţi într-un detaşament special. În Germania ne-au băgat într-o baracă specială, cu gratii. La început eram numai câţiva, apoi au început să sosească mereu alţi prizonieri. Şi toţi – oameni voinici. Au fost aduşi şi câţiva mai slăbănogi, dar aceştia erau oameni de ştiinţă. Printre ei venise şi un rus – un inginer de marină. I-am spus Raş şi aşa i-a rămas numele. El m-a învăţat ruseşte. Am stat în lagăr vreo şase luni. Ne puneau să lucrăm în mine, apoi într-o zi ne-au dus în port, ne-au îmbarcat pe un vapor şi ne-au închis pe toţi în cală şi am pornit spre o destinaţie necunoscută.

— Nu ţi-a povestit rusul în ce împrejurări a căzut prizonier? îl întrerupse din nou Solnţev.

— Foarte puţin. Mi-a spus numai că l-au găsit fără cunoştinţă.

Râbnikov înţelegea ce se petrece în sufletul lui Lev.

— Ştii, mărturisi el în primul moment, şi eu m-am gândit că acest Raş ar îi tatăl tău.

Probabil pentru că „Delfin” a pierit în Arctica, destul de aproape de Oraşul Subteran. Dar Raş acela a fost în Germania…”

— Da, da. În Germania… confirmă Harry. La început nemţii l-au îngrijit… Mi-a apus o dată Raş… probabil voiau să afle ceva secrete de la el. Dar n-au aflat nimic şi l-au trimis în detaşamentul nostru. Este inginer foarte bun. Şi aşa ne-am întâlnit.

…În întuneric se distingeau vag contururile unor munţi înalţi.

— Prizonierii primiră poruncă să coboare direct de pe scara vasului în apă. La o mică adâncime sub apă se afla un fel de platformă. Vasul plecă, iar prizonierii rămaseră acolo, strânşi grămadă pe platformă. Apa rece le ajungea până la genunchi. Nimeni nu mişca: le era frică să nu alunece.

La un moment dat apa începu să clocotească şi alături de prizonieri apăru turnul unui submarin. Capacul turnului se deschise, iar o voce, prin megafon, le porunci tuturor să intre în turn. Prizonierii erau neliniştiţi. Pe o scară slab luminată coborâră într-o cabină mare. Când cabina se

umplu cu oameni până la refuz, cineva închise de sus capacul, şi Harry simţi că vasul începe să se cufunde. Urmară câteva zdruncinături, ca şi cum vasul ai fi acostat lângă un ponton submarin. În peretele cabinei se deschise o uşă, şi aceeaşi voce croncănitoare porunci ca toată lumea să iasă. Prizonierii se pomeniră într-un coridor lung de oţel, continuat cu un tunel săpat în rocă. De aici pătrunseră într-o peştera mare, căreia nu i se vedea fundul. La lumina mai multor lămpi electrice, miile de stalactite reflectau o strălucire multicoloră. Trecură apoi un pod aruncat peste o prăpastie, în adâncimea căreia se auzea cum clocoteşte apa, şi se treziră într-o încăpere care semăna cu o rampă de mină. De acolo prizonierii coborâră cu un ascensor şi fură introduşi într-o încăpere mare cu pereţii şi podeaua de oţel.

În aceasta încăpere, unde neîncetat vâjâiau ventilatoarele şi unde o vie lumina electrica ardea necontenit, le era lor dat să-şi petreacă zilele de acum înainte. Pereţii netezi de oţel aveau din loc în loc, la înălţimea unui om, nişte ambrazuri înguste din care apăreau ţevi de pistoale mitralieră.

Deodată megafonul răsună:

— Atenţiune! Ordinul numărul unu. Aţi sosit în Oraşul Subteran ca să munciţi. Va trăi numai acela care se va supune orbeşte. Până la deplina victorie a Germaniei în toată lumea, n-o să mai vedeţi soarele. Singura cale spre soare este victoria armatei germane. Prin urmare e interesul vostru ca această victorie să fie cât mai apropiată. Sunteţi obligaţi să uitaţi în primul rând trecutul vostru, în al doilea rând originea voastră, în al treilea rând naţionalitatea voastră şi în al patrulea rând numele vostru. Sunteţi obligaţi să munciţi şi numai să munciţi. Munca vă va ţine în viaţă. Căutaţi să nu vă îmbolnăviţi, bolnavii n-au ce căuta aici… Fiecare este obligat să poarte de gât întotdeauna numărul pe care îl va primi. Cine va fi găsit fără număr va fi împuşcat pe loc…

În podea se deschise o trapă dreptunghiulară, din care se ridică o lungă masă metalică. Pe această masă erau înşirate străchini cu o zeamă lungă şi bucăţi de pâine alături. Sub fiecare bucată de pâine se găsea o placă cu număr atârnată de o sfoară. Puţin după aceea, din pereţi

apărură şi nişte paturi de fier. Prizonierii se aşezară şovăitori: era prima lor masă în Oraşul Subteran.

— Atârnaţi numerele de gât, în aşa fel ca să se vadă şi apropiaţi-vă pe rând de fereastră! porunci crainicul nevăzut în momentul când prizonierii terminară mâncarea.

O ferestruică pătrată se deschise în perete. Probabil că prizonierii erau fotografiaţi cu numerele pe gât, ca nişte câini. Harry Gould nimerise numărul 3.157, iar Raş – 4.369

Harry, care încă din Germania căpătase o deosebită stimă pentru ofiţerul sovietic, căuta să se ţină cât mai aproape de el, să-l ia de exemplu şi să-i ceară sfatul în toate.

Regimul crunt, insultele şi batjocura, pe care le primeau de la supraveghetorul nevăzut, îi făcu pe mulţi – primele zile – să se gândească la sinucidere. Şi pe Harry îl păscu acelaşi gând. Doar este om, nu o maşină sau un obiect! De acum n-o să mai muncească pentru fascişti, şi n-au decât să-l împuşte!...

Ofiţerul rus, comunist, îşi puse calm numărul la gât şi se lăsă fotografiat. Lui

Harry chiar i se păru că Raş a zâmbit în acel moment. Nu se poate ca un ofiţer rus să se supună orbeşte. Înseamnă că ştie el ceva, că ale ceva de gând.

— Mai târziu, când am izbutit să schimbăm în şoaptă câteva cuvinte, Raş mi-a explicat:

— Nu, nu este îngăduit să murim. Moartea ar fi o dezertare. Până nu nimicim acest Oraş Subteran sau cel puţin până nu-i aflăm tainele, trebuie să ne ţinem tare pe poziţie.

Harry a înţeles.

...Lev Leonidovid şedea tăcut pe canapeaua vagonului şi cu privirea aţintită în gol, asculta povestea misteriosului Oraş Subteran. Nadea se uita când la soţul ei, când la Harry, şi după chipul ei expresiv se putea vedea cât de adânc o tulbură povestirea negrului.

Harry Gould se oprea mereu să caute vreun cuvânt care-i lipsea. Nimeni nu-i deranja. Compartimentul era încuiat, trenul gonea în noapte, iar ciocănitul ritmic al roţilor le mângâia auzul ca o melodie.

Pentru a treia oara, Harry Gould îşi umplu pipa, trase fumul în piept şi continua:

— Raş nu-i ca toţi ceilalţi. Oh, nu! El nu şi-a pierdut cumpătul. Credeam toţi că nu mai exista nicio salvare, însă o întrezărea şi o aştepta. Avea ochi pătrunzători, vedea totul, înţelegea totul. Numai că nimeni nu ştia acest lucru. Numai eu, care dormeam alături de el, ştiam totul. Toţi dormeau cu capul pe fier – e groaznic! Noi doi însă dormeam bine: jumătate din noapte dormeam eu cu capul pe umărul lui, cealaltă jumătate dormea el pe umărul meu.

În fiecare dimineaţă, acelaşi glas ne scula prin radio: „Ieşiţi la lucru!”. Dar nu-ţi venea să te duci. Toată lumea era somnoroasă, bolnavă, nimeni nu se odihnea îndeajuns. Afurisitul de glas îţi poruncea cu neîndurare, automatele te pândeau din ambrazuri – trebuia să mergi… Toţi murdari, nebărbieriţi, ca nişte animale: de spălat – n-aveam cu ce, de bărbierit – nu ne dădeau voie. O dată pe săptămână, toate hainele le puneam pe masă. Masa cobora, şi noi aşteptam. Acolo joi zdrenţele noastre erau băgate la etuvă şi ni le trimiteau pe aceeaşi cale înapoi. Mai primeam şi un fel de lichid cu miros urât, iar glasul supraveghetorului nevăzut ne poruncea să

ne frecăm cu el. Se temeau câinii să nu izbucnească vreo epidemie!… Vicleană născocire: peste tot ne pândeau paznici, dar noi nu vedeam pe nimeni. Nimeni nu te conducea, nimeni nu-ţi arăta drumul, dar de mers, mergeai acolo unde voiau hitleriştii: unde trebuia să mergi, drumul ţi-era deschis, pe unde ţi-era interzis să treci, dădeai peste panouri blindate, din dosul cărora te pândeau mitraliere. În mină la fel, lucram fără nicio pază, iar dacă cineva scotea vreun cuvânt, imediat auzeam la megafon: „Numărul cutare, lasă vorba. Primul avertisment”. Asta era toarte grav; la al treilea avertisment, glasul spunea: „Numărul cutare rămâne aici”. Omul rămânea în mină şi nu-l mai vedeam şi nimeni nu ştia unde dispărea…

Raş era mecanicul minei: când se strica vreo maşină, el trebuia s-o repare. Repara de minune orice, dar nu ştiu cum se făcea că din ce repara tot mai multe erau de reparat. De la el învăţam tot mai mulţi, cum trebuie să te prefaci că munceşti din răsputeri. Lucram la rocă, cu perforatoarele. Nu stăteam o clipă, dar treaba mergea ca melcul. Seara ne

întorceam în încăperea noastră. De la o vreme însă, când veneam dimineaţa în mină, găseam toată roca dinamitată, iar vagonetele aşteptau doar să fie încărcate. Nu ştiam cine dinamita roca.

Lumina electrică ardea tot timpul şi era atât de puternică încât te dureau ochii. Nu ştiai dacă era zi sau noapte. Nimeni nu-şi dădea seama de când eram acolo, sub pământ. Într-o zi, după ce ne-am culcat, Raş mi-a şoptit: „Mâine e 1 aprilie, începe primăvara… Suntem de trei sute şaptesprezece zile la Oraşul Subteran”. „De unde ştii?” – îl întreb. Raş îmi răspunde: „De câte ori mergem la odihnă, trag o liniuţă pe placa de la gât. Aşa ştiu de câte zile suntem aici”. Vi se pare că nimic nu putea să fie mai simplu. Acolo Însă toţi îşi pierduseră capul în aşa hal, încât nimănui nu-i trecuse prin gând să ţină socoteala zilelor. Numai rusul nu şi-a pierdut cumpătul. Din zi în zi, situaţia se înrăutăţea. Mureau bieţii oameni pe capete. Mulţi au înnebunit. Într-o dimineaţă, la deşteptare, un englez a început să strige ceva de neînţeles şi să se bată cu capul de pereţi. Noi am plecat cu toţii la lucru, iar glasul de la megafon a dat

ordin ca omul să rămână. Nu l-am mai văzut... Nici n-aş fi rezistat dacă nu-l aveam alături pe Raş! El m-a salvat pe mine, i-a salvat şi pe alţii ca mine. „Ţinte tare şi fii gata! – era vorba lui. Pregăteşte-te!” Iar mai târziu ne-a spus şi cum să ne pregătim…

Uneori, o dată cu cina, primeam în câni o băutură cu miros foarte neplăcut... Glasul poruncea: „Beţi!”. Acesta era tratamentul lor medical. Mulţi dintre ai noştri erau bolnavi: începuseră să li se clatine dinţii şi să-i doară gingiile. Curând mulţi au rămas fără dinţi. Oamenii abia puteau să se mişte. Cine nu mai putea să meargă la lucru şi rămânea în cameră dispărea fără urme. Într-o zi, Raş mi-a şoptit: „Harry, noi ne găsim în Arctica, pe o insulă mare. Iar băutura care ni se dă este o infuzie de răşinoase contra scorbutului”.

— Arctica este atât de mare! îl întrerupse emoţionat Lev. Pe ce insulă? De unde venea „Mafusail”?

— Noi l-am întâlnit la vest de Insula Mare, spuse Râbnikov. Ocolea gheţurile îngrămădite lângă această insulă. Şi l-am mai întâlnit şi altă dată, ceva mai la nord. S-ar putea să existe pe acolo o insulă

necunoscută…

— Şi eu cred tot aşa, reluă Harry. Când eram pe „Mafusail” auzeam cum vasul loveşte sloiurile de gheaţă. Şi Raş bănuia că ne aflam undeva la nord-vest de Insula Mare. A vorbit chiar despre asta cu Eric Paulsen. Paulsen era un savant norvegian care a venit o dată cu noi în Oraşul Subteran… E un om mărunt, slab şi sfrijit. Credeam că o să se prăpădească. Dar era curajos şi s-a ţinut bine, până ce, într-o zi, l-au luat de lângă noi. Credeam că i-au făcut de petrecanie, pentru că vorbea tare, şi o dată, când glasul de la megafon l-a prevenit, nu i-a fost frică şi a început să râdă.

Raş s-a gândit mult cum să poată vorbi cu oamenii fără să-l audă paznicii. Şi a găsit: am început să vorbim după un cod special. Ne-a învăţat să vorbim cu ochii: închizi ba un ochi, ba altul. Punct-liniuţă… începea masa, toată lumea în jurul mesei. Rusul mânca din zeama aceea lungă, ochii lui însă – când unul, când celălalt – se închideau, şi cine trebuia să înţeleagă, înţelegea: liniuţă, punct, trei puncte… Ne şi organizasem un cerc al nostru: căpitanul francez Morot, englezul Blaind, polonezul

Iankovski. Ştia Raş săi urnească pe oameni pentru cauza comună!

Prima problemă a lui Raş era să ajungă să-i cunoască bine pe oameni. Treaba asta însă se dovedi tare grea. Erau toţi speriaţi, să te apropii de ei şi să le vorbeşti nu era chip, de codul nostru nu ştiau nimic... Raş însă era un om cu multă răbdare... foarte perseverent. Încetul cu încetul, îi învaţă pe toţi codul nostru şi izbuti să le câştige încrederea. După un an, încăperea noastră era ca o companie. Paznicii nu bănuiau nimic. Dar şi noi aveam grijă să nu ne dăm de gol. Eram tăcuţi şi liniştiţi ca întotdeauna. Ehei, asta era mare lucru! Fără asta oamenii ai fi înnebunit, s-ar fi îndobitocit...

Pregăteam şi arme... O piatră ascuţită ori cu o muchie ca de topor, o cheie de piuliţe stricată, astea ne erau armele. Le adunam şi le ascundeam în mină, în locuri retrase. În dormitor n-aveam unde le ascunde – numai fier peste tot, nicio crăpătură, iar paturile şi masa apăreau şi dispăreau automat, la anumite ore.

Astfel am început noi să pregătim războiul din Oraşul Subteran. Raş spunea:

„Dacă vreunul dintre noi izbuteşte să fugă, să meargă şi să anunţe omenirea întreagă despre Oraşul Subteran”. Oh, nu vă închipuiţi câte îi datorez lui Raş! Luminată minte! El îma îndemnat să fug de acolo. Spunea: „Dacă izbuteşti să fugi, caută să ajungi cât mai repede în U.R.S.S. Şi povesteşte acolo totul”. Ce noroc că am zărit pavilionul roşu de pe „Dniepr”!

HARRY GOULD EVADEAZĂ DIN ORAŞUL SUBTERAN

Într-o zi, mersul uniform al vieţii din Oraşul Subteran s-a tulburat brusc. Întâi a fost redusă simţitor raţia zilnică de mâncare. Lumina electrică era mai palidă. Apoi într-o dimineaţă nu s-a mai deschis uşa dormitorului de oţel, prin care prizonierii se duceau zilnic la lucru. Şi mai multe zile după aceea la fel. Chiar şi oamenii chinuiţi de munca istovitoare începuseră să fie neliniştiţi: „De ce oare nu ne mai trimit la lucru?”

Apoi, într-o bună zi, becurile electrice care nu încetaseră să ardă timp de ani de zile se stinseră brusc. Părea că a venit

sfârşitul lumii. Încăperea de oţel se cufundă într-o beznă de nepătruns.

…O voce tremurătoare se auzi la megafon:

— Voi, cei fără nume, păstraţi-vă…

În acel moment se auzi o explozie asurzitoare, altfel decât exploziile cu care se spărgea roca. Deţinuţii căzură jos, pe podea. Încăperea de oţel hăuli ca o uriaşă camera de rezonanţă. Oamenii îşi astupau urechile… Deodată se auzi susurul unei ape, undeva foarte aproape. Raş începu să pipăie peretele de oţel, şi, găsind o ambrazură, strigă fără să se teamă de gloanţe:

— Deschideţi! Ne inundă!

Dar nu răspunse nimeni. Paznicii dispăruseră.

Atunci prizonierii se năpustiră spre uşă. Alergau, se îmbrânceau, strivindu-se unii pe alţii. Dar oţelul neted nu ceda, iar apa creştea mereu. Ajunse curând până la paturi…

Rusul, ducându-şi mâinile la gură, strigă din răsputerii

— Toată lumea sus pe paturi! Urcaţi mai mulţi aici, lângă mine!

Mulţimea îl ascultă. Trei sute de oameni

prin întuneric se urcară în picioare pe paturi. Nemaiţinând greutatea, unul din paturi se frânse. Smulgând o bară din el şi mânuind-o ca pe un berbec, izbiră puternic în uşă. Dar după primele lovituri care răsunară în întreaga subterană ca un vuiet de alarma, se aprinse din nou lumina, şi megafonul anunţa:

— Prizonieri, păstraţi-vă calmul…

Vocea era necunoscuta, nu semăna deloc cu cea din trecut

— Având împuterniciri depline, preiau conducerea Oraşului Subteran. Eu răspund pentru ordine şi disciplina, precum şi pentru nivelul producţiei. Cine va munci cu conştiinciozitate poate spera la recăpătarea numelui său, a demnităţii sale umane, iar cu timpul şi a libertăţii. Cine va îndrăzni să se opună va fi trimis înaintea curţii marţiale, care îi va pedepsi pe vinovaţi după toate rigorile legilor din timp de război, mergând până la împuşcare.

Crainicul amuţi şi prizonierii văzură din nou în ambrazuri ţevile pistoalelor automate. În dosul pereţilor de oţel se auzi pocnetul închizătoarelor.

În acest timp, apa ce retrase încetul cu

încetul, absorbită de pompele care începuseră să funcţioneze.

Glasul din megaton răcni:

— Să treacă fiecare la locul lui!

Dar prizonierii nu mai puteau sta liniştiţi.

— Libertate sau moarte!

Ei începură din nou să lovească în uşă cu bucata de fier ruptă din pat.

Pistoalele tăceau şi acest fapt le dădea prizonierilor şi mai mult curaj.

Deodată paturile începură să se retragă, intrând în pereţi, şi masa se trase în fund. Când se ridică iarăşi, pe ea stătea în picioare un om cu părul roşu şi cu o mutră trufaşă. Încrucişându-şi braţele pe piept, cu un zâmbet batjocoritor pe buze, el îi examină pe deţinuţii care-l înconjurau. Mulţi se năpustiră spre masă, să-l ia pe neobrăzat în pumni, dar roşcovanul ridică liniştit mâna şi spuse:

— Fiţi cuminţi, băieţi! Dacă mă omorâţi, nu mai ieşiţi niciodată de aici.

Vorbea englezeşte însă cu un pronunţat accent nemţesc.

— Vrem libertate! strigară mai mulţi din toate părţile. Vom distruge această

închisoare. Libertate!

Roşcovanul se arătă cu degetul şi izbucni în râs.

— Păi ce sunt cu dacă nu un vestitor al libertăţii? Permiteţi-mi, băieţi, să mă prezint: Johnny Norocosul, cetăţean cu drepturi depline al unei unei ţări ultrademocrate. Am primit însărcinarea să iau cunoştinţă de felul vostru de trai şi să pregătesc totul pentru eliberarea voastră. În ziua când se va încheia pacea, veţi pleca toţi spre casele voastre… Începem chiar azi recensământul. Veţi căpăta nişte chestionare. Le completaţi, ca să ştim numele şi domiciliul fiecăruia… şi drum bun! Până la încheierea păcii, însă, va trebui să munciţi puţin… Ca să vă treacă timpul.

Cuvintele acestui pehlivan produseră o impresie uluitoare. Unii, în simplitatea lor, nu mai puteau de bucurie: „Ura, libertate!”; alţii, revoltaţi, cu ochii sclipind de mânie, se apropiară de noul temnicer:

— Cât timp o să ne mai chinuim aici? Cerem libertate! Nu mai rămânem nicio zi! …

Surâsul de pe fata roşcovanului se lăţi şi mai mult. El dădu cu nepăsare din umeri şi

le zvârli cu dispreţ în obraz:

— Şi ce credeţi că mă speriaţi? Cu cât strigaţi mai mult cu atât mai târziu veţi îi liberi…

Poate că nu mai ieşea viu de acolo dacă în acel moment n-ar fi început să cadă din toate ambrazurile coli de hârtie strânse sul – desigur chestionarele. Prizonierii se năpustiră să le prindă şi roşcovanul trecu liniştii prin mulţime; uşa se deschise larg în faţa lui. Câte cineva mai putu să zărească în coridor mai mulţi paznici înarmaţi.

Profitând de învălmăşeala care se produsese în cameră, rusul avu timp să schimbe câteva fraze cu Harry, Blaind şi Morot.

— Trebuie să ne menţinem pe poziţie, zise el. Orice s-ar întâmpla, noi trebuie să luptăm şi să obţinem libertatea!

În acel moment, prin megafon, fură chemaţi mai mulţi prizonieri. Printre cei strigaţi se afla şi Harry.

Se deschise uşa. Harry n-avu timp să-şi ia măcar din privire rămas bun de la Raş, şi uşa se închise imediat la loc. Un ascensor îi ridică pe cei zece deţinuţi în orizontul de sus şi ei porniră în sens invers pe acelaşi

drum pe care acum câţiva ani au fost aduşi aici, în închisoarea lor de oţel. Ascensorul îi urcă la suprafaţa golfului.

Iată ţărmul abrupt şi stâncos. Gheţarii străluceau… în soare. Harry vedea iarăşi lumina zilei, soarele! Îl dureau ochii, dar el începu să plângă de bucurie.

În golf se afla un mare vas transatlantic. Urcaţi în bărci, deţinuţii ajunseră la vapor şi acolo li se porunci să urce pe covertă. Trebuiau să încarce în cală nişte lăzi mari şi grele. Câţiva paznici înarmaţi îi supravegheau.

Când şeful paznicilor ordonă încetarea lucrului şi prizonierii fură îmbrânciţi spre scara, Harry se prefăcu că s-a împiedicat şi căzu în apă.

În timp ce-l căutau la babord, el înotă pe sub vapor, se caţără pe scara din dreapta până pe covertă şi se ascunse în cea dintâi barcă de salvare. Sub pânza de cort nu-l vedea nimeni şi era relativ cald.

Dacă n-ar fi fost întâlnirea cu „Dniepr”, probabil că ar fi murit de foame. El însă prefera moartea decât să se întoarcă în ocna subterană…

— Şi uite-aşa am izbutit să fug, spuse el

umplându-şi din nou pipa. Iar după câteva momente de tăcere, continuă deodată foarte hotărât: Nu mă mai întorc în Monia... Spuneţi-mi, ţara voastră m-ar primi oare?

ACŢIUNEA IA O ÎNTORSĂTURĂ NEAŞTEPTATĂ

Tot drumul Lev se gândi la misteriosul Oraş Subteran. Cum de au reuşit hitleriştii să ocupe o Insulă în Arctica? Şi unde o fi aceasta insulă? Poate că e vreo insuliţă pierdută în largul Oceanului Nordic şi necunoscuta de nimeni. Dacă obţine îngăduinţa să încerce „Svietoliotul” în Arctica, o să caute această insulă. Poate i se iveşte prilejul să îi ajute pe cel închişi în subterane... Dar un lucru e tare ciudat: un vas sub pavilionul Moniei – o ţară care se intitulează democratică – vizitează această insulă, transportă de acolo ceva, iar omenirea nu ştie nimic despre acest oraş subteran, despre atâţia foşti soldaţi ai armatelor care au înfrânt Germania hitleristă şi care suferă acolo de ani de zile. Cum s-ar putea explica asta? Acolo se ascunde o taină criminală.

În timpul încercării „Svietoliotului” va cerceta cu cea mai mare atenţie, această parte a Oceanului Nordic.

…La Moscova îl aşteptau pe Lev sute de treburi. Echiparea definitivă a „Svietoliotului” îi cerea mult timp. După primele încercări, a trebuit să facă unele perfecţionări şi să pună la punct câteva aparate…

Spre mijlocul lunii iulie, partea tehnică a expediţiei era asigurată. Cu atât mai neplăcute erau întârzierile de ordin organizatoric. Trecuseră zece zile de la întoarcerea lui Solnţev din Murmansk şi problema trimiterii „Svietoliotului” în Arctica încă nu era rezolvată. Toţi se arătau dispuşi să-şi dea tot concursul tânărului savant, nimeni însă nu-i înţelegea graba.

Într-o seară, în biroul lui răsună telefonul. Râbnikov ridică receptorul:

— Alo! Da… Pe cine? A… să… Cine întreabă?

Deodată mâna care ţinea receptorul tresări.

— Secretariatul? înţeleg…

Cu un gest îl chemă pe Solnţev.

— Sunt la telefon, spuse Solnţev. Vă

ascult... Am înţeles... Mâine dimineaţă voi discuta... Da, eu cred că acum mă vor înţelege... Mulţumesc, mulţumesc tovarăşe... Vă sunt foarte recunoscător...

Lev puse receptorul la loc şi dintr-o singură săritură ajunse lângă Nadea, o ridică şi o învârti în jurul lui:

— Ura! Zburăm! Totul e în ordine! Ura!

A doua zi dimineaţa, la direcţia generală – unde de atâta vreme nu se putea lua o hotărâre în problema zborului – Solnţev fu primit cu braţele deschise. Directorul general îl pofti în fotoliu şi se aşează în faţa lui.

— Cererea dumitale a fost rezolvată favorabil. Chiar dacă s-au ivit unele întârzieri, te rugăm să nu ne-o iei în nume de rău: „Svietoliotul” este ceva nou, iar noi dorim să avem siguranţa deplină în succesul său. Am studiat amănunţit toate posibilităţile maşinii dumitale şi suntem mulţumiţi... Puteţi acţiona... Profesorul Nikita Galaktionovici Irinin vă va însoţi ca reprezentant al Consiliului tehnic superior. Cred că n-aveţi nimic de obiectat? Iar în ce priveşte echipajul expediţiei, am unele propuneri care, după părerea mea, nu vor

provoca obiecţii din partea dumitale. Prim ajutor şi asistent al dumitale o propun pe Nadejda Alexeevna Solnţeva… Eşti de acord?

— Da, ea va fi al doilea conducător şi va îndeplini şi funcţia de meteorolog.

— Apoi Harry Gould, pentru care ai intervenit atâta. Apropo, a căpătat cetăţenia sovietică. Ştiai Aşa… Ustin Petrovici Râbnikov, ofiţer de marină, care cunoaşte bine Arctica. Cred că n-am greşit? După cum vezi, nu există divergenţe…

Deodată cineva bătu în uşă. Intră un tânăr cu faţa inteligentă şi puţin obosită. Era secretarul ministrului.

— După dumneata am venit, i se adresă tânărul. Vă aşteaptă tovarăşul ministru…

Un minut mai târziu, Solnţev fu introdus în cabinet. Ministrul îl măsură pe Lev cu privirea peste ochelari şi-l invită să ia loc.

— Regret că n-am putut să mă ocup până acum de problema dumitale, spuse el. Am fost plecat. Şi acum, câteva cuvinte în loc de instrucţiuni, îi întinse lui Lev ponţigaretul. Ţine minte! Dumneata eşti şeful unei expediţii ştiinţifice – sublinie el ultimul cuvânt – care are ca scop încercarea

„Svietoliotului” în condiţii arctice. Încercările le poţi face în amândouă sectoarele Arcticei. Am căpătat autorizaţia guvernului respectiv. Nu uita însă niciun moment că în sectorul vecin este instalată o mare bază navală a Moniei. De aceea orice mişcare a voastră va constitui obiectul unei supravegheri scrupuloase şi mai curând ostile. Evitaţi provocările! Nu daţi prilej defăimătorilor să-şi verse veninul. Dacă ei au nevoie de un ţânţar pentru a face din el armăsar, nu li-l daţi! Şi dacă în drumul vostru veţi întâlni într-adevăr insula despre care povesteşte Harry Gould, nu uitaţi că reprezentanţii Uniunii Sovietice nu se amestecă în treburile interne ale altor puteri, oricât de neînsemnate ar fi aceste treburi. E clar? Ministrul zâmbi. Vă îngădui însă să aterizaţi pe această insulă dacă, într-adevăr, nu este trecută pe hartă. Şi pentru acest lucru există aprobarea guvernului ţării vecine. Ei ne-au rugat chiar să le dăm informaţii cât mai ample despre toate insulele pe care le veţi descoperi în sectorul lor… Şi-acuma, drum bun!

S.O.S! S.O.S! S.O.S!

Soarele nu părăseşte cerul. Acest ţinut rece şi sălbatic a fost prefăcut într-o ţară de basm, plină de lumină şi de culori. Pe cer plutesc nori sângerii de forme fantastice, ca nişte corăbii cuprinse de flăcări, iar jos strălucesc turnurile unor castele şi palate ciudate.

Aşa e vara în Arctica.

Stoluri mari de păsări trec pe deasupra. În locurile unde apa nu-i îngheţată zbenguie turme de foci. Ele fornăie, scuipă şi se afundă din nou în apă, iar de sub o stâncă de gheaţă o ursoaică bătrână s-a ridicat, s-a scuturat, şi-a lins ursuleţul şi a pornit spre un ochi de apă din apropiere. În urma ei aleargă cu paşi mărunţi ursuleţul. S-aude cum pleoscăie şi cum smiorcăie focile. Ursoaica se târăşte pe burtă, împingând în faţa ei un bloc de gheaţă, ca să-şi ascundă triunghiul negru – cei doi ochi şi nasul lucios. Deodată ursoaica lasă blocul de gheaţă, se ridica în două labe, îşi pune labele din faţa streaşină la ochi şi miratăse uită: o morsă atât de uriaşă n-a mai văzut niciodată Gigantul îşi croieşte drum prin gheaţă, dă la o parte sloiurile şi ursoaica

simte cum se cutremură gheaţa sub picioarele ei. O cuprinde teama. Nu se mai gândeşte la vânătoare, se dă îndărăt spre ursuleţ, îl goneşte spre stâncile de gheaţă şi de acolo, lingându-se buimăcită şi tremurând toată, urmăreşte mişcările monstrului.

De pe coverta lui „Dniepr”, Pavel Ignatievici Piotenko zări cel dintâi ursoaica cu ursuleţul. Când arunca peste bord nişte resturi de supă rămasă de ieri, observă că un bloc de gheaţă s-a ridicat parcă în picioare. Bucătarul înţelese că în faţa lui se află un urs şi alergă la Valea Stah.

— Tovarăşă supercargă! Rugaţi pe ofiţerul de cart să oprească vaporul! E o tonă de carne care se plimbă, şi încă ce carne!

În jurul Valiei se şi adunară, nerăbdători, mai mulţi marinari tineri înarmaţi cu arme şi puşti de vânătoare. Toţi o rugau pe Valea să meargă şi să-i raporteze comandantului apariţia ursoaicei şi să-i ceară îngăduinţa să pornească în urmărirea ei.

Ofiţerul de cart, secundul Vasea Bogatâriov, observând de sus, de pe puntea de comandă, dezordinea de pe covertă,

strigă:

— Ei, ce-l acolo pe punte? Vreun miting fulger?

— Un urs! Un urs! strigară mai mulţi.

Bogatâriov se uită prin binoclu şi văzu botul ursului, care se uita da după stânca de gheaţă

— Bine… Dar în douăzeci de minute să fiţi înapoi. Ne-am Înţeles? Să ştiţi că n-aşteptăm pe nimeni!

El răsuci manivela la „stop” şi „Dniepr” înlemni printre gheţuri. La pupă, unde apa mai spumega, se cufundau şi se ciocneau sloiurile de gheaţă abia sparte.

Înainte de a fi coborâtă scara, vânătorii nerăbdători se lăsară în jos pe parâme şi într-o clipă ajunseră pe gheaţa.

Un grup de oameni înfierbântaţi porniră pe urmele ursoaicei. Ea vedea pentru întâia oară vietăţi cu două picioare şi nu le cunoştea obiceiurile, simţea însă că întâlnirea cu ei nu-i poate aduce nimic bun. Mânându-şi puiul din urmă, ea o luă la fugă. Întinsul gheţurilor răsună de un pocnet asurzitor. Niciodată ursoaica n-a mai auzit sloiuri ciocnindu-se cu atâta zgomot. Dar când simţi într-o parte o durere

fulgerătoare, înţelese că nu sloiurile se ciocnesc, ci se petrece ceva îngrozitor care-i ameninţă viaţa. De data asta o teamă inconştientă învinse instinctul ei de mamă. Ursuleţul părăsit începu să alerge neputincios de colo-colo, dar mama lui nu mai era de găsit. Ea dispăruse între blocurile de gheaţă...

Speriat, mititelul închise ochii şi simţi deodată că o fiinţă cu un miros necunoscut îl strânge în braţe şi-l mângâie cu dragoste. Glasul cestei fiinţe era duios ca sunetul picăturilor de apă ce cad în mare.

— Ursulache, drăguţul meu! spunea Valea. Ce scump eşti...

Tremurând de atâtea emoţii prin care trecuse, puiul de urs băgă botişorul sub pufoaica Valiei şi se linişti.

Vânătorii însă nu încetară urmărirea ursoaicei. Gloanţele zburau vâjâind printre blocurile de gheaţă.

Dar iată că deodată răsună prelung sirena puternică a lui „Dniepr”, chemând vânătorii pe bord. Cu părere de rău, oamenii priviră o clipă în urma animalului dispărut şi se îndreptară grăbiţi spre vas.

Înainte de a se fi apucat ei de saulele[4] scării şi de parâmele coborâte, „Dniepr” a şi început să spargă gheaţa la proră.

Valea abia urcă scara cu ursuleţul în braţe, şi de pe puntea de comandă auzi un glas poruncitor:

— Tovarăşă Stah!

Tânără fată lăsă ursuleţul pe covertă şi urcă grăbită spre puntea de comandă.

— Tovarăşă supercargă, îl spuse Vasea Bogatâriov, adineaori am primit un „S.O.S”. dinspre nord, un cargobot ne cere ajutor… Verifică, te rog, dacă totul e pus la punct pentru alarmă, atât pe apă cât şi pe gheaţă, dar fără multă agitaţie. Dăm ajutor şi ne continuăm drumul…

Valea răspunse reglementar: „Am înţeles, să trăiţi!” şi se grăbi să execute ordinul. Uitase de ursuleţ şi nici atunci când îi simţi lăbuţa pe picior, nu-i dădu atenţie. Numai când să coboare în cală, văzu pe trepte o minge albă care i se rostogolea înainta.

— Vai, sărăcuţul…! Valea luă ursuleţul în braţe şi încuindu-l în cabina ei, alergă să

---

4 saulă – frânghie subţire; aici saulele servesc drept balustrada la scara vasului

pregătească echipajul de bord.

„SVIETOLIOT” SE ÎNDREAPTĂ SPRE ARCTICA

Cele zece zile de aşteptare nu trecură în zadar. „Svietoliotul” era perfect pregătit pentru expediţie. În ultimele zile, se mai instalară pe el două aparate noi: un radioochi – un aparat care îngăduie să se vadă la o distanţă mare chiar noaptea sau pe timp de ceaţă şi un nou un de aparat ultrasonor.

Seara târziu, un automobil gonea pe şoseaua Leningradului. Trecu prin câteva localităţi de vilegiatură şi coti spre pădure. Rădăcinile noduroase ale brazilor întretăiau drumul şi şoferul fu nevoit să-şi micşoreze viteza. După un sfert de ceas, automobilul coti. În lumina farurilor se ivi un drum, închis în faţa de un zid înalt de cărămidă. Cineva privi dinăuntru pe o mică ferestruică şi imediat se deschiseră larg porţile.

Harry se uita nedumerit în jurul lui. În mijlocul unei curţi pătrate, luminată de reflectoare puternice, se înălţa o clădire obişnuită, fără etaj, iar în spatele ei se zărea

o construcţie rotundă, înaltă. Nimic care să amintească un aerodrom – nici pista de decolare, nici proiectoare, nici semafoare.

Prin porţile largi ele clădirii rotunde doi oameni scoteau o maşină ciudată, în formă de pară Capătul rotund era îndreptat în sus. Maşina se sprijinea pe trei picioare lungi, înfăşurate în spiralele unor amortizoare.

Din clădirea fără etaj ieşi un om în salopetă care îl salută pe Solnţev, iar când îi fură prezentaţi Harry şi Râbnikov, se recomanda şi el:

— Fiodorov.

— Primul meu ajutor, spuse Solnţev şi dădu comanda: În poziţie orizontală!

Fiodorov intră în cabină şi balonul transparent al maşinii luă poziţia orizontală. Solnţev îşi urmă ajutorul. Deodată, „Svietoliot”, ca o pasăre ce-şi ia zborul, bătu din nişte aripi de a căror existenţă până atunci nici Harry şi nici Râbnikov nu bănuisem măcar. Aripile începură apoi să se rotească în jurul unui ax longitudinal. Palele mici, subţiri şi, pe cât se pare extrem de solide ale aripilor ba îşi schimbau unghiul de înclinare, ba ieşeau de tot în afară, ba se îndreptau înapoi ca o săgeată. Apoi aripile

se întoarseră costiş înspre pământ şi retrăgându-se, dispărură în fuzelaj. Deodată maşina îşi reluă poziţia verticală. Harry nu înţelegea cum pot Solnţev şi Fiodorov să-şi păstreze echilibrul înăuntrul cabinei Mai mare îi fu mirarea însă când deasupra maşinii se deschiseră patru aripi dispuse ca o elice. Se auzi un zumzet, elicea începu să se învârtească mai repede, tot mai repede, până nu se med văzu.

Apropiindu-se imprudent de aparat, Harry simţi că-i împins spre pământ. Mai făcu încă vreo câţiva paşi şi abia se ţinu să nu fie răsturnat. Cu greu se dădu înapoi, iar şapca luată de suflu se rostogoli pe jos, apoi zbura în aer şi dispăru peste gard, în pădure...

Deodată maşina se lăsă în jos, trăgându-şi înăuntru picioarele-i lungi, şi scoase în afară nişte schiuri late. Apoi apărură din nou picioarele, iar schiurile se traseră în falţurile lor. „Svietoliot” se îndreptă din nou şi lui Harry i se păru că picioarele aparatului sunt acum şi mai lungi.

— Asta n-am mai pomenit! se minună Râbnikov. Merge pe picioare şi pe schiuri...

— Şi prin aer şi sub apă, adăugă Nadea

zâmbind.

Harry întrebă:

— Dar cum se ţin oamenii în cabină când maşina se întoarce pe toate părţile?

— Cabina este rotundă şi mobilă, îi răspunse Nadea. Se mişcă liber pe şarniere înăuntrul corpului, aşa că orice poziţie ar lua aparatul, centrul de greutate se află întotdeauna sub picioare.

— Prea, complicat, dădu din cap Râbnikov.

— Dimpotrivă, replică Nadea. Toate piesele, toate aparatele şi mecanismele sunt de o construcţie foarte simplă.

— Vorba vine simplu! mormăi Râbnikov. Te rog să mă crezi că aş prefera să zbor pe un avion obişnuit. „Svietoliotul” ăsta… Hm! … Să nu avem vreo aterizare forţată pe scăfârlia pământului. Ce viteză aveţi?

— Orice viteză de la zero până la patru mii de kilometri pe oră… La nevoie „Svietoliotul” poate rămâne nemişcat în aer, pe apă şi sub apă… Ridicându-ne însă în stratosferă…

— Dar pe pământ n-ar putea sta locului, cuminte? întrebă Râbnikov, fără să-şi dea seama că gluma lui ar putea s-o supere pe

Nadea. Cam prea zburdă ca un mânz de rasă…

Jignită parcă de gluma marinarului, maşina tresări deodată şi începu să urce încet, pe verticală. Zgomotul motorului aproape că nu se auzea.

— Ia te uită! fluieră Râbnikov. E nărăvaşă maşina noastră…

„Svietoliot”-ul coborî lin, exact pe acelaşi loc de unde pornise.

Solnţev ieşi din cabină.

— Putem porni la drum, anunţă el. Totul funcţionează bine, bagajele sunt la locul lor… numai Irinin n-a venit încă… Dar iată-l şi pe el!

Cu paşi mari, profesorul Irinin se apropia. Solnţev porni în întâmpinarea lui.

— Dă-mi voie să-ţi strâng mâna. Lev Leonidovici, în ziua… adică, pardon, în noaptea zborului istoric spre Arctica, îl salută zâmbind Irinin. Pe o maşină ca asta n-a zburat încă nimeni pe acolo.

— Vă mulţumesc, Nikita Galaktionovici. Sunt fericit că ne veţi fi tovarăş de drum. Solnţev strânse cu putere mâna profesorului şi, uitându-se la ceas, îl invită pe toţi înăuntru. E timpul, tovarăşi! Poftiţi vă rog!

Unul după altul urcară scara spre cabină. Înăuntru, de jur împrejur, erau montate în perete, fotolii comode de aluminiu, îmbrăcate în piele, cu sprijinitoare pentru picioare. Pe ambele părţi ale uşii care ducea în cabina de comandă se găseau două măsuţe uşoare.

— Ustin Petrovici, anunţă Solnţev, sunteţi în primul schimb la aparatul de radio…

Zicând acestea, el trase din peretele ce despărţea cabina mare de cabina de comandă o platformă pliabilă pe care era montat un mic post de radio emisie-recepţie.

— Aici, la acest vernier se racordează radioochiul. Ecranul, iată-l pe perete… Examinează te rog cu atenţie schema şi regulile de manipulare… Şi-acum, tovarăşi, la drum!

Inginerul Fiodorov făcu semn cu mâna şi cei doi lucrători se îndepărtară în grabă de maşină. „Svietoliot” luă poziţia verticală, elicea începu să se învârtească… Maşina săltă în sus, rămase o clipă suspendată în aer, apoi începu să se înalte.

De pe pământ, privind-o, aveai impresia

că una dintre stele, alungindu-se deodată, a pornit cu o viteză nebună spre nord-vest.

PIRAŢII SECOLULUI AL DOUĂZECILEA

Johnny Norocosul era foarte bine dispus. Mâncase „pe cinste”, iar „şartreza” scânteietoare pe care pezevenchiul de Clark i-o băgase pe gât la San-Derm, contrar aşteptărilor, se dovedise excelentă. Avea un butoiaş plin cu această băutură minunată şi trebuia neapărat să-i dea curând de fund, căci ei avea un principiu: butoiaşul început trebuie iute băut.

Johnny ridică receptorul, apăsă de două ori pe sonerie şi întrebă:

— Alo Mick! Ai trimis S-O.S. – ul? Foarte bine!

Apoi îl chemă la telefon pe căpitan.

— Alo! Ei, căpitane, cum stai cu artileria? Nu eşti gata?! Ce aştepţi? De câte ori ţi-am spus?!... Minele trebuie aşezate din timp... Cine ştie e se poate întâmpla?

Extrem de mulţumit de aceasta convorbire, Johnny puse receptorul la loc. Telefonul însă începu din nou să zbârnâie şi Johnny trebui să pună iarăşi mâna pe el.

— Ei, ce s-a mai întâmplat? întrebă el oarecum înciudat. Dumneata eşti, Mick? Also… Aăă… Adică foarte bine! S-a prins? Minunat!… Cum, cum zici că i spune? Ah, Dniepr – Ne trimite o radiogramă: „Aşteptaţi, venim în ajutorul vostru" – Bine. Cu toată viteza… Ha-ha-ha… Vin să ne dea o mină de ajutor! Ei, ce zici, o să strângem cu plăcere această mână întinsă. Apropo, Mick, nu-ţi aminteşti ce fel de vas e „Dniepr"? Câte? Douăsprezece mii cinci sute de tone? Oho, serios vas. E acelaşi? Atunci înseamnă că aşa i-a fost sortit! De data asta însă nu ne mai scapă…

Nu, nu degeaba îi zice lumea Johnny Norocosul! Trebuie să ai un noroc deosebit ca să poţi nu numai să scapi de ştreang, dar dintr-o singură lovitură să rupi ştreangul şi să şi ajungi cineva! Ei, drăcia dracului! Dar de fapt cum a pornit totul? De la un fleac… Cine putea să se aştepte ca Charly Hustings să apară în Germania imediat după capitulare?! Toţi îi spuneau bătrânul marabu, şi chiar că semăna cu această pasăre urâtă. Are nas fin Hustings: imediat a simţit miros de friptură şi a sosit în Europa în calitate de consilier consultant

pentru orice probleme. Apoi anumite afaceri l-au adus în lagărul unde lâncezea în aşteptarea judecăţii, Johann Blaufisch, fost comandant al unui lagăr de concentrare, înainte de război reprezentant al unei firme comerciale a Reichului hitlerist în Monia, iar astăzi criminal de război, prizonier al armatelor aliate.

S-au recunoscut imediat, dar numai din privire. Charly i-a făcut semn lui Johann să tacă. Johann a înţeles: bătrânul marcrbu avea intenţii serioase, într-o împrejurare atât de complicată, însă era mai bine să nu afişeze legăturile ce le are cu un hitlerist. Mai târziu, Johann a fost chemat la un interogatoriu şi deodată s-a trezit între patru ochi cu Charly. A fost o seară de amintiri plăcute. Charly nu nega că firma pe care o reprezentase Johann Blaufisch în Monia i-a prilejuit câştiguri serioase – la drept vorbind atunci şi-a pus el bazele îmbogăţirii lui. Dar nici el n-a rămas dator. O serie de combinaţii financiare complicate, care pompaseră sânge proaspăt în inima secătuită a industriei germane, au fost efectuate după sfatul direct ai bătrânului marabu, care ştiuse să atragă capitaluri

serioase. Se povestea că însuşi Mengs-senior, unul din cei mai mari afacerişti din Monia, a investit destui bani în această afacere.

Dar vorba ceea: „morţii cu morţii şi viii cu viii. Oricâte interese comune o fi avut Johann cu Charly în trecut, bătrânul marabu n-ar fi mişcat un deget ca să-l salveze dacă, legate de interesele vechi, nu s-ar fi ivit interese noi. Johann a ghicit uşor planurile bătrânului şi a jucat cu risc o carte mare. E adevărat însă că nici n-avea altă ieşire. I-a destăinuit lui Charly că în timpul războiului a transportat nişte prizonieri pe o insulă necunoscută din Oceanul îngheţat de Nord. I-a descris ce minunata e natura acolo, ce peisaje interesante pot fi văzute... şi, mai ales, cât de darnice şi pline de bogaţii sunt adâncurile pământului pe-acolo.

Hustings a reacţionat la toate acestea abia la un al doilea „interogatoriu”.

— Povestea dumitale este foarte interesantă, i-a spus el, dar ce concluzii trebuie să trag eu din toate astea?

— Uraniu! răspunse scurt Johann.

— Rezerve mari?

— Inepuizabile!

— Cui îi aparţin?

— Stăpânul a dat ortul popii…

— Înţeleg. „Al treilea Reich”?

— Absolut exact.

— Veşnica lui pomenire… Hustings oftă cu compătimire. Ceva moştenitori?

— Moştenitor puteţi fi dumneavoastră dacă cu îmi capăt libertatea, îi răspunse prompt Johann

Taina Oraşului Subteran, însă, Johann i-o destăinui lui Charly, numai după ce se văzu liber şi după ce căpătă o promisiune fermă că va fi şi el părtaş în această afacere.

La începutul războiului, pe o insulă pustie, necunoscută însă, din ordinul fuhrerului a fost instalată o bază secretă pentru flota submarină germană. Intrarea era submarină, atelierele şi magaziile se aflau sub pământ, în nişte grote foarte mari. Deodată se descoperi acolo minereu de uraniu. Führerul ordonă să se organizeze exploatarea acestui minereu. Dar ca nimeni să nu afle ceva despre această exploatare, se hotărî să nu se construiască nimic la suprafaţă. Legătura cu mâna se făcea numai printr-o intrare submarină, o construcţie extrem de ingenioasă, ascunsă complet sub

apă.

Astfel a luat naştere Oraşul Subteran. Acolo erau trimişi cei mai voinici şi mai rezistenţi prizonieri, şi ordinul era categoric că nimănui nu îi e îngăduit să iasă viu din această închisoare subterana!

— După cum vedeţi, stimabile patron, secretul a fost păstrat până în ziua de astăzi.

Şi patronul, Charly Hustings, era primul negerman căruia i se destăinuise această taină.

După zdrobirea „celui de-al treilea Reich”, administraţia Oraşului Subteran a rămas izolată de restul lumii. Nu mai exista stăpân, rezervele probabil că nu mai puteau fi reînnoite şi miile de prizonieri sălbăticiţi reprezentau un pericol groaznic. Iată de ce socotea Johann Blaufisch că pentru un reprezentant al puternicei Monii, cum este domnul Charly Hustings, nu-i mare lucru să pună mâna pe bogăţiile Oralului Subteran.

Charly l-a privit pe Johann bătând uşor cu degetele în masă. Nu a întrerupt nici măcar o dată pe cel care-i povestea toarte astea şi nici nu l-a întrebat nimic. Johann părea calm, inima îi era însă cât un purice:

dacă îi va trezi interesul bătrânului jefuitor, atunci libertatea şi făgăduiala lui Hustings nu fac doi bani.

Hustings tăcu puţin. Apoi spuse doar atâta:

— Bine! şi plecă.

(Continuare în numărul viilor)

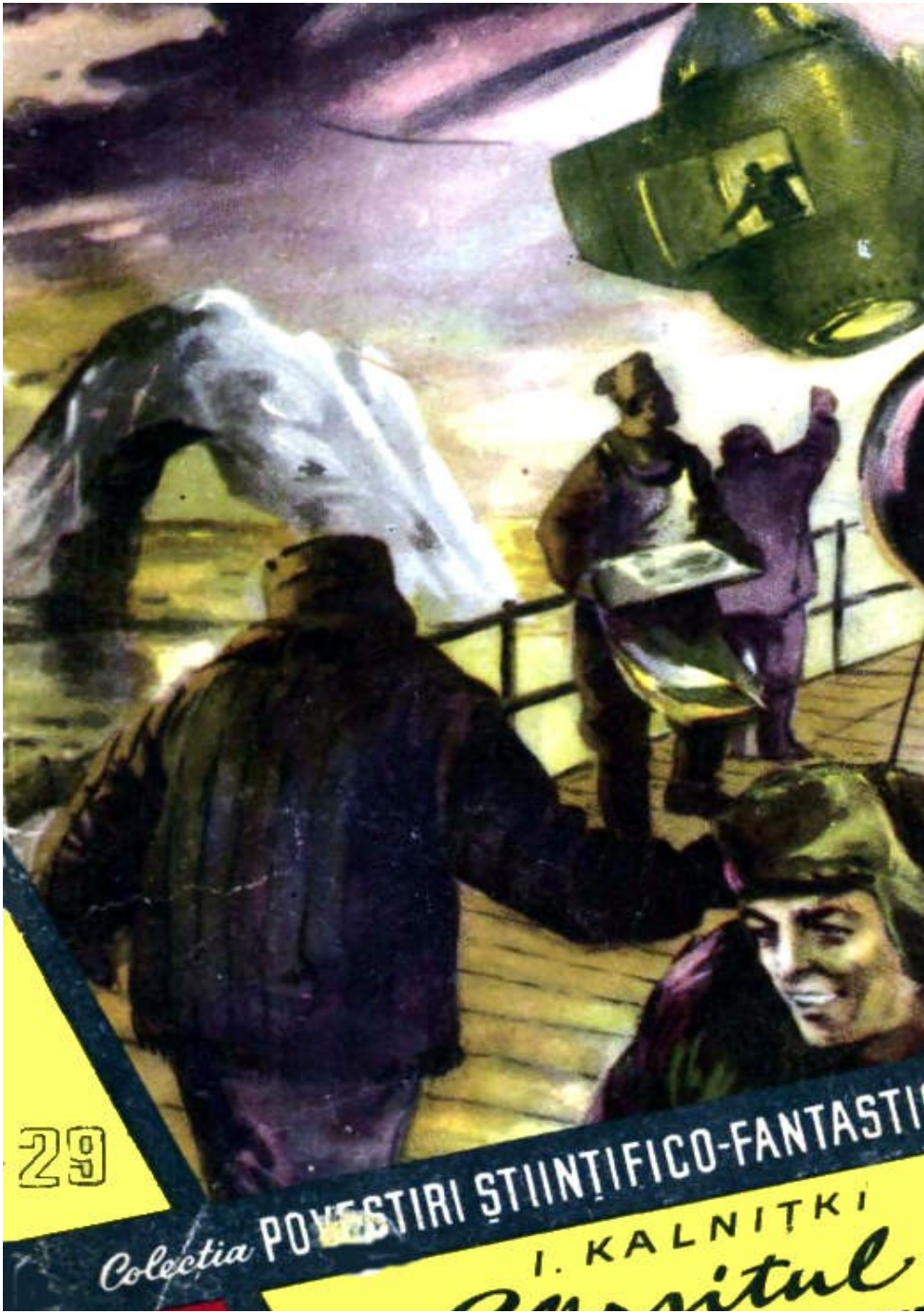
29
Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTI
I. KALNITKI

I. KALNIŢKI

SFÂRŞITUL

ORAŞULUI SUBTERAN

* * *

Colecţia „Povestiri Ştiinţifico-Fantastice”.

28

A treia zi, în camera hotelului de mâna a treia, unde se instalase Johann, apăru un ofiţer american şi-i ceru să-şi strângă cât mai repede catrafusele. Jumătate de oră mai târziu, hitleristul de până mai adineauri şedea în barul unuia din cele mai elegante hoteluri, iar bătrânul marabu îl spunea:

— All right! Mister Mengs este de

acord… Putem acţiona.

Alături de apertamentele în care locuiau oamenii statului major se afla o cameră liberă, reţinută pentru domnul Jonathan Blackpig, cetăţean al republicii Monia, agentul administraţiei militare. Tocmai pe acest nume căpătase Johann Blaufisch un paşaport al Moniei cu fotografia lui. Astfel avu loc transformarea care constituia începutul unei ere noi în viaţa secăturii hitleriste.

Un lucru nu i-a plăcut la început lui Johann alias Johnny: de ce oare Charly i-a schimbat numele Blaufisch, adică Peştele albastru, în Blackpig, ceea ce înseamnă Porcul negru? Nu era el mulţumit nici de primul nume, dar decât Blackpig, e mai bine Blaufisch de o mie de ori. Johnny nu se sfia (desigur, într-o formă destul da politicoasă) să-l întrebe pe Charly:

— De ce, boss, aţi binevoit să-mi alegeţi un nume atât de ridicol?

Bătrânul marabu râse copios, apoi îi explică lui Johnny că în felul acosta monionii îşi păstrează rasa lor superioară nealterată prin amestec cu rasele inferioare, ai căror reprezentanţi sunt câteodată primiţi

temporar printre ei.

— Înţelegi!? Vremurile de azi sunt atât de nesigure… Trecerea indivizilor dintr-o cetăţenie în alta este colosal de frecventă. Peste câţiva ani, dumneata Johnny ai putea să te dai drept un monian neaoş. Tocmai acest lucru căutăm noi să-l evitam… Suntem gata să vă venim în ajutor, să vă ajutam să treceţi hopul, mai cu seamă dacă interesele noastre coincid, dar ca să amestecăm sângele nostru cu al vostru – asta, cu părere de râu, nu-l dorim şi nu-l admitem…

Johnny oftă. Acum câţiva ani era reprezentantul unei rase superioare… Dar de! Ce să-i faci! Se schimbă vremurile, se schimbă ordinea lucrurilor, valorile, se schimbă şi rasele superioare. Şi la urma urmei, tot e mai bine să fii un porc viu decât un peşte spânzurat.

Charly l-a numit pe fostul Johann, astăzi Johnny, director administrativ al „Societăţii de explorări îndepărtate”, special înfiinţată pentru luarea în stăpânire a Oraşului Subteran. Cum ar putea administraţia decapitată a acestei frânturi din „cel de al treilea Reich” a se opună presiunii lui Hustings et Co., societate susţinută de

însuşi Mengs-senior? Administraţia Oraşului Subteran ar fi părăsit de mult această insulă dacă nu s-ar fi temut să apară în faţa oamenilor. Naziştii consumau ultimele rezerve şi menţineau cu greu un simulacru de disciplină între soldaţii pazei. Pe zi ce trecea, resturile armatei lui Hitler se descompuneau tot mai mult. Comandantului Oscar Kreitz i se părea câteodată că nu există nicio deosebire între paznici şi întemniţaţi, şi că toţi laolaltă sunt gata să-i nimicească pe comandanţi. Prizonierilor li se mai putea ascunde că fasciştii au fost nimiciţi, paznicilor însă nu. Tot mai des se auzeau voci revoltate, mulţi cereau să fie înlocuiţi şi trimişi înapoi în patrie…

În aceste condiţii, sosirea în Oraşul Subteran a lui Johnny – cu împuterniciri depline, cu provizii şi paza personală – putea fi socotită de administraţia de acolo drept o adevărată minune. Totul revenea la normal, această crenguţă din copacul doborât al celui de-al treilea Reich prindea viaţă, altoită pe tulpina unui „imperiu” şi mai puternic decât cel hitlerist…

Comandantul Oraşului Subteran, gauleiterul Oscar Kreitz, nu-l recunoscu la

început în domnul Jonathan Blackpig pe fostul lui coleg care înainte aducea transporturile de sclavi. Bărbatul tolănit în fotoliu se arăta a fi un monian pur sânge, amator de havane groase şi de băuturi tari, un om de afaceri care ştia să trăiască lăsându-i şi pe alţii să trăiască…

Căzură repede de acord asupra măsurilor ce vor trebui luate pentru înlocuirea treptată a garnizoanei nemţeşti prin paznici angajaţi. Pe Herr Kreitz nu-l tulbură deloc această hotărâre a noilor stăpâni, deşi în consecinţă foştii paznici nemţi urmau să treacă în rândul muncitorilor prizonieri ori să piară. El înţelese că numai astfel va putea fi păstrată taina Oraşului Subteran, mai cu seamă după ce primi asigurarea că administraţia nemţească va rămâne la posturi. Desigur însă că, pentru orice eventualitate, vor trebui să-şi schimbe şi ei numele. Astfel, de pildă, Herr Oscar Kreitz devenea mister Connolly, monian de origine celtă.

Problemele aprovizionării şi legăturilor, a compensaţiei pentru muncă şi altele nu provocară niciun fel de discuţii: stăpânii cei noi se arătară chiar mai darnici decât cei

dinainte. Într-o singură zi, afacerea se perfectă printr-un contract secret şi Johnny plecă cu avionul spre Monia ca să-i raporteze bossului succesul obţinut. Bătrânul marabu era mai mult decât mulţumit de noul său director. El îi transmise lui Johnny salutări din partea mai multor personalităţi ale bursei moniene, şi mai cu seamă din partea lui Mengs-senior. Johnny era tare mândru. E adevărat că atunci când Johnny a făcut o aluzie că ar fi încântat să-şi prezinte personal omagiile sale lui mister Mengs, bătrânul marabu s-a prefăcut ca n-aude. Acest lucru însă nu-i strică lui Johnny buna dispoziţie... Pe Charly îl amuză îndeosebi păţania lui Johnny cu prizonierii revoltaţi. Johnny Norocosul ştiu să zugrăvească atât de viu scena când, în toiul rebeliunii, apăru ca din infern pe masa de metal, cu braţele încrucişate pe piept, încât Charly râse cu poftă. Şi cum la dezarmat pe rebeli cu făgăduieli mincinoase, lansând în momentul hotărâtor prin ambrazuri chestionarele! Dacă n-ar fi avut grija să pregătească dinainte artileria de hârtie, nu ştie dacă ar mai fi putut să-i stăpânească pe deţinuţi.

Mengs-senior îi porunci, bineînţeles tot prin bătrânul marabu, să păstreze taina şi de-acum înainte ca ochii din cap. Se întocmi un statut special: „Statutul pentru paza Oraşului Subteran” şi fiecare iniţiat trebui să semneze o hârtie prin care declara că răspunde de păstrarea secretului. Răspunderea era desigur destul de grea, deşi în afară de nenorociţii înmormântaţi de vii în insula necunoscută din Arctica îndepărtată, numai cinci oameni în toată lumea cunoşteau taina Oraşului Subteran. Şi toţi cinci erau oameni siguri, demni de toată încrederea.

Astăzi Johnny ducea spre Oraşul Subteran un nou schimb de paznici. Nu i-a fost uşor să-i aleagă şi să-i convingă pe aceşti „boys” care n-aveau alte calităţi decât o totală lipsa de prejudecăţi. Teoretic, recrutarea lor costa scump; dar numai teoretic. Prin contract, „Societetea de explorări îndepărtate” se obliga să le plătească la expirarea contractului, lor sau moştenitorilor, o sumă fabuloasă. Dar e puţin probabil ca vreunul din el să fi dat cuiva de ştire că pleacă. Şi dacă e aşa, atunci recompensa făgăduită prin contract

n-o să aibă cine s-o încaseze, căci niciunul dintre ei nu va pleca vreodată din Oraşul Subteran. Soarta lor era pecetluită. După scurgerea termenului stabilit prin contract, paznicii vor trece, ca soldaţii nemţi, la muncă sau va trebui să moară…

Telefonul îl deranja din nou pe Johnny, cufundat în gândurile sale:

— Also… Ptiu! Alo, da! Dumneata eşti Mick? Ce-i? Din Oraşul Subteran? Bine, dă-mi legătura… Vă ascult, Oraşul Subteran. Da, eu. Ah, mister Connolly! Vă salut, dragul meu companion! Ce?! Revoltă? Ce revoltă?… Cum se poate revoltă în Oraşul Subteran? Cred că ai încurcat ceva, dragul meu, Connelly. Da, e păcat… Sunt forţe de muncă. Dar ce să-i faci, dacă nu se poate altfel, trage câteva gloanţe. Nu exagera însă. Nu uita că acum nu e uşor să găseşti lucrători noi… Pe scurt, caută să pui capăt panicei. Asta în primul rând. În al doilea rând, mâine sunt acolo. Am de terminat numai o afacere urgentă şi vin imediat… Da, viu cu avionul. Eşti mulţumit? Nu-i nimic, ţinte bine… Good bye!

Zum Teufel Aşa e întotdeauna. Când e omul mai bine dispus, trebuie să se

întâmple ceva să-l indispună! Deşteptul de Herr Kreitz, lua-l-ar dracu să-l ia de papă-lapte! Mare bucurie!... Auzi! Revoltă în Oraşul Subteran... Cine mai îndrăzneşte să se revolte după încercarea de atunci? I-am strâns pe robii ăia în chingi, să se sature de revoltă! Dar o să vadă ei ce-am să le fac acum! Nici să respire no să mai îndrăznească!

Telefonul sună din nou. Johnny ridică fără chef receptorul:

— Ce este? Camera de detecţie?... Ce s-a mai întâmplat? Mă deranjaţi pentru fleacuri... Un co-orp? Ce fel de corp? Ce face?! La douăzeci şi trei de mii de metri înălţime? Aiurezi! Ce viteză? Ce?! Ai înnebunit ori îţi baţi joc de mine! Nu vorbi prostii. Nu exista o asemenea viteza... Da, da, nu există. Bine, bine, termină cu prostiile astea!

Hotărât, prost mai e aranjată lumea asta! Nu poţi să răsufli un pic... Şi ce obosit se simte Johnny! Ce-ar fi să dea totul dracului, să-şi vândă partea lui, cu sclavi, cu paznici, cu tainele subterane şi submarine, cu toate perspectivele şi cu domnul Connolly cu tot... Vorba înţeleptului

marabu: arta de a pleca la timp este mai de preţ decât arta de a sosi la timp. „Bursa monianã se interesează în mod serios de aceasta întreprindere; ar trebui să-mi vând acţiunile cu profit şi să mă retrag undeva, să trăiesc în linişte…”

…Pe dracu, linişte! Ce spui? Vine „Dniepr”? Chiar vine? Trebuie să-l întâmpinăm. Astea-s milioane care străbat gheţurile. Numai să nu ne scape: cu primul proiectil dăm jos cabina de radio, apoi minele… Completarea forţelor de muncă în Oraşul Subteran înseamnă completarea contului lui Johnny la bancă.

Îl chemă la telefon pe radiotelegrafist. Unde-i melcul ăla? Înaintează? Tare încet înaintează! Doar ei îl socotesc cel mai puternic spărgător de gheaţă… şi gheaţa e slabă. Zoreşte-l şi tu puţin! Zi-i că ne înecam, că sunt copii mici la bord care pier. Spune că s-a sinucis căpitanul. Ruşilor le place să sară în ajutor. În special pentru copii, sunt gata să treacă prin foc şi prin apa. Zoreşte-i! Sunt în întârziere… Da, Mick, nu uita să reduci tensiunea. Vezi, cel mult cincizeci de kilometri. N-avem nevoie de martori ai radiofleurtului nostru cu

„Dniepr”…

— Am înţeles, mister Jonathan. Acum să vezi ce potop o să izbucnească pe „Dniepr”… Vor inunda vaporul cu lacrimile lor… Vai, ce nenorocire… în receptor gâlgâi un râs dement.

Mick se grăbi să transmită radiograma cu descrierea nenorocirii care se abătuse, chipurile, asupra lui „Mafusail”. Din radiogramă reieşea că „Mafusail” e aproape scufundat, că echipajul şi pasagerii – printre care vreo douăzeci de copii goi, uzi şi bolnavi – au coborât pe un sloi de gheaţă subţire şi nesigur, că trei femei au înnebunit şi că secundul s-a sinucis şi el, ca şi căpitanul. Dacă nu primesc ajutor, până deseară nu mai rămâne niciun om în viaţă!

La acest apel deznădăjduit, Mick primi numaidecât răspunsul:

„Nu vă pierdeţi curajul. Ţineţi-vă bine! Căutaţi să treceţi pe un bloc de gheaţă mai gros. De rest, n-aveţi grijă. Până într-o oră sperăm să vă salvăm. Căpitanul vasului «Dniepr», Lunatov”.

Când Mick îi comunică la telefon răspunsul primit, Johnny pufni în râs:

— Mă da proşti mai sunt! Şi-au semnat

cu mâna lor ausvaisul de intrare în Oraşul Subteran.

Dar Mick mai era încă la telefon:

— Alo, Johnny, stai puţin. Am mai prins o radiogramă… Da, tot în ruseşte… E ceva curios… Ţi-o trimit acum.

Curând după asta, musul îi aduse lui Johnny în cabină radiograma interceptată de Mick, care suna astfel: „Salut eroilor lui «Dniepr» din partea echipajului primului «Svietoliot»”…

Johnny învăţase limba rusă într-o şcoala specială. Dar radiograma asta n-o înţelegea. Ce fel de „Svietoliot”! Şi de ce tocmai acum i-a venit aşa, tam-nesam, să-L salute pe „Dniepr”? N-o fi oare acel „corp” care a trecut cu o viteză fantastică la o înălţime de douăzeci şi trei de kilometri? Dar cum au putut de la înălţimea aceea, cu o asemenea viteză, să-l recunoască pe „Dniepr”?

Câteva minute mai târziu, după ce-şi reveni puţin în fire, Johnny îl sună pe cdpitan

— Alo! Bob! Dă te rog ordin să se pregătească „Ciclonul”… Imediat după efectuarea operaţiei am să plec înainte spre insulă. Îi iau cu mine pe băieţi… Da, pe toţi

douăzeci.

Apoi Johnny urcă pe puntea de comandă. În acel moment sufla o briză caldă, plăcută… în lumina puternica a zilei, gheata strălucea de-ţi lua ochii. Numai la est se zărea o pată neagră de fum. Era „Dniepr”, care venea în ajutor.

— Ascultă Rob, îi spuse Johnny căpitanului. Când ruşii se vor apropia, să ne învăluim cu fum, ca să creadă că avem un incendiu pe bord, şi n-o să observe nimic. Altfel te pomeneşti că ghicesc despre ce-i vorba… Al înţeles, nu-i aşa?

Rob clipi semnificativ din ochi, şi amândoi pufniră în râs.

DIN NOU „MAFUSAIL”.

La o înălţime de patru mii cinci sute de metri, întoarse maşina în poziţia orizontală, strânse elicea şi puse în funcţiune motorul cu reacţie. Luând înălţime, „Svietoliotul” zbură spre nord-vest. Pasagerii nu simţiseră nici schimbarea poziţiei maşinii şi nici creşterea rapidă a vitezei.

După ce cuplă aparatele de conducere automate, Solnţev se întoarse în cabină.

— Suntem la o înălţime de douăzeci şi trei de mii de metri, anunţă el aşezându-se în fotoliu.

— Douăzeci şi trei…? se miră Râbnikov. Parcă… parcă nu-mi vine a crede…

Uitându-se pe geam însă, el văzu un cer de culoare violet închis. Ici-colo sclipea câte o stea verzuie. Jos, departe, norii păreau un ocean argintiu îngheţat instantaneu în timpul unei furtuni.

— Izolarea e bună, constată Râbnikov. Şi ce tăcere…

— Tăcerea-i explicabilă, răspunse Irinin. Doar înaintăm mai repede decât sunetul. Zgomotul „Svietoliotului” rămâne în urmă. Şi în general, de unde să existe zgomot la o asemenea înălţime? Aici aerul este foarte rarefiat.

— Măi Levuşka, măi. Mie parcă tot nu-mi vine a crede. „Sviatoliotul” tău… arătă Râbnikov în jur, parcă-l un vis!…

— Da, răspunse Solnţev. Graţie electronitului noi am economisit peste zece tone din greutatea de zbor. Nu există în lume o maşină cu o greutate de zbor mai mică decât a „Svietoliotului” nostru.

— Niciun cusur nu poţi să-i găseşti, dădu

din cap Râbnikov şi se îndreptă spre aparatul de radio.

Harry rămăsese indiferent faţă de peisaj. Tolănit în fotoliu, el adormi dus. Într-o boxă mică, Nadea pregătea dejunul.

— O adevărată excursie în stratosferă, glumi profesorul Irinin, Chiar dacă socotim după ora Moscovei, e cam devreme pentru dejun. În zona prin care trecem, însă, e ora opt dimineaţa… a zilei de ieri.

— Deodată, Râbnikov fluieră prelung, şi aplecându-şi corpul masiv înainte, îi întinse lui Solnţev nota înregistrată.

— Un caz obişnuit: cineva trimite un „S.O.S”. Ai notat coordonatele, Ustin Petrovici?

Râbnikov însemnă pe harta punctul de unde pornise semnalul de primejdie şi adăugă:

— Vasul se numeşte „Mafusail”.

— Cum! „Mafusail”? I

Harry sări în sus – parcă-i luase cineva somnul cu mâna.

Toţi se uitau în tăcere unul la altul.

— Hany, parcă de pe vasul ăsta ai fugit, nu-i aşa? întrebă Irinin.

— Da, sigur, confirmă Harry. Nu cred să

existe doi „Mafusaili” pe aceeaşi linie.

— O să vedem îndată, spuse Solnţev.

El stinse becul. Pe ecranul din perete se contură un dreptunghi luminos, pe care se vedea un mare câmp de gheaţă, tăiat pe alocuri de ochiuri înguste de apă.

— Ce-i asta? întreba Ribnikov.

— Porţiunea oceanului deasupra căruia zburam, răspunse Solnţev.

— Dar între noi şi ocean exista câteva straturi de nori.

— Pentru undele ultrascurte cu care funcţionează instalaţia noastră, acumulările de nori nu constituie o piedică.

Râbnikov ciuli urechile şi mişcă din mustaţă:

— Pârâitoarea mea recepţionează din nou ceva…

El asculta atent piuitul unui aparat Morse şi începu să descifreze semnalele: „Nu vă pierdeţi curajul. Ţineţi-vă bine! Căutaţi să treceţi pe un bloc de gheaţă mai gros. De rest n-aveţi grijă. Până într-o oră sperăm să vă salvăm. Căpitanul vasului «Dniepr» Lunatov”… Asta-i bună! şi „Dniepr” al meu e pe-aici.

— „Dniepr”?! se bucură Harry. Oh, în

acest caz. Lev Leonidovici, să le trimitem tovarăşilor un salut…

Solnţev dădu din cap în semn de aprobare, iar Râbnikov transmise în grabă telegrama de salut interceptată de Mick.

Deodată pe ecran, printre gheţuri sfărâmate, cei din cabină zăriră un vas minuscul, parcă desenat.

— Iată-l şi pe „Mafusail”, zise Solnţev. Îl recunoşti, Harry?

Solnţev întoarse o manivelă şi imaginea se mări. Acum se distingeau bine coverta, construcţiile de pe covertă şi chiar marinarii care se plimbau bine dispuşi de-a lungul vasului, cu mâinile în buzunare…

— Nu înţeleg nimic, mormăi Irinin. Ce-i cu avaria?

— O să vedem îndată.

Solnţev dispăru în cabina de comandă. Călătorii se simţiră deodată strânşi parcă în nişte cercuri de oţel şi proiectaţi spre dreapta…

Solnţev strigă din cabina de comandă:

— Sunteţi cu toţii teferi, tovarăşi? Vă rog să nu vă speriaţi: „Svietoliotul” a făcut un viraj prea brusc. Vreau să văd ce se petrece pe „Marfusail”.

Pierzând treptat din viteză, „Svietoliot” luă poziţie verticală şi începu să coboare vertiginos, prăbuşindu-se printre norii deşi şi lăptoşi. Înainte de a ieşi din nori, se opri şi rămase suspendat în aer, menţinut de elice. Toţi se înarmară cu binocluri şi începură să privească, prin luminişurile dintre nori, pustiul de gheaţă.

„Mafusail” era tocmai sub ei. Văzură nişte oameni care se deplasau dinspre vas cu sănii în diferite direcţii. La o oarecare depărtare de vas, oamenii de pe „Mafusail” spărgeau gheaţa şi lăsau în apă nişte lăzi.

— Dar nu-i vorba de nicio avarie aici, exclamă supărat Râbnikov. Nu înţeleg... ce fac acolo? Nu cumva dinamitează gheaţa?... Atunci de ce urlă, „S.O.S.”?...

Solnţev bătu cu pumnul în masă.

— Totul e clar! strânse ei din dinţi. Ticăloşii mineză împrejurimile vasului... Aşa făceau şi hitleriştii pe front... Se prefăceau că sunt grav răniţi, şi când le venea cineva în ajutor trăgeau... Nemernicii! Aţi înţeles, prieteni, ce-i pregătesc ei lui, „Dniepr”?...

E. P.

Raş era foarte necăjit de dispariţia lui Harry Gould. Din cei zece deţinuţi luaţi în ziua aceea, numai nouă s-au întors. Şi niciunul dintre ei nu ştia unde a dispărut negrul. Numai francezul Morot îi şopti:

— Cred că s-a înecat... Dar nu ştiu sigur. Parcă poţi să vezi ceva!

Raş simţi multă vreme lipsa prietenului dispărut. Să fi izbutit oare să fugă? Dar cum să afli dacă acest lucru e adevărat? Şi unde ar fi putut să fugă dintr-o insula pierdută în oceanul îngheţat? Pretutindeni îl pândea moartea.

Deţinuţii munceau ca şi în trecut, nimic nu se schimbase, şi apariţia roşcovanului în dormitorul lor fusese cu timpul uitată. Ca şi înainte, prizonierii nu vedeau pe nimeni. Orice pas de-al lor era urmărit de ochi nevăzuţi şi de ţevile pistoalelor automate.

„Armele” pregătite cu ajutorul lui Harry – pietre ascuţite sau cu tăişuri ca de topor, ghioage şi bucăţi de fier – le păstrau ca şi în trecut în mină, sub o grămadă de steril. Într-o zi, controlând dacă mai există comoara lor, Raş găsi între ele o bucăţică de hârtie. Profitând de un moment prielnic, citi

hârtia scrisa pe englezeşte:

„Am fost vânduţi unei organizaţii internaţionale de bandiţi. Niciun guvern din lume, cel puţin în mod oficial, nu cunoaşte existenţa Oraşului Subteran. Sunt desperat... Vreau să iau legătura cu voi. Distrugeţi imediat scrisoarea. E. P”.

Scrisoarea îl tulbură pe Raş. Cine o fi acest misterios E.P? Îşi bătu mult timp capul să ghicească cine ar fi putut să serie biletul. În niciun caz nu putea să fie vreunul dintre deţinuţi. Atunci îşi aminti de un norvegian, profesorul Paulsen, care dispăruse mai de mult dintre ei. Da, aşa îl chema: Eric... Înseamnă că profesorul e în viaţă, că lucrează undeva în apropiere şi se bucură chiar de o oarecare libertate. Cu ce ar putea să ne ajute?

Pregătirile pentru revoltă deveneau tot mai dificile. Oamenii slăbeau văzând cu ochii. Pe Raş îl neliniştea indiferenţa lor faţă de soarta ce-i aştepta. Rusul n-avea însă de ales: tocmai cu aceşti oameni trebuia să organizeze revolta şi să învingă.

În aceeaşi zi, în timpul prânzului, când prizonierii respirând din greu se aşezară în jurul mesei lungi de fier să mănânce, rusul

încercă să-i scoată din starea de apatie. Ca din nebăgare de seamă, făcu să-i cadă castronul pe podea. Mâncarea fierbinte se vărsă pe picioarele vecinului, care trase o înjurătură fără răutate. Ceilalţi nici nu dădură atenţie celor petrecute. Aplecându-se sub masă ca să-şi ridice castronul, rusul îl împinse uşor pe vecin şi-i şopti:

— În curând vom fi liberi…

Vecinul continua să-şi soarbă supa în tăcere.

— Oare nu mai vrei să fii liber? întrebă încet Raş.

Nici de data asta vecinul nu răspunse nimic. Nici măcar să-ţi dai seama dacă a auzit întrebarea nu puteai.

Dar nu toţi erau demoralizaţi ca acest nenorocit. În dimineaţa zilei următoare, când prizonierii mergeau în şir prin coridorul îngust spre mină, rusul, prefăcându-se că a alunecat, şopti peste umăr:

— Luptă şi victorie!

În urma lui abia se auzi în şoapta răspunsul lui Morot:

— Victorie şi libertate 1

Polonezul Iankovski rosti destul de tare:

„A sosit timpul!”, iar Blaind răspunse cu privirea: „Suntem gata”.

Cum să începi însă dacă niciunul din prizonieri nu ştie cum sunt aşezate posturile de pază în nenumăratele galerii şi treceri întortocheate ale Oraşului Subteran? Nu ştia nimeni unde se află administraţia, nici unde sunt magaziile cu provizii şi arme. Înainte de a întreprinde răsculaţii ceva, din toate colţurile ar porni focuri de arme…

În primul rând ar trebui să procure planul Oraşului Subteran, ca să ştie încotro să-şi îndrepte lovitura principală. N-ar putea oare Paulsen să-l ajute? Dar cum să iei legătura cu el? N-ai niciun petic de hârtie, nici măcar un capăt de creion… Doar să zgârii câteva cuvinte pe o bucată de rocă… Da, şi s-o pună în ascunzişul unde a găsit scrisoarea… Dar va mai trece oare profesorul pe acolo? În orice caz, să încerce!

Spre sfârşitul zilei, profitând de un moment prielnic, Raş zgârie pe o bucată de rocă mare cât un ou de găină următoarele cuvinte:

„Am vrea planul Oraşului Subteran”.

Rupând o fâşie din căptuşeala hainei lui

zdrenţuite, rusul înfăşură scrisoarea de piatră şi o ascunse sub grămada de steril.

A doua zi dimineaţa Raş găsi bucata de rocă în acelaşi loc, dar fără cârpă şi cu textul şters. Nimic nu-i putea da vreo indicaţie în ce mâini căzuse „scrisoarea”. Totuşi era linişte: nimănui nu i se porunci să rămână în abataj. Înseamnă că trebuia să aştepte.

Ziua de muncă era spre sfârşite. O zi obişnuită, plină de bubuituri şi un zgomot înnebunitor, în care tot ţi se năzârea că auzi un glas de om strigând slobod. Dar totul era o părere. În răpăitul asurzitor al perforatoarelor, rusul desprinse însă ceva cunoscut. Iată-l pe Morot, care apăsa cu pieptul pe burghiu şi-l scoate imediat din rocă. Punct. Încă o dată ceva mai lung – o liniuţă, şi aşa mai departe. „Ce mai aştepţi? E momentul să începem” – spun perforatoarele… În acest zgomot clocotitor, niciunul dintre paznici n-ar fi putut distinge frazele rostite de prizonieri pe aceasta cale.

Raş se apropie de unul din prizonieri, îi luă perforatorul din mână şi, în timp ce găurea roca, izbuti să transmită:

— Aşteptaţi. Fiţi pregătiţi!

Nimeni nu se opri din lucru, nicio mână nu tremura. Oamenii învăţaseră să-şi ascundă sentimentele… Deodată cineva strigă: „Apă!” Prizonierii ridicară capul şi văzură că din tavanul minei picură apă. Curând apa începu să se prelingă pe pereţi, apoi să gâlgâie ameninţător. Se auziră ţipete: Ne inundăm! Ne înecăm! Prizonierii începură să se urce pe grămezile de minereu, să se caţere pe ieşiturile pereţilor…

Deodată megafonul începu să urle:

— Toată lumea la locuri! Dacă nu executaţi ordinul, folosim gazele. Numărul patru mii trei sute şaizeci şi nouă, ia-ţi sculele.

Fără să se grăbească, Raş porni spre panoul de scule şi îşi luă cutia.

— Patru mii trei sute şaizeci şi nouă porneşte spre galeria centrală, îi ordonă glasul de la megafon. Prima cotitură la stânga. Îndreaptă-te spre ascensor!

Rusul mergea printr-o galerie joasă, slab luminat de becuri rare. Şi cu toate că în jurul lui totul era absolut pustiu, Raş simţea că din toate părţile era încontinuu supravegheat… Coti spre stângă, mai merse

vreo două sute de metri şi zări în faţa lui puţul întunecos al minei. Raş păşi pe platforma ascensorului. Unde-l vor duce oare? În sus ori în jos? Platforma se clătina şi începu să urce. Numărase până la patru sute când ascensorul se opri. „Înseamnă că am urcat vreo sută, o sută douăzeci de metri” – făcu socoteală rusul.

Porni înainte ascultând indicaţiile megafonului. Şi acest orizont era luminat de becuri rare. Raş ajunse la staţia de pompare. Unsprezece pompe pompau neobosit apa din orizonturile inferioare, iar cea de-a douăsprezecea era scoasă din funcţiune: pe ea era prins un steguleţ galben – semnul avariei.

În perete, la înălţimea unul stat de om, Raş văzu o nişă. Pusă cutia jos, scoase cheia şi începu să demonteze pompa. Totul era în ordine; numai în cilindrul din dreapta slăbiseră segmenţii pistonului şi de aceea pompa nu mai funcţiona.

În timp ce o monta la loc, Raş se uită cu atenţie în jur. Deodată se auzi un scârţâit, şi în nişă se deschise o ferestruică. În cadrul ei apăru o faţă palidă. O mână albă, subţire, îi făcu semn.

Apropiindu-se, îl recunoscu pe Paulsen şi-l auzi şoptind:

— Putem vorbi… Aici nu există radio-urechi…

Rusul se lipi de ferestruică:

— Ne puteţi ajuta?

Faţa lui Paulsen se strâmba într-un surâs chinuit.

— Lucrez în laborator. Nu-mi trec multe sub mână. Dar planul minei l-am desenat. Cu degetele tremurânde, profesorul îi întinse lui Raş o foaie de hârtie împăturită. Bag-o repede în sân!

— Asculta, n-ai putea să aranjezi să se stingă lumina mâine dimineaţa măcar pentru câteva minute?… În timpul lucrului…

Paulsen tăcu, gândindu-se, apoi spuse:

— Bine. Nu ştiam cum să încep. Am stricat pompa ca să te pot vedea… Am să aranjez un scurt circuit…

Rusul voia să-l întrebe cam pe la ce oră se va întâmpla acest lucru, dar deodată deasupra lor zbârnâi o sonerie. Faţa lui Paulsen se schimonosi, speriată. El dispăru, şi ferestruica se închise.

URSULEŢUL TRECE PE „SVIETOLIOT”.

Din timpul Războiului de Apărare a Patriei, Pavel Iguatievici Protenko a rămas cu un obicei; înainte de a face ceva, aruncă întâi privirea spre zări. Şi iată că astăzi, pe când îi ducea ofiţerului de cart să guste mâncarea, Pavel Ignatievici se uită în sus şi văzu deodală că din nori, direct spre „Dniepr”, vine în picaj un avion ciudat, fără aripi. Bucătarul strigă tulburat:

— Atenţie, avion!…

Toţi cei care se aflau pe covertă urmăriră uluiţi neobişnuitul aparat care cobora vertiginos spre ei, şi, după ce de pe pasarelă marinarul de veghe dădu de veste că maşina de zbor e sovietică, priviră mai departe cu mult interes. Nimeni însă nu s-ar fi aşteptat la cele ce urmară. Deodată maşina se opri şi rămase suspendată în aer la vreo trei metri de vasul lor, exact deasupra semiteugei apoi scoase din pântecele ei trei picioare lungi, cu care se instală solid pe covertă. Se deschise o uşă, scara se desfăşură, şi pe ea coborâră, unui după altul, cinci inşi. Toţi erau îmbrăcaţi în combinezoane de blană, cu căciuli şi cizme.

Pe Râbnikov şi pe Gould îi recunoscură

imediat. Marinarii se strânseră în jurul celor cinci. Din toate părţile, li se întindeau zeci de mâini, se auzeau urări de bun venit…

— Ce-aţi rămas aici, prieteni? exclamă căpitanul Lunatov, care sosise atras de gălăgie, şi-l îmbrăţişă pe Solnţev. Să trăieşti, dragul meu! Iată unde ne-a fost dat să ne revedem… Dar ce-mi văd ochii! Îi strânse mâna lui Harry, apoi îl zări şi pe Râbnikov. Ei vezi, Ustin Pettovici! Zbori prin lumea întreagă şi când colo tot pe vasul tău nimereşti. Ei se îmbrăţişară cu dragoste.

Solnţev îi făcu cunoştinţă lui Lunatov cu Nadea şi cu profesorul Irinin, apoi coborâră cu toţii în salonul ofiţerilor.

După ce se închise uşa, Solnţev se adresă căpitanului

— Aţi pornit în ajutorul lui „Mafusail”, nu-i aşa? Ei, aflaţi că n-au nevoie de ajutor! Acest vas, cu nume biblic, este un pirat. Ar trebui să-l prindem asupra faptului, dar nu ne îngăduie timpul… Avem o altă sarcină…

— Cea mai infectă piraterie, adăugă furios Râbnikov, uitându-se cu ochii lui rotunzi, înneguraţi de supărare, la cei de faţă. Acum îmi explic eu dispariţia „Anne-Mariei” din Marsilia şi chiar a „Amiralului

Nelson” din Portsmouth. În ultimul timp, au dispărut fără urmă cel puţin zece vase. Credeam că au căzut victimă unor mine rătăcite, şi când colo…

— Folosindu-se de un post de radio de mică putere, continuă Solnţev… „Mafusail” lansează S.O.S., deşi n-are nevoie. Şi pentru ce face asta? Ca să prade şi să scufunde vasul care îi vine în ajutor! Vă închipuiţi că în asemenea momente nimeni nu se aşteaptă la o agresiune…

— Îmi îngăduiţi să-mi exprim şi eu o părere, în numele tineretului? rosti, sculându-se în picioare, radiofonistul Sima Maslennikov. Îmi daţi voie? Atunci o spun. Cu bandiţii nu trebuie să ne purtăm cu mânuşi! Suntem datori să-i demascăm în faţa întregii omenirii. Noi îi lăsăm acum în pace, iar ei mai îneacă vreun alt vas!

— Dă-mi voie, îi replică Irinin cu delicateţe. Nimeni nu neagă acest lucru. Fapt este însă că ei trebuie să fie prinşi asupra faptului, faţă de martori…

— Aşa e. Are dreptate tovarăşul Irinin, îl susţinu Solnţev. Privirea lui făcu înconjurul celor prezenţi: Şi cred că ştiu unde putem găsi martorii. Vor fi martori chiar marinarii

de pe vapoarele menţionate de Ustin Petrovici. Poate avem noroc şi atunci vom putea uşor să demascăm crimele lui „Mafusail”, care îşi face de cap sub pavilionul Moniei. Într-o săptămână, îi venim noi de hac piratului!

— Adevărat! Aşa e! dădu Harry din cap. Jefuiesc vapoarele şi apoi le sculundă, iar pe oamenii sănătoşi îi trimit la ocnă în Oraşul Subteran. Acolo am cunoscut şi eu câţiva din aceştia.

— Cu atât mai mult, se înfierbântă Sima. Să punem mâna pe piraţi şi să-i silim să mărturisească!

— Nu, se opuse Solnţev, „Mafusail” este numai un detaliu, o părticică a forţelor oculte vinovate de situaţia din Oraşul Subteran. „Dniepr” trebuie să-şi vadă de drum… Viteza „Svietoliotului” este foarte mare şi radio-ochiul lui vede perfect. Vom cerceta această parte a Arcticei. Şi dacă dăm peste insula cu Oraşul Subteran, vom şti s-o examinăm cum trebuie…

— Dacă această insulă nu există pe hartă, preciza Irinin.

— Bineînţeles. Solnţev se adresă apoi lui Râbnikov. Ei, ce zici, Ustin Petrovici?

— Cred că aveţi dreptate, răspunse el după ce se gândi puţin. O să-l ţinem pe „Mafusail” sub supraveghere şi-o să dăm noi peste insulă. „Dniepr” e mai bine să-şi urmeze cursa.

— Ce să-i faci, trebuie să dăm ascultare unui sfat bun, consimţi Lunatov.

Solnţev se sculă în picioare. Timpul era preţios. Îşi luară rămas bun şi, ieşind pe covertă, se îndreptară spre „Svietoliot”.

Harry întoarse deodată capul. Privirea îi fusese atrasă de un chip care-i făcu inima să bată mai repede. După o secundă se afla lângă Valea.

— Buna ziua, tovarăşa, rosti el cu emoţie, strângându-şi cu amândouă mâinile căciula la piept. Îmi pare bine că te văd.

— Şi mie îmi paie bine. Valea îi întinse mâna.

— Mda… la revedere, tovarăşă Valea, îşi şi luă el rămes bun. Trebuie să plecăm, zburăm mai departe. Oare când ne-om mai întâlni? Mi se pare că „Dniepr” nu se întoarce aşa curând în U.R.S.S. Eu, însă, oriunde oi fi, n-am să te uit: dumneata doar m-ai scos din mare… N-ai vrea să-mi dei ceva ca amintire? Ceva la care ţii mult.

Valea se tulbură.

— Ce să-ţi dau? Deodată îşi aminti ceva. Numaidecât, aşteaptă-mă! şi coborî în fugă spre cabina ei.

Echipajul „Svietoliofului” ajunsese lângă aparat. Strânseră pentru ultima oară mâna căpitanului şi a celorlalţi marinari şi urcară unul câte unul în cabină.

Harry se codea să-şi urmeze tovarăşii. Ţinându-se de scară, el se uita trist înapoi.

— Urcă-te Harry, ce mai stai?! îl chemă Solnţev.

Deodată Valea apăru din tambuchiu ţinând în braţe un ghemotoc alb şi pufos. Alergă spre Harry.

— Ţine… Mergi sănătos…

Cu ursuleţul în braţe, Harry urcă în grabă scara.

— Ce-i asta? îl întrebă Solnţev prefăcându-se că n-a văzut scena care se petrecuse jos. Un animal pe bordul „Svietoliotului”?

Harry arătă cu bărbia peste umăr şi bâigui ruşinat:

— Ea… Dânsa mi l-a dăruit…

— Aha, ţi l-a dăruit? zâmbi Solnţev. Atunci e altceva

Scara fu ridicată, uşa se închise, elicea începu să se învârtească, iar „Svietoliotul” săltă şi dispăru îndată în nori.

„Dniepr” îşi reluă cursa spre nord-est, spre insulele unde era aşteptat de exploratorii sovietici.

REVOLTA ÎN ORAŞUL SUBTERAN

Raş avea impresia că hârtia cu planul Oraşului Subteran îi frige pieptul. Când toţi adormiră, el se întoarse pe pat cu faţa în jos şi, punându-şi capul pe braţe, se prefăcea că doarme. De fapt însă, el studia liniuţele şi rotocoalele de pe fărâma de hârtie pe care o avea în faţa ochilor.

Iată verticala puţului principal. Aceste trei linii perpendiculare sunt orizonturile. Dreptunghiurile – se uită la legenda de jos – sunt abatejele în funcţiune. Pe Raş îl interesa în primul rând orizontul inferior, unde lucrau oamenii din acelaşi detaşament cu el. De puţul principal e îndoielnic că se vor putea servi; după cum reiese din desen, conducerea tuturor mecanismelor, între care şi a ascensoarelor, este concentrată în sala de maşini a orizontului administrativ

situat cel mai sus. Dar cum ajungi până acolo? Rezolvarea problemei trebuia căutată probabil în reţeaua subţire a puţurilor oarbe, foarte ramificate, întretăiate de galerii părăsite. Lungimea acestui drum în linie dreaptă este de cel puţin patru până la cinci sute de metri în înălţime. Numai dacă trecerile n-au fost cumva astupate! Şi dacă nu s-ar rătăci în ele! Doar aşa ar putea fi atinsă ţinta înainte de a se aprinde lumina din nou. Dacă apucă răsculaţii să ajungă în orizontul superior, paznicii nu le mai pot face nimic!

Adânc recunoscător, Raş plivea meticulozitatea cu care bătrânul norvegian întocmii planul. Rotocoalele însemnau posturile de paza, pătratele – cazărmi, triunghiurile – camerele deţinuţilor. Sala de maşini era reprezentata printr-un pătrat mai mare cu câteva rotocoale în el, care indicau, probabil, agregatele corespunzătoare…

Ar fi bine, desigur, să poată face mai întâi o recunoaştere – acest lucru îl cer cele mai elementare reguli ale tacticii. Dar e cu neputinţă să trimiţi o patrulă de recunoaştere înainte de a începe revolta, iar

dacă revolta a început, e prea târziu să-ţi pierzi vremea cu o recunoaştere: atunci fiecare clipa contează.

Întregul plan al operaţiei, până la cele mai mici amănunte, trebuia dinainte chibzuit, iar amănuntele bine memorizate. Să scrii, n-ai cu ce, nici unde şi nici pe ce. De altfel este şi periculos.

Raş se întoarse pe spate şi fără să închidă ochii, frământă toată noaptea în minte fel de fel de variante. Ora scularii îl găsi treaz. Cântărite însă cu de-amânuntul toate masurile pe care va trebui să ia ia în orice eventualitate posibilă. Spre ziuă avu imaginea clară a desfăşurării evenimentelor.

În momentul când prizonierii intrară la lucru, Raş luă ciocanul pneumatic al lui Morot, chipurile, să-l repare. Subterana se umplu cu un ciocănit intermitent. Paznicii ascunşi după panourile de oţel habar n-aveau ce se petrece. În schimb prizonierii îşi dădură imediat seama că acest ciocănit are un sens deosebit. Rusul le transmitea un ordin:

— Când se va stinge lumina, vom nimici mai întâi toate posturile de pază din mină. Luaţi de la paznici armele, felinarele,

brichetele şi chibriturile. Faceţi făclii din cârpe, uleiul este în bidon. Le veţi aprinde la comandă.

Totul arăta ca de obicei. Prizonierii se apucară astăzi să perforeze o porţiune mai apropiată cu câţiva metri de panourile posturilor de pază, dar aceasta nu trezi bănuiala nimănui.

...Când lumina se stinse brusc, prizonierii năvăliră cu toţii fără frică asupra panourilor, le trântiră jos, puseră mâna pe paznicii aflaţi în dosul lor, îi dezarmară şi îi legară burduf cu propriile lor curele.

Megafonul răsună

— Toată lumea rămâne pe loc!... La cea mai mică mişcare, mitralierele vor acţiona! Lumina se va aprinde îndată!

Sub comanda lui Raş, deţinuţii porniră mai departe.

Faclele aprinse se îndepărtau spre trecătoarea din extremitatea stângă a minei. Grupul lui Iankovski, înarmat cu o mitralieră, ocupă poziţia din faţa puţului central, folosind pentru acoperire unul din panourile pazei.

Un sfert ce ceas meii târziu se aprinse lumina, şi ascensorul aduse primul grup de

paznici. Ei alergau prin galerie, amenințând cu armele.

Subterana se umplu de zgomotul unei rafale de mitralieră. Doi dintre paznici se prăbuşiră, iar ceilalţi înţeleseră că au căzut într-o cursă – să se retragă n-aveau unde, că ascensorul pornise în sus, iar ca să înainteze sub un asemenea foc era cu neputinţă. Ca la comandă, ei aruncară armele automate şi ridicară mâinile în sus. Atunci Iankovski ieşi de după panou şi porunci:

— Doi din faţă să adune armele! Puneţi-le aici! Şi-acum rămâneţi nemişcaţi!

Paznicii dădură ascultare. La picioarele lui Iankovski se înălţa o grămadă de arme automate, pistoale şi pumnale.

— Ce să facem cu voi? întrebă sever Iankovski.

Paznicii începură să susţină speriaţi că şi ei sunt sclavii fasciştilor. Unul dintre ei – mic, pipernicit şi cu nişte urechi blegite – se aruncă în genunchi în faţa lui Iankovski, căutând să-i sărute picioarele.

— Fie-vă milă de mine! urla el. De şapte ani nu mi-am văzut familia! Am copii mici. Ei se vor ruga la Dumnezeu pentru

dumneavoastră, numai nu mă omorâţi!…

Răsculaţii, care priveau de după panou, strângeau nerăbdători automatele în mână. Iankovski se întoarse spre paznici şi le spuse:

— Bine, până la noi ordine… Victor, du-i în mină şi ai grijă. La cel mai mic gest, ştii tu…

Paznicii însă nici nu se gândeau să se opună.

Între timp, detaşamentele lui Blaind şi Morot, sub comanda lui Raş, intrară în partea părăsită a Oraşului Subteran. Faclele nu le erau de prea mare ajutor – ardeau slab, probabil din lipsa oxigenului. În drumul lor întâlneau băltoace, câte o galerie era tăiată de o crăpătură adâncă. Raş le porunci oamenilor să ia cu ei stâlpii întâlniţi în cale, stâlpi rămaşi pe ici pe colo de la vechile întărituri, iar când drumul le era barat de vreo crăpătură sau desfundătură, îi foloseau drept punte.

Cu cât înainta mai mult detaşamentul, tot mai slab ardeau făcliile, tot mai greu respirau oamenii. Raş dădu ordin să stingă tot ce era flacără: în aceste trecători părăsite se putea produce uşor o explozie

de metan.

Drumul le era acum luminat numai de o singură lanternă. Din când în când, Raş îşi mai consulta planul. Astfel ajunseră în galeria puţurilor oarbe. Pe timpuri, aici, între cel de-al doilea şi al treilea orizont, se exploata creolită. Stratul de creolită întretăia Oraşul Subteran în diagonală; roca era tăiată de-a lungul stratului, şi minereul se rostogolea în pantă abruptă prin burlanele pufurilor oarbe în vagonetele aflate în orizontul inferior.

Acum nu mai existau pe aici nici şine pentru vagonete, nici lumină, nici tuburi de ventilaţie... O parte din burlanele de lemn ale puţurilor oarbe erau putrezite, iar pământul se surpase astupând trecătorile. Răsculaţii loveau cu stâlpii, înlăturând resturile de scându-ri şi pământul surpat. Împingându-se şi trăgându-se unii pe alţii, ei trecură prin puţurile oarbe şi începură să urce pe roca abrupta spre galeria celui de-al doilea orizont.

PIEIREA „CICLONULUI”.

Din Oraşul Subteran soseau prin radio

veşti destul de proaste: revolta luase proporţii serioase. Johnny bănuia că fostul Kreitz, actualul Connolly, n-a vrut dinadins să ia măsuri severe. Rău a făcut că l-au lăsat pe caraghiosul ăla în postul de comandant. Trebuie să ajungă cât mai repede în Oraşul Subteran! Acolo, la faţa locului, va şti el să pund ordine în toate. Şi fiecare va căpăta ce merită. Dar cum să părăseşti vaporul când din moment în moment trebuie să se apropie spărgătorul de gheaţă sovietic? Doar nu-i glumă: câte braţe da muncă gratuite se afla pe el!... Măi, ce vremuri! Pe nimeni nu poţi să te bizui, totul trebuie să-l faci singur! Asociaţii tai caută doar să te înşele, funcţionarii sunt gata să te trădeze în orice moment, iar în aşteptarea unei ocazii favorabile te fură şi te sabotează. Cât despre sclavi, ce să mai vorbim: numai la răzbunare le este gândul. Ce ţi-ar mai suci gâtul dacă ar putea!

Johnny trecu în cabina radiotelegrafului.

— Mick! Dumneata înţelegi ceva din toată porcăria asta? Ce-i cu „Dniepr”, de nu mai vine o dată? Telegrafiază-le că vasul s-a şi înecat, gata, că îngheaţă copiii pe banchiză, uzi leoarcă, şi că numai speranţa

în gonerozitatea ruşilor ne mai ţine în viaţa. Hai, dă-i drumul o dată, lua-te-ar dracu!

Mick ciocăni în grabă implorarea sfâşietoare şi termina cu fraza stereotipa: „Trec pe recepţie”. Johnny aştepta în spatele lui. Degeaba însă îşi potrivea Mick aparatul de recepţie – nu venea niciun răspuns. Iar când Johnny se uită prin geamul cabinei văzu că fumul de la orizont a dispărut.

— Donnerwetter! înjură Johnny.

Pentru orice eventualitate însă, îi dădu ordin căpitanului să mai aştepte două ore şi, dacă până atunci, Dniepr nu soseşte, să pornească vasul cu viteză maximă spre Oraşul Subteran.

Pe „Ciclon” – un avion adaptat pentru zboruri în Arctica – se îmbarcară douăzeci de bandiţi, unul şi unul, înarmaţi cu puşti automate şi pistoale cu gaze. Johnny ocupă locul de lângă pilot. Motoarele „Ciclonului” începură să duduie, iar avionul proiectat de o catapultă îşi luă zborul spre cer.

Înainte de a porni spre insulă, avionul descrise un cerc deasupra lui „Dniepr”. Văzând că vaporul sovietic taie gheaţa îndreptându-se spre nord-est, Johnny mai

că-şi înghiţi mucul de ţigară ce-i atârna pe buză: „Verflucht! N-or fi mirosit ceva?” Dacă ar fi avut la îndemână vreo bombă serioasă, n-ar mai fi stat pe gânduri!

Virând brusc spre nord, „Ciclon” porni spre destinaţie. Oceanul era peste tot acoperit cu sloiuri de gheaţă. Numai vase puternice, cu întăriturі speciale, cum era „Mafusail”, de pildă, puteau străbate aceste gheţuri. Johnny nu se îndoia că cel mult într-o săptămână „Mafusail” va acosta pe insulă.

Din anii copilăriei, Johnny Norocosul rămăsese cu obiceiul de a nu-şi lua la drum bagaje sau provizii. I-a plăcut întotdeauna să-şi procure pe loc tot ce putea. Nu-i lipsea însă niciodată „arma producătoare”, cu ajutorul căreia putea să procure orice. În copilărie folosea cu iscusinţă un băţ cu un cui îndoit la capăt, cu care putea să prindă peştele sau vânatul direct de pe tejghea. Când s-a făcut mai mare, acestei arme primitive i-a luat locul o armă mai complicată: trusa de şperacle şi gura de lup. Mai târziu, Herr Johann Blaufisch a ajuns proprietarul „unui atelier mobil de spargere a seifurilor”. Avea un aparat electric de

tăiat oţelul şi un perforator electric manual... într-un cuvânt tot ce-i trebuia ca să taie noaptea fără zgomot pereţii laterali ai celor mai solide case de bani. Iar când aceasta ocupaţie i-a îngăduit să-şi adune un capital mai serios, Herr Johann a început să se ocupe de comerţul „cinstit”.

Tolănit în scaun alături de pilot – fostul as al aerului, hitleristul Otto Taschke, pe care-l cheamă astăzi Dick Eshen –, Johnny zâmbea mulţumit de sine şi făcea comparaţie între posibilităţile lui de azi şi cele din trecut: azi el voiajează cu propriul lui avion, însoţit de douăzeci de derbedei, gata să treacă şi prin foc dacă le ieşea şi lor ceva. Pentru un profit, oricare dintre ei l-ar curăţa şi pe taică-său. Nişte adevărate fiare cu ghearele lăcuite şi cu coroane de aur pe colţi. Sunt bine înarmaţi şi ştiu perfect să mânuiască aceste arme. În Oraşul Subteran, ei vor prelua şefia pazei, îi vor pune imediat pe răsculaţi cu botul pe labe şi vor şti să le taie pentru totdeauna pofta să se mai răscoale.

În ziua aceea însă, Johnny Norocosul avu ghinion. Scăldat în lumina soarelui, care nu mai apunea „Ciclonul” se apropia de un

grup de insule mici acoperite de gheaţă. De aici până la insula în adâncimile căreia se afla Oraşul Subteran, mai erau vreo două sute de kilometri. Deodată începu că vremuiască. Spaţiul dintre cer şi ocean se umplu de nori grei şi apoşi ca vata umedă. Ce-l mai prudent ar fi fost să aterizeze imediat. Johnny însă, ca de obicei, nu luase cu el provizii. De ce să ducă grija alimentelor când în primul rând trebuie să ai muniţii? „Ciclon” era şi aşa supraâncărcat. Să aterizeze fără provizii şi fără să ştie cât va dura aşteptarea n-avea niciun sens. Trebuia se străbată cu orice preţ această ceaţă…

Zborul implica însă primejdii mari, iar pilotul se hotărî să aterizeze. Nu-i rămânea lui Johnny decât să consimtă. Avionul îşi încetini viteza. Descriind spirale deasupra oceanului, pilotul găsi pe gheaţă un teren bun pentru aterizare în apropierea uneia din insule şi începu brusc să coboare… „Ciclon” alunecă pe suprafaţa zgrunţuroasă a gheţii. Deodată se auzi o trosnitură. Avionul se culcă pe aripa dreaptă şi, descriind prin inerţie un cerc, se opri.

Din cauza izbiturii, fuzelajul se turti, uşa

nu se deschidea. Ferestrele erau prea mici ca să treacă cineva prin ele. Au trebuit să deşurubeze cupola camerei hărţilor.

Unul după altul, proaspeţii exploratori polari ieşiră pe gheaţă. Johnny le vorbi foarte solemn.

— Aterizare forţată. Să fim demni de memoria marilor cercetători ai Arcticei! Aceste locuri, băieţi, nu sunt deloc atât de periculoase cum par. De aici mai departe până la posesiunile noastre. Deci, păstrând ordinea, dăm drumul pe jos. Nu uitaţi armele!

Apoi îi porunci pilotului să demonteze postul de radio cu acumulatoarele respective.

— O să ne prindă bine drăciile astea, Dick!

După ce îndeplini ordinul lui Johnny, pilotul întinse o hartă pe genunchii lui.

— Ei, ce zici? întrebă Johnny.

Aviatorul făcu din mână un gest deznădăjduit

— Kaput!...

Johnny îl bătu pe umăr încurajator:

— Nu te pierde cu firea, bătrâne!

Furios, pilotul arătă cu degetul pe hartă

şi strigă:

— Sunt cel puţin o sută cincizeci de kilometri?…

— Nimica toată! începu să râdă Johnny. Dacă facem câte patruzeci de kilometri pe zi, tot ajungem în patru zile. În cel mai rău caz ne culege „Mafusail” Anunţă-l pe căpitan de păţania noastră.

Cu voce răguşită, pilotul îi şopti la ureche:

— Şi ce crăpăm? Ce le dai oamenilor ăştia să mănânce? Dragă Johnny, eu te sfătuiesc să fii cu ochii în patru. Nu uita că eşti cel mai gras dintre noi…

— Ce vrei să zici cu asta? se uită Johnny chiorâş la pilot

— Că dumneata reprezinţi optzeci şi cinci de kilograme de carne grasă.

Johnny Norocosul îşi pierdu pentru moment firea, se făcu alb ca varul, iar buzele începură să-i tremure. După câteva secunde, faţa i se înroşi din nou:

— Glumele dumitale sunt deplasate! şi se întoarse către bandiţii lui, care se uitau cu precauţie în toate părţile. Ei, băieţi, veniţi încoace! După ce bandiţii îl înconjurară, le declară: N-am să vă ascund

faptul că suntem într-o situaţie dificilă. Până la Oraşul Subteran sunt vreo… şaptezeci de kilometri şi nu avem provizii deloc. Dacă ne pierdem cumpătul, nu facem nici cât o ceapă degerată. O să iau imediat legătura cu Oraşul Subteran, să ne trimită tot ce ne trebuie: provizii, saci de dormit şi mijloace de transport. Dar până atunci o luăm încetişor pa jos. Nu e bine să stăm pe loc. Pe-aici trebuie să se găsească boi moscaţi, urşi şi reni… Facem rost de carne şi…

— Voghen a împuşcat pe-aici boi, iepuri, vulpi polare, foci, potârnichi, confirmă trist pilotul.

— Adevărat! continuă Johnny, cu toate că auzea pentru prima oară în viaţă numele lui Voghen. Într-un cuvânt, oamenii de ispravă nu se pierd pe-aici. Care dintre voi aţi mai fost prin Arctica?

Se dovedi cu acest prilej că cel mai priceput explorator polar era chiar el, Johnny.

— Cu atât mai bine, trase Johnny concluzia, înseamnă că sunt comandantul vostru nu numai de drept, ci şi graţie experienţei. Vă previn: marşul nostru pe jos poate fi dus la bun sfârşit numai cu condiţia

respectării celei mai severe discipline. Fiecare ordin al meu trebuie să fie lege. Orice încălcare a legii va fi pedepsită cu moartea. Ca secund în timpul marşului îl numesc pe pilotul nostru. Şi-acum, am să încerc imediat să iau legătura cu Oraşul Subteran şi pentru orice eventualitate, şi cu „Mafusail”. Johnny se întoarse către pilot: ascultă, Dick, pregăteşte deocamdată itinerarul expediţiei noastre!

În timp ce Dick pregătea itinerarul – operaţie care consta în trasarea cu creionul a unei linii drepte, pe hartă, de la o insulă ia alta –, Johnny începu să cheme la radiotelefon comandamentul Oraşului Subteran. Curând îşi dădu seama că aparatul este iremediabil stricat. Acest lucru însă nu trebuia să-l afle ceilalţi, nici chiar pilotul. Atunci începu să strige veios în microton;

— Alo! Dumneata eşti, Connolly? Noroc! Ce se mai aude pe la voi?... Aha!... I-aţi izolat pe unii de alţii? Foarte bine! Ştiam eu că m-aţi deranjat degeaba... Bine, bine, vom face ordine. Şi-acum, Connolly, uite despre ce e vorba. Am o mică neplăcere: „Ciclon” s-a sfărâmat! Noi ne îndreptăm spre Oraşul

Subteran după următorul itinerar… Pilotul îi întinse lui Johnny harta cu itinerarul marcat, şi acesta continuă convorbirea cu o voce bine dispusă: Vasăzică noi străbatem acum insula care pe harta noastră este însemnată cu numărul patru, apoi pornim pe gheaţă în linie dreaptă spre nord – spre voi. Ai notat? Foarte bine! Trimiteţi imediat în întâmpinarea noastră vreo două aerosănii şi alimente pentru douăzeci şi doi de inşi. Da, şi nu uitaţi că nişte rom va fi bine venit.

Johnny le tăcu cu ochiul celor din jur. Nimeni însă nu zâmbi în semn de răspuns… „Băieţii” avuseseră timp să analizeze situaţia şi când Johnny „îşi luă rămas bun de la Connolly”, „Taurul Roşu” din Cilluoky veni înaintea lui. Acesta era un bandit. cu „vază” şi, după cum părea, îşi asuma rolul de reprezentant al intereselor „obşteşti”.

— Uite ce-i, şefulle. Să vorbim deschis. Noi ne-am înţeles prin contract să mergem cu vaporul, iar la nevoie să zburăm cu avionul, şi când colo ne ceri s-o luăm apostoleşte, pe jos. Apoi era vorba să avem pensiune completă, iar dumneata ne îndrugi verzi şi uscate despre nişte boi mascaţi. Noi nu suntem copii, să ne duci cu zăhărelul.

Unde s-au mai pomenit boi mascaţi? Aşa ceva nici nu există. Înainte de a porni, deci, să ne înţelegem ce căpătăm pentru cuiele care le tragem şi pentru foamea de pe drum?

Johnny putea, desigur, să-şi arate de la început năravul, şi o clipă se simţi ispitit să puie şaua pe ei. Prudenţa însă fu mai tare: Dacă o ia de la început aşa, atunci cu ce mijloace va acţiona în viitor?

— Uite, băieţi, spuse el, după cum văd, voi aveţi de gând astăzi să mă faceţi de râs. Ei bine, sunt gata să stau de vorbă cu voi. Să presupunem însă că nu ne înţelegem. Atunci ce faceţi? O luaţi pe jos înapoi spre Monia? Poftim, eu nu vă opresc!... Nu! Voi o să veniţi ca nişte căţei, alergând pe urmele mele, pentru că numai eu vă pot scăpa de aici. Poate chiar că ar trebui să vă cer plată pentru asta, vedeţi doar care-i situaţia! Ei bine, nu urmai că nu pretind nimic, dar sunt de acord ca de astă dată să vă satisfac pretenţiile: pentru tot timpul cât va dura drumul nostru, fiecare din voi vă căpăta din partea „Societăţii de explorări îndepărtate” câte cincizeci de dolari pe zi. Vă previn însă că primul care nu se va supune capătă un

premiu suplimentar în cap sub forma unei măsline de patru cenţi... Clar? Ei, acum pornim la drum! Aparatul de radio îl va purta fiecare pe rând, cu schimbul la fiecare oră. Iar pentru ordine, tu, Taurul Roşu, eşti numit şef. Ai grijă ca oamenii să fie disciplinaţi, iar cei care vor purta aparatul de radio să se schimbe la timp. Niciunul să nu arunce armele ca să-şi uşureze drumul! Am să ţin socoteala de fiecare glonte. Şi încă ceva: băieţi, fiţi atenţi, uitaţi-vă împrejurul vostru să nu scăpaţi vreun urs, vreun ren, sau vreun bou moscat. Moscat, nu mascat, cum spuneai adineauri...!

Johnny arunca o privire de învingător asupra bandiţilor şi făcând un semn cu mâna, porni înainte plin de siguranţa. În urma lui se înşiruiră şi ceilalţi.

CONNOLLY AMENINŢĂ

Paznicii alergau din toate părţile spre orizontul administrativ al Oraşului Subteran. Celelalte trei orizonturi se aflau în mâinile răsculaţilor. Ei nu putuseră încă să pună mina pe centrele vitale: orizontul administrativ era legat de celelalte

orizonturi numai prin ascensorul puţului central, iar acest ascensor se afla acum sus.

Cu toate acestea, Connelly nu era chiar aşa de liniştit. Din moment ce prizonierii au ştiut să se unească, să pană mâna pe armele paznicilor şi să ocupe toate orizonturile de producţie, nu era exclus să găsească şi vreun mijloc oarecare de a pătrunde în orizontul administrativ.

Connolly îşi dădea seama de gravitatea situaţiei şi de aceea îi ceruse urgent ajutor lui Johnny.

Deruta paznicilor îşi avea explicaţia şi în oboseala lor. Încă de pe timpul „celui de-al treilea Reich”, ei începuseră să murmure pe ascuns. La început soldaţii erau bucuroşi că au aici un serviciu liniştit, fără primejdie, cu timpul însă dorul de familie şi de lumina zilei începu să-i roadă. Nici grozăviile frontului nu-i mai speriau pe soldaţii închişi sub pământ. Ce să mai zicem de moralul paznicilor după distrugerea imperiului hitlerist! Nu mai puteai să ai încredere în aceşti oameni. Fostul Kreitz socotea, pe buna dreptate, că acum gândurile lor nu diferă mult de gândurile prizonierilor. Ararră de aceasta, deţinuţii erau toţi prizonieri,

foşti ostaşi ai armatelor care au nimicit Germania hitleristă. Paznicilor putea prea bine să le treacă prin minte că trecând de partea răsculaţilor mai pot spera să-şi salveze pielea; pe când dacă apărau interesele administraţiei, treceau de drept în rândurile criminalilor de război.

Numai sosirea „companionilor”, cum li se spunea ocupanţilor monieni, îl mai liniştea puţin pe comandantul Oraşului Subteran!

Connolly împărţi paznicii în detaşamente, stabili ordinea schimbului posturilor de pază lângă puţ, organiză patrule şi dădu ordin ca fiecare paznic să capete câte un pahar de rom. Ca să înceapă vreo acţiune, nu îndrăznea. Socotea că până la sosirea lui Johnny este de ajuns să organizeze apărarea orizontului administrativ, unde se găsea cilindrul de oţel al sălii de maşini.

Comandantul trecea printr-o galerie viu luminată de lămpi electrice. Santinela de la intrare îl salută în silă. Uşa se deschise automat, iar Connolly intră în sfânta sfintelor din Oraşul Subteran – în sala de maşini. Aici aveai impresia să te afli într-o

încăpere însorită. Sursa luminii nu se vedea, însă peste tot stăruia o lumină albă. egală, dulce şi puternică. Pentru completarea iluziei, pe pereţii rotunjiţi la colţuri se aflau nişte ferestre trucate, luminate şi ele. Tabloul de comandă ocupa întregul perete din faţă.

La masa şedea şeful mecanic – inginerul colonel Jacob Schmerzkopf. În faţa lui, pe câteva tablouri de distribuţie, ardeau mici luminiţe colorate. Orice tulburare cât de mica a regimului de funcţionare, chiar a celei mai neînsemnate maşini din Oraşul Subteran, se anunţa automat şi neîntârziat prin aprinderea becului de semnalizare respectiv. Dar asemenea cazuri, după cum îşi amintea Connolly, se iveau foarte rar – de două sau de trei ori – şi au fost de fiecare dată imediat lichidate. Dar şi în această privinţa, faptul că ele au avut loc în ultima vreme, după schimbarea conducerii, dovedea o rapidă scădere a disciplinei personalului de pază…

Inginerul-colonel Schmerzkopf nu numai că nu-i dădu raportul, cum era obligat să facă după regulament, dar nici nu binevoi să se ridice de pe scaun şi să-l salute pe

şeful lui direct, fostul gauleiter Kreitz.

— Ce se mai aude, Schmerzkopf? întreba Connolly apropiindu-se de masa şefufui-mecanic

— La mine totul e în ordine. Nu ştiu cum e la dumneata. Inginerul-colonel zâmbi cu răutate.

Connolly se prefăcu că nu observa surâsul lui Schmerzkopf.

— Şi la noi e totul în ordine. Pentru mai multă siguranţă, însă, trebuie să fac o mică operaţie.

El măsura cu privirea maşinile instalate pe suporturi de beton. Da, tehnica nu te lasă în pană; mai multă nădejde poţi să ai în ea decât în oameni. Fiecăruia dintre aceşti monştri de oţel i se supun orbeşte agregatele respective care sunt împrăştiate pe întreg teritoriul Oraşului Subteran.

Schmerzkopf ghici gândurile şefului său.

— Da, da, zâmbi el strâmb. Maşinii îi lipseşte ceea ce îl face pe om să nu fie ascultător şi supus; maşina nu are are creier, nici sistem nervos… Ştii, Herr Kreitz, eu visez să ajung ziua când totul va fi făcut de maşini şi nu de oameni…

— Fleacuri! mârâi printre dinţi Connolly.

Oare se poate compara satisfacţia pe care o simte omul conştient de superioritatea lui faţă de alţi oameni cu senzaţiile pe care ţi le procură supunerea acestui monstru de oţel? Eu sunt un organizator, un conducător! Oamenii îmi sunt subordonaţi în primul rând, iar maşinile în al doilea…

— Phiu, prea primitiv, răspunse inginerul. Spunând asta… îşi aprinse o ţigară şi Connolly n-avu curajul să-i facă observaţie… Să fi îndrăznit cineva să aprindă o ţigară în sala de maşini atunci când tot ce era aici aparţinea celui de-al treilea Reich!

— De ce primitiv?

— Foarte simplu. Cu ajutorul maşinilor poţi să creezi valorile de care oamenii au absolută nevoie. Ei nu pot trăi fără aceste valori. Dacă, aşadar, eşti stăpân pe maşini, poţi uşor să stăpâneşti şi oamenii. Atunci poţi avea satisfacţie în orice doze, până la conducerea directă a sorţii popoarelor… Trebuie numai să ai grijă ca aceste maşini să aparţină celor aleşi. În cazul ăsta celorlalţi n-ai decât să le acorzi libertatea deplină, însă fără dreptul de proprietate asupra acestor maşini, chiar dacă sunt

construite de ei... După cum vedeţi, în asta constă totul.

— Dumneata susţii nişte absurdităţi, dragul meu Schmerzkopf. În secolul al douăzecilea te apuci să inventezi din nou maşina de cusut... De altfel, să lăsăm discuţia pentru altă dată, iar acum să trecem la acţiune. Răscoala încă nu-i lichidată.

Connolly trase spre el microfonul, care se afla pe masa lui Schmerzkopf, astfel că acesta fu nevoit să se scoale şi să-i cedeze scaunul. Comandantul se gândi un minut, apoi cu o voce liniştită, măsurată, începu:

— Atenţiune! Atenţiune! Atenţiune! Vorbeşte comandantul Oraşului Subteran. Anunţ următoarele: cel care până într-o jumătate de oră nu va fi în camera lui va fi împuşcat. Aceeaşi soartă o va avea şi acela asupra căruia se vor găsi arme. Vor muri de o moarte groaznică cei care vor lovi sau omorî vreun soldat de pază, precum şi capii revoluţiei sau cei care nu-i vor denunţa. Ca să vă convingeţi de realitatea celor spuse, voi distruge prin explozie ieşirea submarina. Veţi fi astfel complet închişi în Oraşul Subteran, şi viaţa voastră va rămâne

definitiv sub stăpânirea mea. Voi ordona sistarea funcţionării pompelor şi veţi pieri cu toţii înecaţi ca nişte şobolani ciumaţi. Voi ordona să se oprească funcţionarea ventilatoarelor şi într-o jumătate de oră veţi fi asfixiaţi. N-am să vă mai dau de mâncare şi veţi muri de foame. Voi nu puteţi să ajungeţi până la mine. Conducerea tuturor centrelor vitale ale Oraşului Subteran rămâne ta mâinile mele. Trei făclii aprinse în puţul central va fi semnalul supunerii oarbe. Atunci vom coborî o platformă pe care veţi depune toate armele. Încercarea de a pune mâna pe ascensor va duce numai la pieirea acelora care vor avea curajul să încerce acest lucru. Ascensorul va fi oprit între galerii şi ocupanţii vor fi curăţaţi de sus, cu focuri de mitralieră. Aşadar vă acord o jumătate de oră pentru executarea ordinului meu – apoi moarte acelora care nu se vor supune!

Connolly abia închise microfonul, şi inginerul Schmerzkopf începu să-i sâsâie la ureche, ca un gâscan înfuriat:

— Ce-ai făcut? De ce le-ai amintit de intrarea submarină! Acum se vor îndrepta acolo!

— Dar dumneata ce crezi, că cu glumesc? Intrarea cu submarin cu tot vor sări imediat în aer. Acest lucru l-am hotărât. Mai târziu n-avem decât să construim alt ascensor. Deocamdată tot n-avem ce face cu el. Cu atât mai mult că răsculaţii ar putea să-l folosească.

Connolly ridică mâna spre tabloul de distribuţie. Acolo, în mijlocul a zeci de butoane, comutatoare şi şaltăre, ieşeau în evidenţă două şaltăre aşezate unul lângă altul: unul cu mineral negru, celălalt cu minerul roşu. Dedesubtul acestor şaltăre erau desenate capete de mort. O săgeată frântă, care reprezenta fulgerul, traversa în diagonală tabloul de distribuţie.

— Opreşte-te! strigă Schmerzkopf, apucându-l pe comandant de mână. Ne îngropăm singuri de vii!

— Înapoi! ştiu eu ce fac! Dacă va fi nevoie, vom găsi altă ieşire.

Schmerzkopf se dădu îndărăt.

Cele două şaltăre din faţa lui Connolly erau două excitatoare de puteri gigantice: cel negru făcea să sară în aer baza submarină, ieşirea, cel roşu declanşa explozia unei galerii dinamitate, care

nimicea complet şi cu desăvârşire întregul Oraş Subteran. Această galerie fusese săpată pentru eventualitatea unui atac inamic. Connolly păstrase intenţionat această instalaţie şi după zdrobirea celui de-ai treilea Reich. Situaţia era atât de complicată că de, mai ştii?... întrerupătorul roşu va mai putea – poate – servi ca ultim mijloc...

Mâna lui Connolly se plimba de la un întrerupător la celălalt, iar Schmerzkopf, cu ochii injectaţi de sânge, îi urmărea orice mişcare. Buzele inginerului tremurau, părul lui roşu încărunţit i se zbârlise ca ţepii unui arici în jurul cheliei lui bombate, trandafirii.

Comandantului îi veni pofta să-l sperie şi mai mult pe acest bătrân gras şi neglijent, care se credea filosof. El puse mâna pe întrerupătorul roşu.

— Sper, Schmerzkopf, strecură Connolly printre dinţi, că n-ai nimic împotriva unui asemenea final răsunător?

— Nebunule! Schmerzkopf întinse spre el mâinile tremurânde. Opreşte-te! N-ai niciun drept!

— Fii mai calm, dragul meu, fii mai calm! Altfel, de emoţie, aş putea să cuplez

întrerupătorul cu o sutime de secundă mai devreme şi-ţi va rămâne cu atât mai puţin de trăit.

Schmerzkopf se lovi cu pumnii în cap şi se repezi asupra lui Connolly:

— Nu admit! Nu permit o asemenea nebunie!

— Cine e nebun, eu sau dumneata? îl întrebă în bătaie de joc comandantul împingându-l uşor la o parte cu cotul. Uite, acum apăs…

Doi ţoii, un ţol… jumătate de ţol… Schmerzkopf căzu jos pe plăcile pardoselii şi îşi acoperi chelia cu poala halatului. Connolly dădu înapoi manivela roşie. Pe frunte îi apărură broboane mari de sudoare. El apăsă hotărât pe întrerupătorul negru.

Cutia de oţel a sălii se cutremură şi începu să răsune cu sute de glasuri prelungi, tremurătoare. Connolly şi Schmerzkopf aveau impresia că ce află înăuntrul unui clopot uriaş, în care cineva loveşte de-afară cu un ciocan greu de tot. O grimasă schimonosi faţa comandantului. El îl lovi cu piciorul pe Schmerzkopf:

— Scoală-te, caracatiţă! N-a sosit încă timpul. Întrerupătorul roşu este ultima

noastră salvare!

JOHNNY CAUTĂ SĂ-ŞI SALVEZE PIELEA

Nu-i uşor să-ţi croieşti drum prin blocurile de gheaţă, să sari peste crăpături, să umbli pe alocuri în apă până la genunchi, riscând la orice pas să te scufunzi într-un ochi ascuns de apă.

Johnny şi Dick mergeau alături. Când drumul era prea anevoios, deşertul de gheaţă răsuna de înjurăturile lor.

Bandiţii în urma lor tăceau posomoriţi. În ciuda ameninţării şefului, lepădaseră pe drum mitralierele, făcându-le scăpate în apă, şi dacă insula ar fi fost mai departe, aceeaşi soartă ar fi avut-o şi aparatul de radio.

Dar, în sfârşit, iată şi ţărmul insulei – dacă şi ăsta se poate chema ţărm! O fâşie de pământ lată de vreo sută cincizeci de metri, deasupra căreia se înălţa un povârniş abrupt de gheaţă, ce se pierdea în noii. Nu se vedea nici urma de drum. Un strat neted de zăpada acoperea pământul, ascunzând perfid gropile şi desfundăturile. La fiecare

pas, picioarele ţi se înfundau în apa îngheţată. Deodată Johnny nu mai auzi în spate zgomotul paşilor. Întorcându-se, văzu că oamenii s-au aşezat pe nişte pietre. El schimbă o privire cu Dick;

— Hm! Au şi obosit...

Dick îl trase de umăr:

— Ascultă, Johnny, trebuie să ne salvăm. Dacă avem noroc să împuşcăm vreun urs, ne-ar ajunge la amândoi pentru tot drumul, altfel mănâncă ăştia totul. Până la urmă ne mănâncă şi pe noi! Înţelegi, Johnny?

Dar Johnny nu voia să-l înţeleagă. El avea nevoie de aceşti oameni care reprezentau o parte din capitalul lui! Cheltuise bani cu ei. Cu ei trebuia să înlocuiască paza din Oraşul Subteran. Cum să-i lase tocmai acum, când e aşa aproape de ţintă!... Dar pe de altă parte... călătoreşte mai repede acela care călătoreşte singur, aşa se pare că spun englezii. Într-adevăr, cu derbedeii ăştia nu ajungi departe.

— Ascultă-mă, insistă Dick. Hai să plecăm, până nu e prea târziu…

Johnny tăcu şi de data asta. Îşi dădea seama însă că dacă nu acum, atunci foarte

curând va trebui să fie de acord au argumentele pilotului.

Bandiţii mirosiseră pesemne ceva: se sculară repede şi porniră în fugă după cei doi, care o luaseră înainte.

— Ce e, băieţi? îi întrebă Johnny cu un aer nevinovat Odihniţi-vă! O iau cu pilotul înainte să caut un drum mai bun.

Bandiţii şuşotiră între ei, iar Taurul Roşu mormăi:

— Bine, căutaţi. Dar ca să fim mai siguri, o să meargă şi Tony Coogly cu voi.

Johnny şi Dick n-avulă încotro şi porniră însoţiţi de uriaşul cel şchiop. După primii paşi îşi dădură seama că nu-i de glumit cu Tony, Datorită unor răni căpătate undeva sub tropice, Coogly nu putea ţine pasul cu ei. Dar nu se sfii să strige:

— Ascultă, şefule! Să nu crezi cumva că bătrânul Coogly o să alerge după voi ca un căţel, şi îşi întoarse semnificativ pistolul automat cu ţeava înainte.

Trebuiră să încetinească mersul.

După ce se depărtară îndeajuns încât nu se mai vedeau bandiţii rămaşi în urmă, Johnny începu să-l laude pe bătrânul pezevenghi Tomy. Îl cuprinse chiar,

prieteneşte, cu mâna lui stângă, şi, când se aştepta mai puţin, îi înfipse fulgerător cuţitul în piept. Coogly mai avu timp să spună, horcăind: „Bine ai mai ticluit-o şi pe asta!” şi căzu mort.

Johnny şi Dick îi luară pistolul automat cu încărcătoarele de rezervă şi-i desfăcură rucsacul; în el găsiră un colţ de pâine şi o bucată bună de şuncă. Johnny hotărî:

— Dick, dumneata îi duci armele, iar eu proviziile. Ştii că sufăr de astmă.

Fără să spună nimic, Dick îşi atârnă în silă de umăr cea de-a doua arma. Johnny puse pâinea şi şunca în rucsacul lui, apoi porniră grăbiţi mai departe spre nord.

Curând, Johnny şi Dick ajunseră la fâşia de pământ. În faţa lor se înălţa aproape vertical limba unui gheţar, iar în dreapta ţărmul era scăldat de apa curată a unui ochi de mare. Aveai de ales: ori să încerci să te caţeri pe gheţar, ori să te întorci înapoi. Dar cum să te întorci înapoi între gheţuri… acolo unde se răceşte trupul lui Coogly?

„Linşajul e bun când spânzuri tu pe cineva – bombănea Johnny. Când însă îţi vine ţie rândul, nu mai este aşa de plăcut”…

Dacă nu vor izbuti să se caţere pe acest

zid de gheaţă, vor trebui să-şi ia rămas bun de la viaţă, şi asta cât de curând.

Deodată, Johnny zări în peretele gheţarului o crăpătură îngustă:

— Dick! Suntem salvaţi! strigă el.

— Nu văd cum, îi răspunse Dick.

— O crăpătură! Uite o crăpătură!

— Să încercam, răspunse flegmatic Dick.

Ei porniră să se caţere pe povârnişul gheţarului, dai urcuşul nu era deloc uşor. De câteva ori lunecară şi rostogoliră înapoi jos. Johnny îşi blestemă lipsa de prevedere: ce bine i-ar fi prins acum cuţitul rămas înfipt la trupul lui Coogly. Spre norocul lor, şi Dick avea un cuţit. Tăind trepte în gheţă şi sprijinindu-se unul pe altul, jupuindu-şi degetele şi rupându-şi unghiile de la mâini, ei ajunseră, în sfârşit, la crăpătura pe care o văzuseră de jos.

— Înainte, bătrâne, că acum ajungem pe insulă, rosti vesel Johnny, însufleţit de o nouă speranţă.

— Ei, şi ce dacă ajungem? îi răspunse Dick acru. Nu uita că avem de făcut aproape două sute de kilometri de drum pe gheaţă, iar ca provizii – un colţ de pâine şi o bucată de slănină!

— Nu-ţi pierde firea, Dick, îl încurajă Johnny. Madam Banurahia, prezicătoarea indiană, mi-a prezis că o să mor în patul meu. Cât eşti cu mine deci, nu te ameninţă nimic. Dumneata faci cum vrei, eu însă mă încred în această prezicătoare.

— În cazul ăsta, răspunse calm Dick, sunt sigur că pe cupola de gheaţă a acestei insule vom găsi neapărat un pat dublu cu plăpumi de puf.

— Nu pot să sufăr oamenii neserioşi! Dumneata le iei pe toate în glumă…

— În schimb eu nu pot suferi oamenii care vorbesc prostii, când nu mi-e capul la ele. Dick îşi muşcă buza. N-ar fi trebuit să-i răspundă astfel şefului. Îşi îndreptă ochii în altă parte şi rosti pe un ton ce voia să fie împăciuitor: lasă, Johnny, să nu ne certăm! Uite că se vede şi cerul…

Prefăcându-se că nu observă nesinceritatea vorbelor lui de împăciuire, Johnny începu să filosofeze

— E un proverb care spune că cerul nu-l mai mare decât o pielicică de oaie. Cred şi eu. Uite, noi nu-l vedem nici cât o palmă.

Umblară mult timp prin trecătoarea în care răspundea crăpătura gheţarului. Părea

că-i fără sfârşit. Dar iată că pe versantul de nord se zări ceva ce semăna cu o potecă făcută de oameni. Începură din nou să se caţere pe povârnişul de gheaţă, dar nimeriră într-o alta trecătoare, mai adâncă mai îngustă, cu pereţi de gheaţă absolut verticali.

Dick se lăsă greoi Jos pe zăpadă.

— Punct, spuse el cu glas răguşit. Să ne împuşcăm… Atâta ne-a mai rămas.

Johnny era cât p-aci să-l înjure. Se gândi însă că rezerva de provizii abia putea să ajungă pentru un singur om şi răspunse pe acelaşi ton:

— Ai dreptate. Blestemată fie viaţa noastră!

Încet, scoase din buzunar revolverul şi înainte ca Dick să poată face vreo mişcare, Johnny Norocosul îi descărcă un glonte între ochi; nici nu se uită la trupul care se rostogoli de pe povârniş.

Johnny băgă calm revolverul la loc în buzunar, scoase din sac bucata de şuncă şi pâinea, le împărţi în patru: o parte o mâncă, iar restul le puse bine. Acum era asigurat pentru trei zile. La urma urmei Dick îşi hotărâse singur soarta, iar el, Johnny, na

făcut altceva decât să-i îndeplinească dorinţa.

Johnny porni de-a lungul trecătoarei. Al dracului de greu e să umbli pe zăpadă cu crustă! Pojghiţa de deasupra nu suportă greutatea corpului, şi picioarele ţi se înfundă în zăpada moale; ba uneori intri până la brâu. Ajuns cu multă trudă pe o creastă de gheaţă, porni de-a lungul ei, dar aluneca mereu, aşa că începu din nou că frământe zăpada şi să se târască pe brânci… Astfel înainta Johnny până simţi că-l părăsesc de tot puterile, inima îi bătea surd şi inegal. Fruntea i se acoperise cu sudoare, iar când împinse cascheta pe ceafă, începu să-i îngheţe faţa, şi îndeosebi fruntea şi nasul. I se tăia răsuflarea, pieptul începuse să-i hârâie. Sleit de puteri, Johnny se prăbuşi în zăpadă.

PE URMELE LOR

Trecuseră câteva ceasuri şi cei trei, Johnny, pilotul şi Coogly, nu se mai întorceau… Deodată, vântul aduse un zgomot ca un pocnet de împuşcătură, dar atât de îndepărtat încât abia-l putuseră

distinge în zgomotul gheţurilor ce se ciocneau. Ben Ghimpele spuse;

— Ptiu, drace! Să ştii c-au întâlnit... asta... cum îi zice?... Vreun bou dintr-ăla... O să se sature de carne şi-o să plece mai departe fără noi.

Din toate părţile se auziră exclamaţii furioase:

— Ce tot îndrugi! Dar Coogly? Crezi că Coogly îi lasă?! Coogly e un băiat cumsecade!

— Eu ştiu? îşi exprimă îndoiala Ben Ghimpele. La el, la Bambina o fi fost băiat cumsecade. Dar aici nu-i Bambina, e Arctica! Acolo flămânzii veneau la dugheana lui Tony Coogly, iar el le dădea să mănânce şi să bea. Desigur, nu în pagubă. Aici însă chiar el, Coogly, este flămând şi, după cum se ştie, în Oceanul îngheţat nu exista niciun bar. Cu foamea nu-i glumit...

— S-ar putea să ai dreptate, bombăni Taurul Roşu, eu însă am încredere în Tony.

— E frig al dracului, măi băieţi! căută Mathias Dirck schimbe vorba. Am citit odată că în aceste regiuni poţi întâlni lemne plutitoare. Le iau curenţii de pe ţărmurile Asiei şi le arunca naiba ştie unde pe mal.

— Da, aşa e, mi-aduc aminte! interveni Samuel Butoiul. Am citit şi eu în „Oglinda Bambinei”… „Milioane sub cerul liber”, aşa-i zicea articolului.

— Unde-s? Ce milioane?! îl întrerupse Taurul Roşu. Noi îngheţăm pe mizerabila asta de insulă, iar din toate milioanele alea nu văd nicio surcică. Şi zău că n-ar fi rău să ne mai încălzim şi noi puţin ciolanele.

Mathias Dirck se scărpina după ureche:

— Cine ştie unde se află aceste lemne plutitoare… rosti el dus pe gânduri. Poate chiar aici, sub noi, numai că totul e acoperit de gheaţa asta blestemată, şi n-ai cum să vezi. De-am fi avut un topor măcar… am fi putut încerca…

— Ce să încerci! se încruntă Ben Ghimpele. E bine să încerci un vin bun sau nişte potârnichi, dar aici e atât de frig, că nici cel mai tare gin nu te poate încălzi. Ia, băieţi, cui i-a mai rămas ceva în bidon?

Taural Roşu îi întinse bidonul şi spuse:

— Ia o înghiţitură, dar cu milă. N-o să-l putem umple aşa curând…

— Ştiţi, băieţi, începu Emerson Knood, un om uscăţiv, care semăna cu un gâscan bătrân, eu aş trage la sorţi care din noi să

se întoarcă înapoi la avion după benzină, care să caute lemne plutitoare, care să aprindă un foc. Şi ne-am mai încălzi puţin până se întoarce stăpânul nostru cu nişte carne… De altfel, mai ştii, poate avem noroc să se apropie vreun urs de focşorul nostru. Totul, băieţi, e să tragi la sorţi!

— Iar căciula cu chibriturile s-o ţii tu, nu-i aşa? îl întrebă batjocoritor Rob Hutchinson. Nu, frăţioare! De când m-am curăţat de bani în spelunca ta, nu mai joc cărţi cu tine şi nici nu trag la sorţi.

Se iscă ceartă, dai Taurul Roşu întrerupse orice discuţie.

— Lăsaţi gura! Şi, până nu îngheţaţi de tot, mişcaţi-vă! Ce să mai umblăm după cai morţi! Mai bine s-o luăm pe urmele Norocosului! Dacă au împuşcat ceva, apoi trebuie să-i ajungem până nu mănâncă toată carnea! Iar de foc, să aibă ei grijă… După contract e dator să ne dea de toate!

Bandiţii se ridicară în silă şi, poticnindu-se întruna, porniră spre nord. Pe Taurul Roşu îl chinuiau gânduri negre. Naiba l-a adus aici? Ce-i strica lui să stea acum la căldură cu pipa în gură şi să citească în ziar despre nişte idioţi care se plimbă prin

Arctica?... Oricum, Taurul Roşu era bine cunoscut şi stimat în toată regiunea... Şi ce viaţă ducea el! Până şi guvernatorul în persoană s-a lefterit într-o zi jucând cărţi la „Valetul de cupă”. Şi tot ce pierdeau clienţii intra în buzunarele lui. Începuse chiar să-şi pună câte ceva deoparte pentru bătrâneţe; strânsese un capital frumuşel, că doar ban la ban trage. Şi astăzi, umblă flămând şi îngheţat cu toţi răpciugoşii ăştia prin pustiul de gheaţă. Dar, de fapt, de ce răpciugoşi? Până de curând erau şi ei cetăţeni foarte stimaţi la ei acasă. Alegători, contribuabili... Niciunul din ei n-a fost vreodată bănuit de atitudine neloială faţă de guvernul Moniei. Fiecare avea o afacere onorabilă care-i aducea venituri grase... Da: li s-a urât cu binele şi i-a împins dracul să plece în Arctica! Tot Norocosul e de vina, cu blestemaţii lui munţi de aur... Cum o să-l încasezi pe Johnny dacă o mierleşte şi n-ai niciun document scris în ce priveşte plata suplimentară? Să mai ai de-a face cu dugheana asta de „Societate pentru explorări îndepărtate” I...

Tot mergând pe urmele de paşi, de-a lungul promontoriului, dădură peste

cadavrul lui Coogly Tăcuţi, bandiţii încunjurară corpul celui ucis. Taurul Roşu se aplecă să-i asculte inima, dar se vedea că totul e de prisos. Din pieptul cadavrului înţepenit, culcat pe partea dreapta, ieşea mânerul unui cuţit.

— Iată-ţi boul moscat! spuse Samuel Butoiul.

— Mda, nu prea e aceeaşi carne... mormăi şi Ben Ghimpele.

Deodată Taurul Roşu ridică mâinile spre cer şi începu să strige, ameninţând cu puşca:

— Ei, stai că-ţi arătam noi! Drept ce ne-ai luat: oameni de culoare ori niscai amărâţi de muncitori de care stăpânii pot să-şi bată joc cum vor?! Noi suntem cetăţenii unui stat democrat! Apoi, băieţi, să punem imediat mâna pe scârnăvia aia de Johnny şi să-l judecam! Cu mâna mea îl curăţ! Şi mai rosti o serie de înjurături murdare cu neputinţă de reprodus.

— Nici pe pramatia aia de aviator nu-l iert, că numai el ne-a băga! în bucluc! strigă Samuel Butoiul.

— Ascultaţi băieţi. Ştiţi ce cred eu? sâsâi şi slăbănogul Emerson Knood lungindu-şi

gâtul lui de gâscan. Eu cred că dinadins au făcut totul! Poate că nici nu există Oraşul Subteran, ci pur şi simplu toată afacerea e piraterie! Şi dacă nu le-a ieşit nimic cu vaporul ăla sovietic, ce şi-au făcut socoteala: ca să nu ne mai plătească nimic, ne-au adus aici şi ne-au lăsat în voia sorţii, iar ei şi-au luat tălpăşiţa.

— Moarte lui Johnny roşcovanul! începu să urle Taurul Roşu. După mine, băieţi!

Şi, furioşi, se repeziră toţi mai departe, pe urmele proaspete de paşi.

UN ROBINSON POLAR

Lăsându-l în urmă pe „Dniepr”, Solnţev ridică maşina în stratosferă şi o lăsă pe Nadea să conducă.

Până în prezent am mers aproape tot timpul în linie dreaptă, îi spuse el lui Irinin. Acum ajutorul meu va face câteva evoluţii mai complicate, pentru ca dumneata, comisarul guvernului nostru, să poţi vedea tot ce poate „Svietoliotul” nostru în cele mai complicate situaţii. Solnţev se uită la toată lumea şi zâmbi: vă rog, tovarăşi, să vă ţineţi mai bine de fotolii… Câtva timp „Svietoliot”

va evolua într-un cerc închis, fără să se îndepărteze de „Mafusail”. Am impresia că ar trebui să-i dăm ceva mai multă atenţie acestui vas-pirat. Trebuie să aflăm ce au ei de gând să facă. Am să te rog, Ustin Petrovici, să nu părăseşti „radioochiul” şi să urmăreşti cu atenţie orice mişcare, iar eu am să mă ocup de acest aparat.

Solnţev apasă pe un buton. Din perete ieşi o cutie care au se deosebea cu nimic de cutia unui aparat obişnuit de radio.

— Asta-i pelengatorul[5] nu-i aşa? întrebă Irinin. Ce vrei să reperezi?

Solnţev îşi puse casca.

— Sunt sigur că „Mafusail” menţine o legătură radiofonică permanentă, fie cu stăpânii lui din Monia, fie cu Oraşul Subteran, spre care probabil se şi îndreaptă. Voi încerca să stabilesc direcţia din care sosesc semnalele destinate piraţilor. Asta ne va ajuta să găsim insula misterioasa.

Câteva minute tăcerea domni în cabină.

„Sviotoliotul” ba se ridica brusc în sus, ba cădea ca o piatra până atingea aproape

---

5 Pelengator – aparat radar cu ajutorul căruia se poate determina un punct în spaţiu

gheaţa şi din nou, cu iuţeala unui proiectil de artilerie, se înălţa spre cer. Apoi ori făcea un viraj brusc – atunci toţi erau împinşi cu putere spre pereţii cabinei – ori se dădea peste cap în luping, de socotea Ustin Petrovici că i-a sunat ceasul din urma. Solnţev, de parcă nimic nu se întâmpla, mânuia atent pelengatorul şi asta îl făcea pe Râbnikov să se uite iarăşi pe ecranul radioochiului.

El văzu că siluetele negre, oamenii care se agitau pe gheaţa în jurul lui „Mafusail”, căpătând probabil vreun ordin, s-au întors în graba pe bordul vaporului. Deasupra lui „Mafusail” ridica un nor gros de fum, în cazanele lui începe deci să se urce presiunea.

— Aha, i-am prins! rosti Solnţev satisfăcut, şi însemnă ceva pe hartă.

Puţin mai târziu, Ustin Petrovici strigă:

— Un avion de pe vas se pregăteşte de plecare!

El observase că mai mulţi oameni se apropie de avionul care se găsea la pupa vaporului şi se urcă în el. Peste puţin, o catapultă aruncă avionul de pe vas şi acesta îşi lua zborul.

Solnţev transmise un ordin prin telefonul legat de cabina pilotului. „Svietoliotul” rămase suspendat în aer la o înălţime de aproximativ doisprezece kilometri.

Comandantul se apropie de ecran în momentul când avionul piraţilor se rotea deasupra lui „Dniepr”. Toţi priveau îngrijoraţi: oare piraţii au de gând să atace vasul sovietic din avion?

— Lev Leonidovici! rosti emoţionat Irinin. Trebuie să intervenim!

Dar avionul se şi îndepărtase de „Dniepr” pornind spre nord. Probabil că i-o lua vaporului înainte.

— Să spună cineva ca n-avem noroc, începu Solnţev să râdă, după ce-i trecu îngrijorarea. N-am greşit în presupunerile mele. „Mafusaii” a menţinut aproape tot timpul comunicaţia cu un post de radio mai la nord de noi. Am izbutit să-l reperez. Şi avionul văd că a luat aceeaşi direcţie… Aşadar, înainte spre nord. Să vedem ce se petrece pe-acolo.

(continuare în numărul viitor)

Rugăm cititorii să ne trimită impresiile şi sugestiile lor asupra lucrărilor publicate în colecţia noastră pe adresa Bucureşti, Raionul I. V. Stalin, Casa Scînteii, Piaţa Scînteii Nr. 1, Redacţia revistei „Ştiinţă şi tehnică". Telefon 7.60.10 int. 1571-1164.

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice" apare la 1 şi 15 ale fiecărei luni, în 32 pagini, preţul de 1 leu exemplarul.

Abonamentele se fac la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

Preţul abonamentelor:

3 luni	6 lei
6 luni	12 lei
1 an	24 lei

30
Colectia POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTA
I. KALNITKI

I. KALNIŢKI

SFÂRŞITUL

ORAŞULUI SUBTERAN

* * *

Colecţia „Povestiri Ştiinţifico-Fantastice”.

30

— Ce ai de gând să faci? îl întrebă Irinin.

— Vreau să văd, poate aflăm ceva despre Oraşul Subteran. Sunt acolo probabil şi oameni sovietici, şi chiar de-ar fi numai Raş, nu putem admite să fie chinuiţi atâţia oameni acolo. Am să raportez totul guvernului nostru.

Comandantul „Svietoliotului” dispăru în

cabina de comanda.

…O ceaţa deasă, cenuşie, acoperise oceanul. Deasupra mării se dezlănţuise viscolul. Pe ecranul radioochiului se perindau în goană câmpuri de gheata vechi de mai mulţi ani, întretăiate ici-colo de crăpături înguste şi de ochiuri mici de apă.

Deodată Râbnikov striga

— Pământ!

Numai un ochi de marinar polar putea să distingă în masa de gheaţa marină un petic de pământ, de asemenea acoperit complet de gheaţă.

„Svietoliot” se opri în aer, deasupra insulei.

Dar probabil că nu rămăsese imobil, ci se lăsa încet în jos, deoarece imaginea insulei de pe ecran se făcea din ce în ce mai mare. Curând contururile ei deveniră vizibile nu numai pentru Râbnikov. Suprafaţa insulei părea de o culoare mai deschisă decât gheţurile compacte care o înconjurau, iar de-a lungul ţărmului se întindea o bordură lată de blocuri masive de gheaţă.

Insula se întindea ca o fâşie lungă de cel puţin patru zeci de kilometri – de la est spre

vest. Lărgimea ei nu trecea de şapte-opt kilometri. Partea estică a insulei era mult înălţată. Acolo era întretăiată de un lanţ de munţi care cobora brusc în mare. Din munţi venea la vale un gheţar enorm, care acoperea întreaga insulă. Numai la marginea sud-vestică se zărea o fâşie de culoare închisă, pe care Râbnikov o luase la început drept o crăpătură adâncă în gheaţă. După ce „Svietoliotul” se lăsă şi mai jos, el constată ca acest ţărm stâncos, neacoperit de gheţuri, n-are o lungime mai mare de doi kilometri.

Solnţev observă cel dinţii câteva puncte negre în această parte a insulei.

— Construcţii, spuse el sigur. Insula este locuită.

— Atunci nu-i insula asta, îl contrazise Harry Insula pe care o căutăm e locuită numai sub pământ. N-am auzit niciodată despre oameni care să locuiască pe suprafaţa acestei insule.

— Parcă nu puteau fi fără să ştiţi voi, îi aminti Râbnikov. Uiţi în ce condiţii trăiaţi?

Solnţev îngândurat îşi ciocănea genunchiul cu degetele.

— Spune, Ustin Petrovici, insula asta e

însemnată pe hartă?

Râbnikov dădu nesigur din cap.

— Nu ştiu să fi trecut vreo expediţie polară prin această parte a Oceanului Îngheţat. În orice caz, nu a fost anunţat nimic oficial, iar din avion e aproape cu neputinţă să observi insula. Zile senine sunt foarte rare pe aici… Da, probabil că noi suntem cei dintâi care vom anunţa lumii existenta acestei insule.

— Înseamnă că trebuie să vizităm acest pământ, hotărî Solnţev. Să aflăm cine-s locuitorii şi cu ce se ocupă… Aşadar, coborâm pe un pământ descoperit de noi.

După două minute, „Svietoliot” ateriza pe un platou de gheaţă şi, dând drumul schiurilor, porni în goană spre capătul sud-vestic al insulei. Maşina sărea uşor peste crăpături şi zbura peste movile.

Ca un vârtej trecu prin faţa colibelor – nu erau mai mult de douăzeci – şi stopă brusc lângă o clădire mai mare, construită din bârne groase. Contrar aşteptărilor lui Solnţev şi ale prietenilor săi, nici această construcţie nu amintea cu nimic o construcţie de mină; cu atât mai puţin vreuna din celelalte cocioabe sărăcăcioase

ar fi putut să mascheze intrarea într-o subterană, dacă aceasta ar exista într-adevăr.

Câinii de lângă colibe începură să latrie speriaţi. Din uşi sau de după colţuri se iveau oameni înfăşuraţi în blănuri, care priveau curioşi arătarea ce trecuse prin faţa lor. Unii se apropiau încet, codindu-se. Vădit lucru: frica le era mai tare decât curiozitatea.

Lev coborî din macină. Văzând un om, locuitorii insulei prinseră curaj şi se apropiam. Erau eschimoşi.

— Bună ziua! spuse Lev.

Nimeni nu-l înţelese. Lev repetă salutul în alte limbi pe care le cunoştea. Eschimoşii tăceau. Numai când Irinin rosti salutul în limba germană, unii din ei îi răspunseră.

— Spuneţi, prieteni, cum aţi ajuns aci? îi întreba Irinin pe nemţeşte.

Un bătrân eschimos, care se apropiase mult de, „Svietoliot”, privi îngrijorat înapoi şi, fără să scoată o vorbă, arătă spre construcţia de bârne.

Lev avu timp să zărească în fereastră o faţă albă cu nas roşu, care se ascunse repede după perdea. Observând şi ei acest

lucru, eschimoşii se îndepărtară de noii veniţi. Mai mult încă – se prefăceau că nu înţeleg întrebările lui Irinin.

— Am impresia că va trebui să ne adresăm persoanei cu nasul roşu, spuse Solnţev. S-o vizităm atunci!

Îl rugă pe Harry să aibă grijă de maşină şi, apropiindu-se, bătu în uşă. (Nadea, Irinin şi Râbnikov rămaseră mai la distanţă, mă rog, ca musafirii nepoftiţi). Dar nimeni nu răspunse. Lev mai bătu o dată. Abia atunci apăru în uşă o femeie extrem de grasă, cu obrajii bucălaţi şi rumeni. De sub fruntea îngustă priveau nişte ochi foarte vioi. Femeia zâmbi şi cu un gest îi pofti înăuntru.

Uşa sa deschidea de-a dreptul în bucătărie. Înăuntru era cald, mirosea a peşte, a vopsea proaspătă şi cafea. Femeia oferi nişte scaune simple, fără rezemătoare, şi dispăru după o uşa interioară.

Stăpânul nu se lăsă mult aşteptat. Ieşi curând în toată splendoarea grandoarei sale: chel, cu nasul lung şi roşu, miop, cu burta mare şi obrazul slab. Purta un frac demodat, caraghios, o cămaşă scrobită, gălbejită de vreme, cu gulerul înalt, care îi ţinea sus bărbia zbârcită. Partea de jos a

corpului era mai puţin impunătoare: pantaloni din piele de foca şi nişte cizme moi, de morsă.

Gazda se opri în prag şi încerca să-şi aplece capul în semn de salut, gulerul tare însă îi intra în fălci, făcându-le să-i atârne înlături ca la buldogii pur sânge.

— Bun venit pe insula mea, domnilor, li se adresă el în englezeşte, dar cu un pronunţat accent nemţesc.

— Vă mulţumim, domnule… Solnţev făcu o pauză, aşteptând ca interlocutorul lui să-şi spună numele, însă acesta tăcu. Permiteţi-mi să mă prezint: sunt conducătorul unei expediţii polare a Uniunii Sovietice, iar aceştia sunt tovarăşii mei.

— Îmi pare bine! răspunsul nu sună deloc prietenos. Şi cu ce scop a sosit expediţia dumneavoastră pe insula mea?

— Scopul nostru e pur ştiinţific, se grăbi să-l asigure Solnţev. Am zărit, întâmplător, această bucată de pământ şi, cum nu este însemnată pe nicio hartă, am hotărât s-o explorăm. Pentru aceasta avem autorizaţia guvernului ţării căreia îi aparţine acest sector al Arcticei.

Nasul gazdei se înroşi parcă şi mai tare.

O privire posomorâtă îi învălui pe noii veniţi.

— Mă scuzaţi că sunt nevoit să vă primesc în bucătărie. E singura odaie încălzită. N-am putut să aduc la timp transportul de combustibil. Toamna trecută marea a îngheţat prea devreme. Vă rog să ţineţi seamă de aceste condiţii neobişnuite şi să mă scuzaţi. Imediat se va servi cafeaua. Vă rog, luaţi loc.

Femeia începu să se agite. Aruncă în vatră nişte lemne, luă de pe plită ceainicul cu calea, dar îl puse imediat îndărăt; alergă în altă cameră şi se întoarse cu nişte ceşti. Apoi duse ceştile îndărăt şi se întoarse cu o faţă de masă pe care vru s-o aştearnă. Se vedea însă că axe o idee prea vagă despre felul cum ar trebui făcut acest lucru.

— Rămâneţi mult timp aici? se informă Nasul Roşu.

— Nu, răspunse Solnţev. Cred că în două zile termin fotografierea topografică a insulei.

— Două zile?! întrebă din nou Nasul Roşu.

— Cel mult două zile, confirmă Solnţev.

Faţa gazdei se lumină puţin.

— Şi ce nume aveţi de gând să-i daţi acestei insule?

— Nu ne-am gândit încă.

Gazda îşi îndreptă trupul şi începu să vorbească cu aerul unui rege care binevoieşte să stea de vorbă cu trimisul unei ţări străine.

— Vă atrag atenţia că această insulă este descoperită de mine, că locuiesc aici de douăzeci de ani şi ca, prin urmare, ea îmi aparţine mie. Sunt singurul stăpân aici. Acest lucru a fost recunoscut de toţi cei care au mai vizitat insula mea înaintea dumneavoastră.

— Sunteţi supus al vreunei ţari? îl întrerupse Solnţev.

— Nu, îi răspunse semeţ Nasul Roşu. Eu mă supun numai mie şi Domnului, al cărui cuvânt îl propovăduiesc printre aceşti bieţi eschimoşi lipsiţi de lumina adevărului. Lumea păcatului m-a dat uitării şi nici eu nu mai doresc să mă gândesc la ea... Ţara de care aţi amintit adineauri şi căreia îi aparţin, chipurile, aceste întinsuri pustii nici nu bănuieşte existenţa acestei insule. Cu toate acestea, dumneavoastră nu aveţi dreptul de a ridica aici pavilionul acestei

ţări şi nici al stimatei dumneavoastră ţări.

— N-avem de gând să facem acest lucru îl asigură Irinin.

Nasul Roşu îşi luă o poză şi mai trufaşă.

— În acest caz... Dacă soarta a hotărât ca insula mea să apară pe hartă... această diabolică invenţie a păcătoşilor inveteraţi – iar Dumnezeu mi-e martor că sunt din toată inima împotriva acestui lucru – atunci ea va apărea numai sub numele de „Insula lui Robinson Polar”. Vă este clar, sper, că acest Robinson Polar sunt eu. De altfel, cu acest nume vă rog să vă adresaţi subsemnatului.

Abia ţinându-şi râsul, Solnţev îi spuse:

— Foarte bine, domnule Robinson Polar. Puteţi fi sigur că n-o să vă pricinuim niciun neajuns. Iar ca să vă convingem că noi nu urmărim decât un scop pur ştiinţific, vă propun să ne însoţiţi mâine, când vom face fotografierea din avion a insulei. Veţi putea, cu acest prilej, să vă examinaţi insula de la înălţimea unui zbor de pasăre.

Nasul Roşu îşi ciuli urechile.

— Aţi venit cu un avion? Unde este?

— În faţa casei dumneavoastră.

Robinson Polar se uită repede pe geam. Chipul lui se posomori.

— Faci glume proaste, tinere. Dacă m-am retras de lume, asta nu înseamnă că nu ştiu nimic despre ea. Sub fereastra mea se află o aerosanie, ce-i drept, de construcţie perfecţionată. Dar nu puteţi pretinde că aţi sosit cu ea din Uniunea Sovietică! Şi cu atât mai puţin că veţi zbura cu ea deasupra teritoriului meu?!

— Ba tocmai din maşina asta vom studia insula dumneavoastră, îl asigură Solnţev. Aşadar, dacă n-aveţi nimic împotrivă, venim mâine să vă luăm. Până atunci avem cu totul alte treburi, care n-au nicio legătură cu posesiunile dumneavoastră.

— Nu îndrăznesc să vă reţin, îi răspunse foarte rece Robinson Polar. Vă aştept mâine.

Peste un minut, în strigătele entuziasmate ale curioşilor, „Aerosania” porni direct spre mare.

Deodată eschimoşii începură să strige şi, dând din mâini, tulburaţi, o rupseră la fugă după „Svietoliot”.

— Staţi! E o prăpastie? Opriţi-vă!

Dar, luând viteză din ce în ce mai mare, maşina se îndrepta spre pieire. Iată că a ajuns pe creasta dincolo de care cobora o prăpastie de două sute de metri. Dar mare

fu mirarea acestor naivi spectatori când, sub ochii lor, maşina îşi lua uşor zborul către cer şi după câteva secunde dispăru în nori!

Mult timp mai râmaseră eschimoşii să pălăvrăgească sub fereastra aceluia care se socotea stăpânul insulei şi nu se împrăştiară decât atunci când grăsună prietenă a Robinsonului Polar cu nas roşu apăru în pragul casei de bârne:

— Stăpânul vostru munceşte, striga ea, iar voi gâgâiţi aici ca nişte gâşte primăvara. Marş de-aici! La lucru!

Şi într-adevăr, cel care propovăduia cuvântul Domnului în Arctica muncea în clipa aceea cu sudoarea frunţii. Aplecat în faţa unui post de radiotransmisiune, într-o odaie din dos a casei sale, el striga emoţionat în microfon

— ... Şi sania s-a dovedit a fi un aparat zburător cu o viteză colosală! Am însă impresia că asta nu-i totul, cred că are şi alte funcţii. De la bolşevicii ăştia te poţi aştepta la orice... E adevărat că la suprafaţă ei nu pot observa nimic, dar... mai ştii? Cine poate să garanteze? Ţineţi seama, domnule general, că ei mă socotesc drept un aiurit

care a fugit de lumea civilizată în Arctica pustie. Că propovăduiesc pe-aici creştinismul printre păgânii eschimoşi. Ha-ha-ha!... Mâine vin din nou. Ei sunt cinci, iar eu sunt singur, nu pot să fac nimic. Dumneata eşti mai interesat decât mine ca lumea să nu afle nimic despre insulă, iar avioane de vânătoare dumneata ai, nu eu! Ai înţeles? Nici urmă să nu rămână. Şi dacă află bolşevicii ceva, spunem că a fost o greşeală: un avion necunoscut a apărut în sectorul nostru al Arcticei... Mâine însă avioanele dumitale să stea frumuşel la baza lor, că mâine îi însoţesc şi eu, înţelegi? Apăr interesele domnului Robinson Polar. Şi, în general, aviatorii dumitale să se asigure mai întâi că nu mă aflu şi eu printre ei şi abia atunci să acţioneze...

SUB APĂ

— Tare aş vrea să ştiu exact ce-i zace ăstuia în burtă! gândea Irinin cu glas tare. Să fie oare într-adevăr misionar? Sau vreun rezident al unei puteri imperialiste? Al Moniei, de pildă. Că Monia are destule baze militare în Arctica. Nu foloseşte oare şi

această insulă pentru scopurile ei agresive? Suprafaţa insulei – este un aerodrom natural destul de bun. Gheaţa e netedă... Dar ce nevoie ar avea de un rezident pe o insulă cu o populaţie de câţiva eschimoşi? Trebuie să mai fie ceva... Nu cumva de aceea îşi ascunde naţionalitatea? Dar vorbeşte englezeşte...

— Cu accent german însă, adăugă Nadea.

— Indiscutabil că-i german de origine, zise Irinin. De altfel nu-i de mirare: mulţi dintre foştii hitlerişti vorbesc azi engleza. Sub oblăduirea Moniei pot doar să-şi vadă de vechile lor treburi.

— După mine, reflectă Solnţev, altceva este important pentru noi acum... Domnul... hm, da... Robinson Polar ne-a primit rezervat şi fată pic de prietenie. Şi totuşi s-a declarat imediat de acord să ne însoţească mâine. Nu vi se pare ciudat, tovarăşi?

— Păi de ce să nu fie de acord? mormăi Râbnikov. De sus doar nu se vede nimic...

— E foarte adevărat, dădu din cap Solnţev. M-am gândit fi eu la asta. Dacă la suprafaţă ar fi existat vreun indiciu că în adâncimile insulei se petrece ceva, el ar fi

căutat să scape de noi cât mai repede. Intrarea în Oraşul Subteran se află însă sub apă…

— Da, da, sub apă, confirmă Harry.

„Svietoliot” coborî lin pe gheaţă. Solnţev şi Irinin ieşiră din maşină şi începură să măsoare grosimea gheţii. Ajungea aproximativ până la trei metri şi un sfert.

— Dragă Nikita Galaktionovici, spuse Solnţev, notează, te rog, în procesul-verbal că începem încercarea „Svietoliotului” între gheţuri şi sub gheaţă.

— Ce ai de gând să faci? îl întrebă Irinin.

— Să vă arăt încă o particularitate a „Svietoliotului”, aceea de a forţa gheaţa şi de a putea pătrunde în adâncimile oceanului.

Urcară iarăşi în cabină. Solnţev trecu în cabina de comandă.

Din prova „Svietoliotului” ieşi o ţeava cu nişte trompe la margini. Două jeturi subţiri de flacără albă pătrunseră şuierând în gheaţă, formând două găuri late de o palmă, iar când maşina se puse în mişcare, flăcările tăiară gheaţa ca un cuţit, pe toată grosimea ei.

După ce tăie astfel gheaţa într-un pătrat,

„Svietoliot” se ridică în aer şi, coborând în picaj, împinse spre adânc calupul de gheaţă şi dispăru în copca formată; apoi se deplasă înlături, lăsând gheaţa să se ridice la loc.

Maşina porni cu precauţie pe sub apă, spre ţărmul stâncos al insulei. O rază puternică de lumină dibuia fiecare adâncitură, fiecare crăpătură din aceşti întunecoşi munţi submarini.

Dar nu găsiră nimic care ar fi putut fi o intrare în Oraşul Subteran. Nici urmă din construcţiile despre care povestise Harry.

Atraşi de lumina puternică, locuitorii adâncurilor mării se năpustiră din toate părţile asupra „Svietoliotului”. Un calcan lung şi plat se zgâi cu ochii lui îngheţaţi în oglinda reflectorului şi, orbit, rămase ţintuit locului, nemaiputând să evite primejdia. Mici cârduri de bibani cu evantaiele aripioarelor desfăcute se agitau în conul de lumină.

„Svietoliot” porni de-a lungul coastei mai întâi spre est, apoi, după ce ocoli un promontoriu spre vest şi nord-vest. Curând se pomeni într-un mic fiord care pătrundea pe o lungime de aproximativ doi kilometri spre inima insulei. Pe ambele părţi ale

„Svietoliotului”, la o distanţă de douăzeci-treizeci de metri, se înălţau pereţi aproape verticali. Totuşi nu găsiră nicio urmă de Oraş Subteran, niciun semn de existenţa unor vieţi omeneşti… Şi totuşi fiordul reprezenta un loc excelent pentru construirea unei intrări subterane…

Câteva ore mai târziu, într-un golf de mică adâncime de pecoasta nordică „Svietoliot” dădu de resturile unui submarin scufundat.

Deodată Harry începu să strige:

— Uite! Acolo… e intrarea!

El arata spre o stâncă pe care se sprijinea pupa schilodită a unui submarin. Deasupra lui în stâncă, se vedea o deschizătură absolut rotunda, dovada că era făcuta de mână omenească.

— Da, pare să fie o intrare în subterane, rosti Solnţev căutând să-şi ascundă emoţia.

Fiecare dintre ei ar fi vrut să plece în recunoaştere. De aceea trebuiră să tragă la sorţi. Excluzându-l pe Solnţev, şeful expediţiei, şi pe Nadea – pentru care nu exista un costum de scafandru potrivit – toţi ceilalţi, Râbnikov, Irinin şi Harry, îşi încercară norocul…

Capătul rupt al chibritului îi reveni lui Harry, şi toţi începură să-l pregătească de drum. În costumul greoi de scafandru, semăna cu un monstru marin din basme.

Coborî prin trapa din camera de evacuare, ermetic închisă, care se afla între pereţii fuzelajului şi ai cabinei mari, iar de acolo fu împins afara de presiunea puternică a aerului comprimat

După ce se ridică neîndemânatic în picioare, scafandrul lipsit de experienţă se îndreptă cu paşi greoi spre submarinul înecat. Şovăind, el începu să se caţere pe pupa. În acest moment, Solnţev îi transmise prin aparatul ultrasonor:

— Harry, ai uitat instrucţiunile. Nu lucra cu mijloace primitive. Închide supapa şi te va împinge aerul în sus.

Harry tresări surprins când auzi cuvintele lai Solnţev. El şi uitase că în cască e montat un aparat ultrasonor, prin care poate păstra permanent legătura cu prietenii. Harry începu să râdă vesel.

— Foarte bine! Mai spuneţi-mi ceva. Lev Leonidovici!

Solnţev îi atrase atenţia să nu uite niciun moment de supapa care reglează presiunea

aerului în costumul de scafandru.

Harry îşi ridică mâna enormă în mănuşa metalică, pipăi supapa şi apăsă pe butonul mecanismului. După două minute, umflându-se ca un balon, el se desprinse de fund. Căţărându-se pe ieşiturile stâncii, Harry ajunse în dreptul deschizăturii rotunde şi vru să intre. Uitând însă de volumul pe care-l căpătase, se trezi prins acolo.

Râbnikov şi Nadea, care îl urmăreau din cabina de comandă, nu-şi putură stăpâni râsul.

— E hazlie priveliştea, într-adevăr, interveni Solnţev, dar nu uitaţi că nu-i lipsită de primejdie. Costumul poate plesni şi atunci nu ştiu cum l-am mai putea ajuta. Fii atent, Harry!...

Harry dădu drumul aerului de prisos, ce se strânsese în costumul de scafandru, şi, salutând cu mâna „Svietoliotul", dispăru în deschizătură.

— Nu trebuia să-l lăsăm până nu-şi însuşeşte bine instrucţiunile, spuse Solnţev. Uite, iar a uitat ceva. Ei, Harry! striga el în microfon. Aprinde-ţi lanterna! Butonul se află lângă încheietura mâinii stângi.

REVOLTA IA PROPORŢII

Conducându-şi oamenii prin puţurile oarbe părăsite, Raş pătrunse în cel mai de sus orizont activ al minei – prin partea de sud –, iar Iankovski, folosindu-se de treptele puţului central, sosi cu grupul lui în acelaşi timp, venind dinspre nord. Paznicii luaţi prizonieri mergeau abătuţi înainte.

Între timp, potrivit ordinului dat de rus, mici detaşamente armate intrau în galeriile laterale din toate orizonturile, şi, fără să întâmpine vreo rezistenţă serioasă, îi dezarmau pe paznici şi-i eliberau şi înarmau pe deţinuţi.

Planul profesorului Paulsen se dovedi exact, şi răsculaţii nu pierdeau timp deloc pentru recunoaşterea terenului.

Din toate cotloanele Oraşului Subteran, răsculaţii se îndreptau spre orizontul superior. Ei cântau, dansau, strigau şi nu mai ştiau cum să-şi manifeste bucuria. Pentru prima oară în atâţia ani, feţele istovite surâdeau şi străluceau de fericire. Unul din ei, după ce-şi rupse de pe piept plăcuţa cu număr, strigă:

— Mă cheamă Jean Boitier!

Din toate părţile răsună ca răspuns:

— Pe mine John!

— Pe mine Maurice!

— Pe mine Ştefan!

Un om cu spete late şi păr cărunt se aşezase pe o piatră, cu o bâtă în mână, şi, legănându-se într-o parte şi-n alta, plângea cu hohote.

— Ce-i, prietene, ce-i cu tine? îl întrebă Raş.

— Mi-am uitat numele…

Rusul începu să-i înşire tot felul de nume ce i veneau în minte, omul gemu însă:

— La noi nu există astfel de nume!

— Eşti francez?

— Nu, danez…

Raş continuă să-i înşire toate numele daneze pe care le ştia. Când pronunţă numele de „Olaf”, danezul tresări emoţionat:

— Stai! Stai puţin! Aşa mi se pare că mă cheamă… Sau poate pe fratele meu?…

— Ba nu. Cred că dumneata eşti Olaf. Ochii săi străluceau umeziţi: Dă-mi mâna, prietene Olaf! Te felicit… Eşti din nou om.

— Îţi mulţumesc! îi răspunse cu căldură

danezul. Dar dumneata ce eşti, Raş?

— Eu sunt rus.

— Sovietic! exclamă Olaf ridicându-se în picioare.

Îi puse lui Raş mâna pe umăr şi-l privi în ochi.

— Îţi mulţumesc! rosti cu glas tremurat danezul. Îţi mulţumesc din suflet!... Mi-am uitat aici numele, dar n-am uitat că în lume exista ţara sovietică şi comuniştii... îi strânse cu căldură mâna rusului. N-am uitat că exista Moscova!...

Raş vru să-i răspundă, dar în acel moment răsuna megafonul:

— Atenţiune! Atenţiune! Atenţiune!

Connolly le cerea răzvrătiţilor o supunere oarbă şi-i ameninţa că va lua masuri drastice.

Morot se urca pe o piatra şi agitându-şi arma căuta să acopere glasul megafonului:

— Prieteni! Astea-s fleacuri! Nimeni n-o să-şi predea arma! Aşa e?

— Aşa e! Aşa e! Moarte călăilor! Moarte ucigaşilor! Înainte!

Un bubuit surd răsună în subterană. Pământul se cutremura sub picioare, pietre se desprinseră de pe pereţi.

Comandantul se ţinuse de cuvânt…

Morot nu conteni nicio clipă să le vorbească oamenilor:

— Tovarăşi, e cu neputinţă să fi aruncat în aer ultima ieşire! Trebuie să mai existe o altă ieşire şi noi o vom găsi cu orice preţ!

Raş adăugă calm:

— Şi dacă n-o găsim, străpungem o ieşire nouă.

Comandantul blestematei ocne fasciste susţinea că singura cale spre orizontul administrativ sunt cei patru sute de metri ai puţului central. Raş se convinsese că nici ei, fasciştii, nu cunoşteau bine labirintul subteran. Connolly ştia numai ce s-a construit de când e el aici, iar toate câte s-au făcut înaintea lui – toate galeriile şi puţurile oarbe părăsite – sunt şi pentru comandant o taină ca şi pentru răsculaţi. Trebuie să mai existe vreun puţ părăsit. Poate chiar sistemul de puţuri oarbe, de care s-au folosit răsculaţii pentru ocuparea orizonturilor, să ducă şi spre orizontul administrativ, dacă nu chiar şi la suprafaţă.

— Moarte schingiuitorilor! Jos călăii! Libertate sau moarte! strigau răsculaţii drept răspuns la apelurile fierbinţi ale lui

Morot.

Raş se urcă pe piatră alături de Morot şi ridică mâna. Se făcu tăcere.

— Prieteni, eliberarea noastră depinde numai şi numai de noi. Acum ţinta noastră principală este să ocupăm centrele vitale ale Oraşului Subteran: magaziile de alimente şi îmbrăcăminte, postul de comandă al maşinilor… Ar fi prematur să ne bucurăm, dar nici să fim abătuţi n-avem motiv… Ei nu pot inunda acest orizont superior, deoarece el se află deasupra nivelului mării! Vom instala posturi de pază la puţ, iar de-a lungul întregului orizont vom patrula cu schimbul, pentru ca oamenii să se odihnească pe rând. Între timp, vom căuta căile care duc spre centrul administrativ, şi apoi spre libertate.

— Urrrra! Trăiască comandantul nostru! Moarte fasciştilor!

Aceste strigate acoperiră zgomotul apei care intra vijelios în orizontul inferior.

DESCOPERIREA DE PE FUNDUL MĂRII

Harry recunoscu tunelul îngust, străpuns prin rocă, cu toate că el era acum

inundat. Pe aici trecuse împreună cu ceilalţi prizonieri, când fusese adus în Oraşul Subteran şi apoi încă o dată, înainte de evadare.

— Harry! auzi el prin cască. Ce se mai întâmplă?

În cabina „Svietoliotului” răsuna puternic glasul negrului.

— Ard de nerăbdare, Lev Leonidovic! Am mai fost pe aici. Dar a pătruns apa. Mă tem că e inundată mina!

Harry porni grăbit spre fundul coridorului. În curând însă fu oprit din drum de o surpătură. Nu putea înainta decât numai trecând printr-o crăpătură ce se vedea sub tavan. Harry se hotărî să încerce: urcând pe dărâmături, el căută să se strecoare pe acolo.

Se auzi din nou vocea lui Solnţev:

— Harry, de ce respiri aşa greu? Ce s-a întâmplat?

— Afurisită crăpătură! răspunse Harry. Nu mai pot să mă mişc!…

Apoi în „Svietoliot” se auzi deodată un fel de fâşâit, apoi nişte pocnituri, şi megafonul amuţi. Solnţev îl chemă pa Harry de mai multe ori, dar nu primi niciun

răspuns.

— Situaţia e serioasă, rosti neliniştit Solnţev. Ajutaţi-mă să-mi pun costumul de scafandru!

De astă dată nimeni nu-i contestă comandantului dreptul de a-şi risca viaţa.

După ce controlă instalaţia de transmisie ultrasonoră, Lev îşi băgă în toc pistolul hidraulic şi părăsi „Svietoliotul”. Nadea şi Râbnikov se lipiră de geamul cabinei şi îngrijoraţi, îl urmăriră cu privirea pe Solnţev până intră în deschizătura rotundă...

El îi veni lui Harry în ajutor tocmai la timp. Când să treacă prin crăpătură, negrul apăsase din greşeală clapa de evacuare a aerului, în timp ce distribuitorul continua să-l alimenteze mai departe cu aer.

Pânza impermeabilă începu să se umfle şi Harry se pomeni în interiorul unui balon gâtuit de marginile crăpăturii în care pătrunsese. Instalaţia ultrasonoră nu mai funcţiona din pricina presiunii aerului şi de aceea Harry nu putea să ceară ajutor.

Solnţev îl trase pe Harry da picioare, dar nu era chip să-l urnească din loc. Probabil că şi în partea cealaltă a crăpăturii,

costumul era umflat până la refuz. Ce-i de făcut?

Solnţev ciocăni pe talpa de plumb a lui Harry, semnalizând după codul Morse: „Te scap imediat Mişcă-te cât mai puţin. Respiră adânc”.

Harry mişcă piciorul stâng. Solnţev înţelese că mesajul a fost primit. Se întoarse în grabă la „Svietoliot”, luă furtunul armat şi intră din nou în tunel.

Nadea apăsă pe un buton, şi gazul eliberat ţâşni prin furtun. Sub presiunea puternică a gazului, crăpătura în care se prinsese Harry fu lărgită în câteva minute. Solnţev întinse mâna şi deschise clapa de pe pieptul lui Harry, şi imediat costumul de scafandru începu să se dezumfle. Tălpile de plumb începură să-l tragă în jos şi curând Harry luă poziţia verticala.

Câteva minute mai târziu, el se afla în cabina „Svietoliotului”, de unde, zâmbind, îi făcea semne cu mâna lui Solnjev, care rămăsese în apă. Solnţev îi răspunse la salut şi transmise:

— O iau spre submarin. Trebuie să fie cel care servea drept ascensor de la intrare până la suprafaţa mării.

Încet de tot, ca într-o proiecţie cinematografică luată cu încetinitorul, Solnţev sări sus pe covertă şi dispăru prin tambuchiul submarinului.

Câteva minute mai târziu, după ce trecu prin spărtura unui perete despărţitor, Solnţev nimeri într-o cabină deschisă spre mare, bordul submarinului fiind distrus în partea aceasta. Printre mobile sfărâmate înotau cârduri de peşti, iar în mijloc să vedea o casă de bani răsturnată. Din pricina exploziei uşa ei fusese aruncată spre perete.

Solnţev se aplecă spre casa de bani şi începu să caute printre dosarele şi cărţile umflate de apă. Deodată dădu de un sac mare, pe cât se părea din cauciuc. Lev părăsi cabina, sărind prin spărtură direct pe fundul fiordului, şi peste câteva minute se afla între prietenii lui. Toţi îi ajutară să-şi scoală voluminosul costum de scafandru.

— Pe uşa cabinei, povestea Solnţev, e bătută o tăbliţă pe care scrie: „Verbaten”, adică intrarea oprită. Cum s-ar zice, sectorul secret. Cred că pe acest submarin erau păstrate documentele cele mai importante cu privire la Oraşul Subteran... Pentru orice eventualitate... Doar

submarinul ar fi putut în orice moment să dispară de aici fără să observe nimeni acest lucru… Şi-acum, ia uitaţi-vă ce scrie pe acest sac „Geheim halten” – de ţinut în secret. După părerea mea, aici se găsesc cele mai interesante documente din casa de bani.

În sac găsiră o servietă galbenă din piele de porc, conţinând nişte documente şi desene; o despărţitură întreagă era ocupată de o carte mare legată în piele, pe care era imprimat cu litere de aur:

„Jurnal de bord al balenierei «Nadejda», proprietari I. G. Protasov şi fiii. Holmagorf”.

— Asta-i bună! exclamă Râbnikov. Ce caută jurnalul ăsta la ei?

Solnţev îl răsfoi şi-l puse la o parte.

— Mda! E foarte interesant, dar ne vom ocupa de el mai târziu. Acum avem lucruri mai urgente de făcut.

— Uite, Lev! exclamă Nadea, care examina un album. Aici văd nişte schiţe. N-o fi cumva planul Oraşului Subteran?… Ba da! Uite secţiunea minelor… Iar asta pare să fie schema intrării submarine!…

Toţi se aplecară deasupra albumului. Solnţev cercetă schiţele cu atenţie:

— Totul e limpede. Pe aici însă n-o să putem pătrunde în Oraşul Subteran. Tunelul a fost distrus prin explozie şi inundat... Fără îndoială, asta dovedeşte o stare de lucruri critică în Oraşul Subteran. Aceşti munţi submarini, ale căror creste ies deasupra, pe o întindere de câţiva kilometri, ascund o taină tulburătoare. Poate în acest moment înăuntru se dau lupte... Unii caută să-şi recâştige libertatea, iar alţii luptă să-şi poată păstra bogăţiile însuşite. Iar noi... deocamdată, nu putem pătrunde acolo ca să-i ajutăm pe unii şi să-i împiedicăm pe ceilalţi să-şi facă de cap. Trebuie să mai fie încă vreo intrare la suprafaţa insulei. Vom face tot ce ne stă în putinţă s-o găsim.

„Svietoliot” urcă încet, până sub învelişul de gheaţă. Solnţev conduse apoi maşina pe sub gheaţă până la primul ochi de mare.

Nadea îi dădu lui Solnţev două hârtiuţe. Una din ele conţinea un test nemţesc.

„Raportez că în ziua de... – citi el în ruseşte –, în timpul cercetărilor făcute sub apă de către scafandrul Hans Braude, s-a descoperit pe fundul fiordului scheletul unei corăbii de lemn care a suferit foarte mult

din cauza şederii prelungite sub apă şi din cauza curenţilor. Scafandrul Hans Braude a examinat corabia în mod amănunţit şi a descoperit în cabină nişte oseminte şi un craniu omenesc. Alăturatul jurnal de bord, învelit cu pânză smolită, a fost găsit într-un butoiaş care plutea sub tavanul cabinei.

20 august 1940. Comandantul grupei speciale a serviciului submarin, căpitanul Walter Kreinstock".

— Acum înţeleg cum a ajuns jurnalul vasului „Nadejda* la hiligiişti... se dumiri Râbnikov. Dar cum a ajuna „Nadejda* aici? Cine ştie de când zace pe fundul mării f

— O să aflăm şi asta şi multe altele, murmură Solnţev luând în mână cealaltă hârtie. Iată şi un alt document... ăsta scris în englezeşte. „Societatea de explorări îndepărtate" îi ordonă Domnului Connolly, comandantul Oraşului Subteran, să găsească cu orice preţ o intrare spre o vale subterană bogată – cum scrie aici – în zăcăminte de minereuri preţioase.

— Hm! Curioasă poveste! rosti îngândurat Irinin. Probabil că la început hitleriştii au căutat aici un loc pentru baza lor, dar au dat peste minereuri utile şi astfel

au înfiinţat Oraşul Subteran… Auzind apoi legendele eschimoşilor despre nişte văi subpământene, unde s-ar afla ascunse nenumărate bogăţii, au căutat zăcămintele preţioase, dar n-au găsit nimic. Astăzi însă setea căutării de bogăţii legendare i-a cuprins şi pe aventurierii monieni.

— Eu cred că nemţii cunoşteau mai de mult locurile, interveni Râbnikov. Chiar din primul război mondial au avut o bază de submarine pe una din aceste insule, şi nimeni nu bănuia nimic! Scufundau vase ruseşti şi englezeşti la Capul Nord, şi nu se ştia de unde veneau şi unde dispăreau aceste submarine!

— În al doilea război mondial, însă, hitleriştilor nu le-a mai mers, n-au mai putut să se folosească de această bază, observă Solnţev. Ei, tovarăşi, să fie într-un ceas bun: trecem pe uscat.

ESCHIMOŞII PLEACĂ SPRE AŞEZĂRILE STRĂMOŞILOR LOR

— Nga-nga, innuenghi maciuga! Alb-alb pretutindeni străluceşte maica-zăpadă…

Săniile-s bune, câinii sănătoşi… Gonesc pe zăpada şi uşor e drumul meu… O-goi, sunt un om, sunt prieten al oamenilor şi n-am stăpân în lumea asta. Nimeni nu mă poate vinde, nici nu mă poate cumpăra, iar celui Mare, stăpân peste stăpâni, jertfă îi dau capetele şi pipota peştilor ce-i prind, O-goi, o-goi, soarele străluceşte, dar încă nu s-a-nvrăjbit cu maica-zăpadă. Crusta e tare, tălpicile săniilor cântă vesel, şi eu sunt meşter neîntrecut la cânt. Glasul meu răsună mai tare decât vântul, cântecul meu zboară mai iute decât înaripatul manu, iar câinele meu din frunte, Numca, aleargă şi mai iute. Picioarele-i sunt subţiri şi vânjoase, iar coada moale şi caldă. În el sălăşluieşte sufletul lui l Gorenghi, cel mai înţelept dintre strămoşii noştri, iar dintre toţi câinii, el este mai înţelept. Când duhurile furtunii se mânie, el ştie să găsească drumul cel bun, şi niciodată nu porneşte pe gheaţa pânditoare. Eu sunt Homionghi-Umca-Naianghi, căpetenia tribului urşilor-luptători, şi nimic nu mă-nspăimântă, căci maica-zăpadă şi părinlele-soare sunt totdeauna lângă mine.

Trase de câini voinici, înhămaţi doi câte

doi, săniile saltă peste movile şi zboară pe deasupra crăpăturilor. Iar Hoirnonghi-Umca-Naianghi, căpetenia tribului urşilor-Iuptăteri îşi cântă monoton cântecul fără sfârşit, născut chiar în acele clipe. Sub tălpicile săniilor drumul fuge înapoi – cât va mai fi drum. Dar curând drumul se va sfârşi, iar de acolo strămoşii le vor călăuzi paşii

Îi ajunge din urmă un atelaj de opt câini care – pe două sănii legate laolaltă – trag un caiac lung, întors cu fundul în sus. Sub ele dorm copiii căpeteniei. Nevasta lui mai mare, Placi-Nochia, şade călare pe caiac şi, cu un bici lung, mână câinii. Soţia lui mai tânără, Cenghi-Cenghi, ca un urs de voinică, împinge din spate caiacul, sprijinită cu pieptul ei vânjos de pupa acestuia. Tare şireată e Cenghi-Cenghi: la vale se urcă pe capetele tălpicilor şi se odihneşte.

— Eeheou, nga-nga, cioh-cioh!

Când dă ea chiot, toate glasurile pustiului alb îi răspund, plutind deasupra caravanei, luându-i-o înainte, rostogolindu-se… Femeia asta-i Sarchiu, e dracu gol! Ce tare-i ard obrajii! Mai tare decât zorile, iar ochii-i sunt albaştri ca şi cerul! Asemenea ochi nu găseşti la eschimoşi. În tolba din

spate, ea poartă patru căţeluşi. Le e cald acolo. Homionghi-Naianghi ar da mult ca Cenghi-Cenghi să poarte în spate copii, iar nu căţei. Este a treia iarnă de când îi e nevastă, dar până acum nu i-a dăruit copii… Cei patru care dorm în caiac sunt ai Placi-Nochi. De aceea-i atât de mândră bătrâna.

În faţă, o fâşie lată de zăpadă netedă, neatinsă, se desfăşoară până-n zare printre două şiruri de coline. Homionghi se bucură: iată râul îngheţat îl poftеşte să-i fie tovarăş de drum. Pe gheaţa râului vor porni spre izvoare şi vor coborî apoi dincolo de munţii de gheaţă, ce se înalţă până la cer.

— Ala-la-la! Eeheou, nga-nga, ctoh-cioh!

Homionghi-Umca-Naianghi îşi zoreşte câinii. Mare ruşine ar fi dacă femeile ar întrece sania căpeteniei.

Câinii aleargă repede. În urma lor, de după deal, apar una după alta celelalte sănii. Merg bine… Căpetenia îşi scutură mâna dreaptă, o bagă sub souocul[6] de blană şi îşi caută în sân… Acum apropie de obraz un amulet, zeul Amagrnia-A-zigna, zeul ciumului său, al cortului de care nu se desparte, zeul bun al neamului Naianghi.

6 Souoc – haină care se îmbracă peste cap

Acest zeu este cioplit grosolan din colţul cât o palmă al unei morse. Ochii, nasul şi gura abia se pot distinge, iar urechi nu ale deloc – dinadins ca să nu audă când cineva înjură…

— Îţi mulţumesc, zeu al neamului meu, spune Homionghi, că mă ajuţi în drumul meu. Astăzi eşti un zeu bun. Când am să ucid un animal, o să ai şi tu partea ta: îţi voi unge buzele cu grăsime proaspătă şi-am să te scald în sânge cald. Acum însă treci la locul tău şi ai grijă să nu fiu nevoit cumva, în loc de ospăţ, să te pedepsesc.

După ce îl mângâie pe creştet, Homionghi vârî zeul înapoi în sân. Acolo stă la căldură, şi de aceea-i atât de bun.

Câinii au sărit din fugă peste o moviliţă. Au trecut toţi câinii, şi acum sania se înalţă cu vârful în sus, încât Homionghi abia izbuteşte să se ţină de ea. Dar deodată zăpada se lăsă încet, sub greutatea săniei, iar de sub zăpadă se rostogoleşte ceva alb, rotund, care creşte apoi în lungime şi se îndepărtează în salturi. Câinii încep să latre, să scheaune şi deodată dau să se repeadă după mogâldeaţa albă. Sania, însă, înfundată în zăpadă, nu se urneşte din loc şi

câinii, încurcându-se în curelele hamurilor, încep să se muşte între ei.

Homionghi mânuieşte fără milă biciul. Smocuri de blană zboară în aer, câinii urlă şi schelălăiesc, dar sania nu se urneşte din loc.

Revenindu-şi din spaima surprizei, ursul alb se întoarce ridicându-se pe labele dinapoi şi începe să şi le scuture pe cele dinainte, exprimându-şi astfel indignarea. Clănţăne din colţi şi mârâie. Homionghi scoate un arc, pune pe coardă o săgeată lungă şi groasă şi se înclină, salutându-l pe urs:

— O tu, prea cinstite frate mai mare! Îţi cei iertare că ţi-am tulburat somnul. Dar numai câinii sunt de vină… Acum însă ai să te plângi stăpânului cel mare şi el mă va pedepsi crunt. Ca să nu se întâmple asta, îngăduie-mi, o, tu, frate mai mare, să te trimit în Valea vânătorilor fericite. Şi încă o dată, rogu-te, nu te supăra pe mine.

Zumzăind ca o viespe uriaşă, săgeata se înfipse în subsuoara stângă a ursului, iar vârful ei ieşi prin spate, sub omoplat. Animalul rănit de moarte mişcă din labe, se învârti în loc, horcăi o dată şi se prăbuşi.

Din gâtlej, sângele începu să-i curgă şiroaie.

Vânătorul norocos puse dedesubt o cană, o umplu şi bău până la fund lichidul lipicios şi sărat, aburind încă. Apoi scoase zeul din sân şi îl înmuie în sânge.

— Dacă ai să-mi slujeşti cu credinţă, n-o să-ţi fie niciodată spre pagubă, zise el.

Pe măsură ce soseau din urmă toţi primeau din băutura roşie, care dă puteri şi căldură, şi care goneşte scorbutul. Marele şaman Simhu-Upaci se apucă îndată să-l jupoaie pe preacinstitul frate mai mare.

Săniile fură aşezate în semicerc pe malul râului. Mânuind cu îndemânare cuţitele lor lungi, bărbaţii tăiară din zăpadă un fel de cărămizi. Femeile cărau cu grijă fragilul material de construcţie spre locul viitorului iglu. Homionghi sparse în gheaţa râului o copcă, şi oamenii începură să zidească pereţii casei noi: în acelaşi timp din toate părţile, bărbaţii puneau cărămidă peste cărămidă, înălţând peretele rotund. Femeile turnau deasupra apă, pe care o luau din copcă, şi zăpada se prefăcea în gheaţă.

În mai puţin de un ceas, frumosul iglu – adăpost pentru întregul trib – era gata. Ce bine că părintele soare nu s-a învrăjbit încă

cu maică-zăpadă!

Ei bătătoriră cu picioarele zăpada şi o acoperiră cu blănuri de reni. La mijloc, dintr-o foaie de tablă, făcură un fel de vatră şi aprinseră pe ea bucăţi de slănină de focă. Întregul trib se orândui în jurul focului: în rândul întâi copiii, dezbrăcaţi la piele; apoi cei în putere, vânători aducători de hrană; în al treilea rând femeile gospodine, care purtau grija vetrei şi a copiilor; în spatele tuturora, bătrânii şi bătrânele, care nu mai erau buni pentru muncă se aciuară pe lângă perete.

Mormăind descântece, marele şaman Simhu-Upaci umplu un cazan mare, înnegrit de fum, cu carne de urs şi îl atârnă în pirostrii, deasupra focului. Un miros plăcut de carne prăjită se împrăştie în iglu. După ce avu grijă să-şi aducă turma credincioşilor la exasperare, Simhu-Upaci începu să împartă restul de carne crudă. Creierul, limba şi inima le dădu căpeteniei rostind cu acest prilej o respectuoasă urare:

— Fie ca înţelepciunea, vitejia şi sprinteneala fratelui mai mare să dea har corpului tău, o, mare Homionghi.

Apoi, respectând ierarhia, dădu câte o

bucată de carne mai întâi vânătorilor, apoi copiilor şi adolescenţilor şi la urmă femeilor. Bătrânilor le rămaseră numai oasele, din care ei se străduiau să sugă măduvă.

Cuţitele ascuţite jucau în faţa nasului celor ce se ospătau, despicând de sus în jos, felie după felie, carnea prinsă cu dinţii. De afară se auzea lătratul şi schelălăitul câinilor care se încăierau pentru bucăţile cele mai gustoase ale măruntaielor.

În mai puţin de cinci minute, din urs rămaseră numai oasele mari şi blana. Şamanul, slujitor al cultului, ţinea în mâini craniul alb, enorm şi cu dinţii crăpaţi ai ursului, şi, bolborosind, trecea cuţitul peste el, după ritual, mulţumindu-i marelui stăpân ori implorându-l să le ierte ospăţul fratricid.

În semiîntunericul din iglu, cincizeci de perechi de ochi priveau fără să clipească spre cazanul în care se prăjea carnea. Homionghi arunca mereu în foc bucăţi de slănină de focă. Grăsimea sfârâia. Simhu-Upaci începu să-şi înşire descântecele:

— Fie ca puterea fratelui cel mare să pogoare în trupul tuturor celor care se ospătează din această carne! Şi să nu se mânie fratele cel mare că prea sfintele lui

măruntaie le-am dat câinilor noştri să le mănânce. În schimb, creierul, inima şi limba cuvenitu-i-s-au gloriosului nostru stăpân, căpeteniei noastre Homionghi-Umca-Naianghi, care niciodată nu va face nimic spre hula prea-cinstitului nostru frate mai mare.

Şamanul îşi scuipă în palma dreaptă şi, ştergându-se de blana souocului, se pregăti să reînceapă împărţirea cărnii prăjite. Dar în acel moment se auzi afară o trosnitură, care îi făcu pe toţi să-şi ciulească urechile. Înainte de a-şi da careva seama ce se întâmplă, iglu-ul – casa solidă, construită atât de ingenios şi frumos – se prăbuşi peste ei. Tăvălindu-se, oamenii căutau să iasă din masa aceea de zăpadă amestecată cu gheaţă. Şi totuşi accidentul nu stârni mânie deloc. Ba, dimpotrivă. Cea dintâi care pufni chiar în râs fu Cenghi-Cenghi. Apoi de râsul ei se molipsiră toţi tinerii, ca până la urma şi bătrânii să-şi descreţească frunţile.

— Eeheou, cioh-cioh! chiui Cenghi-Cenghi. În sfârşit părintele-soare o va izgoni pe maica-zăpadă! Vântul ni l-a adus în sfârşit pe fratele vară!…

— Ieşiţi cu toţii pe loc uscat! începu să

strige Homionghi-Umca-Naianghi. Pământul o să îngheţe puţin şi-o să putem porni la drum, spre miazănoapte.

Simhu-Upaci aruncă zăpada şi gheaţa din cazan şi împărţi carnea fierbinte, păstrând cu stricteţe legea nescrisă ierarhiei.

VEŞTI DIN SECOLUL TRECUT

Adulmecând caraghios din botişor, ursuleţul ieşi de sub fotoliu şi repede, cu paşi mărunţi, trecu în despărţitura de alături. Acolo se afla un coş cu ouă. Ursuleţul începu să le mănânce, mânjindu-se cu gălbenuş până între ochi.

Zburând încet la mică înălţime, „Svietoliotul” dădea târcoale insulei, examinând gheţurile ce se întindeau de-a lungul coastei. Toţi membrii echipajului scrutau atent suprafaţa albă. Umbrele proiectate de blocurile înalte de gheaţă îi induceau adeseori în eroare: mereu li se părea că zăresc crăpături care duc poate spre Oraşul Subteran. Monotonia peisajului alb, cu uşoare nuanţe albastre şi aurii, îi obosi curând pe călători.

Solnţev oftă adânc, se întinse îndreptându-se din şale şi spuse:

— Nu, ochii noştri sunt un instrument prea puţin perfecţionat. Aşa niciodată n-o să găsim nimic. Mai bine să-l aşteptăm pe „Mafusail” şi-o să vedem pe unde intră el în subterane. Dar ce-o fi cu avionul? Să fi plecat în altă parte? Că văd că aici n-a venit.

Solnţev ridică „Svietoliotul” deasupra norilor şi puse în funcţiune motorul cu reacţie.

Nadea intră în despărţitura bucătăriei: era timpul să pregătească dejunul. Ceea ce văzu însă acolo, n-o bucură deloc.

Mormăind, ursuleţul se lupta cu două hălci mari de carne. Neputând să le vie de hac numai cu colţii lui tineri, sfârteca mai întâi carnea cu ghearele şi înghiţea hulpav bucăţile rupte, înecându-se şi clefăind. Văzând-o pe Nadea, ursuleţul se trase într-un colţ, ţinând o bucată de carne în dinţi, iar pe alta trăgând-o cu laba.

— Te-am prins, bestie mică şi nesuferită! Te ţii de pozne, hai? îl ocărî ea mai mult în glumă.

Dar când dădu cu ochii şi de coşul golit de ouă, îşi frânse mâinile de desperare.

Ştiindu-se pesemne vinovat, ursuleţul se trase şi mai în colţ, dar avu grijă să ascundă resturile de carne sub el. Apoi, ridicându-se în două labe, începu să mormăie şi să-şi rânjească dinţii, poate zâmbindu-i Nadiei, poate încercând s-o sperie. Dar Nadea nici nu se sperie, nici nu se înduplecă. Îl prinse de ceafă şi-i trase o bătaie… pe merit.

În timp ce „Svietoliot”, condus în cerc închis de autopilot, zbura în zona inferioară a stratosferei, fiecare îşi vedea de treabă: Nadea pregătea dejunul, Râbnikov veghea în faţa aparatului de radio-recepţie, iar Harry, Irinin şi Solnţev studiau cu mare interes jurnalul de bord găsit în submarinul scufundat.

La început nu găsiră decât nişte însemnări maritime obişnuite, conţinând informaţii despre poziţia şi ruta vasului, despre puterea şi direcţia vântului, precum şi despre vizibilitate, note asupra activităţii echipajului şi diferite întâmplări din timpul cartului.

În însemnarea din 20 august 1826 citiră:

„Astăzi, căpitanul Rodionov şi marinarii Korenev, Moşkov şi Grecin au plecat cu sănii spre sud ca să caute o aşezare

omenească, de unde să trimită veşti în patrie despre a doua noastră iernare”.

După această dată, toate însemnările se terminau cu fraza: „Nu avem ştiri despre căpitanul nostru”.

După vreo două luni începură să apară însemnări tot mai triste

„Astăzi a murit de scorbut matrozul Brâkin, pace sufletului său! A fost înmormântat după obiceiul marinăresc. Gheaţa n-am putut-o borteli şi a trebuit să scufundam corpul într-o copcă, de unde îl putem vedea şi azi, fiindcă apa s-a acoperit de un strat de gheaţă proaspătă”.

Pe zi ce trecea, însemnările erau tot mai deznădăjduite. Echipajul suferea cumplit de scorbut, aproape în fiecare zi îngropau pe câte cineva. Apoi însemnările se întrerupseră, iar ultima notă, din 12 decembrie 1826, nu cuprindea decât vreo câteva fraze scurte:

„E noapte polară. Toate corpurile morţilor au îngheţat. Azi am să mor şi eu. Iar căpitanul tot n-a sosit.

Piotr Gromov, secundul vasului”.

Următoarea însemnare purta data de 21 august 1827 şi conţinea istorisirea

căpitanului vasului. „Nadejda”, Grigorii Rodionov, despre tragedia petrecută pe ţărmul nord-estic al unei insule necunoscute în 1826 – 1827.

„21 august 1827. După o lipsă de un an m-am întors pe vasul meu. Dar vai! N-am mai găsit nici prieteni, nici odihnă, nici căldură şi nici mâncare. După cum reiese din însemnările de bord ale acestui jurnal, şapte dintre tovarăşii mei, răpiţi de o boală năprasnică, au fost înmormântaţi după obiceiul marinăresc încă în toamna anului trecut. Trupurile celorlalţi cinci mă aşteptau pe vas neînmormântate. Extenuat de lunga mea călătorie, suferind de dureri groaznice la încheieturile mâinilor şi picioarelor degerate, a trebuit să-mi adun ultimele puteri ca să-i duc pe tovarăşii mei credincioşi afară, pe gheaţă. I-am lăsat acolo, înşiraţi unul lângă altul, în aşteptarea dezgheţului care le va face trupurile să se scufunde singure în apă şi să-şi găsească liniştea pe fundul mării.

Presimt că-mi soseşte şi mie ceasul de pe urmă. Niciun om n-ar putea să îndure geruri atât de cumplite, mai cu seamă când e lipsit şi de hrană. Toate proviziile mele

sunt patru bucăţi de peşte uscat şi o jumătate găleată de făină. De aceea mă grăbesc să însemnez măcar pe scurt în jurnalul de bord cele petrecute şi văzute de mine. Nădăjduiesc că însemnările mele vor folosi cândva oamenilor noştri de ştiinţă, care, cu mintea lor luminată, vor putea trage din acestea învăţături cu folos pentru corăbierii ce au a străbate aceste mări de gheaţă. Iertată-mi fie îndrăzneala, dar eu socot că această insulă pe care veţi găsi trupul meu, deşi arată ca o singură stâncă uriaşă ieşită din mare, este totuşi alcătuită din mai multe insule mici, legate între ele prin nişte canale înguste. Şi toate insuliţele astea sunt acoperite, ca de o căciulă, au o cupolă de gheată veşnică. Iar dacă într-o zi soarele va topi cu razele lui această cupola de gheaţă, atunci se va adeveri presupunerea mea. De aceea vin în faţa urmaşilor mei dragi, în faţa viitorilor oameni de ştiinţă ai Ţării Rosieneşti, cu o rugăminte fierbinte: să păstreze însemnările mele ca să se încredinţeze cândva cât de aproape am fost eu de adevăr atunci când am socotit cele mai sus spuse.

Am să caut să arăt aici cum şi de unde

am eu această credinţa a mea. În ziua de 3 iunie 1825, vasul «Nadejda», proprietatea negustorului Protasov Ivan Grigorievici, a lăsat portul Holmogorî şi a plecat spre coasta răsăriteană a Groenlandei, pentru pescuitul balenelor. Pe vas se aflau: căpitanul, secundul său, şeful de echipaj şi treisprezece marinari, toţi harponişti de frunte. La început, vremea ne-a fost prielnică, şi în ziua de 30 iunie am lăsat în urma noastră pământul Insulei Kalguiev. Ne-am urmat drumul pe apă liberă spre nord-vest, şi în ziua de 2 august ne-am apropiat de un grup de insule necunoscute, care nu erau însemnate pe hărţile noastre. Aici ne-au prins din toate părţile gheţuri plutitoare şi am fost nevoiţi să ne adăpostim de ele într-un golf al uneia din aceste insule fără nume, a căror poziţie n-am putut-o afla din pricina vremii posomorâte. Şi am rămas acolo prinşi de gheţuri până la 13 septembrie 1825. La 13 septembrie s-a stârnit dinspre sud-est o furtună puternică, şi această furtună, împingând gheţurile spre coasta stâncoasă, ne-a deschis drum liber spre miazănoapte. Atunci, încrezându-mă în steaua norocului, am hotărât să conduc

vasul mai departe spre nord, unde se vedea până la orizont apa liberă, cu nădejdea că voi găsi de acolo o trecere spre ţărmurile patriei. Astfel, am străbătut un drum nemaiumblat de nimeni până atunci. În ziua de 24 septembrie ne-am apropiat de o insulă necunoscută. Folosind un scurt răgaz de vreme senină, am încercat să însemnăm poziţia acestui loc. De fiecare dată însă, am căpătat tot alte înregistrări. Pesemne că compasul devia mult de la polul geografic spre polul magnetici ceea ce m-a făcut să cred că acest pol magnetic nu-i nicidecum o născocire a învăţaţilor, el adevărat adevărat. Aici, curând, ne-au prins din nou gheţurile şi i-am dat acestui loc numele de Insula Nenorocirilor, deoarece pierdusem orice legătură cu restul lumii.

Până la căderea deplină a nopţii polare, am izbutit să împuşcăm trei urşi albi, şapte boi moscaţi – nişte animale ciudate, jumătate taur, jumătate oaie – şi şaptesprezece reni. De aceea; în iarna 1825 – 1826 am avut carne de ajuns. Oamenii munceau cu sârguinţă, căutând astfel să înfrunte bolile, dintre care cea mai groaznică este scorbutul, care mereu

pândeşte omul în aceste locuri. Vasul nostru a rămas prins de gheţuri până în primăvara anului 1826. În primăvară, gândindu-mă la salvarea oamenilor ce-mi fuseseră încredinţaţi şi, de asemenea, din grijă de a păstra în bună stare vasul ce-l conduceam, am hotărât să ne pregătim de întoarcere, de îndată ce soarele va topi gheaţa de pe lângă coastă. Speranţele noastre însă nu s-au împlinit.

Atunci, ca să ajung la vreo aşezare omenească de unde să pot trimite veşti în patrie, am plecat însoţit de trei marinari, spre sud, luând pe nişte sănii de mână echipamentul de trebuinţă şi hrană cât să ne-ajungă, pe sponci, o lună de zile. Pe drum nu am izbutit să vânăm nimic, aşa că ne-am hrănit numai cu pesmeţi – câte o jumătate de pesmet de om pe zi. În ziua de 11 noiembrie, sleiţi de puteri după călătoria grea prin beznă, am ajuns la grupul de insule necunoscute de care am mai vorbit înainte şi am păşit pe gheaţa ce le acoperea. La un moment dat, gheaţa s-a spart şi m-am prăbuşit într-o prăpastie, după câte mi se părea, fără fund. Când mi-am revenit în simţiri, zăceam culcat pe fundul unei

crăpături nu prea adânci, acoperită de zăpadă. Deasupra vedeam jocul stâlpilor de lumină ai aurorei boreale. Era linişte şi nici ger prea mare nu era. M-a cuprins groaza când, ieşind din prăpastie, am găsit în apropiere numai săniile. De tovarăşii mei nici urmă... Ce s-a întâmplat cu ei, nici până în ziua de azi nu-mi pot închipui. Cu toate că nu mi-e cunoscută soarta lor tristă, îmi plec adânc capul în faţa rămăşiţelor lor pământeşti.

Chinuit nu atât de foame şi de frig cât de durerea pierderii tovarăşilor, m-am târât până la ţărmul mării. Am găsit un loc unde panta de gheaţă nu era prea abruptă şi m-am lăsat să alunec până la malul mării. Aici am zărit o colibă de gheaţă locuită de eschimoşi. Fumul cald se învârtea deasupra acestei locuinţe primitive, iar din plăcile subţiri de gheaţă puse în loc de geamuri se revărsa pe zăpada albastră o lumină veselă. După cum m-am priceput, i-am înălţat lui dumnezeu rugăciuni de mulţumire şi m-am îndreptat spre locuinţa salvatoare. Dar nici aici nu i-am găsit pe tovărăşii mei.

Stăpânul a ieşit prietenos din coliba, a gonit câinii, m-a îmbrăţişat şi, ducându-mă

înăuntru, m-a poftit să şed în mijlocul familiei lui numeroase. Mi-a dat să mănânc, m-am încălzit şi am rămas să petrec iarna împreună cu ei.

Pe gazda mea îl chema Aletauri. Ce vârstă avea, nu ştia nici el. Am încercat să facem socoteala din memorie: ieşea ceva absurd – o suta şaptezeci sau o sută şaptezeci şi cinci de ani. În tinereţea lui a fost pe continent şi îşi mai amintea încă de negustorii englezi de pe timpul lui Cromwell. Se jura că a apucat chiar el acele vremuri, ca nu din auzite le ştie, şi povestea cu mult farmec tot felul de legende şi basme. Multe lucruri minunate am auzit de la venerabilul bătrân Aletauri... Mai cu seamă îmi amintesc o poveste despre locuitorii unei văi subterane. Zicea el ca nu departe de acolo, sub gheţuri, în adâncul unor munţi de piatra care se înalţă până deasupra oceanului, se afla nişte văi ascunse, luminate şi încălzite de un soare subpământean, cu fluvii şi lacuri, cu animale şi plante. Şi mai spunea ca în aceste văi trăiesc triburi de eschimoşi, care au vrut să scape de asuprirea neguţătorilor jefuitori... Aletauri se jura pe zeii lui că în

tinereţe a fost şi el de mai multe ori într-una din aceste văi subpământene şi de fiecare dată a stat acolo mai multe luni la rând.

Spusele lui Aletauri despre văile subterane care nu pot fi decât în insulele acestea, unde mă aflu, adeveresc bănuiala mea că aici nu e o singură insulă, ci un arhipelag vulcanic, în măruntaiele căruia e desigur destulă lumină şi căldură ca să îngăduie plantelor şi arborilor să crească, dându-i astfel şi omului putinţa de a vieţui în acele văi subpământene.

Şi nimic nu mă îndreptăţeşte să nu-i dau crezare bătrânului Aletauri, care s-a dovedit a fi un om chibzuit şi tare isteţ la minte.

Era un minunat vânător, şi, oricât m-am străduit să-i calc pe urme, toată iarna aceea n-am izbutit să-mi însuşesc nici a zecea parte din priceperea şi îndemânarea lui. De mâncare aveam de ajuns, deşi jinduiam după sare, făină şi zahăr…

Când m-am simţit în putere să pornesc înapoi spre corabie, am început că mă pregătesc de călătorie. Primăvara a venit însă de timpuriu şi, pe neaşteptate, gheaţa s-a topit prea repede şi n-am mai putut să plec nici pe gheaţa mării şi nici pe cea

continentală. De câteva ori am pornit la drum şi de fiecare dată a trebuit să mă întorc cu riscul vieţii.

În sfârşit, în luna iulie 1827 s-a stârnit deodată un vânt rece şi a început să viscolească… Gheaţa s-a întărit din nou, iar apa îngheţată a acoperit-o cu o crustă netedă. Atunci am hotărât să încerc pentru ultima oară să mă înapoiez la tovarăşii rămaşi pe bordul vasului «Nadejda». Mi-am luat rămas bun de la gazdele mele primitoare şi am pornit la drum. Aletauri m-a condus vreo douăzeci de verste pe sănii trase de câini, apoi ne-am îmbrăţişat, ne-am sărutat ca fraţii şi am pornit singur la drum; el s-a întors acasă. Nu l-am mai văzut. I-am lăsat însă o scrisoare cu veşti pentru patrie, iar el mi-a făgăduit că o va trimite cu cel dintâi prilej pe Pământul Mare, de unde va ajunge desigur în patrie, prin negustorii călători sau prin vânătorii de balene.

Astăzi, terminându-mi însemnările şi făcând bilanţul vieţii mele, scriu aceste rânduri cu ultimele mele puteri pe corabia acoperită de gheaţă. Mâinile mele nu mai au căldură să topească cerneala care îngheaţă. Din toată inima vă scriu vouă,

dragii mei urmaşi, oameni din Rusia, fiii patriei mele... Voi, care veţi ajunge să cunoaşte-ţi tainele lumii prin puterea neţărmurită a ştiinţei, voi, care veţi cutreiera în lung şi-n lat planeta noastră şi veţi dezlega probleme pe care ştiinţa vremurilor mele n-a putut să le dezlege, veţi găsi poate vreodată resturile corăbiei noastre nefericite şi vă va cădea acest jurnal înaintea ochilor. Luaţi-l cu grijă din mâinile mele, îngropaţi-mi rămăşiţele pământeşti chiar aici, pe coasta descoperită de noi şi puneţi o cruce rusească deasupra mormântului, care să stea mărturie că noi cei dintâi am pus piciorul pe acest pământ nou, spre binele omenirii şi spre slava Ţării Rosieneşti. Şi cercetaţi rogu-vă, dragii mei, cât de aproape am fost de adevăr în presupunerea mea...

Mă plec până la pământ trimiţându-ţi ultimul meu salut ţie, Mămucă Rusie, ţie, iubiră mea nevastă Agripina Kirilovna, vouă, copiii mei Igor, Vladimir şi Maria, şi ţie, tătâne al meu, Mare Popor Rus! Facă-se voia celui de sus! Amin!

Grigoril Rodionov căpitanul vasului «Nadeida»”.

CÂND NICI MILIOANELE NU AJUTĂ

— Minunat om! Ce curaj! şopti emoţionată Nadea.

Nimeni nu observase că dânsa, uitând de dejun, stătea în picioare, la spatele lui Solnţev şi citea peste umărul lui.

— Câţi oameni şi-au lăsat oasele în aceste gheţuri! reflectă Irinin. Oameni ai atâtor naţiuni şi din toate vremurile…

— Înaintea tuturora însă, se întoarse brusc Râbnikov, navigatorii ruşi au fost, au iernat şi au pătimit pe-aici. Cu sănii pe marea îngheţată, în corăbii ca „Nadejda” ori chiar în luntri şi barcaze şubrede, navigatorii ruşi au pornit de la gura Peciorei, de la Murmansk, spre nord, spre nord-est şi nord-vest. Şi nu întreprindeau aceste călătorii pentru gloria lor, ca Peary sau Cock, ci pentru gloria patriei lor. Ţarii însă nu erau în stare să păstreze cuceririle poporului – ruşii descopereau, iar alţii trăgeau foloasele…

— Foarte adevărat, spuse şi Irinin. Gândiţi-vă numai la Alaska. Ruşii au descoperit-o, cu explodat-o şi au pus

stăpânire pe ea, iar guvernul ţarist, neţinând cont de nimic, a vândut-o întreagă Statelor Unite ale Americii, renunţând astfel – pentru cinci milioane de ruble – la enormele rezerve de aur, cărbune, păduri şi blănuri…

Solnţev luă de pe masă jurnalul de bord.

— E datoria noastră sfântă să îndeplinim rugămintea căpitanului Rodionov. Întâmplarea fericită care a făcut să ne cadă în mână acest jurnal ne obliga la multe. Aceasta insula este descoperita de viteazul nostru concetăţean şi noi suntem datori s-o cercetam. Acum însă să vedem ce-i cu „Mafusail” şi cu avionul acela.

Solnţev dădu drumul aparatului de radioviziune. De data aceasta, înainte de toate, apăru pe ecran o reţea geografica de paralele şi meridiane. Această reţea rămase pe ecran în tot timpul proiecţiei.

— Straşnică invenţie, exclamă Ribnikov. Bravo ţie Levuşka. Acum ştim precis, în orice moment, unde ne aflăm. Şi cum găsim ceva, reperăm imediat locul…

Insula descoperită de viteazul navigator rus, numită de el Insula Nenorocirilor, se deplasă pe ecran, rămânând în urmă, spre

nord. Se vedea limpede la capătul ei nord-estic „Degetul Dracului” – o stâncă de granit care străpungea stratul gros al gheţii ce acoperea insula.

Din nou sub „Svietoliot” se aşternu nemărginitul ocean îngheţat. Apoi, pe ecran apăru imaginea unor insule, poate acelea de care pomenea Grigorii Rodionov. Deodată lângă una din aceste insule se desluşi ceva ce părea a fi un avion prăbuşit. Solnţev coborî maşina. Într-adevăr era un avion cu o aripă frântă, aplecat într-o parte pe gheaţa mării. Urme de paşi duceau spre ţărm. „Svietoliot” întoarse brusc. Atunci observară un grup de oameni lângă peretele vertical al unui gheţar, pe insula din apropiere. Râbnikov numără nouăsprezece inşi. Toţi erau bine îmbrăcaţi în blănuri şi înarmaţi până în dinţi. Altă povară afară de arme, n-aveau.

— Ce-o fi cu ăştia? exclamă bătrânul marinar. Ce caută p-aici?

— Cred că-i echipajul avionului, răspunse Solnţev. Dar mai bine să-i întrebăm pe ei... S-ar putea să fie chiar avionul de pe „Mafusail”. Hm! Plăcută întâlnire, n-am ce zice...

— O, şi încă ce plăcută! se învioră Harry.

— Nu mai încape îndoială că se îndreptau spre Oraşul Subteran, continuă Solnţev, şi pe cât se pare avionul a suferit o avarie. Sper să aflăm câte ceva de la ei.

Harry strânse pumnii.

— Ce păcat că n-am o bâtă noduroasă, să le moi puţin oasele... Oh, ştiu eu prea bine ce fel de oameni călătoresc pe „Mafusail” şi mai ales ştiu în ce scop zburau ei spre Oraşul Subteran.

Solnţev zâmbi:

— Precum vezi, Harry, noi n-avem bâte nici noduroase, nici nenoduroase, şi te-aş ruga să uiţi că-ţi place boxul. N-ai ce face cu bâta şi nici cu pumnii. Am venit aici să încercăm „Svieloliotul” în condiţii arctice – şi atât.

Cei nouăsprezece mercenari ai lui Johnny Norocosul se tăvăleau prin zăpadă, încercând fără succes să se urce unii peste alţii în piramidă ca să poată ajunge până la prima ieşitură de pe povârnişul neted de gheaţă.

— Eu vă spun că au şters-o pe alt drum! mugi furios Taurul Roşu. Doar n-or fi zburat!

— Taci, mă, cap de dovleac! îl înţepă Ben Ghimpele. Tu nu vezi că în jur sunt şi mai înalţi pereţii? Dacă nu pe aici. Atunci pe unde?

Noi suntem nouăsprezece şi nu ne putem urca! Şi-atunci cum au putut urca ei doi? nu se lăsa Taurul Roşu.

— Cum? Foarte simplu! răspunse cu dispreţ Ben-Ghimpele. Priviţi, vă rog, Majestatea Voastră încornorată: vedeţi aceste găuri în gheaţă, ca nişte trepte?

În acel moment se auzi un zumzet, şi de după blocurile de gheaţa apăru deodată o ciudată maşină zburătoare care cobora de-a dreptul spre grupul de cetăţeni buimăciţi ai Moniel. Lipiţi de peretele gheţarului, ei ramaseră încremeniţi, cu gurile căscate.

Deodată maşina se întoarse orizontal şi se aşternu uşor pe zăpadă. O uşă se deschise, şi din ea coborî, plecându-se puţin, un om înalt, în haină de blană. Când se îndreptă, bandiţii văzură că e un negru.

— Alo! Domnilor! le strigă negrul pe englezeşte. Ce căutaţi pe-aici? Ori aţi venit cumva la vânătoare?

Hotărât că pe Harry îl mâncau palmele: ba strângea, ba îşi desfăcea pumnii. În urma

lui coborî însă şi Solnţev, aşa ca Harry trebui să se stăpânească.

Văzând că cei doi nu au arme, bandiţii se uitară unul la altul. Taurul Roşu îi făcu cu ochiul lui Ben Ghimpele, iar acesta transmise semnalul mut mai departe, şi deodată întreaga banda puse mâna pe arme.

— Afurisiţii!... Harry scrâşni din dinţi. Daţi-mi voie Lev Leonidovici!...

— Nu! răspunse sever Solnţev. Şi se întoarse spre monieni: onorabili domni, trebuie vă va spun că...

— Lepădături! îl întrerupse Harry cu jumătate de glas. Ăştia-s nişte ticăloşi infami!

— Harry, te rog să taci, îl opri Solnţev şi continuă: noi ştim cine sunteţi. Sunteţi de pe „Mafusail”. Avionul vostru se află avariat la zece kilometri de aici. Şi ştim şi unde vă duceaţi. Eraţi în drum spre Oraşul Subteran. În locul vostru aş lăsa armele deoparte. Pe maşina noastră n-o să izbutiţi să puneţi mâna şi nici nu cred să vă placă. Vă mai rog o dată să lăsaţi armele. Altfel...

Deodată îi izbi pe bandiţi în faţă o rază de lumină atât de puternica încât lumina

soarelui părea slabă. Orbiţi, ei duseră mâna la ochi.

— Jos armele! porunci Soinţev. Imediat!

Clătinându-se, Ben Ghimpele ieşi primul în faţă şi arunca arma pe gheaţa. După el Samuel Butoiul, apoi Mathias Dirck… Curând toate armele se aflau la picioarele lui Solnţev.

— Ce facem cu ele? întreba Harry.

— Zvârle-le în apă!

— Am înţeles! răspunse vesel Harry.

Fără nicio sforţare, lovindu-le uşor peste genunchi, el strângea automatele şi le arunca în apă.

— Acum, spuse Solnţev, putem sta mai în linişte de vorbă.

Bandiţii încă îşi mai ştergeau ochii, care lăcrimau.

— În câte va ore, continuă Soinţev, veţi îngheţa cu toţii. Hainele vă sunt complet ude, corturi n-aveţi, foc n-aveţi cu ce face şi la noapte am putea să vă aşezăm în stivă, ca pe nişte butuci. Numai noi, deci, putem să vă salvăm viaţa…

— Dacă aveţi de gând să ne salvaţi, bombăni unul din bandiţi cu obrăznicie, atunci apucaţi-vă mai repede de treaba.

Râbnikov şi Nadea le împărţiră pâine şi conserve. Bandiţii se năpustiră lacomi asupra mâncării. Solnţev îi poftea cu rândul în cabina lui. Râbnikov şi Nadea treceau într-un proces-verbal cele declarate de ei. Toţi cei nouăsprezece cetăţeni ai Montei mărturisiră ca Johnny Norocosul, alias Jonnathan Blackpig, directorul administrativ al „Societăţii de explorări îndepărtate”, este în acelaşi timp şi coproprietar al Oraşului Subteran, în care se face exploatarea unei materii prime strategice. Celălalt stăpân al oraşului este un oarecare multimiliardar de peste Ocean.

Bandiţii nu le spuseră prea multe, deoarece, vădit lucru, nici ei nu ştiau prea multe. Aflară într-adevăr că a izbucnit o revoltă în Oraşul Subteran, dar dacă există o altă intrare şi unde, n-aveau de unde să ştie, căci niciunul dintre bandiţi nu fusese vreodată acolo. De Oraşul Subteran ei ştiau doar din auzite.

— Bine, domnilor, le spuse Solnţev după ce coborî ultimul dintre ei, acum o să iau legătură prin radio cu cea mai apropiată bază aeriană monianã şi peste vreo două ore vor veni să vă ridice. Vă atrag serios

atenţia că singuri nu puteţi ajunge nicăieri, deci staţi liniştiţi aici şi aşteptaţi să vină avionul.

— Stimate domn, se rugă Taurul Roşu. De ce nu ne duceţi dumneavoastră? Am cont la bancă o sută de mii, în monedă monianã… Putem uşor să cădem la învoială. Şi mai sunt şi ceilalţi!

Solnţev se încruntă.

— Păstraţi-vă banii! Dacă puteam, vă duceam şi fără ei. Dar n-aveţi nicio grijă, chiar acum vom comunica. Şi, zicând acestea, începu să urce scara „Svietoliolului”.

— Ce vă costă dacă ne transportaţi cu minunata dumneavoastră maşină? insistă Taurul Roşu.

Ben Ghimpele, nemaiputându-se stăpâni, se repezi la „Svietoliot” şi puse mâna pe uşă:

— La dracu! Noi nu rămânem aici! răcni el aprinzându-se la faţa.

— Băieţi! îşi pierdu cumpătul şi Taurul Roşu. Vor să ne tragă pe sfoară! Vor să fugă şi să ne lase în pustiul ăsta, să murim de foame şi de frig! Să nu-i lăsăm, băieţi!!

Solnţev intră repede în cabină. Uşa, care

se închise, era cât pe-aci să-i strivească mâna lui Ben.

— Ascultaţi aici! urlă Taurul Roşu bătând cu pumnii în uşă. Un milion! Vă dăm un milion dacă ne duceţi în Monia.

Se apropiaseră toţi de uşă, afară de Knood Lunganul, care trecuse în spatele maşinii şi tot moşmondea ceva pe acolo.

Deodată se auzi zgomotul elicei. Maşina se desprinse de pe gheaţă şi urcă în aer. Bandiţii căzură jos, iar deşiratul de Emerson Knood, care n-avusese timp să sară la o parte, fu trântit cu putere la pământ. Spre norocul lui însă, nimeri într-o băltoacă

Ceilalţi îl scoaseră de acolo şi-l ridicară în picioare. Deo dată el căzu din nou pe jos, de astă dată zguduit de un râs aproape isteric.

— A înnebunii, rosti cu glasul frânt Taurul Roşu. A înnebunit de-a binelea…

— Eu am înnebunit? făcu lunganul, abia stăpânindu-şi râsul. Ba s-o credeţi voi. Băieţi, le-am făcut-o ruşilor! Pe deseară sunteţi invitaţii mei la masă. O să petrecem pe cinste… Dar să fim înţeleşi: partea leului din averea lor mie îmi revine… Şi acum, ia priviţi!… Acuşica…

Emerson Knood întinse mâna spre punctul argintiu al „Svietoliotului”, care se înălţa. Deodată izbucni o flacără roşie…

PETRECEREA N-A REUŞIT

„Către toate bazele moniene din Arctica. Un grup de nouăsprezece cetăţeni ai Moniei, colaboratori ai „Societăţii pentru explorări îndepărtate”, au aterizat forţat pe coasta insulei de sud a arhipelagului… (urmau coordonatele). N-au nici corturi, nici provizii, nici combustibil şi nici arme. Vă roagă să trimiteţi un avion. Şeful expediţiei arctice sovietice, Solnţev”.

Această telegramă fu transmisă în primul moment după ce decolară de pe insulă. Imediat sosi răspunsul.

„Trimitem avionul. Cu ce autorizaţie vă aflaţi în Arctica? General Grobz”.

La această impertinentă întrebare ar fi trebuit să răspundă cu întrebarea: „Cu ce drept faceţi pe stăpânii acolo unde nu sunteţi stăpâni? Solnţev însă hotărî să tacă.

Deodată se auzi o trosnitură asurzitoare, geamul se lumină de o flacără roşie. Totul se cutremură. Un moment toţi avură impresia

că şi cabina în care se aflau se va sparge în bucăţi. Solnţev însă puse repede mâna pe o pârghie, aflată sub fotoliul lui, cabina făcu parcă un salt şi ceva se prăbuşi fluierând în jos. Apoi începu repede să se lase în jos şi cabina.

— Totul este în ordine, spuse Solnţev ştergându-şi sudoarea de pe frunte.

— Atunci ce-i transmitem generalului Grobz? întrebă Râbnikov.

— Nimic, răspunse Solnţev. De altfel şi transmisiunile noastre au luat sfârşit…

Râbnikov se strădui să pună aparatul în funcţiune, dar dădu din mâini:

— Într-adevăr s-au terminat… Ce s-a întâmplat?

— „Svietoliot” nu mai există. Cabina se prăbuşeşte spre pământ.

— S-a sfârşit cu noi, Levuşka? întrebă Râbnikov.

— Nu, în troposferă se va deschide automat o paraşută. Sper că n-a fost atinsă.

Câteva secunde mai târziu, cabina se cutremură, oprindu-se parcă din cădere.

— S-a deschis paraşuta noastră, spuse Lev.

Abia peste un sfert de oră, cabina

susţinută de paraşută ateriza uşor pe gheaţă. Încă o mişcare a pârghiei, şi ea se fixă solid pe nişte suporturi mobile.

— Într-un cuvânt, o aventură, dădu Râbnikov din cap. Dar cui i se datorează explozia?

— Mărinimiei noastre! îi dădu Solnţev răspunsul Numai eu sunt da vină!

— Fruntea sus, Levuşka! Râbnikov îl bătu pe umăr. Ce rost au asemenea cuvinte? S-a dus maşina. El şi? Vorba-i că am rămas în viaţă! O să ajungem noi undeva, într-un fel sau altul.

— Nu, nu plecăm nicăieri de aici îi răspunse Lev.

— Nu vorbi prostii! Trebuie să plecăm, cât mai avem ceva rezerve şi cât ne mai ţin puterile…

Irinin era de aceeaşi părere cu Râbnikov. Solnţev însă repetă cu încăpăţânare:

— Mu plecăm nicăieri!

— Nu mai înţeleg nimic! îşi desfăcu Irinin mâinile.

— Nu-i nimic de înţeles, răspunse scurt Lev, care nu-şi pierduse deloc stăpânirea de sine, cum i se păruse lui Râbnikov. Înainte de toate trebuie să ne pregătim să-i

întâmpinăm pe musafiri! Vin desigur să se-nfrupte.

— Încep să înţeleg, clătină Râbnikov dumirit din cap. Ar fi trebuit să ne aşteptăm la una ca asta.

— Aha! Şi eu pricep. Vasăzică aşa stau lucrurile, zise Harry şi începu să-şi răsucească mânecile. Lăsaţi-i pe mâna mea... Le dau eu să se sature! El îşi ridică pumnul ca un baros gata să se prăvălească pe nicovală.

— Cum de nu ne-am gândit noi la acest lucru? exclamă Irinin. Puteam să ne închipuim că derbedeii ăştia nu se vor da în lături de la nimic ca să pună mâna pe o pradă uşoară şi încă în asemenea condiţii!

— Să încerce numai! ameninţă Harry cu pumnul. Le-arăt eu!

Nadea îşi vârî în buzunar un pistol electronic.

— Vă rogi o imploră Harry. Vă rog să nu trageţi! Ei n-au arme, chiar eu le-am aruncat în apă toate automatele şi pistoalele. Aş vrea să mă lupt cu ei fără arme.

— Nu se poate. Sunt aproape douăzeci!

— Ei şi? răspunse tot mai înflăcărat

Harry. Pentru mine cu cât sunt mai mulţi cu atât mai bine.

— Ce ne rămâne de făcut? întrebă Irinin. Nu prea înţeleg ce plan ai Lev Leonidovici. Doar n-am venit aici ca să ne batem cu bandiţii? În general situaţia noastră…

— Planul nostru rămâne neschimbat, răspunse Lev, absolut calm. Mergem să-l luăm pa domnul Robinson Polar şi împreună cu el vom porni să cercetăm insula.

Irinin îl privi pe Lev cu teamă şi oarecum cu milă.

— Ce tot vorbeşti. Lev Leonidovici? Cu ce să plecăm? „Svietoliot” nu mai există şi nici legătura prin radio…

Solnţev se uită la ceas:

— Tovarăşe comisar al guvernului! rosti el zâmbind. Sunt obligat să vă prezint scuzele mele. Eu n-am comunicat comisiei totul în ce priveşte utilajul „Svietoliotului”. În ziua prezentării raportului meu nu erau pe deplin terminate încercările stratociclului. Socoteam că-i prematur să vorbesc despre el. Astăzi îl veţi vedea la lucru şi veţi avea prilejul să-i constataţi calităţile.

— Hm!… După cum văd, tinere, ai de

gând în mod serios să ne uimeşti. Ce mai e şi acest stratociclu?

— Veţi vedea imediat, răspunse Lev. Vă rog să poftiţi cu toţii afară.

Solnţev ieşi ultimul din cabină ducând în braţe o ladă mică şi destul de uşoară. Puse jos lada pe un platou neted de gheaţă şi începu să scoată dintr-însă diferite piese care de care mai curioase. Folosind cu dibăcie încheieturile speciale, el montă aceste piese, alcătuind din ele o libelulă de metal flexibil şi uşor, cu un corp articulat-fragil ca aspect, cu un enorm cap străveziu şi cu aripi striate. Această libelulă se sprijinea pe două labe-suporturi. După ce făcu un calcul după tabele şi cu ajutorul sextantului, Lev îndreptă aparatul înspre sud.

— Direcţia Moscova, spuse el zâmbind. Nadea, ai să aterizezi direct la noi în curte.

Nadea îşi puse masca şi îşi fixă la spate aparatul cu oxigen. Solnţev introduse în rezervorul maşinii – un balon cu o încărcătură de electronit.

— Poţi să-ţi iei zborul! comandă Solnţev. Drum bun, Nadiuşka!

Lev îşi îmbrăţişă soţia şi trânti după ea

uşa cabinei transparente. Nadea făcu semn cu mâna, şi, deodată, după ce apăsă pe o pedală, libelula îşi luă zborul şi dispăru. Numai bucle de aburi îngheţaţi se mai zăreau şerpuind sus pe cer…

Solnţev se căţăra pe un bloc de gheaţă şi privi cu binoclul. După câteva minute exclamă:

— V-am spus eu! Uite-i că vin.

Se apropia un grup de oameni. Cu binoclul se puteau distinge feţele cunoscute ale bandiţilor monieni.

Rugăm cititorii să ne trimită impresiile şi sugestiile lor asupra lucrărilor publicate în *colecţia noastră* pe adresa Bucureşti, Raionul I. V. Stalin, Casa Scînteii, Piaţa Scînteii Nr. 1, Redacţia revistei „Ştiinţă şi tehnică". Telefon 7.60.10 int. 1571-1164.

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice" apare la 1 şi 15 ale fiecărei luni, în 32 pagini, preţul de 1 leu exemplarul.

Abonamentele se fac la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

Preţul abonamentelor:

3 luni	6 lei
6 luni	12 lei
1 an	24 lei

— Lev Leonidovici, dă-mi voie să le ies înainte. N-aş vrea să ajungă până aici. Nici să nu ştie că ne-am salvat cabina. Lăsaţi-mă pe mine... singur...

— Eu cred că are dreptate Harry, îşi dădu părerea Irinin, care abia se întorsese dinspre sfărâmăturile „Svietoliotului" căzute la câteva sute de metri mai departe. Dacă e aşa sigur de forţele lui, nu strică deloc ca întâlnirea să aibă loc mai departe de noi. Mai bine să nu ştie că i-am prins în flagrant delict. Ia uitaţi-vă aici, şi-i întinse lui Lev o cupă de cauciuc. Asta-i amorsa unui cartuş cu o substanţă explozibilă foarte puternică. Am găsit-o pe o sfărâmătură a „Svietoliotului". Cu asta au produs explozia.

— Vasăzică s-a făcut! exclamă bucuros Harry. Pot să plec?

— Du-te, Harry, încuviinţă Lev. Dar ia bine seama: fără morţi. Am transmis prin radio că sunt nouăsprezece, nouăsprezece trebuie să găsească.

Pentru orice eventualitate, Râbnikov pregăti armele.

(Continuare în numărul viitor)

31
Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTAST
I. KALNIȚKI

I. KALNIŢKI

SFÂRŞITUL

ORAŞULUI SUBTERAN

*
* * *

Colecţia „Povestiri Ştiinţifico-Fantastice”.

31

Văzându-l pe Harry, bandiţii mai întâi se opriră, apoi se împărţiră în trei grupuri: vreo cinci îşi continuară drumul, prefăcându-se că nu l-au observat pe Harry, alţii cotiră la dreapta şi restul la stânga. După cât se vedea, porniseră să-l înconjoare după toate regulile tacticii banditeşti.

Râbnikov îşi exprimă neliniştea, dar Solnţev nu-i îngădui încă să intervină.

Harry se prefăcu şi el ca n-a văzut nimic. Îşi văzu de drum ca omul preocupat de ceva serios. Ascunzându-se după blocuri de gheată, bandiţii se apropiau de el. Grupurile car9 porniseră să-l înconjoare pe Harry se şi aflau în spatele lui. Fărd să se mai ascundă, porniră cu paşi mari spre victima căzută în cursă.

Cei cinci bandiţi care veneau din fată îi tăiară drumul. Harry se opri, prefăcându-se surprins, iar ei începură a-l îmbrânci, căutând să-l lovească.

Lev nu înţelegea ce mai aşteaptă Harry. Doar este mult mai uşor să te lupţi cu grupuri separate decât cu toţi laolaltă.

Harry însă avea planul lui. De omorât n-avea voie să-i omoare, deci nici pumnii nu putea să-i folosească. Se bizuia doar pe jiu-jitsu-ul, pe care-l învăţase în armată. De aceea, prefăcându-se dezorientat, se lăsă atacat din spate. Când bandiţii întinseră mâinile să-l prindă unii de gât, alţii de subsuoară şi de centură. Harry îşi strânse braţele tare pe lângă corp, prinzând ca într-o menghină mâinile câtorva bandiţi Apoi

smucindu-se într-o parte şi-n alta se scutură de atacatorii care îl apucaseră de gât; iar cei cu mâinile prinse de braţele lui Harry începură să urle de durere.

Ultimul grup de bandiţi ajunse la locul încăierării şi tăbărâră toţi asupra lui Harry.

— A căzut! strigă Râbnikov. Acum trebuie să-i sărim în ajutor!

Lev însă nu-l lăsa nici de data asta.

— Nu-i nevoie. Nu vezi că singur s-a lăsat jos?

Deodată, din ghemul corpurilor zbură cât colo un bandit, şi încă unul… apoi al treilea…

— Parcă ar fi un catapult, se linişti Râbnikov.

— Cu picioarele îi zvârle, explică Lev. Văd că se pricepe la jiu-jitsu. E o metodă splendida! Un om mai slab poate să împrăştie astfel o jumătate de duzină de oameni puternici. Iar Harry nu-i deloc slab. Doar are nişte mâini şi picioare de oţel.

Şchiopătând şi văicărindu-se, bandiţii începură să dea bir cu fugiţii. Harry se ridică şi mai strecură câţiva pumni, daţi cu milă, în cei mai îndărătnici, iar ultimului îi dădu un picior în spate, zvârlindu-l cât colo.

— Bravo! Straşnic! se aprinse Ribnikov, imitând fiecare gest al lui Harry.

Chiar Irinin, cât era de cumpătat, tot nu se putu stăpâni să nu strige:

— Aşa! Dă-i! Arde-l! Pumnii firavi ai profesorului loveau în vânt, doborând nişte duşmani imaginari.

Solnţev zâmbea.

— Harry nu numai că ale o putere extraordinară, dar e şi un minunat tehnician. Bravo Hany!

Când ultima pereche de călcâie dispăru sfârâind după blocurile de gheaţă, Harry mai ridica o dată pumnul ameninţător şi se întoarse la prietenii lui.

— Am început să joc cu ei volei şi am terminat cu fotbal, glumi el.

— Iar rezultatul: nouăsprezece la zero pentru noi, zise Solnţev bătându-l pe umăr.

ESCHIMOŞII GĂSESC UN OM ALB

Soarele a privit dincolo de zare şi a început iarăşi să urce. Torentele care adineauri curgeau năvalnic acum abia murmurau; uriaşele sloiuri de gheaţă care rodeau malurile acum stau neclintite,

încătuşate de gheaţa noua.

— Nga-nga! Cioh-cioh! Eeheou!

Cu limba scoasă, lăsând dâre de bale înspumate, câinii pletoşi aleargă. Săniile uşoare saltă vesel, iar în urmă se aude şi scârţâitul săniilor greu încărcate. Homionghi-Umca-Naianghi este un şef priceput. El ştie să folosească gerul nopţii ca să mai poată înainta cu vreo zece kilometri mai aproape, tot mai aproape de locul unde îi aşteaptă vânatul... Ca întotdeauna, Cenghi-Cenghl împinge, cu pieptul ei vânjos, în pupa caiacului de piele, iar când merg la vale se urcă pe tălpicile săniei. Mândru se uită Homionghi la ea, şi de câte ori privirea lui se opreşte asupra corpului plin şi îndesat al tinerei femei, marea căpetenie a tribului urşilor-luptatori scoate un oftat.

Deodată câinii se opresc din mers, sar într-o parte, apoi scâncind şi strângându-şi coada între picioare, se aşază pe zăpadă. Numai câinele din frunte, Numea, nu scoate niciun sunet.

Homionghi sare jos din sanie şi-l mângâie pe Numea.

— O, tu, cel mai înţelept dintre câini! Nu

în zadar porţi în tine duhul lui Gorenghi…

De nu i-ar fi oprit Numea pe ceilalţi câini în loc, Homionghi s-ar fi prăbuşit în prăpastie. Bărbatul priveşte înfiorându-se. Departe, jos de tot, se vede oceanul acoperit de gheţuri. Numea, numai Numea a oprit câinii.

Homionghi-Umca-Naianghi se întoarse către ceilalţi, care se apropiau în goana:

— Opriţi! începu el să strige, făcând semne cu mâna deasupra capului. Opriţi!

Tribul se aduna în jurul căpeteniei.

— Toţi cei de faţă să ştiţi, rosti solemn Homionghi-Umca-Naianghi, că, din cea dinţâi pradă ce vom vâna, Numea va căpăta creierul şi sângele fierbinte! Căci lui îi datorăm salvarea vieţii mele! Ia uitaţi-vă ce prăpastie!

Cenghi-Cenghi scoase din sân o cârpă roşie şi-l legă pe Numea la cap. Simhu-Upaci grai:

— Să-i înălţăm laude bunului spirit al lui Gorenghi, care sălăşluieşte în inima lui Numea, pentru că el, veghind, ne apără calea!

Şamanul, cu coarne de bou mascat pe cap, începu să cânte:

Mare părinte al tribului nostru.
Tu nu ne-ai părăsit!
Trupul tău şi-a găsit odihna.
Dar duhul veşnic viu.
Sălăşluind în corpul unui câine.
Asupra tribului nostru veghează…

— Asupra tribului nostru veghează, reluară monoton, toţi bărbaţii.

— Acum însă, vorbi Homionghi, trebuie să pornim mai departe. Altfel părintele-soare topi-va din nou zăpada. Şamane, te lauzi că ai ochi buni. Spune, oare ochii tai nu au zărit vreun coborâş spre mare?

Simhu-Upaci privi îndelung malul abrupt Nimeni nu observă zâmbetul plin de mulţumire ce-i trecu deodată pe faţă. Apoi şamanul închise ochii, scoase din sân o legătură de colţi de urs şi, bombănind vrăji de neînţeles, începu să le învârtească deasupra capului. După aceea, pe nesimţite, porni şi el să se învârtească, mai repede, tot mai repede. Pe buze îi apăru spumă.

— Văd! Văd! strigă el deodată? şi căzu jos, aproape leşinat.

Ceilalţi îl duseră şi îl culcară pe o sanie,

acoperindu-l grijuliu cu nişte piei de ren. Caravana porni în direcţia spre care şamanul căzuse cu capul.

Homionghi, care privea atent marginea prăpastiei, văzu curând în faţa lui o ieşitură. El opri câinii. Cornişa care cobora costiş de-a curmezişul malului abrupt putea să servească drept drum. Homionghi urcă în sanie şi începu să coboare, frânând mereu cu piciorul.

Dădură curând de o panta lina, presărată cu blocuri mari de gheaţă. Se auzea susurul unor pâraie trezite la viaţă. Tălpicile săniilor se îngropau tot mai adânc în zăpada moale. Trebuia neapărat să coboare pe aceasta pantă ca să iasă pe gheaţa netedă... Şamanul zăcea încă, istovit, plutind în lumea spiritelor şi căpetenia n-avea cu cine să se sfătuiască...

Homionghi-Umca-Naianghi nu observa îndată că s-au oprit câinii din mers. Întoarse capul şi-l văzu pe Numea mirosind un om pe jumătate culcat într-o băltoacă. Omul zăcea în nesimţire. Numai puşca mica de pe pieptul lui se ridica abia vizibil şi se lăsa în jos. Însemna că respiră!

Era un am alb. Pentru salvarea unui om

alb se poate căpăta o bună răsplata!

Homionghi sări din sanie şi alergă spre necunoscut. Se lăsă în genunchi, de-a dreptul în apă, şi lipi urechea de pieptul omului. Da, trăieşte!

Mare noroc a avut că a dat peste un om alb!

— Ei, strigă el, chemând cu mâna. Cenghi-Cenghi, Placi-Nochia! Veniţi repede încoace!

Homionghi nu voia să le ceară celorlalţi ajutor, ca să nu fie nevoit să împartă cu ei răsplata ce-o va primi.

Cele două femei veniră în fugă şi-l ajutară pe bărbatul lor să-l ducă pe necunoscut şi să-l culce pe sanie. Homionghi porni pe jos, alături de sanie.

Zărind în stingă lor o adâncitură ca o firidă săpată în malul acoperit de gheaţă, Homionghi goni câinii într-acolo.

— Facem aici un popas, până se mai prinde gheata puţin!

Lângă străinul culcat pe blănuri, cele două femei făcură un foc de untură de focă amestecată cu balegă uscată şi muşchi. Se ridică un miros îngrozitor.

Necunoscutul îşi reveni în simţiri,

strănută, scoase din buzunar un bidon, bău din el o bună înghiţitură şi abia atunci începu să se uite în jur.

Nu, probabil că tot mai aiurează: vede numai draci şi vrăjitoare, iată şi flăcările iadului... Cel care se apropie acum de el trebuie să fie Scaraoţchi în persoană. Ce coarne de berbec bătrân poartă pe cap!

Probabil că a mâncat prea mult şi a băut peste măsură, şi-acum coşmarul nu-i dă pace! În faţa lui se află, desigur, cei cărora cu mâna lui le-a scos dinţii de aur din gură ori le-a smuls părul, cei pe care i-a trimis ca material pentru experienţe medicale, chimice şi altele...

Johnny repezi un picior în Simha-Upaci, care se apropiase, iar şamanul abia se ţinu să nu cadă cât era de lung. Răsună ca un clinchet râsul lui Cenghi-Cenghi, şi după dânsa începu să râdă întregul trib. Johnny se uită în jurul lui şi puse mâna pe automat. Dar dacă nu-i vis, ci realitate? Drace, se află doar în Arctica! Iar dacă într-adevăr există iadul, numai pe-aici, prin blestematele astea de locuri, poate să fie?

— Hei, tu, încornoratule! strigă Johnny strângând în mână pistolul automat. Fă-te-

ncoa! N-auzi? Mai, mai aproape!

Înclinându-se adânc şi zâmbind slugarnic, Simha-Upaci se apropie de Johnny Norocosul.

CUM SE CREEAZĂ OPINIA PUBLICĂ

Automobilul lui Jim Pratt, care se grăbea să ocupe un loc liber în parcul de maşini, era cât p-aci să intre în automobilul lui Stanley Mac-Dan. Jim o luă la goană spre uşa de intrare. Stanley Mac-Dan, un grăsan scund, bolnav de astmă şi de podagră, alerga cât îl ţineau picioarele betege în urma lui şi striga cu voce răguşită:

— Alo, Jim! Ce mai faci? Ce-ţi face nevasta, copiii?

— Mulţumesc, toţi sunt bine! îi răspunse Jim peste umăr, grăbit din cale-afară.

— Stai un moment! Vreau să-ţi vând un pont…

— Mulţumesc. Mai târziu.

Pratt apucă să se urce în liftul-expres, care se şi puse în mişcare. Într-o frântură de secundă, el mai avu timp să vadă în dosul uşii obrazul congestionat al lui Stanley, care gesticula din mâini, gata-gata

să se sufoce.

Expresul zbură până la al 35-lea etaj. Uşile se deschiseră larg, şi pasagerii o rupseră la fugă, pe coridor, cât îi ţineau picioarele. Vai! Jim întârziase! Deşi era încă devreme, ambele uşi ce dădeau în biroul „Societăţii pentru exploidri îndepărtate” erau asaltate de o gloata de reporteri. Toţi voiau să-l vadă pe Charlie Hustings – bătrânul marabu –, însă nu era nicăieri de găsit. Jim află că, înainte de a veni aici, unii reporteri au trecut pe la vila din Iverton. Alţii pe la locuinţa de pe Bulevardul Mării şi chiar la locuinţa domnişoarei Fromley – o cântăreaţă de varieteu care era protejata lui Charlie – dar şeful „Societăţii de explorări îndepărtate” parcă intrase în pământ. Reporterii erau încredinţaţi că Hustings va veni la birou ca de obicei la ora nouă.

Cine mirosise cel dintâi vestea senzaţională, nu se ştie. Fiecare pretindea că a aflat înaintea tuturora. Dar de fapt nimeni nu ştia nimic precis. Cert este că în momentul când avionul cu cvadrimotor ateriza pe aeroportul de lângă Iverton – înainte de a apuca omul de serviciu, care era în acelaşi timp şi informator el celui mai

mare ziar din Iverton, să telefoneze la redacţie – sute de maşini ale reporterilor goneau din toate colţurile oraşului spre hotelul „Victoria”. Curând cinci limuzine îi aduseră acolo pe cei nouăsprezece exploratori polari. Lângă intrare îi aştepta mulţimea de reporteri. Cei nouăsprezece, toţi în costume maro, ghete maro şi pălării tari maro, unii cu feţele bandajate, alţii cu braţele prinse în eşarfe, ieşiră din maşini şi trecură plini de importanţa prin mulţime. Întrebările curgeau, aparatele fotografice ţăcăneau, carnetele de autografe se întindeau spre călători. Cineva începu să strige: „Slavă mândrilor reprezentanţi ai naţiunii! De trei ori ura pentru curajoşii noştri exploratori polari!” Exploratorii nu scoaseră însă nicio vorbă, feţele lor rămaseră nepăsătoare.

Şi iată că se petrecu ceva fără precedent în practica reportericească: abia intraţi în hotel, „eroii arctici” dispărură fără urme.

Ca din greşeală, reporterii dădeau buzna în camerele ocupate de curând şi, murmurând scuze, ieşeau nedumeriţi…

Jim Pratt îşi sacrifică toţi banii ce-i avea asupra lui, ceasul şi chiar stiloul său

preferat numai ca să capete vreo informaţie, o indicaţie cât de vagă sau măcar vreo aluzie de la personalul hotelului. Doar nu puteau intra în pământ cei nouăsprezece călători respectabili!... Toate sacrificiile lui Jim nu duseră însă la niciun rezultat.

Astfel că aşii ştirilor senzaţionale, complet derutaţi, începură să-l caute pe Hustings. Era clar că bătrânul marabu trebuia să se afle împreună cu exploratorii sosiţi din Arctica: erau doar musafirii lui…

Biroul lui Hustings nu se deschise nici la orele nouă, nici la zece şi nici la unsprezece. Pierzându-şi răbdarea (iar unii chiar şi slujba), reporterii începură să se împrăştie, când deodată se deschise uşa şi în cadrul ei, din norii groşi de fum de ţigări, Charlie cel chel se arăta în persoană. Charlie Hustings aruncă o privire nepăsătoare asupra mulţimii impresionate şi dintr-o singuia lovitură înlătura toate reproşurile:

— M-aţi căutat peste tot, probabil, numai acolo unde trebuia, nu. Eu nu sunt deloc adversarul publicităţii şi n-am fugit câtuşi de puţin de reprezentantul presei. Am încuiat însă uşa pe dinăuntru încă de

aseară din cauza unei şedinţe care a durat toată noaptea. Dar de ce n-aţi bătut în uşă? V-aş îi deschis imediat…

Între timp, risipindu-se fumul, reporterii, uimiţi, îi văzură pe cei nouăsprezece călători aşezaţi în jurul unei mese lungi şi masive, toţi cu ţigări de foi în gura şi cu aceleaşi pălării tari, maro, trase pe frunte. Nouăsprezece bărbii erau scoase brutal în afară nouăsprezece perechi de picioare se odihneau pe masa.

— Un moment! îi opri Hustings pe reporterii care se îngrămădeau în uşă. Din însărcinarea curajoşilor cercetători am să vă fac o comunicare oficială. Dar mai înainte trebuie să vă previn că niciunul din aceşti stimaţi călători nu au de gând să dea interviuri particulare sau să scrie articole pentru ziare. În afară de cele ce veţi auzi de la mine, n-o să mai reuşiţi să aflaţi nimic. Aşadar nu vă mai pierdeţi timpul degeaba… Poftiţi…

Bloc-notesurile şi stilourile erau de mult pregătite. Jim Pratt, aşezându-se pe vine, cu spatele rezemat de perete, îşi şi aranjase pe genunchi maşina de scris, iar Stanley Mac-Dan, din cabina telefonică, îi făcea semne

cu mâna prin gesturi, Pratt îi răspunse lui Mac-Dan: „Sunt de acord să lucrăm împreună, cu condiţia ca prima comunicare să fie transmisă redacţiei mele, iar a doua – redacţiei tale”.

N-apucară să se înţeleagă bine şi Charlie Hustings începu:

— Ieri un avion ultrarapid al aviaţiei militare a adus la Iverton nouăsprezece cetăţeni de-ai noştri care şi-au consacrat viaţa explorărilor îndepărtate. Din păcate, din ultima expediţie: nu s-au mai întors trei dintre participanţi: prea cunoscutul savant – explorator al Arcticei domnul Jonathan Blackpig, conducătorul acestei expediţii, renumitul aviator polar Dick Eschen şi veteranul călătoriilor polare, cel mai bătrân dintre exploratorii Arcticei, Emery-Anton Coogly. S-ar putea să nu-i mai vedem niciodată. Îndeplinindu-şi datoria şi înaripaţi de visul nobil de a ridica şi mai sus deasupra lumii steagul cu lună al Moniei, cei trei îndrăzneţi călători şi-au continuat drumul spre ţinta propusă, înfruntând rigorile Arcticei. Iar aceşti nouăsprezece curajoşi călători rămaşi, neputând să repare avionul accidentat, au pornit în căutarea

tovarăşilor dispăruţi. După extraordinare peripeţii, rămaşi fără provizii şi combustibil, membrii expediţiei cu luat hotărârea să se înapoieze spre mare. Aproape de coastă, curajoşii cercetători au fost atacaţi de un submarin necunoscut, de tip nou. Acesta a apărut pe neaşteptate dintre gheţuri şi s-a năpustit asupra lor. Echipajul acestui submarin i-a somat pe vitejii noştri să se predea. Dar necunoscuţii s-au înşelat în socotelile lor: cei nouăsprezece onorabili cetăţeni ai marii Monii democratice n-au permis să fie compromisă onoarea steagului cu lună! Agresorii au primit riposta cuvenita. Cu toată extenuarea, cei nouăsprezece cercetători au făcut faţă atacului dat cu forţe superioare de agresorul înarmat cu o armă optică necunoscută, rezistând până la sosirea avionului nostru militar care le-a venit în ajutor. Soarta celor trei eroi pierduţi în gheţurile Arcticei ne îngrijorează în mod serios, în special din cauza apariţiei în regiunea unde ei efectuau cercetările a acelui submarin misterios care, între altele, poate să şi zboare. Aceasta maşină de tip universal aparţine unei puteri care ne este

binecunoscută. De trei zile, aviaţia noastră militară face cercetări minuţioase, care, din păcate, nu au dat deocamdată niciun rezultat... „Societatea pentru exploatări îndepărtate” adresează un cald apel tuturor locuitorilor Moniei să sprijine misiunea ei culturala în ţările sălbatice ale Arcticei şi să cumpere acţiunile nou emise, „Gheaţa de aur”. Donaţiile pentru fondul de căutare e a celor trei membri rătăciţi ai expediţiei, şi în caz de nereuşită pentru fondul de ajutorare a văduvelor şi a orfanilor acestora, se primesc la toate filialele Băncii naţionale în contul curent 00.363.794. Aceasta este tot ce am avut să vă comunic. Domnilor, vă mulţumesc!

Când în cameră nu mai rămase niciun ziarist, Hustings închise uşile şi, trecând pe lângă eroii Arcticei, care nu se urniseră de pe scaune tot timpul interviului, intră în biroul său. Acolo luă receptorul şi, cu degetul lui strâmb, formă un număr cu multe cifre.

— Vă rog frumos cu doamna Claudia, gânguri Charlie înclinându-şi cu respect chelia. Bună ziua, doamnă Claudia! Vă rog să-i transmiteţi scumpului dumneavoastră

soţ că la bătrânul Hustings totul este în perfectă ordine... hm”... După cum era de aşteptat... Respectele mele, doamnă Claudia!

Puse receptorul în furcă şi mai rămase câtva timp, pe loc zâmbind slugarnic, fără să-şi schimbe poziţia incomodă...

În acest timp reporterii luau cu asalt telefoanele disponibile.

Senzaţie! Senzaţie! Succesul depindea acum de secunde, onoarea profesională de iuţeala picioarelor şi de dibăcia limbii.

Concursul de viteză, început pe coridorul celui de-al 35-lea etaj al zgârie-norului, se continuă ca la ştafetă în birourile sumbre ale redacţiilor şi în secţiile tipografiilor. În sfârşit iată-i pe vânzătorii de ziare strigând pe străzi, care mai de care:

„Mâna unei puteri necunoscute”! „Răsăritul a pornit spre nord!” „Cortina de fier deasupra Arcticei!” „Graniţele noastră sunt în pericol!” „De azi niciun monian nu mai poate dormi liniştit!” „Soarta copiilor noştri este ameninţata!”...

Cel mai mare succes în dimineaţa aceea îl avu micul şi isteţul vânzător de ziare care inventă un titlu nepublicat în niciun ziar:

„Primele victime”! striga el. „Primele victime!!”

Din toate părţile i se întindeau mâini cu monede, şi teancul gros de ziare dispăru într-o clipă din mâinile lui.

Posturile de radio începură că emită şi ele această voala senzaţională, colportbad-o – în aceeaşi dimraegvă – prin toate colţurile lumii. Şi câte nu scorneau aceşti zeloşi comentatori!” Ba că-i „mina Moscover la mijloc, ba că. Cortina de lier a început a acopere în mod treptat iutieaga omenire”, ba că „bazele ruseşti. Sunt aproape de tot”… În acest iatrat turbat nu exista niciun pic de logică, dar parca mai era vorba de logica?! Cu cât o minciună este mai grosolană şi mai absurdă, cu cât o calomnie este mai mârşavă, cu atât mai eficace acţionează ea asupra nervilor cetăţeanului, cu atât li-i celor interesaţi mai uşor să-l deruteze pe cetăţean şi la urma urmei, să-l sperie, scoţându-l din minţi.

„SVIETOLIOT ÎI”.

Două zile mai târziu, cam pe la opt seara, după ora locală, Harry care stătea de

vorbă lângă cabină zări la orizont un punct strălucitor. El crezu la început că-i vreo stea şi nu-i trezi pe tovarăşii săi care se odihneau. În Arctica se întâmplă adesea să apară stelele chiar când nu apune soarele.

Când văzu însă că steaua creşte din ce în ce şi se apropie cu iuţeală, Harry strigă:

— Sculaţi, tovarăşi! Vine!

Solnţev ieşi cel dinţii din cabină: nu se lipea somnul de el. Privi, şi începu să strige:

— Ura! Ai noştri!

Irinin şi Râbnikov coborâră şi ei curând. Nu mai exista nicio îndoială: „Svietoliot ÎI” se apropia de ei ca vântul. Nu trecu niciun minut, iar maşina aterizâ lin pe gheaţă. Din ea coborâră Fiodorov şi Nadea. Lev îşi strânse soţia puternic în braţe.

— Îţi mulţumesc, draga mea!

— Tovarăşe şef, îi raportă Fiodorov, din ordinul ministrului, „Svietoliot ÎI” a sosit şi vă stă la dispoziţie. Pe drum n-am avut de întâmpinat nicio greutate.

— Mulţumesc, tovarăşe Fiodorov, răspunse Lev, strângând mâna ajutorului său.

Fiodorov îi dădu lui Solnţev un plic. Lev citi repede scrisoarea şi spuse:

— N-avem timp de pierdut. Tovarăşe Fiodorov, te rog să montezi imediat stratociclul. Ai să pleci cu el înapoi. „Svietoliot III” trebuie pus la punct în câteva zile. Lucrurile au luat o asemenea întorsătură, încât ar putea să ne fie de folos în orice moment. Transmite-i ministrului din partea mea că am să mă conformez întocmai directivelor primite. Raportează că am şi luat legătură cu persoana de naţionalitate necunoscută care trăieşte pe insula descoperită de noi şi că, după toate probabilităţile, ne vom folosi chiar astăzi de… hm… colaborarea sa.

Douăzeci de minute mai târziu, libelula argintie îşi luă zborul şi porni cu viteza maximă spre sud-est, iar noul „Svietoliot”, după ce se ridică în aer, se îndreptă spre nord.

Curând aterizară în faţa locuinţei lui Robinson Polar, cel cu nasul roşu. De data asta, stăpânul insulei se arătă foarte ospitalier. Îi învită pe oaspeţi şi le oferi cafea. Nu întrebă de ce au întârziat, şi primind cu mulţumiri ciocolata oferită de Solnţev începu s-o mănânce cu poftă.

— Ţara dumneavoastră este o ţară mare,

spuse el cu o voce cucernică. Dar dacă nu mă înşel, n-aveţi colonii în regiunile tropicale. De unde luaţi ciocolata?

Voia pesemne să se arate mai prost decât era în realitate.

— Arbori de cacao cresc la noi în împrejurimile oraşelor Suhumi şi Poţi, îi răspunse Râbnikov, iar peste câţiva ani n-o să mai existe în lume fruct care să nu crească şi în U.R.S.S. Ai auzit de Miciurin? Dar despre miile de miciurinişti, caie îi continuă opera ai auzit? La noi, în U.R. S.S., vor creşte fructe care nu exista nicăieri.

— Vă cred, domnii mei, se declară Robinson, uimitor de repede, de acord. Ştiu eu: ruşii sunt fanatici, şi în special bolşevicii. Dar… să lăsăm această discuţie. N-are niciun rost să ne certăm pentru motivul că avem regimuri politice diferite… Mi se pare că dumneavoastră propagaţi acest lucru… Permiteţi-mi să vă întreb: aţi plecat de mult din Moscova?

— Noi? Acum trei zile, iar dânsa, Lev arătă spre Nadea, a venit chiar astăzi.

— Nu vă supăraţi, dumneavoastră vorbiţi bine limba engleză?

— Eu aşa cred, îi răspunse Lev.

— Înţelegeţi? Aţi vrut probabil să spuneţi „acum trei săptămâni” şi aţi spus „acum trei zile”… Aţi greşit, nu-i aşa?

— Nu, n-am greşit deloc. Tocmai asta am vrut să spun, că am plecat acum trei zile, iar asistentul meu, Nadejda Alexeevna, a avut treabă la Moscova şi s-a întors astăzi. Apropo, domnule Robinson Polar, aş vrea să vă întreb ceva, dacă se poate… numai să nu mă socotiţi cumva prea indiscret…

— Poftim, vă rog, întrebaţi…

— Am văzut nişte bande înarmate pe-aici, prin apropierea insulei dumneavoastră. Ce rost au?

— Vă referiţi la soldaţii Moniei? Forţele armate ale marii Monii democratice apară Arctica de invazia armată a statelor totalitare…

— Şi care state le socotiţi dumneavoastră totalitare? îl întrebă Solnţev cu un surâs sincer; el ştia prea bine că monienii folosesc adeseori cuvântul „totalitar” pentru a-şi acoperi propriile lor tendinţe de acaparare

Robinsen Folar molfăi din buze:

— Am mai avut onoarea sa vă comunic, bâigui el, că am părăsit lumea de vreo

douăzeci de ani şi de atunci nu m-a mai interesat ce se petrece dincolo de limitele insulei mele. O dată la câţiva ani ne mai vizitează câte un vapor… uneori aterizează avioane moriene. Eu vă repet numai ceea ce am auzit de la cei care mă vizitează din când în când.

— Noi n-am sosit aci pentru discuţii politice, se amestecă Irinin în conversaţie. În ce priveşte soldaţii, noi ştim, dacă nu altfel, măcar după uniformă, să-i deosebim de bandiţi. Aceia pe care i-am întâlnit nu sunt soldaţi. Am fost nevoiţi să-i dezarmăm: voiau să facă uz de arme pentru a pune mâna pe maşina noastră…

— Nu… nu se poate! O, nu! Este o eroare! Ce să caute bandiţi şi hoţi în gheţurile Arcticei? La noi e linişte deplină! Pe unele insule mai spre sud de noi există într-adevăr soldaţi monieni…

— Dar despre Oraşul Subteran aţi auzit? îl întrebă Solnţev pe neaşteptate.

Faţa lui Robinson, Polar nici nu tresări. Ridică privirea şi întrebă cu nevinovăţie:

— Despre ce?

— Despre Oraşul Subteran.

— Şi unde se afla acest Oraş Subteran?

întrebă gazda cu un aer şi mai nevinovat.

Lev îşi dădu seama că de la acest domn cu nasul roşu, n-o să poată afla nimic. Tăcu puţin şi apoi schimbă vorba:

— Alaltăieri mi-aţi promis că ne veţi însoţi într-un zbor deasupra insulei dumneavoastră…

— O, nu vă închipuiţi cu câtă plăcere mi-aş privi de sus posesiile, acceptă amabil domnul Robinson Polar. Şi când voi putea fi înapoi acasă?

— Când doriţi dumneavoastră?

— Aş vrea dacă se poate chiar astăzi. Sunt obişnuit să dorm numai în patul meu.

— Bine, până la miezul nopţii veţi fi acasă.

Robinson Polar clătină din cap.

— Glumeşti, tinere, şi mie nu-mi plac glumele de acest fel.

— Dar nu glumesc deloc. Până la miezul nopţii avem tot timpul să vizităm insula dumneavoastră cu de-amănuntul.

— Voi, ruşii, sunteţi un popor perseverent, foarte perseverent… Dar cine-mi garantează că vă veţi ţine de promisiune? Şi dacă întârziaţi? Sau dacă se întâmplă un accident şi nu mă mai întorc

nici mâine, nici poimâine? Cine răspunde de toate astea?

Robinson Polar privi şiret printre gene.

Râbnikov, care tot mocnise în el, nu mai putu răbda.

— Vasăzică dumneavoastră nu ne credeţi?! Marinarul se întoarse cu tot corpul spre insularul care zâmbi satisfăcut. Bine! Atunci pleacă dumneata cu tovarăşii mei, iar eu rămân aci până vă întoarceţi, drept garanţie pentru securitatea dumitale.

— Stimate membru al expediţiei ştiinţifice, începu Robinson cu o voce mieroasă, domnule…

— Râbnikov, îi suflă Nadea.

— Mda… Domnule Râbnikov, dumneata consimţi în mod generos să rămâi aici până la întoarcerea mea. Asta reprezintă într-adevăr o garanţie, o garanţie pur juridică. Dar cum rămâne cu garanţia comercială?

— Nu înţeleg, ridică Solnţev din umeri.

— Chiar nu înţelegeţi? închipuiţi-vă că nu ne vom putea întoarce astăzi, ci abia mâine. Nu înseamnă că-mi pierd o zi întreagă? După cum vedeţi, eu mă mulţumesc cu foarte puţin, dar acest puţin nu îmi vine din cer, ci îl câştig din pescuitul

balenelor, din vânatul animalelor marine, precum şi din topirea grăsimilor… Toţi locuitorii insulei lucrează în întreprinderile mele. Acum înţelegeţi ce-ar însemna să lipsesc măcar o zi? Dacă din vina dumneavoastră sunt reţinut undeva departe de acest loc, cine-mi compensează pierderile?

— Am înţeles. Dumneata la asta te gândeşti? Solnţev începu să râdă. Vasăzică izolarea dumitale pe această insulă este în legătură şi cu afaceri comerciale… Atunci să căutăm să ne înţelegem. Ce garanţii doriţi din partea noastră?

— Una obişnuită, aşa cum se obişnuieşte între oameni de afaceri: un contract cu indicarea retribuţiei zilnice şi a daunelor cominatorii progresive în cazul nerespectării contractului.

— Sunt de acord!… spuse Lev, abia ţinându-şi râsul. Semnez un astfel de contract pentru că sigur nu poate exista vreo forţă care să mă împiedice să vă aduc înapoi până la miezul nopţii, ba poate chiar şi mai devreme. Dar în cazul ăsta vă rog şi pe dumneavoastră să vă grăbiţi.

— Staţi. Asta nu e încă totul. Trebuie să

stabilim în mod precis valoarea daunelor. Dacă dumneavoastră nu mă aduceţi acasă până la miezul nopţii, atunci sunteţi obligaţi în cursul primei săptămâni să-mi plătiţi pentru fiecare zi, chiar incompletă, suma de o sută de mii, în moneda Moniei. Iar dacă această călătorie, indiferent din ce cauză, se va prelungi peste şapte zile, atunci pentru fiecare săptămână, chiar abia începută, trebuie să-mi mai plătiţi încă o sută de mii, peste daunele zilnice sus-menţionate.

— Ce să zic, n-are pretenţii deloc sihastrul nostru! mormăi pe ruseşte Râbnikov. Uite cine şi-a găsit să fugă de deşertăciunile lumii…

Lev dădu din cap în semn de aprobare.

— Bine, sunt de acord. Să redactam imediat contractul, deşi vă mărturisesc că niciodată n-am încheiat un contract cu vreo persoană particulară.

— Mă rog. Dacă nu doriţi, nimeni nu vă sileşte, dădu din umeri propovăduitorul creştinismului printre eschimoşi. Eu însă ştiu perfect că aveţi un anumit interes pe această insula. Dumneavoastră spuneţi că este un interes ştiinţific. Fie. Nu mă interesează afacerile dumneavoastră. Îmi

sunt de ajuns afacerile mele care nici pe dumneavoastră nu vă interesează. Eu doresc numai să evit ca întreprinderile mele să aibă pierderi.

— Mare coţcar, exclamă Râbnikov, nemaiputând să se stăpânească.

— Nadiuşa, spuse Lev, căutând să-şi păstreze calmul, scrie te rog, eu am să-ţi dictez... şi adăugă pe ruseşte: degeaba-şi cască gura rechinul ăsta, că tot n-o să se aleagă cu nimic. Până la miezul nopţii va fi acasă.

Robinson îi întinse grăbit Nadiei hârtie şi cerneală.

— Un moment. Am uitat încă un punct trist, dar foarte necesar. Este vorba despre asigurarea vieţii. Nu ştiu dacă dumneavoastră sunteţi asiguraţi, eu însă nu mă mişc din loc până nu vă veţi declara de acord să-mi asiguraţi viaţa pentru suma de cinci sute mii. Dacă mor, să profite careva de pe urma morţii mele şi să se bucure serios, că doar jumătate de milion nu-s bani de aruncat. Astfel că dumneavoastră trebuie să înscrieţi şi acest punct în contract. Dar nu numai să introduceţi clauza în contract, ci să mă asiguraţi imediat, eliberându-mi o

poliţă de asigurare pe care o voi depune în casa mea de bani... Fără asta nu mă mişc din loc.

Răbdarea lui Lev era pe sfârşite; totuşi el mai zâmbea.

— Bine, primesc şi această condiţie... Dar de unde să luăm aici poliţă de asigurare? înţeleg o cerere de asigurare, pe care o putem face prin radio, dar ca să căpătăm şi poliţa de asigurare prin radio, asta-i imposibil!

— Nu, cererea nu mă mulţumeşte, dar dacă doriţi să încheiaţi o asigurare pentru viaţa mea, sunt gata să vă servesc în calitatea de reprezentant al societăţii de asigurare „Crucea şi Ancora". Iată împuternicirea mea: legitimaţia şi procura. Iată chitanţierul şi formularul de poliţă. Dar înainte de a completa formularul trebuie să-mi plătiţi prima rată de asigurare: şapte mii patru sute optzeci şi unu... Puteţi să plătiţi această sumă în numerar? Atunci vă completez poliţa, semnăm contractul şi zburăm. Nu puteţi, afacerea nu se face. Eu nu voi zbura cu dumneavoastră şi protestez în mod categoric împotriva oricărui zbor deasupra insulei mele!

— Pot plăti această sumă în moneda oricărei ţări europene... Lev se uită nerăbdător la ceas.

— Nu orice monedă şi nu europeană, ci numai în moneda Moniei! Ce să facă societatea de asigurare cu orice monedă? Ea se află doar în Monia. Iar ca să pierd eu diferenţa de schimb, să-mi fie iertat, nu sunt de acord...

— Cu permisiunea dumneavoastră, am să vă fac eu schimbul de valută, spuse Lev. Dar nu acum. Nu ne putem pierde timpul cu astfel de fleacuri. Ne-ar trebui cel puţin câteva ore ca să zburăm până la cea mai apropiată bancă.

— Câteva ore? Hm! Aţi vrut să spuneţi câteva zile!

— Nu, numai ore. Dar acum nu-mi pot permite nici acest lux. Fiecare oră ne este foarte preţioasă, astfel că va trebui să renunţăm la ajutorul dumneavoastră.

Robinson dădu din umeri:

— Ruşii sunt un popor încăpăţânat, îl bătu el pe Lev pe umăr. Ei bine, ca să nu spuneţi că nu vă dau concursul, mă mulţumesc numai cu contractul, poliţa de asigurare şi o chitanţă pentru suma

respectivă, socotită la cursul zilei cu o mică marjă pentru eventualele diferenţe de curs. Cum s-ar zice, o autoasigurare. Astfel că… Robinson luă o coală de hârtie şi începu să calculeze repede, mormăind ceva pe sub nas. Vă rog să semnaţi o chitanţă pentru şapte mii patru sute optzeci şi unu în monedă moniană sau pentru un milion patru sute de mii de franci vest europeni.

— Robinson oftă: — O, niciodată n-a avut moneda europeană un curs atât de scăzut!

— De ce oare? întrebă curios Lev.

Robinson oftă şi mai trist.

— Ei, sunt atâtea şi atâtea cauze. Dar principala cauză, cred eu este faptul că vestul primeşte ajutoare din partea Moniei. Cu banii altor state nu poţi să cumperi nimic. Mergi în piaţă cu un car din aceste hârtii şi abia te întorci cu un coş de provizii.

— Robinson îşi dădu seama că a spus ceea ce n-ar fi trebuit să spună, şi continuă cu voce tare: — Să-i mulţumim marii democraţii moniene! Dacă n-ar fi fost ea, vestul nu s-ar mai fi putut reface niciodată după război.

— Am toată simpatia pentru ţările din vest, – spuse Lev, neputându-şi ascunde un

surâs sarcastic.

— Pe pământul multor ţări vestice n-a explodat niciun obuz şi n-a căzut nicio bombă, şi totuşi, cu ajutorul faimoasei democraţii moniene, moneda lor a ajuns de râs…

— Nu-i nimic, – îi răspunse cu curaj Robinson.

— Oamenii deştepţi ştiu să câştige foarte bine şi în ocazii dintr-astea…

— Cum anume?

— O, sunt destule mijloace. De pildă unii au legături cu băncile. Omul de afaceri obţine un credit mare pe termen de câteva luni, poliţele lui pot fi uşor scontate. De ce ar mai exista bănci dacă nu pentru scontarea poliţelor şi pentru obţinerea creditelor? În zilele noastre însă, numai unii oameni obţin credite, mai bine zis – chiar aceia care conduc băncile, desigur prin persoane interpuse. Presupune deci că eu am căpătat astăzi un credit de câteva milioane. Imediat cumpăr cu aceşti bani marfa căutată, care se cumpără la orice preţ. Altceva nu-mi mai rămâne nimic de făcut. Restul se aranjează singur. Marfa se scumpeşte în fiecare zi, iar banii se

ieftinesc. Până îmi vine termenul de plata, marfa s-a scumpit, iar banii şi-au pierdut mult din valoare. Am obţinut un credit de cinci milioane, aceeaşi suma o restitui băncii. Pe când marfa cumpărată cu aceşti bani, a ajuns să valoreze miliarde!

— Mai există şi alte mijloace? – întrebă Lev. Ar fi vrut să audă din gura pustnicului, care se aprinsese la vorbă, cele mai noi mijloace ale jafului de bursă.

— Ehei, câte nu sunt! Există fel de fel de operaţiuni bancare. Presupunem că băncile primesc depuneri… Totdeauna când există greutăţi financiare, oamenii cu simţ comercial plasează capitalul lor în afaceri, iar rentierul tâmpit sau acei care au pus la o parte câţiva franci sau mărci pentru zile negre se grăbesc să-i depună la bancă. Cu cât o firmă este măi solidă, cu atât primeşte mai multe depuneri. Cursul banilor scade cu fiecare zi. Dar micul depunător ce-şi zice: o să treacă şi această criză, şi banii o să-şi recapete din nou cursul real. Eu nu mă ating de depunerea mea, ba dimpotrivă o să caut să mai depun. Iar într-o zi bancherul lansează un zvon: „Mă tem că în curând voi fi forţat să sistez plăţile”. Toată lumea dă

buzna la banca. Panică… Mulţimea ameninţă să devasteze banca. Apare un reprezentant al bancherului: „Domnilor, ce s-a întâmplat?” – „Aţi bancrutat!” – răspund depunătorii jefuiţi. – „Noi am bancrutat? Cine a îndrăznit să spună acest lucru?” Banca se deschide. Toată lumea dă buzna la casă şi-şi recapătă integral depunerile şi uneori chiar şi dobânzile. Franc pentru franc, coroană pentru coroană. N-ai de ce să te plângi. Numai că nu mai sunt aceiaşi franci sau aceleaşi coroane. Dar poţi să-i ceri băncii să-ţi recalculeze banii la cursul adevărat? Nu poţi. Cursul adevărat este stabilit numai de bursa neagră, de piaţa zilei. Banca însă, ca şi guvernul, se preface că totul este în ordine şi că banii lor sunt bani buni. Judecaţi acum şi dumneavoastră… O, da! Astăzi orice om deştept se poate îmbogăţi uşor. Pentru că în vest contează iniţiativa particulară şi spiritul comercial. Acolo exista libertatea comerţului şi nimeni nu îndrăzneşte s-o tulbure. Da, da!

— Ştiţi însă cum trăiesc astăzi în vest muncitorii care n-au ce munci, mai cu seamă acum, când ţările vestice primesc

ajutoare atât de generoase?

— Cum n-au ce munci? Ba muncesc cu toţii… Construiesc fortificaţii, aerodroame pentru aliaţii de peste ocean, construiesc drumuri, sapă canale… Desigur plata nu e prea mare, ca de obicei la lucrările edilitare. În schimb ei capătă în fiecare zi o strachină de supă. Astfel că toată vorbăria despre foamete este numai propagandă… Anul trecut am fost pe continent şi am văzut cu ochii mei. Este organizată o mare bucătărie şi fiecare muncitor capătă o strachină de supa. Este un spectacol înălţător: cel cărora soarta le-a dat mult dau din prinosul lor şi celor nevoiaşi.

— Dar bine se mai trăieşte în vest, făcu ironic Lev.

În tot timpul discursului ţinut de „pustnic” el avusese timp să scrie contractul şi chitanţa, semnă tot ce trebuia şi îşi şterse mâinile cu batista.

— Acum nu ne mai reţine nimic, nu-i aşa? Putem pleca!

— O, da. Putem pleca, spuse Robinson punând hârtiile în casa de bani. Şi pot să vă spun că am tăcut azi o afacere bună. Chiar foarte bună. O, da. Acestea, arătă el spre

casa de bani, îmi vor aduce bani buni, adevăraţi. Cine să vă creadă că mă veţi aduce chiar azi înapoi acasă?! Aşadar, să pornim la drum, domnilor! el îşi atârnă de umăr o puşcă şi un rucsac, luă în mână un băţ gros cu noduri, şi pe braţ o şubă. Să fie într-un ceas bun! şi întorcându-se spre crucifixul ce atârna în colţ deasupra casei de bani, îşi făcu cruce.

JOHNNY ÎŞI ARANJEAZĂ TREBURILE

Soarele e şiret nevoie mare: să uitat în tabără, a văzut că toată lumea doarme şi a coborât repede la marginea cerului după treburile lui. Dar Homionghi-Umca-Naianghi este şi mai şiret: el se prefăcea numai că doarme. Când părintele-soare îşi întoarse spatele, Homionghi trezi tribul, porunci să se înhame, şi câinii porniră trăgând cu uşurinţă săniile pe pojghiţa de zăpadă întărită.

Johnny stă culcat pe sania căpeteniei. Îi e cald şi bine pe blănurile de ren. Homionghi însă, obosit şi nedormit, aleargă alături de sanie. Şi totuşi e mulţumit. A salvat un călător alb. Pentru asta albii o să-i

dea mulţi bani. O să-şi cumpere o armă adevărată, o cămaşă adevărată de stambă roşie şi două sticle mari cu apă de foc. Singur o să bea toată apa de foc. Poată o să-i dea puţin şi lui Cenghi-Cenghi. Dar dacă-i dă lui CenghiCenghi, atunci o să fie nevoit să-i dea şi lui Placi-Nochia. Nu, n-o să cumpere două, ci trei... cinci sticle... atunci ce chiolhan o să fie! Toţi o să se îmbete, iar el mai mult ca toţi.

Un singur lucru îl nelinişteşte pe Homionghi: de ce nu spune nimic omul alb pe care l-a scăpat? Stă culcat pe blănuri, se uită la cer şi tace. Homionghi caută să-i prindă privirea şi-i zâmbeşte slugarnic, ploconindu-se, dar i se pare că omul alb se uită prin el ca printr-o pojghiţă de gheaţă. Iar el, Homionghi, ce să-i vorbească? El nu-i cunoaşte limba. Cu albii numai Simhu-Upaci ştie să se înţeleagă. Dar în şaman nu poţi să ai încredere, că-i viclean: cine ştie ce-i mai zice albului. Te pomeneşti că umblă să-i ciupească din răsplata care numai lui i se cuvine... Ba poate că-i ia totul... Nu, şamanul trebuie ţinut cât mai departe de omul alb.

Câinii zboară, nu altceva. Sub tălpicile

săniilor scârţâie crusta subţire de gheaţă albăstruie. Neobositul Homionghi aleargă pe lângă atelajul lui. În urmă de tot, cu cele două sănii ale lui, marele şaman Simhu-Upaci încheie lanţul caravanei. Pe săniile lui a adunat multe bogăţii. Draci de mare uscaţi, ce seamănă cu nişte plozi abia născuţi, cranii şi oseminte, colţi şi dinţi de animale şi de oameni. Totul este bine împachetat tu nişte saci mari, canadieni, legaţi cu sfoară englezească; o toba burduhănoasa, care bubuie în timpul vrăjilor solemne, este îngrămădită lângă sora ei mai mica, o toba militară. În oale, Simhu-Upaci păstrează grăsime de balena, de morsă, de focă şi de peşte, iar în oala cea mai mare se află băligar de ren, bine măcinat. Într-o colivie solida moţăia o mare bufniţă polară, albă şi moţată, în care sălăşluieşte spiritul răposatului Berdă-Durda, vestitul erou, purces acum mai multe veacuri în Valea vânătorilor fericite.

Marele şaman, bogatul şaman Simhu-Upaci! Pe cap el poartă coarnele unui bou moscat, conducător de turmă. De brâu îi atârnă douăzeci şi patru de colţi – douăsprezece vieţi de urşi. Colţii îl ajută să

pătrundă în tainele vieţii şi ale oamenilor…

Aşa gândasc despre şaman oamenii naivi din tribul lor. Doar el, şamanul, şi nimeni altul le-a inspirat respectul nu numai faţă de prea sfânta-i persoană, ci şi ţaţă de fiecare obiect ce-i aparţine!

Astăzi şamanul este tare mâhnit. Mereu îşi întinde gâtul, uitându-se lacom la săniile din faţa caravanei. Când caravana urcă dealul, îl vede pe omul alb culcat pe sanie, îl vede pe Homionghi alergând pe lângă câini. O, îngâmfatul şi trufaşul Homionghi-Umca-Naianghi! Tigva lui e goală ca o tobă mare – face zgomot mult şi treabă puţină. Să mă alunge pe mine, marele şaman, din preajma comorii pe două picioare. O, nerodul, căpetenie a unei turme fără minte! Am să te văd cum ai să urli când străinul o să-şi arate ghearele!

Câinii alergau vioi, cu coada îmbârligată şi din când în când muşcându-se în joacă, unii pe alţii. Homionghi ar fi putut să se urce şi el în sanie, dar nu îndrăznea să se atingă de omul alb, care îl privea cu atâta dezgust, de parcă el, Homionghi, n-ar fi căpetenia unui trib şi nici măcar un om. Cu cât se ploconea mai mult în faţa albului, cu

cât mai mieros îi zâmbea, cu atât mai mult străinul îi arata dispreţul.

În cele din urmă, Johnny se plictisi să mai stea culcat şi îşi lăsă jos picioarele din sanie. Homionghi se aplecă din mers şi căută să-i aranjeze picioarele pe tălpicile săniei, ca să nu se târâie în zăpadă: căci îngreunează fuga câinilor, şi afară de asta – feri-l-ar zeii! – ar putea să-şi vatăme piciorul, Johnny însă îl dădu cu piciorul la o parte şi începu dinadins să bage adânc în zăpadă vârfurile încălţărilor lui, lăsând brazde adânci în urmă. Roşu la faţă, asudat şi pierzându-şi suflarea, Homionghi alerga alături, căutând să rămână mereu sub ochii oaspetelui său, şi ploconindu-se ori de câte ori i se părea că omul alb şi-a întors spre ei privirea.

Între timp, soarele începu să urce grăbit pe bolta cerului. Văzând că eschimoşii l-au înşelat, părintele-soare zvârli pe pământ un mănunchi de săgeţi încinse, din tolba lui de foc. Începură să murmure pâraiele, gheaţa porni să trosnească, stratul de zăpadă întărită se înmuie. Picioarele se afundau la fiecare pas, câinii îşi răneau labele până la sânge, pete roşii rămâneau în urmă.

Căpetenia fără noroc se uită la cer şi începu să lăcrimeze: părintele-soare îl lovise la ochi rău de tot – pesemne că e tare mânios.

Nu-i rămânea altceva de făcut – trebuia să facă popas. Aruncând o privire abătuta în jurul lui, căpetenia zări într-o parte un mare bloc de gheaţă şi îndreptă câinii într-acolo. Sleiţi de puteri, câinii abia mai puteau târî săniile prin zăpada înmuiată. Homionghi, trăgându-şi sufletul, împingea din răsputeri săniile, iar Johnny nici nu se gândea să se dea jos. El se întinse din nou, cu mâinile sub cap, şi începu să fluiere cântecul lui preferat: „Dolly, Dolly, potoleşte-mă”.

În sfârşit, Homionghi izbuti să tragă săniile lângă blocul de gheaţă. Aici îşi va instala cortul.

Homionghi începu să deshame. Ceilalţi, văzându-l, făcură la fel.

Johnny se uita nepăsător la forfota din jur, dar, când îşi dădu seama că tribul vrea să facă popasul de zi, sări jos şi, apucându-l pe Homionghi cu o mână de piept, începu să-l zgâlţâie de i se bălăbăni şefului capul.

— Ce faci, lua-te-ar dracu de pocitanie! Dă-i drumu-nainte… îi arătă Johnny cu

cealaltă mână spre nord. N-auzi? Dă-i drumu!

Homionghi înţelese ce vrea oaspetele alb, dar cum să-i explice că e cu neputinţă să plece? Se prăpădesc câinii, iar fără câini se prăpădeşte întregul trib. Trebuie să aştepte până când părintele-soare se va duce iarăşi după treburile lui. Atunci vor putea din nou să-l înşele.

Johnny nu pricepu niciun cuvânt din bâiguiala lui Homionghi.

— Porneşte la drum, maimuţă afurisită!

Capul şefului se bălăbănea, iar de pe buzele lui învineţite ieşeau nişte sunete nedesluşite.

Ce-l priveau pe Johnny socotelile acestui şef nespălat? El trebuia să ajungă cât mai repede în Oraşul Subteran! Şi aşa, dracu ştie ce-o mai fi pe-acolo. Johnny puse mâna pe pistolul automat:

— Dă-i drumu, ţi-am spus!

Nu mai era nimic de făcut; Homionghi trebuia să-l cheme în ajutor pe şaman; Simhu-Upaci o să-i explice străinului, în limba lui, de ce nu pot să plece.

Şamanul nu se lăsă prea mult rugat. Îngăduitor, îl bătu pe Homionghi pe umăr şi-

i spuse:

— Niciodată, mare căpetenie a tribului nostru, să nu fii trufaş şi să nu uiţi că împreună întruchipăm puterea şi înţelepciunea ursului, iar răzleţiţi, ne înghite şi o bufniţă.

Intre şaman şi Johnny începu o convorbire a înţelepţilor. Amândoi fumau. Johnny vorbea nervos, iar Simhu-Upaci îi explica încet şi cu răbdare părerea lui.

În cele din urmă, Johnny se plictisi de explicaţiile şamanului, ridică pistolul automat, şi gloanţele începură să şuiere deasupra capetelor eschimoşilor. Toţi crezură că aud glasul morţii. De spaimă, se trântiră în zăpadă. Homionghi îşi duse mâinile la piept şi se lăsă în genunchi în faţa neînduplecatului oaspe, căutând umilit să-i îmbrăţişeze picioarele. Se pregăti chiar să-i sărute şi cizmele, dar Johnny îl izbi cu piciorul în faţă. Iar şamanul, deşi îl compătimea pe Homionghi, temându-se pentru propria-i piele, începu să strige:

— Omul alb porunceşte să plecăm! El nu are timp! O, tu, mare căpetenie, trebuie să plecăm! Altfel va fi vai şi-amar de noi.

— Dar ochii tăi privesc departe, mare

şaman, imploră Homionghi, ştergându-şi sângele de pe faţă. Vezi bine că nu e drum. Prăpădim câinii, şi-atunci ce ne facem?

Johnny înţelese parcă ultimele cuvinle ale lui Homionghi.

— Aruncaţi dracului calabalâcul vostru infect! porunci el.

Simhu-Upaci traduse:

— Omul alb ne porunceşte să mergem cu săniile goale.

— Toţi să meargă pe jos! continuă să poruncească Johnny.

— Oamenii să meargă pe jos, şi cei bătrâni, şi cei mici, traduse mai departe şamanul.

— Explică-i maimuţoiului ăsta, continuă Johnny, că îi plătesc pentru tot cu un cec pe care-l poate încasa la orice bancă. Ba şi cu aur îi pot plăti după ce ajungem în Oraşul Subteran, Nu va rămâne niciunul dintre voi în pagubă.

Simhu îl ridică de jos pe Homionghi şi se duse cu el mai la o parte. După ce se convinse că nimeni nu-i aude, şamanul spuse:

— Nu-ţi pierde cumpătul, Homionghi-unca-Naianghi. Căpeteniei tribului urşilor-

luptători nu-i şade bine să-şi piardă capul. Eu, sfătuitorul şi prietenul tău, şamanul Simhu-Upaci, îţi prevestesc începutul unei soarte noi. Te aşteaptă o altă viaţă, plină de lumină şi de bucurii. Ai să bei apă de foc dulce, cum n-ai băut niciodată. Ai să călătoreşti în case de fier care, fără câini şi fără cai, zboară ca vântul. Aurul o să curgă în mâinile noastre. Omul alb cumpără întregul nostru avut. Şi dacă pier câinii, avea-vom bani. Stricã-se săniile, avea-vom bani să cumpărăm maşini care merg singure, care aleargă repede, mai repede decât renul cu picioarele cele mai subţiri.

— Şi de unde toate astea? întrebă Homionghi.

El ar fi vrut să creadă spusele şamanului. Chiar de nu s-ar împlini toate, dar măcar să tragi nădejde, şi pe urmă să găseşti uitare lângă o sticlă de whisky şi asta ar fi bine.

— Omul alb o să ne dea mulţi bani ca să-l ducem într-o insulă îndepărtată. Ne este în drum. Poate ne dă cincizeci… dar ce zic eu, chiar o sută de mii de…

Simhu-Upaci nici nu se uita la căpetenia tribului, dar îşi dădea seama că în mintea

şefului încolţise otrava.

Johnny însă îşi pierduse răbdarea:

— Mult mai zăboviţi? strigă el punând mâna pe automat Timpul trece… Să plecăm!

— Imediat, răspunse Simhu-Upaci pe englezeşte. Idiotul ăsta e greu de cap, nu înţelege…

— Dar asta înţelege? Johnny bătu răsunător cu palma peste patul automatului.

— O, nu vă grăbiţi… nu e cazul… Căpetenia noastră vă va mai fi încă de folos.

Homionghi se frământa. Spusele şamanului îi zădăriseră imaginaţia… Dar… parcă poţi să ştii ce iese până la urmă? Să zicem că le plăteşte cu aur, pentru toate, acolo pe insulă. Dar ce să facă cu aurul? Nu poate să cumpere nimic. Şi aurul e greu. Atât cât i-a făgăduit omul alb lui Simhu-Upaci, un singur om nu poate să ducă, iar câinii nu vor mai fi. Aici, pentru tot aurul din lume nu poţi căpăta un câine. Şi-atunci? O să primească aurul, trădându-şi tribul, îl va împărţi cu şamanul, apoi o să moară pe porcoiul de aur… Şi ce poate să facă un mort cu aurul?

Toate astea Homionghi i le spuse şamanului, iar şamanul îi transmise lui

Johhny răspunsul căpeteniei. Johnny se ridică în picioare pe sanie şi-i porunci lui Simhu-Upaci:

— Tradu cele ce spun, apoi începu: ascultaţi, bărbaţi şi femei! „Societatea pentru explorări îndepărtate”, al cărei director administrativ sunt, posedă la nord, aici aproape, o exploatare minieră bine utilată. Noi am construit sub pământ un oraş mare, cu lumină electrică şi apă caldă. Întreaga populaţie a Oraşului Subteran are hrană îndestulătoare, locuinţă şi îmbrăcăminte. Iar dacă mă duceţi cât mai repede în Oraşul Subteran, am să vă primesc pe toţi la lucru şi-o să aveţi acolo, sub pământ, un iglu bun şi mâncare grasă, pe săturate. Veţi primi haine şi încălţăminte, totul gratuit, şi pe deasupra şi o leafă lunară. Sub pământ nu veţi avea nevoie de câini şi nici de sănii. De aceea eu vă cumpăr toate bunurile. O sută de mii vă ajunge? (Simhu-Upaci nu traduse o sută de mii, ci, douăzeci şi îi făcu lui Homionghi semn cu ochiul: „N-avea grijă, totul va fi în ordine”). Ei, sunteţi de acord?

Şamanul îi făcu din nou semn lui Homionghi. De data asta Homionghi

înţelese ce are de făcut. Se urcă pe fundul caiacului, care nu fusese încă dat jos de pe sanie.

— Urşi luptători! strigă Homionghi. Ca o turmă mare de reni, un noroc neaşteptat ne-a ieşit în cale. Credeam că o să ne meargă rău în această călătorie. Mi-era teamă că mulţi dintre noi se vor duce la strămoşii noştri, în Valea vânătorilor fericite. Dar iată că zeii au ascultat rugile marelui nostru şaman şi ni l-au trimis pe acest darnic om alb. El ne va lua în oraşul lui şi ne-a făgăduit că până la sfârşitul zilelor noastre ne va hrăni, ne va da de băut, ne va îmbrăca şi ne va încălţa. Iar pentru toate astea va trebui să muncim câte puţin... Dacă cineva vreodată are să vrea să plece din Oraşul Subteran, o să plece de acolo ca un ora bogat. Nu-i daţi norocului cu piciorul, urşilor luptători! Omul alb ne arată calea spre o viaţă îndestulată!

Hotărârea fu luată, la început, ce-i drept, cu unele şovăieli, dar până la sfârşit în unanimitate:

— Suntem de acord! Mergem în Oraşul Subteran!

Întăriră apoi înţelegerea printr-un

contract care consta în scrijelarea unui răboj. Homionghi făcu pe o scându-rică douăzeci de crestături, fiecare valorând o mie, sparse apoi scându-rica de-a lungul, în două părţi egale; o parte i-o dădu lui Johnny, iar cealaltă şi-o vârî în sân sub cămaşa de blană. Acum omul alb era legat prin contractul sfânt al onoarei.

AJUTOR TOVĂRĂŞESC

În extremitatea sud-vestică a arhipelagului Severnaia Zemlia, vasul „Dniepr” dădu de gheţuri grele. O barieră de gheaţă compactă şi veche, netopită de mai mulţi ani, înconjura insula, şi în zadar se năpustea spărgătorul asupra ei cu toată forţa, gheaţa rezista. Echipe de recunoaştere porniră să caute locurile proaspăt îngheţate între sloiuri, dar nu găsiră nimic.

Pentru a zecea oară, spărgătorul se dădu înapoi cu vreo două sute de metri, în canalul străpuns de el, îşi lua viteză, şi se năpusti din nou asupra gheţii. Etrava se propti în peretele vertical de gheaţă compactă, înalt cam de vreo patru metri, apoi corpul

versului începu să se caţere încet pe câmpul de gheaţă. „Dniepr” apăsa asupra gheţii cu o greutate de cel puţin şase mii de tone, dar nu izbutea să o străpungă. Căpitanul Lunatov apăsa pe manivela telegrafului:

— Cisternele de avant[7]!

Apa umplu cisternele de avant, şi centrul de greutate al vaporului se deplasă spre provă. Manevra punea vasul într-o situaţie primejdioasă, dar gheaţa tot nu ceda.

Trebuiră să scurgă apa, să alunece de pe gheaţă mergând înapoi, să-şi ia din nou viteză şi să se urce pe gheaţă mai la dreapta sau mai la stânga. Când, în sfârşit, izbuti să spargă gheaţa, „Dniepr” tot nu putea să înainteze: Blocurile sparte de gheaţă se transformau în gheare care strângeau vaporul din ambele părţi. Abia făceau 60 – 70 de metri în douăzeci şi patru de ore, iar consumul de cărbune în acest timp era de o sută de tone.

Pentru a noua oară mecanicul-şef veni să raporteze situaţia combustibilului. În buncăre nu mai rămăseseră decât vreo mie cinci sute de tone de cărbune. Enervat,

7 Cisterne de avant – rezervoare metalice aşezate la prova spărgătorului de gheaţă. Prin umplerea lor cu apă se mută înainte central de greutate al vasului.

căpitanul Lunatov îi răspunse:

— Ştiu… Vezi-ţi de treaba ta.

Echipa de recunoaştere tocmai urca pe covertă.

— Tovarăşe căpitan, îmi permiteţi? întreba Valea Stah. Oprindu-se lângă scara ce ducea spre puntea de comanda.

— Poftim.

Valea urca pe puntea de comandă.

— Tovarăşe căpitan, aş avea o propunere, rosti ea timid. Locuri de gheaţă proaspătă n-am găsit, iar câmpul se întinde la zeci de kilometri… Îmi îngădui să vă amintesc… Solnţev spunea că „Svietoliot” poate forţa orice gheaţă.

— Şi ce propui, să-l chemăm în ajutor pe Solnţev?

— Da, de ce să nu-l chemăm? Nu e nimic ruşinos. Ei ne vor ajuta cu plăcere. Doar lor le este egal unde îşi încearcă maşina.

— Măi, supergaiţo mai, vrei neapărat să mă fac de râs! Valea se făcu mică, dar căpitanul îi zâmbi şi o bătu cu simpatie pe umăr. Mărturisesc că m-am gândit şi eu la această soluţie, dar nu ştiu cum, parcă mi-era jenă… Ei bine, am să iau imediat legătura prin radio

„Svietoliot” se îndrepta cu viteză redusă spre nord. Cucernicul Robinson se dovedi a fi un om tare curios: îşi băga nasul peste tot, toate voia să le ştie şi se informa despre orice lucru. Solnţev trebui să se stăpânească bine ca să nu-l repeadă pe cicălitorul „stăpân” al insulei.

De la început, Robinson rămase uimit când maşina se ridica în stratosfera aproape fără zgomot. După cum se dovedi curând, el era destul de priceput în aeronautica pentru a-şi da seama că se află într-adevăr în stratosfera: vedea doar cerul de culoare violet-închis şi suprafaţa pământului în formă de cupă cu margini rotunde la orizont. Îşi cam luase orice nădejde de la profitul pe care socotise că o să-l aibă de pe urma contractului: într-adevăr, aparatul întrecea toate maşinile de zbor cunoscute. Dar parcă nu-i venea la îndemână.

După socoteala lui, Lev nu se îndoia că vor avea timp în orice condiţii să examineze amănunţit suprafaţa insulei şi să-l aducă pe Robinson la timp acasă. De aceea el se prefăcea că nu observă încercările pasagerului de a întârzia, într-un fel sau altul, zborul. Robinson ba îl ruga să urce

mai sus, chipurile ca să facă anumite observaţii, ba îi cerea insistent să coboară mai jos, pentru a-şi vedea insula cu ochiul liber, şi tot aşa născocea mereu câte ceva.

Solnţev îi îndeplinea pasagerului său toate capriciile – avea doar timp suficient.

În sfârşit, Robinson pricepu că îşi bat joc de el.

— Maşina e foarte bună, clătină el din cap, decepţionat.

Instalându-se comod într-un fotoliu, începu să mormăie un psalm. Apoi închise ochii pe jumătate, prefăcându-se că moţăia, dar în realitate urmărea atent printre gene tot ce se petrecea în jurul lui. Deodată tresări uimit, gata să cadă din fotoliu: în faţa lui se afla un urs alb viu! Adevărat că era numai un ursuleţ, dar asta nu micşora cu nimic vina ruşilor.

Robinson îşi îndreptă faldurile fracului, tuşi, îşi luă ochelarii de pe nas, îi şterse şi, după ce şi-i puse din nou, zise:

— Aceasta este o încălcare…

— Ce încălcare? întrebă Solnţev distrat.

— Vreau să spun că este un act de braconaj. Robinson arătă cu degetul spre ursuleţul care-i mirosea cizmele.

Dumneavoastră aveţi permis de vânătoare pe teritoriul insulei mele şi prin împrejurimi?

Solnţev începu să râdă.

— Cine era să mi-l elibereze?

— Dar autorizaţie pentru dreptul de export al unui exemplar viu de ursus maritimus mi-aţi cerul?

— Nu, nici autorizaţie n-avem, răspunse Lev stăpânindu-şi zâmbetul.

— În acest caz, eu, unicul stăpân ai insulei lui Robinson Polar, eu, care port greaua povară a puterii legislative şi executive pe teritoriul ce-mi aparţine, sunt obligat să vă aplic, în primul rând o amendă pentru braconaj, în al doilea rând o amendă pentru contravenţie la legea pentru protecţia urşilor, în al treilea rând o amendă pentru scoaterea fără taxe vamale de pe teritoriul insulei a unui urs viu, în al patrulea rând o amendă pentru exportul clandestin al produselor de carne în formă vie, în al cincilea rând o amendă pentru vânat fără plata taxelor, în al şaselea rând o amendă pentru…

— Permiteţi-mi, vă rog, îi răspunse Lev pe acelaşi ton grav. Trebuie să vă comunic

că ursuleţul n-a fost prins pe teritoriul insulei dumneavoastră şi că el nu reprezintă produse de carne. Ca atare, de o încălcare a drepturilor dumneavoastră nici nu poate fi vorba!

Nadea pufni în râs.

Robinson se uită la tânăra femeie, şi faţa lui se schimonosi de ciudă. Nu ştia ce să facă, să se supere ori să zâmbească împăciuitor. Până la urmă însă se trezi mormăind:

— De altfel, nu-i nicio grabă cu amenda, deşi pe baza dreptului de proprietate aş putea să vă sancţionez... Dar tot nu aveţi la dv. bani monieni. De data asta mă lipsesc.

— Sunteţi atât de mărinimos! îi spuse Lev pe un ton batjocoritor.

Deodată Robinson se aplecă spre ecranul radioochiului.

— Îmi permiteţi! exclamă el. Ce înseamnă asta? O, nu! Aşa ceva nu admit!

Pe ecran se arătă un grup de oameni care înaintau cu greu prin zăpada adâncă şi moale. Câinii istoviţi, cu limba scoasă trăgeau săniile încărcate cu nişte obiecte lungi...

— Nu s-ar putea să măriţi puţin

imaginea? îl rugă Robinson.

Lev îi îndeplini rugămintea.

— Ce ar putea oare să transporte? gândi cu glas tare pustnicul. Dumneavoastră ce părere aveţi, ce-ar putea să transporte aceşti oameni?

— Par să fie colţi de elefant, răspunse Irinin.

— Colţi de elefant aici? exclamă Lev. Şi pentru ce să le care pe acest drum imposibil?

— O, m-am lămurit! Robinson se lumină la faţă de bucurie, înţeleg. Am auzit eu că în satele părăsite de eschimoşi, pe insula mea şi pe altele din împrejurimi, se găsesc uneori depozite întregi de colţi de mamut şi de morsă. Ştiţi, asta-i în legătură cu o legendă care spune că pe timpuri eschimoşii s-au ascuns sub pământ, fugind de nu ştiu ce primejdie. Iar când au fugit nemaiavând timp să-şi transporte avutul, au lăsat în plata domnului aceste depozite preţioase. De mult tot ţineam să fac un drum până acolo să le iau. Doar aceşti colţi au o valoare incalculabilă. Şi uite că acum nomazii ăştia au îndrăznit să pună mâna pe o avere care îmi aparţine… în niciun caz nu

pot tolera acest lucru! Vă rog să mă duceţi jos.

— Dar mai aveţi patruzeci de minute…

— La naiba! Ce patruzeci de minute! Vă dau înapoi şi chitanţa şi contractul. Doar n-o să-mi fugă casa între timp. Nu îngădui să mă jefuiască golanii ăştia!… O să-i silesc să mă ducă acasă împreună cu încărcătura lor preţioasă. Lasă că-i învăţ eu minte să respecte legile Domnului şi poruncile mele!

— Bine, dar peste patruzeci de minute sunt obligat să vă duc la dumneavoastră acasă, insistă Lev. Între noi a fost încheiat un contract care prevede daune…

— Nu-i nimic! rânji Robinson. Într-adevăr trebuia să plătiţi daune, dar eu nu vreau să profit de lipsa dumneavoastră de experienţă. Colţii de elefant valorează mult mai mult decât daunele. Opriţi, vă rog. Să vorbesc cu haimanalele astea, apoi o să văd eu ce-i de făcut. Poate chiar să plec cu ei.

— Să ştiţi că nu vă aştept mai mult de-o jumătate de oră, îl avertiză Solnţev. După o jumătate de oră voi socoti contractul anulat. Daţi-mi aici o semnătură pe exemplarul meu că dacă peste o jumătate de oră nu vă întoarceţi, contractul e anulat, şi vă mai rog

să-i scrieţi doamnei dumneavoastră să ne înapoieze chitanţa.

Tot bombănind, Robinson puse semnătura, anulă contractul şi scrise un bileţel. Solnţev îndreptă maşina la aterizare.

Înainte de a cobori, Lev îi dădu lui Robinson un sac standard cu provizii pentru trei zile.

În momentul când deşelatul Robinson, acest sihastru arctic fugit de păcătoşeniile lumii, se pierdu în grabă după cel mai apropiat bloc de gheaţă, Solnţev puse în mişcare compresorul, iar husa de camuflare, fluturând în vânt, acoperi maşina. Nici de aproape ţesătura husei nu se putea distinge de blocurile de gheaţă dimprejur.

În acel moment Nadea auzi în casca ei de radio:. „Svietoliot”! „Svietoliot”! Aici „Dniepr”. Aici „Dniepr”.

Solnţev dictă imediat răspunsul la cererea de ajutor: „Sosim curând! Primiţi salutul nostru!”

Pe Robinson îl aşteptară aproape o oră, dar el nu se mai întoarse.

Printr-o apăsare a pârghiei, Solnţev strânse husa de camuflaj. Apoi, înălţând

maşina deasupra norilor, se îndreptă spre sud-vest. Curând, „Svietoliot” ateriză în faţa locuinţei lui Robinson. Râbnikov ieşi în întâmpinarea tovarăşilor lui, urmat ca de o umbră de voluminoasa stăpână a casei, care ţinea în mâini o armă pregătită. După ce citi bileţelul şi recunoscu semnătura lui Robinson pe contract, îşi atârnă paşnic arma de umăr, intră în casă şi, după câteva minute, îi înmână lui Solnţev hârtiile lăsate de el.

Ca şi prima oară, „Svietoliot” porni în goană spre prăpastie. Acum însă niciunul dintre eschimoşii care se înghesuiau pe uliţă nu mai era speriat. Toţi urmăreau cu admiraţie maşina. Luându-şi zborul deasupra insulei, „Svietoliot” se îndreptă spre est şi, câteva minute mai târziu, ateriză pe gheată lângă bordul lui „Dniepr”.

Întâlnirea le umplu tuturora inimile de bucurie; dar nu era timp de pierdut şi Solnţev se apucă imediat de treabă.

Din corpul aparatului ieşi afară ţeava bifurcată. Din cele două braţe tubulare, răsucite în jos ca nişte trompe porniră două ţâşnituri de flacără albă. În gheaţă se formară imediat două tăieturi paralele…

Svietoliotul* începu să se îndepărteze, prinsând viteză tot mai mare. În urma lui rămânea o dungă de gheaţă tăiată. Curând maşina dispăru la orizont. Echipajul de pe Dniepr* nu părăsea coverta – toţi priveau în urma stiaşnioei maşini, aşteptând întoarcerea ei.

Pe covertă se alkx şi Harry Gould. Solnţev h dăduEQ voie să rămâuă puţin pe vapor. El stătea alături de Valea, sprijinit cu coatele de parapet.

— Ce minunată maşină este. Svietoliotul” ăsta – exclamă Valea.

Harry îi răspunse într-un târziu.

— Da, nici nu se mai vede…

— Şi cum a călătorit ursuleţul meu? întrebă Valea mângâind micul animal pe care Harry îl adusese cu el.

Trecu din nou cel puţin un minut până ce Harry îi răspunse într-o doară:

— Cum să călătorească… Bine… apoi, deodată, frământat de un gând, o întrebă: ascultă Valea, ce fel de ursuleţi îţi plac mai mult: cei negri sau cei albi?

— Cei albi… răspunse Valea fără să se gândească.

— Îmi închipuiam…

— Dar de ce mă întrebi? Valea întâlni privirea lui tristă. Ce-i cu tine, Harry? Ciudat mai eşti! Fata începu să râdă vesel. Zău, Harry, că eşti nostim! Ţi-ai găsit şi tu să asemui omul cu un animal.

Apoi dându-şi seama cât de mult suferă Harry, îi pieri pofta de râs.

— Harry, prietene, îi vorbi ea serios, privindu-l. Pentru noi, oamenii sovietici, nu există rase inferioare sau superioare. Noi preţuim omul după fapte, iar nu după culoarea pielii.

— Asta-i bine, se lumină Harry la faţă. E foarte bine…

El mai spuse ceva, dar ultimele lui cuvinte se pierdură în zgomotul „Svietoliotului" care se apropia cu toată viteza.

Un minut mai târziu el aterizâ de astă dată chiar pe puntea lui „Dniepr". La întoarcere, „Svietoliot" îşi făcuse drumul ceva mai la stânga, tăind astfel în câmpul de gheaţă un canal destul de lat.

— Harry! strigă Solnţev, deschizând uşa maşinii. Hai, că plecăm!

Harry strânse puternic, dar cu grijă în ambele palme, mâna mică dar musculoasă a

Valiei şi urcă repede.

De pe covertă se auzeau strigăte de rămas bun, apoi sirena vasului salută „Svietoliotul”, care îşi lua zborul.

Pata argintie se pierdu în albastrul cerului.

„Mulţumim pentru ajutor” transmitea în urma lui, prin radio, Sima Maslennikov.

De îndată ce „Dniepr” lovi cu prova câmpul de gheaţă, blocuri din fâşia tăiată începură să se îngrămădească unele peste altele şi să se ascundă sub marginile câmpului de gheaţă. DIndu? e la o parte, vaporul îşi urmă cursa.

Înainte de a se prinde pojghiţa de gheaţă proaspătă pe faţa canalului, „Dniepr” ajunsese deja în apele libere.

CENTRUL ADMINISTRATIV ÎN PERICOL

Connolly aştepta nerăbdător sosirea lui Johnny Norocosul, a flăcăilor lui. Apoi va sosi şi „Mafusail” şi-i va pune pe răsculaţi cu botul pe labe. Instigatorii la revoltă vor fi trimişi împreună cu paznicii neglijenţi într-o lume mai bună, iar pe ceilalţi îi va pune să

muncească mai departe până la ultima lor suflare. Intrarea submarină nu mai exista, într-adevăr, dar îi mai rămânea intrarea de rezervă care se găsea în „Degetul dracului” – o stâncă înaltă şi abruptă din extremitatea de est a insulei.

Intrarea secretă numai el o cunoştea. Trebuia deci să intre în legătură cu Johnny, ca să-i raporteze situaţia şi să-i explice pe unde şi cum să intre. Connolly se închise în biroul lui şi lansă prin aparatul de radioemisie apel după apel pe unda stabilită. Izbuti să dea de „Mafusail”. Radiotelegrafistul Mick îi răspunse că domnul Jonathan Blackpig, împreună cu întregul detaşament de noi paznici, a plecat cu avionul spre Oraşul Subteran, dar că probabil a făcut un ocol pe la baza militară. Mick îl sfătui pe Connolly să ia direct legătura cu avionul lui Johnny. Era mai sigur.

Dar pe lungimea de undă a avionului nu răspundea nimeni… „Ciclon” parcă intrase în pământ. Connolly nu-şi pierdu însă nădejdea. Îndreptându-şi privirea-i de şarpe spre microfon, el repeta într-una aceiaşi şir de cifre şi litere ale indicativelor care

însemnau:

„Ciclon! Ciclon! Aici Oraşul Subteran. Aştept comunicarea voastră. Trec la recepţie. Stop, ta-ţi-ta!”

Nici ua rezultat... Chiar dacă pe „Ciclon”, s-a deranjat cumva transmiţătorul, s-ar fi putut totuşi să funcţioneze radioreceptorul. De aceea, pentru orice eventualitate, Connolly începu din nou cu ajutorul codului să-i raporteze companionului său mai mare situaţia din Oraşul Subteran:

— Alo, Johnny! Mă auzi? Spune dacă mă auzi. Bine, consider că mă auzi. Te informez că intrarea submarină nu mai există. Am aruncat-o în aer, altfel oamenii ar fi evadat pe acolo. Dar poţi să intri de pe insulă, prin intrarea secretă. Ştii stânca de deasupra fiordului, numită „degetul dracului”? E o intrare pe la poalele acestei stânci, în grota dinspre vest. Sunt acolo nişte trepte. Cobori şi dai de o fundătură. Dacă apeşi pedala de agat din podeaua de piatră, uşa se deschide singura, înaintează direct spre lumină şi ai să ajungi la sala maşinilor. M-ai auzit? Spune dacă m-ai auzit. Şi te rog să fii înţelegător... O să-mi spui ce ai de spus

după potolirea revoltei… Mi-e teamă să nu găsească răsculaţii vreo trecere prin galeriile părăsite şi să nu mă pomenesc cu ei la centrul administrativ. Suntem de vină. Ştiu. Ar fi trebuit să aruncăm în aer aceste trecători părăsite. Dar acum, ce să-i faci…

Connolly îşi şterse fruntea plină de sudoare. Da, nu-i slujbă uşoară să fii comandant al Oraşului Subteran, mai cu seamă acum când nu mai există fiuhrerul care a ordonat să se creeze acest oraş, nici „cel de-al treilea Reich” care te aproviziona cu toate cele necesare. Oraşul Subteran este ultimul şurub al maşinii hitleriste. Noroc de Johnny că a fost deştept şi-a aranjat lucrurile cum e mai bine! Acum lucrează amândoi pentru oamenii Moniei, care se intitulează mărinimos drept asociaţi… A ştiut el, Connolly, fostul Kreitz, de ce a acceptat să rămână mai departe un simplu executant al unei voinţe străine care scoate castanele din foc cu mâinile altora! Socoteala lui a fost indiscutabil foarte justă: mai bine să stea încă cinci ani în Oraşul Subteran fără să vadă soarele, decât să fie atârnat de ştreang cinci minute la soare. De n-ar fi fost afurisita asta de răscoală, n-avea

de ce să se plângă… Adevărat că ar putea să fugă, dar unde? În pustiul ăsta îngheţat? „Să-mi fie cu iertare. Nu-s atât de ramolit ca să-mi caut singur moartea”.

Ar fi fost poate o idee să încarce bine o aerosanie şi, până vor dibui răsculaţii vreo trecere, să fugă spre bazele moniene!

Dar nu, nici asta nu-i cu putinţă. Vulpoiul de Johnny a avut grijă să-l prevină că generalul n-ar şti nimic despre Oraşul Subteran. Atâta timp cât Connolly se află sub pământ este considerat ofiţer al armatei moniene. Dar din momentul când s-ar arăta la vreo bază militară, uşor ar putea fi luat drept criminal de război, dacă asta i-ar fi necesar vreunui politician. Să-l spânzuri pe cineva de craca primului pom e un lucru foarte simplu dacă poţi şterge cu asta anumite urme… Desigur că pe-aici nu există pomi, dar parcă asta schimbă situaţia?… La nevoie şi un bloc de gheaţă se poate transforma în spânzurătoare.

Zbârnâitul telefonului îl întrerupse din gânduri. Connolly ridică receptorul. Mâinile lui începură să tremure, faţa i se făcu albă ca varul şi ochii i se congestionară. Cu mâna liberă el lovi în masă şi începu să

strige:

— Închideţi imediat intrarea spre galeria de sud! La fiecare sută de metri câte un panou şi o mitralieră. Aţi înţeles?! Vă ordon să deschideţi foc necruţător asupra tuturor celor care vin dinspre sud. Şi... preveniţi paza că oricine va părăsi postul va fi împuşcat, ca şi răsculaţii! Încă ceva, spuneţi oamenilor, că din moment în moment trebuie să sosească detaşamentele moniene. Soldaţii monieni îi vor înlocui pe paznicii care şi-au îndeplinit termenul de serviciu, iar aceştia vor fi trimişi acasă. Dar acum să reziste? Dacă nu respingem atacul răsculaţilor, praf ne fac pe toţi... Şi-i păcat... tocmai acum, înainte de demobilizare... Nu uitaţi acest lucru!

Connolly scoase din sertar un pistol mare, plat, şi-l băgă în tocul de piele. Un alt pistol îl strecură în buzunarul pantalonilor. Apoi îşi aprinse o ţigară groasă de foi şi ieşi din birou. În vestibul îl aştepta garda lui personală.

— Prieteni, în voi mi-e toată nădejdea! le vorbi comandantul. Aveţi toţi lanterne? Bine Armele sunt în ordine? Perfect. Urmaţi-mă.

Connolly şi suita lui porniră grăbiţi prin

galerii.

Un timp înaintară la lumina slabă a becurilor electrice. Mai încolo îi aştepta însă bezna completă. Lanternele de buzunar luminau slab galeria părăsită.

— N-am fost niciodată pe-aici, spuse înjurând caporalul Schultz.

— Dar care dracu a fost!? îi răspunse Conolly. Mă tem însă că ar putea fi pe-aici vreo trecere veche spre orizonturile de jos. Şi, dacă aşa stau lucrurile, înseamnă că nu suntem izolaţi de răsculaţi.

Ajunseră în preajma ultimului post de pază. În spatele panoului de oţel, patru puşcaşi-mitraliori jucau cărţi la lumina unui felinar de mină. Preocupaţi de joc, ei nu auziră paşii celor care se apropiau.

Connolly făcu un semn şi însoţitorii se lipiră de perete. Comandantul se trase şi el în umbră.

Connoly îi cunoştea bine pe cei patru soldaţi.

De pildă Friedrich Lange, cel cu nasul cât un cartof, e ţăran din împrejurimile Munchenului. Om mărginit şi încăpăţânat, ar putea fi un bun paznic aici, în Oraşul Subteran, dacă nu l-ar chinui în aşa hal

gelozia. Tot i se năzare că Kattchen a lui s-a încurcat cu un altul şi i-e gândul numai la plecare şi la răzbunarea cruntă pe care le-o pregăteşte vinovaţilor.

Iar cel cu mustăcioara neagră, Silvester Beumgutt, seamănă mai mult cu o momâie decât cu un om viu. Visul acestui „băieţaş” de patruzeci de ani a fost să ajungă artist. Cineva îi băgase în cap că are talent, şi el se mulţumi la început să intre ca figurant la un teatru de dramă din Berlin. Din păcate, însă, figurant a rămas până la urmă. În tot timpul carierei lui teatrale, dacă a pronunţat douăzeci de cuvinte în faţa publicului. Beumgutt a salutat cu bucurie instalarea guvernului fascist, deoarece spera că führerul va interveni ca să i se dea şi lui un rol mai serios. I se făgădui mai mult decât a sperat el vreodată, dar numai cu condiţia să dea mai întâi ajutor la întărirea noii ordini. A intrat în detaşamentele de pază şi a nimerit în Oraşul Subteran. Aici, încercă să organizeze o trupă de amatori, dar curând îşi descoperi o nouă vocaţie: începuse să-l pasioneze spiritismul şi astrologia.

Cei patru soldaţi jucau în tăcere. La un

moment dat însă, lunganul Jochan Pulver trânti puternic cartea pe lada de cartuşe care ţinea loc de masă şi rosti apăsat:

— Atu!

Al patrulea, un om gras, puhav şi spânatic, căscă plictisit şi zvârli cărţile job.

— De s-ar termina o dată… zise el. Nu mai joc… Mi s-a urât, fir-ar al dracului!

— Ce face?! exclamă Jochan Pulver. Crezi că-ţi merge? Ai început să pierzi şi-acum nu mai vrei? Nu, prietene, joci până la urmă!

— Da ce te-a apucat? întrebă spânaticul ridicându-se de pe pietroiul pe care şedea. Uite, îţi dau ce-am câştigat. Ce mai vrei? Să zică cineva că nu-i cinstit aşa… Îţi dau câştigul înapoi. Şi începu să numere grăbit banii.

Aruncând o privire lacomă spre pachetul gros de bancnote, Pulver se înroşi ca racul şi întinse mâna să-i smulgă toţi banii.

— Nu, nu! strigă el răguşit. Aşa nu scapi! Când sunt şi eu în carte vrei s-o ştergi! Cu. Banii mei! Nu nu se prinde. Să joci până la urmă că altfel!… Poate că toată viaţa am aşteptat ocazia asta…

— Ce te-a mai apucat şi pe tine! se

amestecă Lange. Auzi la el... toată viaţa... Parcă şi cu bani şi fără bani, nu tot ai să-ţi laşi oasele pe-aici. Nu mai scapă nimeni din galeriile astea de şobolani.

— Da, da, să ştiţi voi, începu să se agite spânaticul. Aici o să ne putrezească oasele!

— Mă, muiere! începu să urle Pulver, apucându-l pe spân de gât. Schimbi vorba, hai? Apoi ţie chiar că o să-ţi putrezească oasele. Ei, Michel, mai ai ceva de zis? îl strângea tot mai tare de gât.

Michel, chiar dacă ar fi avut ceva de zis, nu mai putea răspunde. Ochii îi ieşiră din cap, dădea neputincios din mâini şi horcăia.

Unul din însoţitorii comandantului făcu o mişcare, vrând să intervină, dar Connolly îl ţinu de mână. Săriră însă partenerii de joc. Se năpustiră amândoi asupra găliganului de Pulver, căutând să-i descleşteze mâinile din gâtul camaradului lor.

— Ce te-a apucat?! Eşti nebun? mirâi spiritistul.

— Lasă-l în pace, îl rugă şi ţăranul.

Furaţi de pasionanta scenă a încăierării, nici actorii şi nici spectatorii nu observară luminile care se apropiau tot mai mult. De undeva de departe se auziră înăbuşit

zgomote de împuşcături.

Connolly zbieră o dată, de hăuli galeria:

— Achtung! Drepţi!

Trei dintre mitraliori luară mecanic poziţia de drepţi. Al patrulea, sufocat, se prăbuşi la picioarele comandantului.

— Mă, lepădături spurcate ce sunteţi! scrâşni Connolly din dinţi. Aşa credeţi voi că vă puteţi câştiga dreptul de a vă întoarce în patrie, la familiile voastre?! Prietenii noştri monieni nici n-o să vrea să se uite la nişte porci râioşi ca voi! Pentru ce sunteţi puşi aici?!

— Să trăiţi! răspunse Friedrich Lange, suntem puşi aici ca să-i respingem pe răsculaţi!

— Ca să-i respingeţi pe răsculaţi? Porci ce sunteţi! Dar asta aţi văzut-o? Foc, derbedeilor! Trageţi odată!… Mai repede!

Beumgutt şi Lange se repeziră la mitralieră. Pulver se aplecă şi începu să-l scuture pe Michel.

— Ce-i cu tine, prietene? Am glumit. Zău am glumit! Hai, deschide ochii!

(Continuare în numărul viitor)

1957
POATE SĂ-ȚI ADUCĂ
UN PREMIU MARE
PRONOSPORT
- PREȚUL 1

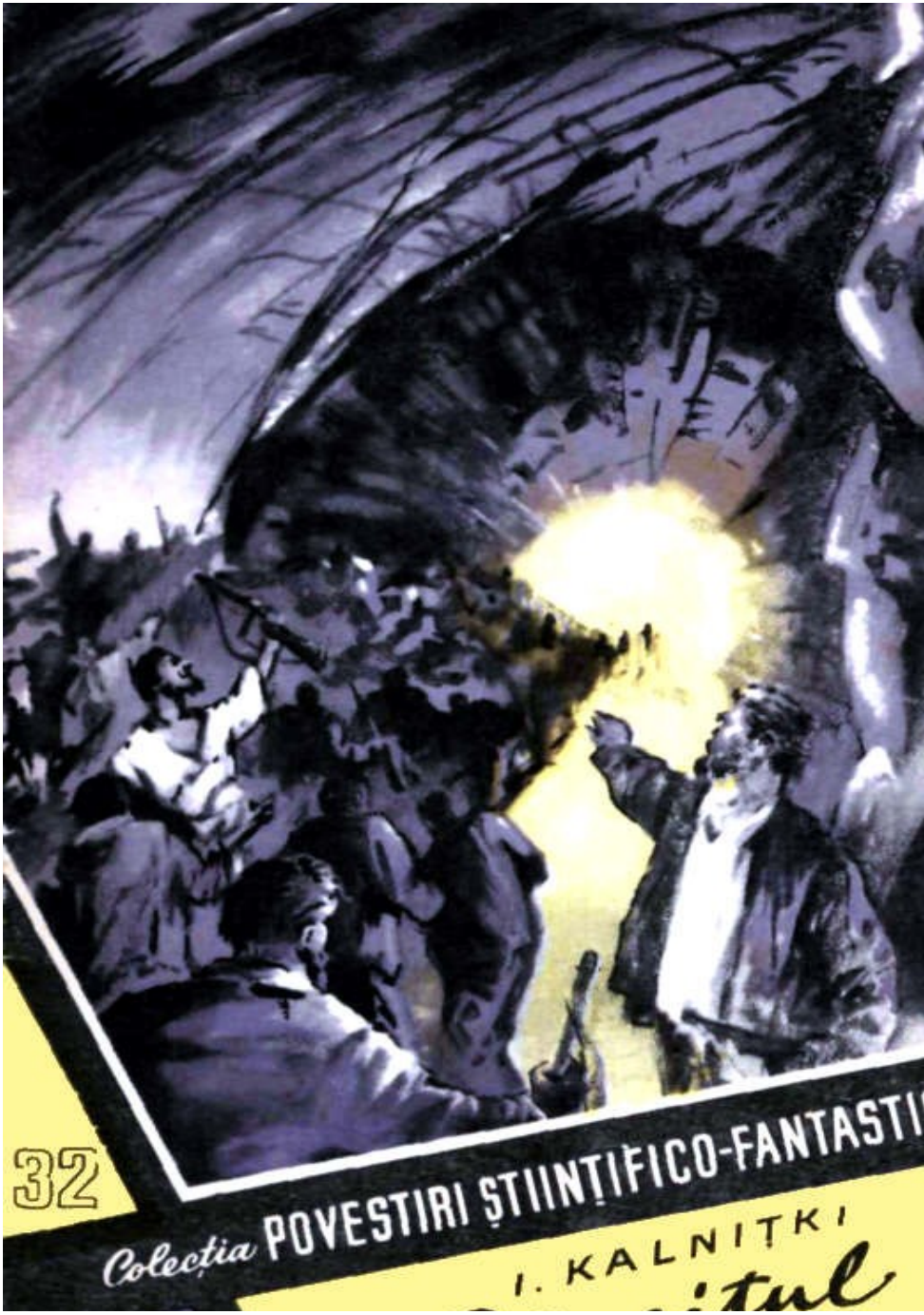
32
Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTI
I. KALNIȚKI

I. KALNIŢKI

SFÂRŞITUL

ORAŞULUI SUBTERAN

* * *
* * *

Colecţia „Povestiri Ştiinţifico-Fantastice”.

32

Michel nu se lăsă mult rugat: respira adânc şi încerca să se ridice.

Mitraliera paznicilor începu să latre des şi răsunător. Sub bolţile joase ale galeriei, ecoul înmulţi zgomotul în sute de feluri

— Foc! Foc! urla Connolly.

Cei optsprezece însoţitori ai lui începură

şi ei să tragă cu automatele şi pistoalele în bezna neagră a galeriei. Mitraliera ţăcănea fără încetare. Făcliile se stinseseră de mult. Nu se mai auzeau nici vocile, nici împuşcăturile adversărilor.

— Încetarea! comandă Connolly. Destul! Băgaţi bine la cap că acest atac nu este ultimul. Dar dacă o să fiţi atenţi şi n-o să vă mai certaţi, n-are de ce să vă fie teamă de niciun duşman. Gloanţele voastre îi pot nimici pe toţi cei care încearcă să pătrundă în galerie... Dar să mai ţineţi minte, drum înapoi nu există! Acolo veţi fi primiţi cu aceleaşi gloanţe. Aţi înţeles? Mâncare am să trimit la timp. Vă trimit şi coniac. Îndepliniţi-vă datoria şi patria nu vă va uita...

— Unde o mai fi şi patria asta? mormăi Lange.

Connolly se prefăcu că n-a auzit.

În acel moment ceva căzu bufnind la picioarele lui Connolly.

Era o grenadă de mână.

O ÎNTÂLNIRE FERICITĂ

Din stratosferă, echipajul

„Svietoliotului” continuă să cerceteze cu ajutorul aparatelor fiecare metru din suprafaţa pustie a insulei. Tot mai nădăjduiau că vor da de urma intrării în Oraşul Subteran.

Aparatul radioochiului funcţiona fără încetare. Vedeau lucruri pe care puţini nu le mai văzuseră înaintea lor: morminte cu cruci ponosite – poate mormintele tovarăşilor lui Rodionov; vechi popasuri ale eschimoşilor; turme de boi moscaţi lăţoşi… La un moment dat, în câmpul vizual al radioochiului apăru – pe ţărmul abrupt al insulei – o uriaşă colonie de lemuri norvegiene. Milioane din aceste mici păsări, rude ale pinguinilor, forfoteau atât de înghesuite unele în altele, încât de departe păreau un covor desfăşurat de sus până jos pe întregul perete vertical al gheţarului. Solnţev mări imaginea proiecţiei. Văzură clar că aceste păsări nezburătoare alunecau pe gheţar căutând să ajungă la ţărm. Capătul coloanei ajunsese pe gheaţa marină, iar covorul pestriţ, galben cenuşiu, mai atârna încă de pe vârful gheţarului.

Iată şi o aşezare părăsită de eschimoşi, aproape distrusă: pe un dâmb pleşuv, cu

zăpada pe jumătate spulberată, un grup de vreo zece corturi rotunde şi conice. Ici-colo se mai păstraseră nişte piei de ren ce înlocuiau pereţii exteriori.

Aşezarea era nelocuită; niciun om, niciun câine, nicio urma de fum…

— Vestigiile unei vieţi de mult încheiate, reflectă cu amărăciune Irinin. Istoria acestor triburi dispărute este o enigma. Nu-i de mirare că ei înşişi, eschimoşii, o explica prin emigrarea unor triburi întregi într-o vale subpământeană.

— Într-adevăr este o enigma, zise şi Lev. Dar cel mai ciudat e faptul că în aceste aşezări oamenii găsesc obiecte de o evidentă valoare pentru eschimoşi. Nu-mi vine a crede că aceste obiecte au fost părăsite. Pe de altă parte, nu există nici cadavre şi nici morminte.

— Ar trebui să cercetăm şi noi aceste aşezări, propuse Irinin. De ce să judecăm trecutul numai după mărturiile altora, când putem vedea singuri ce s-a petrecut pe aici? Merită să pierdem o jumătate de oră pentru acest lucru.

Nimeni nu avu nimic de obiectat şi „Svietoliotul” ateriză în imediata apropiere

a aşezării.

Înainte de a ajunge la primul cort, dădură de o groapă plină cu colţi de animale.

— Dar ăştia-s colţi de mamut! exclamă Irinin. Pe timpuri, înainte de-a fi fost acoperite de gheaţă, se pare că pe aceste insule au existat turme întregi de mamuţi. Înspăimântaţi de cataclismul care le răpea hrana, mamuţii se adunau în locuri unda sperau să-şi găsească salvarea, dar, bineînţeles, piereau. Astfel au luat naştere aceste cimitire enorme în gheaţă, aceste depozite de schelete… Pesemne că eschimoşii le adunau ca să le vândă negustorilor care vizitau uneori aceste locuri.

— Eu sunt sigur că dacă s-ar caută bine, spuse Lev, s-ar putea găsi în gheaţă nu numai schelete, ci şi trupuri întregi de animale pierite cu mii de ani în urmă. Iar carnea lor ar putea fi foarte bine întrebuinţată ca hrană pentru câini.

Irinin nu-şi putea desprinde ochii de pe nepreţuiţii colţi de mamut…

— În groapa asta, exclamă el, se află o adevărată comoară! Nici nu poţi dintr-o

dată să-i stabileşti valoarea ştiinţifică.

Intrară în primul cort. Ca întotdeauna, Râbnikov era precaut:

— Tovarăşi, să nu fi fost vreo epidemie pe-aici. Mai ştii ce s-o fi petrecut…

— Nu-i niciun risc, Ustin Petrovici, îl linişti Lev. Iarna polară este un minunat mediu sterilizant, niciun fel de microb nu poate rezista. Şi că nu uităm că au trecut sute de ani de când n-a mai călcat picior de om pe-aici.

— Ce sute de ani! Ia uitaţi-vă, arătă Nadea nişte urme proaspete de paşi.

Priviră toţi cu luare-aminte urmele late, informe, care tot atât de bine puteau fi de om ori de animal. Urmele duceau spre un cort mai bine păstrat decât celelalte. Acest cort avea acoperiş dublu de blană, iar înăuntru era destulă lumină. În uşa cortului, dată la o parte, zăcea un ren proaspăt ucis, din gâtul căruia ieşea capătul cu pene al unei săgeţi. Mai multe alte săgeţi erau aruncate pe zăpadă, lângă un arc sprijinit de perete. Probabil că cineva se pregătea tocmai să jupoaie vânatul; speriindu-se însă de apariţia „Svietoliotului”, o rupsese la fugă să se ascundă. Dar nu putea să fi ajuns

departe.

Călătorii porniră pe urmele lăsate. Curând, însă, într-un loc unde se topise zăpada, urmele se pierdeau. Începură atunci să strige în toate limbile pe care le cunoşteau. Nimeni nu răspundea.

Din nou Nadea, fire mai perspicace, observe cea dintâi că grămada de vechituri de pe locul unui cort dărâmat începu uşor să se mişte. Peste câteva clipe, la chemarea ei, ieşi de sub vechituri un om mic de statură, înfăşurat în resturi de blană. El nu îndrăzni să se apropie. Râbnikov îi spuse pe ruseşte:

— Hai mai aproape, prietene, nu-ţi fie teamă.

Necunoscutul se apropia în grabă de ei.

— Sunteţi ruşi? Ce noroc! începu el să strige în englezeşte.

Harry se uită mai bine la el şi, deodată, luându-l de subsuori, îl zvârli în sus şi, prinzându-l, îl strânse la piept:

— Profesor Paulsen! Dumneata eşti! Uraaa!

Lev îşi aduse aminte: Paulsen… norvegianul din Oraşul Subteran, despre care îi povestise Harry.

Îl duseră în cabina încălzită a „Svietoliotului”, îl dezbrăcăm de zdrenţe, îi făcură o frecţie cu spirt şi-i dădură haine curate. Nadea îi aduse apoi să mănânce.

Cu câtă nerăbdare aştepta Lev să-i poată pune întrebări! Dacă profesorul a putut să fugă din Oraşul Subteran, înseamnă că există o ieşire la suprafaţa insulei!

Lev ridică „Svietoliotul” deasupra norilor şi cu viteză redusă începu să dea târcoale insulei. Cu mişcări stângace, Paulsen încercă să mănânce civilizat.

Nadea strânse vesela şi se aşează alături, pregătită să însemneze tot ce urma să povestească norvegianul.

Paulsen povesti cum s-a pregătit răscoala, cum a intrat în legătură cu rusul căruia toţi îi ziceau Raş: cum i-a dat lui Raş planul Oraşului Subteran şi cum, după rugămintea rusului, a făcut să se stingă lumina… Povesti tot ce ştia despre începutul răscoalei şi despre primele lor succese, până în momentul când Connolly făcuse să explodeze intrarea submarină…

Bănuind ceva ori vrând poate să-l păstreze în viaţă pe savantul de care aveau nevoie, fasciştii l-au luat pe Paulsen în

orizontul administrativ încă de la începutul răscoalei şi acolo l-au încarcerat într-un fel de închisoare sau ascunzătoare.

Cât timp a stat închis acolo nu ştie. Îşi luase orice nădejde să mai iasă la lumina zilei. Când, iată că într-o zi o adiere de vânt rece pătrunse până la el. Pereţii închisorii se dovediră a nu fi chiar atât de nepătrunşi.

Profesorul găsi pe dibuite crăpătura pe unde venea aerul. Tot încercând să mişte pietrele, apăsă din întâmplare pe o ieşitură şi atunci un mare bloc de piatră începu să se învârteasc în jurul axului său, descoperind intrarea într-un coridor scund şi îngust. La început merse încet, apoi începu să alerge… Dădu de nişte trepte care urcau, apoi iar de un coridor şi, în sfârşit, ieşi într-o peşteră spaţioasă. Lumina soarelui îi însoţi ultimii paşi spre libertate.

Orbit, pe jumătate dezbrăcat, profesorul se pomeni pe gheaţa care acoperea insula. Moartea îl pândea. Paulsen însă se hotărî să lupte! Mai întâi trebuia să ia legătura cu răsculaţii şi să-i ajute. Doar el cunoştea ieşirea. Dar cum să pătrunzi în orizonturile inferioare?!

Profesorul Paulsen simţea cum îngheaţă.

Foamea de asemenea îl sfârşea. Atunci coborî spre mare. Se simţea atât de mic, atât de singur şi părăsit în imensitatea cruntă şi de neînfrânt a naturii polare, încât nu se socotea în stare să întreprindă nimic. Aproape inconştient, porni la întâmplare spre vest, abia târându-şi picioarele. Deodată zări o aşezare omenească. Profesorul începu să alerge spre această aşezare, dar totul era pustiu. Într-un cort mare găsi un arc şi săgeţi. Arma se păstrase destul de bine. Asta îi dădu lui Paulsen putere şi curaj. Se aşează la pândă, printre gheţuri, şi în curând avu norocul să vâneze un ren. Atunci se trezi în el dorinţa de a trăi şi de a lupta. Din grămada de vechituri alese pieile cele mai bune, îşi făcu din aşchii de lemn un fel de nasturi şi astfel se îmbrăcă... Niciodată până atunci n-a avut prilejul nici măcar să vadă cum se jupoaie un animal. Dar nici primul om n-a ştiut la început! Tocmai când se apucă să facă această treabă, observă, deodată, o maşină neobişnuită. De unde să ştie în ea pot fi prieteni ruşi? A fugit şi s-a ascuns. Acum însă este fericit. E gata să conducă pe prietenii cei noi În Oraşul Subteran. Nu, nu

va greşi drumul! Cu toate că atunci era într-o stare aproape inconştientă, îşi aminteşte totul: ieşirea din subterană se află într-o stâncă înaltă şi ascuţită, deasupra fiordului. O altă stâncă la fel nu există prin apropiere, aşa că nu se poate greşi. Şi nici nu e departe. Nu ştie cât timp a umblat, dar nu s-a putut depărta prea mult!

Lev desfundă o sticlă de vin bun şi umplu paharele.

— Pentru întâlnirea noastră fericită! spuse Lev ciocnind cu profesorul.

— Pentru reuşită, răspunse Paulsen şi bău paharul până la fund.

Lev trecu în cabina de comandă şi după o jumătate de minut se arătă pe ecran „degetul dracului”, care se înălţa mult deasupra fiordului.

ULTIMUL MIAOC

Connolly strânse din dinţi, se apleca şi apucă grenada. Dar se grăbi să o arunce înainte de a se ridica, iar grenada lovi cu zgomot muchia de sus a panoului de oţel. O clipă i se păru că grenada va trece totuşi dincolo, dar căzu înapoi şi înainte de a

atinge pământul făcu explozie…

Însoţitorii lui Connolly se grăbiră să se lipească de perete. Erau însă prea mulţi: numai unii scăpară doar cu spaima; schijele grenadei răniră câţiva dintre ei, iar pe mitraliori îi omorî.

Connolly zăcea peste corpurile celor ucişi, şi stăpânindu-şi gemetele repeta într-una:

— Fiţi calmi… Fiţi calmi…

Explozia răsturnase mitraliera şi fărâmase felinarul ce mână. Dacă răsculaţilor le-ar fi venit în minte să ia cu asalt postul de pază, nimeni nu i-ar fi împiedicat să ocupe galeria. Dar lucru curios grenada exploda şi cu asta se termină totul. Numai beznă şi linişte…

Recăpătându-şi cunoştinţa şi simţind dureri, răniţii începură se vaiete.

Connolly continua să mormăie:

— Fiţi calmi… Fiţi calmi…

Lunganul Stumpf, omul de încredere al comandantului – care executa seminţele sângeroase ale şefului, nu pentru că era silit, ci din pură vocaţie – după ce se pipăi şi constată că nu-i rănit, socoti că e de datoria lui să potolească panica. Scoase din

buzunar o lanternă electrică, lumină mulţimea înnebunită şi strigă:

— Dragul meu patron! Eşti rănit?

— Da, şi mi-e teamă că mortal! îi răspunse Connolly. Picioarele au început să-mi îngheţe, nu le mai simt de la genunchi în jos…

— Lasă şefule, te facem noi bine! N-ai grijă…

Stumpf alese câţiva oameni pentru apărarea poziţiei, altora le porunci să ridice morţii, iar pe cei uşor răniţi îi puse să-l transporte pe comandant. El susţinea targa şi căuta grijuliu să-l ferească pe patron de izbituri şi de zdruncinături.

Lugubra procesiune, la lumina lanternelor de buzunar, se apropia de zona centrală. Aici însă trebuiră să se oprească, deoarece galeria era barată de un panou blindat, din spatele căruia şeful de post îi soma, ameninţând că trage. Nicicând Stumpf, înjurându-l, îi spuse cine sunt, şeful de post nu se grăbi să-i lase să treacă.

— Nu pot, n-am dreptul… spunea el, desfăcându-şi mâinile într-un gest de regret, iar în ochii lui mici şi verzi juca un zâmbet batjocoritor. Şi ce dacă-l duceţi pe

comandant? Poate să fie şi führerul! Am ordin să trag în oricine vine de acolo! Ne-am înţeles? Şi zi „mersi” că n-am tras până acum.

Schultz, un fost boxer, era rănit la mâna dreaptă. Dar pierzându-şi răbdarea, ţinti falca neobrăzatului şi adunându-şi ultimele puteri repezi pumnul sănătos în plin. Şeful de post căzu pe spate, iar Schultz se prăbuşi peste el. Ceilalţi se grăbiră să dea panoul la o parte şi procesiunea îşi continuă drumul.

Din pricina durerii sau a zgomotului, ori poate dintr-o zdruncinătură, Connolly îşi recapătă cunoştinţa. Cu greu privi în jur. Stumpf îşi dădu seama că starea comandantului nu-i de invidiat. Nările străvezii se strângeau în ritmul respiraţiei precipitate, iar ochii sticloşi priveau pierdut ca ochii de biban congelat.

Din spate se auziră împuşcături de pistoale automate. Connolly se trezi de-a binelea. Deodată ochii lui prinseră viaţă. Adunându-şi restul puterilor se ridică puţin şi şuieră printre dinţi:

— La sala de maşini!

Stumpf făcu semn cu pistolul automat, şi soldaţii care purtau targa cotiră spre sala

de maşini.

Presimţind dezastrul, inginerul colonel Schmerzkopf încercă să-i oprească. Aţinându-le calea, în uşa sălii de maşini, căuta să-l convingă pe Stumpf;

— Mai bine duceţi-l la infirmerie, nu aici. Pierde sânge…

— Gura! zbieră deodată Connolly. Duceţi-mă înăuntru!

Stumpf îl îmbrânci fără jenă pe Schmerzkopf şi paznicii îl dusese pe comandant în sala de maşini.

— Aici! arată Connolly poruncitor spre tabloul de distribuţie. Culcaţi-mă pe masă… Aşa! Puteţi pleca.

— Trimiteţi doctorul! porunci Schmerzkopf.

— N-am nevoie de niciun doctor! interveni tăios rănitul. Tu, prietene, i se adresa el lui Stumpf, dă-mi microfonul mai aproape ca să pot vorbi… Aşa… perfect… Fă-mi un pansament… să nu-mi pierd tot sângele înainte de a-mi îndeplini datoria. Acum totul e în ordine… Ultimul mijloc… Ascultă Karl, să nu-ţi fie frică! Am să-ţi dezvălui taina ieşirii secrete, şi asta numai ţie.

Connolly întinse mâna spre întrerupătorul roşu. Mâna mai putea să o mişte… înseamnă că totul e în ordine.

Stumpf începu să-i taie pantalonul plin de sânge. Rănile de pe picioarele comandantului erau înconjurate de pete negre – cheaguri de sânge.

— Nu-i nimic, nu-i nimic, încerca Stumpf să-l încurajeze. În curând veţi alerga ca un mânz…

Ciudat era sentimentul care lega inimile acestor doi ticăloşi. Connolly, încă de pe vremea când era Herr Oscar Kreitz, proprietarul unei fabrici de bere şi ofiţer SS, prinsese odată, în timp ce patrula pe una din străzile centrale ale Berlinului, un borfaş tânăr care prădase şi omorâse o familie întreagă. L-au prins tocmai în momentul când, după ce aruncase pe fereastră două legături din lucrurile furate, cobora pe o frânghie.

După dispoziţiile pe care le avea, Oscar Kreitz ar fi trebuit să-l împuşte pe loc. Dar în acel moment s-a trezit în Kreitz afecţiunea părintească: avea şi el un fiu, aproape de aceeaşi vârstă; pe acest fiu, guvernul social-democrat, cât era el de

putred, îl trimisese într-un lagăr de concentrare, tot pentru o ispravă asemănătoare. Când fasciştii au venit la putere, Oscar Kreitz a cutreierat toate locurile unde ar fi putut să-l găsească pe fiul lui, dar nu i-a dat de urmă.

De ce să-l omoare pe bietul băiat? Nu! Mai bine… şi Oscar Kreitz s-a hotărât să se ocupe el de soarta lui Karl Stumpf.

Şeful patrulei, ofiţerul SS, a înscenat o împuşcare, şi i-a dat drumul banditului, după ce acesta a făgăduit „pe cuvânt de onoare” că încă în aceeaşi noapte se va prezenta în faţa salvatorului său. Karl Stumpf s-a ţinut de cuvânt şi de atunci el nu s-au mai despărţit niciodată. Oscar Kreitz avea acum un paznic personal credincios şi un călău gratuit, iar Karl Stumpf – un „Ersatz” de părinte.

Şi iată ca acum (şi încă în ce împrejurări!) le era dat să se despartă… Connolly auzi cum Karl Stumpf îşi sufla nasul plângând în dosul tabloului de distribuţie, şi un val de bucurie trecu peste durerea aspră şi tulbure care-l cuprinsese: aşa dar există totuşi măcar o fiinţă în lume care îi plânge moartea…

Zgomotele de afară erau din ce în ce mai alarmante. Dar numai pentru Schmerzkopf, care, paralizat de spaimă, nici nu ştiu când lunecă sub masă. Connolly, în schimb, asculta liniştit larma iscată. Nu mai încăpea îndoiala că răsculaţii au pătruns în orizontul administrativ... Iată... încercuiesc sala de maşini. Perfect!

Prima mişcare: o învârtitură a întrerupătorului, şi uşa de oţel se zăvori automat gratie curentului electric.

A doua mişcare: microfonul. Connolly începu să vorbească şi cu fiecare cuvânt vocea lui răsuna mai puternic:

— Atenţiune! Vorbeşte comandantul Oraşului Subteran! Mâna mea se găseşte pe întrerupătorul roşu. Asta înseamnă că la cea mai mică mişcare a mea zbor în iad o dată cu voi! Viaţa mea nu mai valorează mult... nu mai am de trăit mai mult de o oră. Voi însă îmi veţi ţine de urât pe lumea cealaltă. Aşa că vă dau răgaz cincisprezece minute! Numai cincisprezece minute! Dacă în acest interval nu mi-i predaţi pe instigatori şi nu depuneţi armele, vă aşteaptă moartea! Şi vă previn: încercarea de a pătrunde aici cu forţa nu va face decât să vă grăbească

sfârşitul! Mâna mea se află pe întrerupătorul roşu!

Cilindrul de oţel al sălii maşinilor începu să răsune de lovituri grele.

— Vă previn pentru ultima oară: moartea vă aşteaptă! repetă Connolly.

Se făcu linişte. Numai oţelul continua să vibreze sonor. Sfârşit, plutind între viaţă şi moarte, Connolly mai încercă un nebănuit sentiment de plăcere, propriu animalului de pradă: ca şi înainte, el e stăpân pe viaţa atâtor mii de oameni!

Connolly îl chemă din ochi pe Stumpf. Acesta se apropie şi se aplecă să-l asculte.

— Sunt aici, vă ascult, Her Kreitz!

— Karl, ieşirea secretă e în galeria principală, la stânga puţului central, şi duce într-o peşteră din stânca „Degetul dracului”... Cum treci de rampă, e o sculpturi în perete: un atlet roman... În dosul sculpturii e o uşă... Apasă pe sfârcul stâng al pieptului... şi calcă-l pe piciorul stâng... uşa o să se deschidă... Nu mai pierde timpul, grăbeşte-te!... Şi caută să ajungi la ţărm. Acolo ai să găseşti avionul domnului Blackpig... Cred că a şi venit...

Connolly închise pentru o clipă ochii.

Nările străvezii încetară să se mai strângă. Stumpf se uită la el şi şopti…

— A murit!

Comandantul însă trase deodată adânc aer în piept şi începu din nou să vorbească:

— … Spune-i „companionului” meu drag… că-mi pare rău că nu facem drumul ăsta împreună… Nu, nu-i spune… glumesc. Şi-acum, prietene, fugi cât mai repede din Oraşul Subteran. Ieşi prin uşiţa numărul şapte şi rupe-ţi hainele de pe tine, mânjeşte-te cu păcură, ca răsculaţii să te ia drept unul de-ai lor… Adio, Karl!

Şi-i strânse mâna discipolului său.

PLECAREA DIN ORAŞUL SUBTERAN

Printr-un colosal efort şi ajutat de comandanţii grupelor, Raş izbuti să restabilească liniştea. El îşi dădu seama că vorbele auzite la megafon nu sunt o simplă ameninţare. Peste cincisprezece minute Oraşul Subteran va sări în aer sau se va prăbuşi în infern. În acest sfert de oră trebuia neapărat găsită o soluţie. Încercarea de a pune stăpânire pe sala maşinilor n-ar face decât să grăbească deznodământul.

După spusele paznicilor luaţi prizonieri, comandantul Oraşului Subteran e grav rânit. Deci nimic nu i-ai veni mai uşor afurisitului, în momentul când îşi va da seama că trebuie să moară, decât să apese pe întrerupător!...

Connolly îşi pierduse pentru o clipă cunoştinţa, dar acum se simţea mai bine. Pansamentul făcut de Stumpf îi oprise hemoragia.

Dar cino scânceşte oare aşa de sâcâitor acolo sub masă? A, bătrânul Schmerzkopf!

— Ei, bătrâne, ce zici? Ne-a sosit ceasul din urma? Dar cel puţin mergem cu mare alai... Cred că nici führerul n-a avut atâta pompa!... Ce-i cu tine, Schmerzkopf? Stai în genunchi, stimate inginer-colonel? Undei Karl?

Schmerzkopf se ridica şi începu să bâiguie:

— Nu ştiu. A plecat. Doar dumneata i-ai spus de gangul subteran. O fi scăpat. Eu am vrut să fug după el, dar, când să ies, era să pună mâna pe mine. Abia am avut timp să închid uşa secretă. Sunt mulţi... Au înconjurat sala de maşini... şi caută firele electrice...

Connolly începu să râdă, iar râsul lui semăna cu scrâşnetul ascuţit al unei pile.

— Idioţii! Dispozitiv cu fire?! Să le caute mult şi bine! Şi dumneata, Herr Schmerzkopf… ţi-aduci aminte când ai venit?… Cât eşti de inginer şi tot te-ai mirat cum primim aici curentul… fără fire. Ha-ha… Connolly duse mâna cu ceasul la ochi. Da, mai au nouă minute şi jumătate.

Cu un gest îi făcu semn lui Schmerzkopf să se dea la o parte şi începu din nou să vorbească în microfon:

— Ei, voi, creaturi infecte! Mai aveţi nouă minute şi jumătate. Gândiţi-vă bine ce faceţi. Altfel nimic pe lume nu vă scapă de moarte. Am să vă număr minutele! Aşa că… Nouă minute!

Se aştepta să audă urlete, dar dincolo de pereţii sălii de maşini stăruia o linişte neobişnuită.

— … Opt minute! anunţă Connolly. Ţin mâna pe întrerupător.

Cineva bătu încet în uşă. De afară se auzi o voce plină de demnitate:

— Vă vorbeşte comandantul răsculaţilor, rusul pe care dumneavoastră l-aţi însemnat cu numărul patru mii trei sute şaizeci şi

nouă. Vă propun să vă predaţi.

— Ce face?! Eu să mă predau? începu să râdă Connolly. Las că vă arăt eu vouă... Şapte minute...

Se aştepta la un răspuns indignat, la o nouă încercare de a forţa uşile sălii de maşini, dar afară era linişte.

— Vă implor! începu să strige Schmerzkopf, tremurând ca varga. Vă implor, începeţi tratativele.

Connolly părea că nici nu l-a auzit. Cu mâna pe întrerupător şi cu privirea sticloasă aţintită asupra ceasului cronometru, urmărea drumul circular al secundarului.

— ... Şase minute...

— Dar asta-i nebunie! Schmerzkopf se foia îngrozit. S-ar fi năpustit asupra comandantului, dar nu îndrăznea. E o nebunie! Nu vreau să mor! Vreau să trăiesc! ... Să trăiesc!!

— Ba ai să mori! Ai să crăpi şi tu o dată cu mine şi cu toţi nespălaţii ăştia! îi zvârli Connolly cu răutate în faţă. Ai să mori şi n-o să mai rămână nimic din tine... Nimic, auzi tu? Nici numele n-o să ţi se mai pomenească... Cinci minute...

Dincolo de perele domnea aceeaşi

linişte. Connolly anunţă patru minute... trei... două... un minut...

Apăsă pe întrerupătorul roşu.

Şi din clipa aceea, Oraşul Subteran încetă să mai existe.

...Răsculaţi se îndepărtaseră îndeajuns de „Degetul dracului”, când de sub pământ se auzi bubuitul surd al exploziei.

Evacuarea din subterană a început din momentul când megafoanele anunţau peste tot: „nouă minute”. Uimitor cât de organizat părăseau oamenii închisoarea lor subterană! Ani de-a rândul încercaseră călăii să le extirpe orice sentiment de demnitate omenească, silindu-i să-şi uite şi numele, şi iată că, în acel moment hotărâtor, întemniţaţii se comportară ca nişte adevăraţi oameni; îşi cedau rândul unii altora, şi fiecare considera o onoare să i ducă pe răniţi... Nici pe paznicii din Oraşul Subteran sortit pieirii n-au uitat să-i scoată.

Ocnaşii de până mai adineauri ştiau că-i datorează ofiţerului sovietic şi libertatea, şi viaţa. El le-a păstrat trează ultima licărire de cuget. În ultimul moment, când nimeni nu mai spera să scape, Raş cu o singură împuşcătură a hotărât soarta prizonierilor:

Stumpf s-a prăbuşit la picioarele statuii sculptate în beton, în faţa uşii abia deschise. Mii de oameni au trecut prin faţa lui spre libertate, spre soare, spre viaţă.

În sfârşit se prăbuşi şi „Degetul dracului” în prăpastia fără fund deschisă în locul cupolei de gheaţă. Oraşul Subteran – ultima rămăşiţa a „celui de-al treilea Reich” – intrase în neant.

Soarele! Oamenii râdeau şi plângeau întinzându-şi mâinile spre el. Dar acest soare abia dădea o fărâmă de căldură, iar gheaţa ardea picioarele lor, aproape desculţe.

Prizonierii nu-şi dădeau încă seama cât de desperată continua să fie situaţia lor

Raş mergea tăcut. Înţelegea că, dacă nu vor căpăta ajutor, îi aştepta moartea în acest pustiu de gheaţă.

Deodată Raş văzu – ori i s-o fi părut? – că din soare se desprinse un strop de lumină, care porni să coboare vertiginos spre pământ, spre ei. Nu, nu se înşelase. Stropul de soare se făcea tot mai mare, se apropia, şi deodată se putu distinge conturul unei macini miraculoase. Iar deasupra ei... fâlfâia drapelul roşu.

Întinsurile de gheaţă, care niciodată până atunci nu văzuseră o mulţime atât de mare de oameni, răsunară de aclamaţii puternice şi strigăte de bucurie, înălţate din mii de piepturi în zeci de limbi diferite:

— Trăiască U.R.S.S!

— Ura! Trăiască sovietele!

Răsculaţii îl luară pe comandantul lor pe umeri şi porniră în întâmpinarea maşinii.

Era un aparat de zbor de o construcţie necunoscută. Soarele îl învăluia cu o strălucire aurie…

Maşina cobori lin pe gheaţă şi se apropie. Miile de oameni jerpeliţi, bărboşi şi pletoşi – care ar fi putut inspira teama dacă în ochi nu le-ar fi licărit atâta bucurie – o înconjurară din toate părţile.

Cel dintâi coborî din maşină un tânăr voinic, cu pielea feţei neagră. Raş nu-l recunoscu decât în clipa când Harry alergă spre el şi-l strânse la piept.

În urma lui Harry, în uşa „Svietoliotului” ieşi un om mărunt şi palid, îmbrăcat într-un combinezon de blană. Era Paulsen, înainte de a cobori, el se uită lung spre locul unde până nu de mult se înălţa o stâncă singuratică. Acum acolo nu mai era decât o

prăpastie. El clătină din cap şi spuse:

— S-a sfârşit cu Oraşul Subteran... S-a sfârşit...

Văzându-l pe Raş, Paulsen se apropie de el, liniştit, de parcă s-ar fi despărţit acum o oră.

— Bună ziua, tovarăşe!

— Bună ziua, profesore! Sunt fericit că vă văd... Credeam că... v-au ucis.

— M-au salvat concetăţenii dumitale... Ce fericit eşti! Ai o asemenea patrie, cu astfel de oameni! Iar eu... Nu ştiu ce mă aşteaptă acasă, nu ştiu...

Raş însă nu-l mai auzea. Privea spre cei care se apropiau de el, în urma lui Paulsen, şi îşi duse mâna la inimă. Totul începu să se învârtească în faţa ochilor. Se clătină şi simţi că mâinile puternice ale cuiva îl sprijină.

— Lev... Ustin... abia şoptiră buzele lui lipsite de sânge. Voi?... Voi sunteţi

Avu impresia că a trecut foarte mult timp până ajunse la el strigătul plin de emoţie şi de fericire:

— Tată!

„CIVILIZAŢIA DIN VEST”.

Abia aţipise generalul Grobz, comandantul bazelor arctice ale forţelor armate ale Moniei, când aghiotantul lui intră şi-l trezi din somn. Generalul era chemat la staţia de radio. Luându-şi o blană peste pijama, generalul se îndreptă spre centrala transmisiunilor, unde radiotelegrafistul îl aştepta cu nerăbdare. Generalul era prost dispus şi mahmur, După cheful de aseară, îl durea groaznic capul.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el morocănos.

— Domnule general, sunteţi chemat de şeful expediţiei sovietice...

— Care expediţie sovietică? nu înţelese Grobz. Care şef?

— Probabil acelaşi care ne-a anunţat despre cei nouăsprezece cetăţeni ai noştri, Solnţev, mi se pare...

— Şi trebuie să mă deranjaţi din somn pentru asta? Solnţev, Solnţev... Hm... generalul îşi frecă fruntea, dar nu-şi aminti nimic. Bine, transmite-i că generalul Grobz este la aparat.

— Am înţeles, domnule general... Da, Solnţev îl cheamă. Iată răspunsul lui: „La

aparat şeful expediţiei sovietice, candidatul în ştiinţe tehnice, Solnţev”.

— Hm, mormăi generalul dându-şi atent jos, cu degetul mic, scrumul de pe ţigară. Şi ce vrea?

— Comunică următoarele: „Acum un ceas s-au eliberat din Oraşul Subteran 8.316 prizonieri de război. Intre ei se găsesc 714 soldaţi şi 62 de ofiţeri din armata dumneavoastră. Oraşul Subteran a fost aruncat în aer de către comandantul ocnei… Oamenii sunt goi, desculţi şi stau pe gheaţă. Dimineaţa vor sosi ajutoare din U.R.S.S. Rog să trimiteţi avioane să-i ia pe concetăţenii dumneavoastră şi, dacă aveţi posibilitatea, trimiteţi haine calde, medicamente şi provizii”.

— Cu-um? începu să strige generalul. Oraşul Subteran a fost aruncat în aer? De către comandant?! Cum a îndrăznit porcul ăla de neamţ… Nu, nu, răspunse el mutei întrebări a radiotelegrafistului. Cum o să le transmiţi asta! Comunică acestui Solnţev: „Comandamentul forţelor armate moniene din Arctica nu ştie nimic despre Oraşul Subteran. Comandamentul roagă să-i comunicaţi de către cine, când, cu ce număr

şi cu a cui semnătură vi s-a eliberat permisul de zbor şi de aterizare în acest sector al Arcticei şi exprimă sincere regrete că până în prezent nu a primit încă vizita expediţiei sovietice. Rugăm de asemenea să precizaţi despre ce fel de prizonieri de război este vorba”… Ai transmis?

— Da, am transmis…

Răspunsul suna astfel: „Aduc la cunoştinţă generalului Grobz că mă aflu pe o insulă descoperită de un navigator rus şi neînsemnată încă pe nicio hartă. Zborul l-am întreprins cu permisiunea guvernului ţării căreia îi aparţine acest sector al Arcticei. Consider ca o plăcută obligaţie să prezint curând personal omagiile mele domnului general Grobz”.

— Obraznicul! Nu, nu, nu-i transmite asta. Comunică: „Dacă dumneavoastră afirmaţi că dimineaţa vor sosi ajutoare din U.R.S.S., înseamnă că aşa-zişii prizonieri de război au fost eliberaţi mai demult, altfel ajutoarele n-ar fi putut să sosească atât de repede. De ce atunci abia astăzi mi-aduceţi la cunoştinţă cele petrecute?”… Ce a răspuns?

— Răspunde că prizonierii nu au fost

eliberaţi, ci s-au eliberat singuri acum o oră.

— Pe cine crede el că duce?! Transmite: „Generalul nu crede în minuni”. Aşa! Şi adaugă: „Peste trei ore va sosi la faţa locului un reprezentant al comandamentului”.

Generalul părăsi cabina şi mai prost dispus. Ruşii au aflat deci despre existenţa insulei lui Robinson Polar. Iar Oraşul Subteran nu mai există... Hm! Pentru o asemenea treabă, generalul Grobz nu va fi mângâiat...

Ajuns în odaia lui, îşi dădu seama că făcuse o greşeală şi se repezi la telefon.

— Alo! Cabina de radio!... Radiotelegrafistul de serviciu!... Am uitat să întrebăm coordonatele... Altfel, dacă cumva... Ţine minte, oricine întreabă, transmite: noi nu cunoaştem nimic despre această insulă.

Afurisit serviciu! Dracu l-a pus să accepte acest post în Arctica?! Acum adio carieră...

În sfârşit, radiotelegrafistul comunică unde se află ruşii. Generalul dădu ordin să plece acolo un avion cu reacţie, şi se culcă din nou.

…Eliberaţii, printre care şi cetăţenii „marii ţări a civilizaţiei moniene”, ca să se mai încălzească, în aşteptarea avioanelor, cântau şi dansau… Erau flămânzi, mulţi dintre ei abia se ţineau pe picioare. Toţi însă erau îmbătaţi de bucuria libertăţii şi de fericirea întoarcerii în patrie

Din depărtare se auzi un vuiet abia perceptibil. În curând vuietul crescu şi iată că la orizont străluci un punct argintiu. Două dâre de ceaţă albă rămâneau în urma avionului care se apropia. Câteva minute mai târziu, acesta ateriza pe gheaţa marină şi cârmi spre mal. Prizonierii, îmbrăcaţi în zdrenţe, alergară spre avion. Mai mulţi soldaţi coborâră, încă, şi se aliniară cu armele în mâini.

— Staţi! strigă un ofiţer înalt şi uscăţiv.

Eliberaţii se opriră nedumeriţi – nimeni nu îndrăznea să se apropie.

În loc de salut, cinci soldaţi bine hrăniţi îndreptau armele spre ei. Nu le-ar fi fost greu să-i nimicească. Dar erau soldaţi monieni, cum fuseseră şi ei odată…

În sfârşit, ofiţerul uscăţiv comandă:

— Să rămână aici numai cetăţenii Moniei! Ceilalţi, daţi-vă mai înapoi. Aşa.

Acum voi… Cei care împărtăşesc programul comunist, să treacă la dreapta! Cine nu împărtăşeşte acest program să rămână pe loc…

Oamenii descurajaţi nu făcură nicio mişcare. Îl priveau în tăcere pe concetăţenii lor. Dar iată că cineva strigă:

— Vrem acasă! Duceţi-ne la familiile noastre! Avem nevoie de odihnă! Ne trebuie case, haine şi mâncare. De program vom vorbi acasă!

— Aşa e! strigară şi ceilalţi. Duceţi ne acasă! Am suferit destul!

— M-am lămurit, răspunse cu răutate ofiţerul. Am să-l raportez generalului.

El făcu un semn, şi soldaţii, dându-se înapoi fără să lase jos automatele, intrară în cabină. Avionul îşi luă zborul şi curând dispăru la orizont…

Generalul se tot zvârcolea în pat aprinzându-şi mereu ţigara ce se stingea şi blestemându-şi soarta. Patru lovituri prelungi ale ceasului mare de perete îi amintiră că ar fi timpul ca avionul să se întoarcă.

Generalul ridică receptorul:

— A sosit maiorul Benkin?

— Chiar în acest moment, domnule general!

— Transmiteţi-l că-l aştept.

Curând, maiorul, lung şi deşirat ca o prăjină, intră în birou.

Generalul îi arătă un fotoliu şi-i întinse cutia cu ţigări. Fumul aromat al foilor cultivate de robii unei colonii moniene urcă spre tavanul confortabilului cottage monian, instalat pe gheţurile Arcticei

— Ei, ce-ai văzut?

— Mai nimic, domnule general! După cum ştiţi, ruşilor nu le place să arate…

— Am înţeles… Dar Oraşul Subteran?

— Se pare că nu mai există.

— Amănunte!

— O! Parcă m-au lăsat să m-apropii!… Nici n-am aterizat bine, şi sau şi repezit spre noi o mulţime de zdrenţăroşi. Au blocat avionul, încât n-am putut să fac nicio mişcare! A trebuit să recurg la autoritatea armelor ca să-i ţin la distanţa…

— Cum păreau… aşa, ca oameni?

— Ziceau că-s cetăţeni ai Moniei. Dar sunt mai suspecţi decât aceia care umblă în timpul crizei cu familiile lor pe drumuri…

— Ai stat de vorbă cu ei?

— Am încercat... Dar parcă poţi să te înţelegi cu turma?

— Just, rosti generalul cu un aer de profundă gândire. Cu mulţimile nu poţi vorbi decât numai într-un singur fel…

— După părerea mea, continuă maiorul, chiar dacă ăştia au fost vreodată monieni, azi sunt departe de imaginea pe care ne-o facem despre tipul unui cetăţean adevărat. Sunt nişte sălbatici care zbiară cât îi ţine gura.

— Şi ce zbierau? întrebă curios generalul.

— Vrem acasă! Duceţi-ne la familiile noastre! Mâncare! Adăpost!

— Ai procedat foarte bine, domnule maior! Îţi mulţumesc. Du-te şi te odihneşte… Dar spune-mi. Te rog, pe Solnţev ăla l-ai văzut?

— Nu, n-am avut ocazia.

— Perfect. Nu te mai reţin.

Maiorul se duse să se culce, dar generalul nu mai închise ochii toată noaptea. Îl chemă pe aghiotant şi începu să dicteze un raport secret la Iverton.

„... Completare la raportul nr. 027, cu privire la apariţia în regiunea bazelor

noastre a unor maşini zburătoare de naţionalitate necunoscută, care posedă proprietatea de a deveni invizibile, raportez: apartenenţa naţională a maşinilor a fost stabilită. Ele aparţin U.R.S.S. În ce priveşte situaţia din mine, raportez că, în urma răscoalei persoanelor strămutate ce se aflau acolo, lucrările au fost întrerupte, iar minele aruncate în aer şi inundate. N-am putut încă stabili cauzele răscoalei. Lucrătorii sunt agitaţi. Un oarecare Solnţev, care se dă drept şef al unei expediţii ştiinţifice sovietice, ne roagă în mod insistent să preluăm un număr de vreo opt sute de strămutaţi, care ar fi, chipurile, cetăţeni ai ţării noastre. Afirmaţia s-a dovedit extrem de îndoielnică. Nu e confirmată de niciun fel de documente şi se bazează numai pe declaraţiile verbale ale strămutaţilor. Purtarea mai sus menţionatelor persoane strămutate dovedeşte că au fost influenţaţi de propaganda bolşevicilor ruşi. Consider că admiterea unor asemenea elemente în ţara noastră este indezirabilă. Rog trimiteţi instrucţiuni imediate. General Grobz”.

În jurul orei cinci dimineaţa, acest raport – bineînţeles cifrat – a fost predat

staţiei de radio.

Generalul socotea că va primi răspunsul cam pe la ora douăsprezece, dar răspunsul – tot cifrat – îi primi în mai puţin de o oră.

„Situaţia complicată. Cetăţenii Moniei trebuie neapărat aduşi din Arctica, pentru a nu da un atu în plus partidelor opoziţiei. Organizaţi transportul secret al monienilor – cu piloţi verificaţi – în Cardia, oraşul Clyde. Guvernul Cardiei va păstra taina. Contăm pe operativitatea dumneavoastră. De executare rugăm să raportaţi în jurul orei şaptesprezece”.

Pe general îl treceau sloiuri de gheaţa pe spinare. Mult timp a dat nedumerit din umeri, apoi îşi prepară o porţie dubla din coctailul lui preferat, bău şi apoi se îndreptă spre staţia de radio.

Când Solnţev răspunse la apel, generalul porunci să i se transmită că acceptă să preia persoanele care pretind că sunt supuşi monieni şi că primele avioane pentru preluarea lor vor sosi peste două ore. Solnţev precizează că această chestiune nu-l priveşte, fiind o persoană străină care, după ce a dat întâmplător ajutor celor eliberaţi, a anunţat şi baza monianâ despre situaţia

acestora. Acum însă, după cum i se pare, chiar eliberaţi monieni ar renunţa la serviciile administraţiei militare moniene, întrucât prima lor întâlnire i-a jignit foarte mult… în orice caz, sau şi adresat prin radio organizaţiilor sociale mondiale şi aşteaptă ajutor din partea acestora…

Bereta de pe capul generalului se săltă. Scandal în lumea întreagă!… Sfârşitul inevitabil al carierei lui strălucite! Desigur că va fi complet înlăturat, şi pe bună dreptate. Cine-i prost să ţină în casă un cotoi care nu mai prinde şoareci?

În drum spre casă, generalul se gândi că încă nu-i totul pierdut: în această afacere el are doar un aliat foarte puternic – „Societatea pentru explorări îndepărtate”. Aceasta este interesată să împiedice publicitatea şi scandalul… Şi „Explorările îndepărtate” sunt o forţă!

Iată de ce, în zarva acelei dimineţi, bătrânul şi înţeleptul marabu, Charlie Hustings, fu deranjat atât de devreme de secretarul lui. După ce mult timp nu se lăsă trezit, apărându-se cu scufia lui de puf, în cele din urmă se ridică în capul oaselor şi începu să strige:

— Ei, drăcia dracului! Ce? Cum? Unde arde?

— Nu arde nicăieri! Avem însă veşti importante din Arctica, îl lămuri secretarul.

— Zău? Te pomeneşti că l-au găsit pe Johnny?

— Mai rău

— Ce înseamnă mai rău? Cine ţi-a spus că eu nu doresc să se întoarcă Johnny?

Fără să-i mai spună nimic, secretarul îi întinse telegrama generalului.

— Iarăşi diavolii ăştia roşii, exclami furios Charlie. Pregătiţi avionul!

Dar, stăpânindu-se repede, îi spuse secretarului:

— Cheamă reporterii! Să le dăm şi lor un ciolan de ros.

Cincisprezece minute mai târziu, în biroul lui Hustings avu loc o importantă conferinţă de presă, iar după douăzeci şi nouă de minute, pe mesele şefilor secţiilor de informaţie ale tuturor celor mai mari ziare moniene se aflau scrise, gata să meargă la tipar, articole despre uneltirile ruşilor din Arctica.

DIN TOATE PĂRŢILE SOSESC AVIOANE

Câtva timp tatăl şi fiul se priviră în tăcere. Lev ţinea în mână palma bătătorită a tatălui său, iar în amintirea lui se trezea o senzaţie de căldură şi tandreţe, la fel de proaspătă ca în timpul copilăriei. Niciunul, nici celălalt nu simţeau nevoie şi nici nu doreau să vorbească. Fericirea lor era deplină şi fără cuvinte. Oare există cuvinte care să exprime ceea ce simţeau aceşti oameni? Tatăl îşi regăsea patria, îşi regăsea fiul şi libertatea; fiul şi-l recăpăta pe iubitul şi iubitorul său tată, omul cel mai drag şi mai apropiat, prietenul cel mai cinstit şi mai devotat.

Ceilalţi îi lăsară singuri în cabina „Svietoliotului”. Amândoi şedeau, ţinându-se de mână, şi se priveau în ochi. În sfârşit, tatăl se ridică.

— Cum te-ai comportat în război?

Leonid Ivanovici ştia prea bine că fiul său nu putea să se comporte rău în război, dar voia să audă din gura lui acest lucru.

Fără să spuie un cuvânt, Lev îşi descheie la piept combinezonul de blană. Dedesubt străluceau decoraţiile căpătate.

Leonid Ivanovici dădu mulţumit din cap

şi zâmbi plin de mândrie.

— Cu ce te ocupi?

Lev îşi plimbă privirea în jurul cabinei „Svietoliotului”.

— Văd, maşina asta nu pare să fie ceva de rând…

— Da, până în prezent e cel mai perfecţionat mijloc de transport.

Lev începu să-i explice multiplele calităţi ale” Svietoliotului”.

Leonid Ivanovici îl ascultă cu mult interes şi la urmă îi strânse mâna:

— Îţi mulţumesc.

— Ţie îţi mulţumesc, tată, îi răspunse mişcat Lev. Toate succesele mele partidului şi ţie vi le datoresc.

Din nou tăcură copleşiţi de amintiri.

Deodată Lev spuse:

— Aici vor avea loc evenimente… am putea spune de importanţă mondială, iar tu eşti în halul ăsta! Vino aici, mai aproape, lângă fereastră. Ne vom ocupa îndată de toaleta ta.

Lev scoase un brici.

…Mai târziu, când Nadea intră în cabină rămase surprinsă: găsi înăuntru un străin. Iar omul acela înalt şi slab, cu faţa energică

şi obosită, îi întindea mâinile. Nadea îşi dădu imediat seama că n-are cine să fie decât Leonid Ivanovici! Numai că se bărbierise şi îşi schimbase hainele.

— Nu te mai cunoşteam, Leonid Ivanovici! Nadea îi strânse mâna şi deodată îl îmbrăţişă cu drag pe socrul ei.

— Afară se auzea zarvă mare. Nadea îşi aduse aminte venise după o treabă.

— Liova, am început să mutăm oamenii pe malul de nisip. Acolo cel puţin creşte muşchiul şi n-o să le îngheţe picioarele aşa tare… Am găsit buşteni aduşi de curenţi. Acum aprindem şi focuri…

— Cum se descurcă noul comandant? întrebă Lev.

— A, Harry e un băiat straşnic! Ştii ce i-a dat prin minte? Nu ştiu dacă ai să fii de acord… A poruncit să li se ia paznicilor încălţămintea şi să fie distribuită celor cu picioarele degerate…

— De fapt, măsura ar fi destul de justă, ridică Lev din umeri cu îndoială, dar… să spun drept, nici eu nu mai ştiu ce-i just sau nu în asemenea condiţii… Spune-i lui Harry să sape câteva bordeie… să-i pună pe paznici la treaba… şi să le încălzească bine

– cu pietre înroşite pe foc… înţelegi Nadea? Iar în bordeie să-i plaseze pe cei debili şi pe răniţi. Apropo, cum merge munca sanitară?

— Profesorul Paulsen face tot ce poate. A organizat o echipă sanitară, dă asistenţă în cazurile grave… Dar nu are medicamente, nici alimente şi nici îmbrăcăminte caldă…

— Să nu-şi piardă curajul, zise Lev. În curând va avea de toate.

Solnţev ridică maşina în aer, ca să se mute mai aproape de noua tabără.

N-apucă „Svietoliot ÎI” să aterizeze, că şi apăru din nori „Svietoliot III”, care ateriză alături. Lev şi inginerul Fiodorov ieşiră aproape în acelaşi timp din cabinele lor şi se repeziră unul spre celălalt. Fiodorov salută cu mâna la cascheta de blană şi începu să raporteze:

— Tovarăşe şef al expediţiei! Am adus cât am putut lua în maşină medicamente, îmbrăcăminte caldă, concentrate alimentare şi tutun. O dată cu mine au sosit un medic şi cinci infirmiere.

Începu înregistrarea prealabilă a eliberaţilor. Printre ei se aflau şi câţiva marinau de pe vaporul australian „Stiven

Pike”, scufundat piratereşte de „Mainsail”. Aceştia povestiră că, în camera lor, erau şi alţii, mai mult de o sută, de pe alte vase, dar, refuzând să muncească, au fost duşi de acolo şi nu mai ştiu nimic despre ei.

Leonid Solnţev conduse oamenii la strânsul buştenilor. Toţi simţiră deodată dorinţa să muncească. Prizonierii de până mai adineauri, puşi la muncă grea, silnică, atâţia ani în ocna subterană, simţeau acum o adâncă satisfacţie să muncească liber pentru ei, pentru tovarăşii lor neajutoraţi, îşi disputau fiecare topor, fiecare târnăcop. Buştenii enormi acoperiţi de gheaţă, aduşi aici de curenţii mării poate de sute de ani, se transformară curând în ţăndări. Pe mal fură aprinse focuri…

Câteva ore mai târziu, cerul se umplu de un vuiet grozav. Deasupra mulţimii, în grupuri de câte patru, roiau zeci de avioane cu stele roşii pe aripi. Eliberaţii ridicară braţele către ele, ţopăind de bucurie. Din tumultul aclamaţilor se desprindeau glasuri de mulţumire:

— Trăiască Ţara sovietelor! Slavă Rusiei!

Părea că şi gheaţa seculară, şi stâncile

sobre iau parte la acest spontan imn de slavă şi recunoştinţă, înălţat din mii de piepturi.

Lev Solnţev şi Fiodorov intrară în legătură prin radio cu comandaniul flotilei şi începură să cureţe cu ajutorul celor două „Svietolioturi” un aerodrom. Piloţii avioanelor care se roteau deasupra lagărului, aşteptând semnalul de aterizare, priveau cum două baloane pe schiuri alergau în toate direcţiile pe gheaţa marină. Grupuri de oameni pletoşi dădeau voioşi înlături blocurile de gheaţă tăiate de aparatele celor două „Svietolioturi”.

Un sfert de oră mai târziu, spre mirarea şi bucuria colonelului comandant al flotilei aeriene, aerodromul era gata, şi patruzeci de avioane de transport aterizând în apropierea coastei.

Eliberaţii se repeziră la avioane. Piloţii fura purtaţi pe braţe şi săltaţi în aer, iar acest lucru ar mai fi durat mult timp dacă un nou eveniment n-ar fi atras atenţia generală: un al patruzeci şi unulea avion bimotor apăru din nori. Pe aripile lui se distingeau semnele distinctive ale aviaţiei moniene. Mulţimea îl înconjură înainte de a

fi avut timp să se oprească pe gheaţă.

Din avion coborâră doi oameni foarte bine şi călduros îmbrăcaţi. Ei rămaseră pe loc, aşteptând probabil să fie salutaţi şi întrebaţi. Eliberaţii, însă, le aruncau priviri bănuitoare.

Harry tocmai se apropia.

— Alo, băiete, i se adresa unul din noii sosiţi. Dumneata, pe cât se pare, eşti monian… Cum te simţi pe-aici, printre gheţuri?

— Mă simt foarte bine, le răspunse Harry pe acelaşi ton. Ce veşti ne aduceţi?

— Noi suntem reprezentanţii organizaţiilor sociale moniene. Am fost încunoştinţaţi despre nenorocirea voastră şi… iată-ne. După cum vedeţi, organizaţiile noastre sociale, pătrunse de spirit democratic, nu s-au lăsat prea mult aşteptate. Vreau să stau de vorbă cu monienii. Sunt preşedintele „Societăţii pentru ajutorarea în timp de pace a veteranilor de război”.

— Poftiţi, îi arătă Harrv spre tabără. Sunteţi cam de mult aşteptaţi.

— Prieteni şi fraţi! se adresă patetic către mulţime Charlie Hustings. Printre voi

se găsesc cetăţeni de-ai noştri. Lor mă adresez în primul rând, aducându-le un salut din partea democraţiei noastre. Permiteţi-mi să vă salut şi pe dumneavoastră, dragi prieteni din alte ţări, şi să vă felicit cu prilejul eliberării din captivitate. Marea putere din est ne-a luat-o înainte şi de data asta dându-vă primele ajutoare. Niciodată nu ne-ar fi trecut prin minte că aici, între gheţurile veşnice ale Arcticei, se chinuiesc concetăţeni şi prieteni de-ai noştri. Numai oamenii Uniunii Sovietice, care sunt capabili, cum se zice, să vadă şi prin pământ, au putut să descopere locul ocnei voastre. Dar fără să vrei se naşte întrebarea: de ce oare au făcut această descoperire atât de târziu – atâţia ani după război? Cine avea interes să facă această descoperire?... De altfel, să nu punem astăzi întrebări de prisos. Îi rugăm pe ruşi să primească mulţumirile noastre moniene...

Cu aceste cuvinte, Hustings îşi scoase căciula şi o flutură în direcţia „Svietolioturilor”.

— O face pe deşteptul, zise Râbnikov. Cam miroase a provocare.

Împreună cu Irinin, el îşi croia drum ca

să se apropie de orator. Observându-i, Hustings adăugă:

— Iată-i pe mărinimoşii cetăţeni ruşi! Noi vă mulţumim, vouă viteji nobili, în numele civilizaţiei!

— Mulţumim pentru acest salut, îi răspunse Râbnikov. Eu nu sunt împuternicit să vorbesc în numele comandantului expediţiei şi cu atât mai puţin în numele guvernului sovietic. Dar pentru că aţi pus totuşi câteva întrebări, cum le-aţi spus, de prisos, am să vă răspund că oamenii sovietici îşi îndeplinesc întotdeauna datoria… Noi ne aflam în Arctica cu un scop ştiinţific – încercăm o maşină de tip nou – şi din întâmplare am întâlnit aici mii de oameni într-o situaţie desperata. După cum am aflat, tocmai scăpaseră de sub pământ, goi şi desculţi. Cu siguranţă că ar fi îngheţat cu toţii pe această insulă necunoscută. Cum era să nu-i ajutăm?

Râbnikov căuta să exprime toate astea în limba engleză, dar ieşi un discurs atât de greu de înţeles, încât a fost nevoie ca Irinin să-l mai repete o dată.

Cu un gest teatral, Charlie Hustings duse mâna la inimă.

— Mulţumirile noastre cele mai mari şi un salut până la pământ, după obiceiul rusesc.

— Lăsaţi, nu merită, bombăni Râbnikov. Noi nu ne-am făcut decât datoria. Ce mai atâtea discuţii!

Între timp, monienii îi înconjurară pe cei doi „activişti sociali”, formând un zid de oameni. În faţă ieşi un om de statură uriaşă, parcă cioplit din piatră. Îl privi pe Hustings un timp printre gene şi-i spuse:

— Parcă ne-am mai întâlnit noi cândva.

Charlie se bucură.

— Se prea poate, bătrâne. Monienii adevăraţi sunt un popor călător. În comparaţie cu universul, globul pământesc nu-i chiar atât de mare, iar Monia, din păcate, ocupă încă numai o parte foarte mică din acest glob. Este foarte posibil să ne fi întâlnit pe undeva.

— Nu, nu, nu pe undeva, continuă uriaşul, ci chiar la Iverton. Nu eşti dumneata Charlie Hustings?

— Exact, eu în persoană.

— Păi vezi! urmă uriaşul. Cu mulţi ani în urmă nu erai dumneata responsabil al sindicatelor la şantierele noastre navale?

— Am fost, cum să nu! E mult de-atunci... răspunse Charlie, dându-şi visător ochii peste cap. Ce plăcere să-ţi aminteşti de tinereţe!

— Urâtă a fost tinereţea dumitale! Murdară! îi tăie vorba uriaşul. Nu dumneata ai fost acela care, în douăzeci şi nouă, i-ai ajutat pe patroni să-i dea gata pe cei două mii de tovarăşi ai noştri? Iar când noi am declarat grevă, nu tot dumneata ne-ai vândut?... De-ai fi încăput atunci pe mâinile noastre, astăzi n-ai mai fi reprezentat organizaţiile sociale moniene...

— Prieten al tinereţii mele! exclamă cu un zâmbet larg Charlie Hustings. Ce plăcut este să-ţi aminteşti anii ce au trecut de mult, anii tinereţii clocotitoare, cu greşelile ei şi cu credinţa ei naivă. Poate că nu toate acţiunile mele de atunci au fost juste. Vreau să fiu obiectiv, nu mă dezvinovăţesc... Nu zic, oi fi procedat greşit aplanând conflictul, pe atunci însă, de! Eram tânăr şi lipsit de experienţă, mi se părea groaznic să permit să se ajungă la o ciocnire... Mă temeam să nu curgă sânge, sângele muncitorilor!

Simpatiile eliberaţilor începură parcă să treacă de partea lui Hustings. Dar uriaşul

nu se lăsă:

— Minte, minte ca un câine!

— Lasă acum! strigară câteva voci din mulţime. Lasă-l acum în pace! Să ajungem mai repede acasă.

— Cum vreţi, zise uriaşul dând din mâini. Dar dacă la noi acasă, asemenea oameni au ajuns mari şi tari, mai bine renunţ... Eu cu ticălosul ăsta nu merg...

Necăjit, se dădu la o parte, iar eliberaţii îl înconjurară pe Hustings. Bătrânul marabu vorbea cu toată lumea la fel şi nu se străduia atât să răspundă la întrebări, cât, prin glume izbutite, să-şi atragă simpatiile. Era un demagog experimentat.

În acest timp, Harry porunci oamenilor să instaleze corturile şi începu să distribuie îmbrăcăminte, alimente şi tutun. Toată lumea se repezi spre centrul taberei, unde începuseră să se formeze rânduri, iar locul din jurul avionului monian rămase deodată pustiu.

Charlie Hustings intră în cabina avionului, dădu ordin să încuie uşa şi-i dictă radiotelegrafistului:

„Generalului Grobz. Chestiunea aranjată. Trimiteţi douăzeci de avioane.

Aştept”.

Apoi se îndreptă spre tabără ca „să se prezinte” conducătorilor expediţiei sovietice. Îi spuse lui Lev o mulţime de amabilităţi şi-i ceru permisia să viziteze „Svietoliotul”. După ce intră în cabină, începu să pipăie totul, să se intereseze de toate, fără să înţeleagă nimic. Iar la toate aceste întrebări ale lui, Lev răspundea zâmbind amabil şi folosind nişte complicate formule matematice, pe care Hustings le stăpânea cât stăpânea şi graiul celor din Tombuctu.

Spre sfârşitul vizitei, aducându-şi parcă întâmplător aminte, Hustings spuse:

— Da, era cât pe-aci să uit... Dumneavoastră îi ţineţi desigur sub stare de arest pe criminalii de război: administraţia şi paznicii Oraşului Subteran. Aş putea să-i văd pe aceşti ticăloşi?

— Poftim, îi răspunse Lev. Numai că nu noi îi ţinem sub stare de arest, ci foştii lor întemniţaţi. Eu însă, dacă doriţi, vă pot conduce până acolo.

Ocoliră promontoriul şi sosiră la locul unde se aflau sub pază foştii paznici ai subteranei. Hustings răsuflă uşurat: nici

Johnny, nici Connolly nu se aflau acolo.

— Ce indivizi odioşi, făcu bătrânul marabu pe revoltatul... Trebuie neapărat judecaţi. După lege însă, numai tribunalul ţării pe teritoriul căreia au săvârşit crimele poate să-i judece.

— Probabil că aşa se va întâmpla, ridică Lev din umeri. În chestiuni de legislaţie internaţională nu mă prea pricep, iar aici mă aflu numai din întâmplare.

— Sper că-mi veţi permite să văd ce-a mai rămas din acel iad, din Oraşul Subteran.

— Eu n-am dreptul nici să permit, nici să interzic, răspunse zâmbind Lev. Vă repet că mă aflu aici din întâmplare. Dar chiar şi altminteri, tot n-aş fi putut să vă arăt Oraşul Subteran, pentru simplul motiv că, pe cât se pare, n-a mai rămas nimic din el. Poftim priviţi... De aici se vede... Uite, groapa aceea... Dar e periculos să te apropii: gheaţa nu-i încă stabilă...

Oricât de mult se stăpâni Hustings, totuşi nu putu să primească liniştii aceasta lovitură. Faţa i se schimonosi de ciuda şi turle.

— N-a mai rămas nimic?!... Dar poate că

nici n-a existat acest faimos Oraş Subteran! Poate că totul e numai o provocare obişnuită, o înscenare a unei puteri necunoscute? N-aţi vrea să-mi răspundeţi la această întrebare?

Lev clocotea de mânie. Abia-l cunoscuse pe acest monian şiret şi uite că îşi şi dădea arama pe faţă. Lev înţelegea însă că este provocat şi de aceea răspunse calm:

— De o înscenare nu poate fi vorba. Dovadă... aceşti peste opt mii de prizonieri de război eliberaţi din Oraşul Subteran, între care aproape opt sute concetăţeni de-ai dumneavoastră! Şi dacă i-aţi întreba pe ei, v-ar povesti acelaşi lucru pe care ni l-au povestit şi nouă. Comandantul Oraşului Subteran, un oarecare Connolly, care până nu de mult purta numele nemţesc de Kreitz, rănit în lupta cu răsculaţii şi fiind pe moarte, a aruncat Oraşul Subteran în aer.

— Ticălosul! exclamă Hustings foarte sincer.

— În privinţa asta sunt absolut de acord cu dumneata, răspunse Lev. Dar nu-i el singurul ticălos. Dacă doriţi, pot prezenta oricărei comisii competente declaraţiile a nouăsprezece cetăţeni monieni, de o

reputaţie foarte îndoielnica. În declaraţiile semnate de ei, aceştia povestesc în mod amănunţit cum a ajuns acest Oraş Subteran proprietatea „Societăţii de explorări îndepărtate” moniene…

— Vă rog să mă scuzaţi, stimate domnule comandant, făcu Hustings un gest de nedumerire, dar aţi spus chiar dumneavoastră că sunt oameni de o reputaţie îndoielnică. Cum aţi putut atunci da crezare unor asemenea oameni?

— Pentru că sunt angajaţii acestei „Societăţi de explorări îndepărtate” şi în Monia au fost crezuţi. Vă este desigur cunoscut că aceştia au povestit o mulţime de aiureli despre zborurile mele în Arctica. Dacă le-am crede, ar însemna că eu aş fi aproape un agresor…

— Aud pentru prima oară acest lucru! exclamă Charlie şi se grăbi să schimbe subiectul. De altfel, de curând, în timpul unor cercetări ştiinţifice în Arctica, am pierdut trei membri ai expediţiei, printre care şi pe şeful ei. Pe doi, aviaţia noastră militară i-a găsit morţi pe gheaţa unei insule, iar al treilea, şeful expediţiei, Jonathan Blackpig, a dispărut fără urme iar

corpul lui n-a fost găsit nici până azi. Cu ocazia zborurilor, dumneavoastră n-aţi observat cumva, din întâmplare, rămăşiţele lui, care sunt scumpe naţiunii noastre?…

— Nu, n-am găsit rămăşiţele pământeşti ale domnului Jonathan Blackpig, dar am auzit câte ceva despre el tot de la cei nouăsprezece derbedei.

Oftând întristat, Hustings dădu din cap:

— Tinere, tinere… Nu înţelegi cât de crunt ofensezi sentimentul meu naţional! Ar fi trebuit să mă supăr, eu însă…

Hustings se opri şi întoarse capul. Pe ţărm izbucni mare larmă. Se auzeau strigăte furioase, înjurături, ameninţări.

— Vreţi să mergem să vedem ce s-a întâmplat? întrebă cu răceală Lev.

— Cu plăcere, răspunse Hustings nerăbdător.

Se îndreptară spre coastă.

Tabăra rămăsese aproape pustie. Eliberaţii se strânseseră toţi la poalele unui gheţar, iar unii se căţărau pe el. Solnţev îşi dădu curând seama ce se întâmplă. Cineva căuta desperat să ajungă până la creastă, agăţându-se de asperităţile gheţii, dar aluneca mereu înapoi pe o ieşitură care-i

servea drept sprijin. Eliberaţii, ajutându-se unii pe alţii, ajunseră curând la ieşitură şi-l traseră pe acest om de picioare în jos. Se auzi vuietul ameninţător al mulţimii şi se văzu o pădure de braţe ridicate…

— Ce se întâmplă acolo? Ce i-a alarmat aşa? întrebă Charlie Hustings.

— O să aflăm îndată, răspunse Lev.

Mulţimea se întorcea spre tabără, aducându-l pe prizonier. Cei din faţă, ţopăind de frig şi întrerupându-se unii pe alţii, povesteau că a fost prins unul din comandanţii Oraşului Subteran. Cineva strigă că a fost şi şef al lagărului hitlerist de concentrare din Schwerin. Că el e acela care aducea prizonierii de război în Oraşul Subteran. Mulţi îl recunoscură…

— Permiteţi-mi să vă întreb, se adresă Lev lui Hustings, nu cumva banditul ăsta e şeful expediţiei dumneavoastră polare, domnul Jonathan Blackpig? Ia uitaţi-vă bine la el.

Lui Hustings nu-i fu dat însă să-şi mai vadă „companionul” în viaţă. Când mulţimea se dădu înlături, în faţa lui zăcea un cadavru, abia acoperit cu zdrenţe. Era tot ce mai rămăsese din bandit.

— Nu, răspunse Hustings, nu-i domnul Jonathan Blackpig, şeful expediţiei noastre polare…

— Ia uitaţi-vă mai bine…

— Nu ştiu, nu e el…

— Nu-i frumos să se poarte cineva ingrat cu un „erou naţional”, insinuă Solnţev.

— Tinere, de ce vrei să te cerţi cu mine? Nu vezi ce-i în stare să facă o mulţime dezlănţuită? îi şopti Hustings lui Lev la ureche, căutând să nu-l audă alţii. Nu recunosc în acest cadavru pe domnul Jonathan Blackpig şi gata… Şi chiar dacă ar fi, ce legătură am eu cu dânsul, spune-mi te rog? Am aflat pur şi simplu din ziare. Numai din sentiment naţional am întrebat de el

Între timp mulţimea se adună din nou în jurul focurilor.

Deodată de undeva de sus se auzi:

— Stimaţi domni! Hei, domnilor!…

Dintr-o crăpătură a gheţarului se ivi un cap caraghios, împodobii cu nişte coarne respectabile. Făcând semne, omul îi chemă la el. Lev îşi frecă ochii de uimire: „Ce o mai fi şi arătarea asta?!”

— Eu sunt Simhu-Upaci, marele şaman al tribului urşilor-luptători… strigă

„arătarea”. Am venit împreună cu el. Încornoratul arătă cu mâna spre cadavrul lui Johnny, culcat pe joc Nu-mi faceţi nimic? Vreau să vin jos.

— Vino fără frică, îl chemă Lev.

Şamanul ieşi din crăpătură şi se lăsă ca pe tobogan până jos. Trase apoi de o curea lungă şi se auzi lătrat şi scheunat. Patru câini lăţoşi, înhămaţi la o sanie uşoară, ieşiră din crăpătură şi lunecară până jos, după stăpânul lor. Bietele animale erau slabe, sălbăticite şi istovite de tot.

— Opt am avut, zise Simhu-Upaci aplecându-se şi mângâind unul din câini. Patru s-au prăpădit şi i-am mâncat. Omul a spus că ne va răsplăti. Dar acum nu mai trăieşte, iar tot avutul lui iată-l colo, arătă el spre un rucsac legat de sanie.

Hustings întinse mâna spre rucsac, dar Lev i-o luă înainte.

În rucsac găsiră numai un porthart de piele, plin cu acte.

— Sper că acum vom putea identifica persoana omorâtă, spuse Lev.

Hustings căută să se arate nepăsător.

— Probabil, bâigui el.

Se întoarseră în cabina „Svietoliotului”,

şi Lev deschise porthartul. Deasupra se afla un portofel din piele de marochin, pe care era imprimat: „Strict secret. Oraşul Subteran. În caz de pericol se va distruge”.

Înăuntru, o coală de hârtie de pergament cu titlul: „Contract”. În colţul din dreapta, jos, se putea vedea cercul roşu al ştampilei.

— „Contract... privitor la dreptul comun de proprietate şi de exploatare a subsolului unei insule din Oceanul îngheţat de Nord. Exploatarea e denumită Oraşul Subteran”... începu să citească Lev.

Hustings îngălbeni:

— Drace, tare-i frig!

— Frig aici în cabină? Sunt optsprezece grade. Vi se pare că e frig.

— Da, probabil un acces de malarie, spuse Hustings.

Solnţev continua să citească:

— ... Noi, subsemnaţii, „Societatea pentru explorări îndepărtale”, denumită pe viitor „Societate”, reprezentată pe de o parte prin domnii C. Hustings şi J. Blackpig, delegaţi ai consiliului de administraţie, iar pe de altă parte de Comandamentul Oraşului Subteran, reprezentat de

comandantul Kreitz, am încheiat următorul contract:

1) în baza mandatului pe care, la timpul său, Adolf Hitler în persoană mi l-a eliberat mie, O. Kreitz, – eu, comandantul acestui oraş, actualmente singura persoană împuternicită care poartă răspunderea pentru ordine în Oraşul Subteran, pun la dispoziţia „Societăţii" întregul patrimoniu al Oraşului Subteran", împreună cu forţele de muncă şi cu oamenii de pază, precum şi toate materialele şi rezervele de orice natură;

2) întregul inventar mort a fost evaluat de părţile contractante la suma de una sută patruzeci milioane, în monedă moniană, iar cel viu la suma de opt milioane cinci sute de mii, socotind câte opt sute pentru fiecare muncitor şi câte una mie pentru fiecare paznic;

3) Suma sus-menţionată reprezintă aportul personal al lui Kreitz, care de azi înainte adoptă numele de Connolly. „Societatea" se obligă să contribuie cu aceeaşi sumă în numerar, în inventar viu sau mort, în scopul dezvoltării şi creşterii producţiei minelor Oraşului Subteran…

— Ajunge! strigă Charlie Hustings strângându-şi pumnii.

Este cel mai infam document ce mi-a fost dat să citesc vreodată!

— Serios? întrebă Lev, Totuşi contractul a fost încheiat de un anume Hustings.

— Ce vreţi să spuneţi cu asta?

— Nimic deosebit. Vreau numai să vă atrag atenţia asupra faptului că acest document de înrobire este semnat de un oarecare domn Charles Hustings. Este cumva vreun tiz de-al dumneavoastră?

Hustings tăcea muşcându-şi buzele.

— Apropo, continuă Lev, domnul Mengs-senior, a cărui semnătură împodobeşte de asemenea acest contract, nu este oare acel rege neîncoronat al ţării dumneavoastră, căruia îi aparţine aproape întreaga industrie carboniferă şi metalurgică a ţării?

— Nu cunosc niciun domn Mengs-senior!

— Nici pe Hustings nu-l cunoaşte-ţi?

— Cât? întrebă Hustings deodată, scrâşnind din dinţi.

— Ce „cât”? întrebă la rândul lui Lev nedumerit.

— Cât vrei pentru aceste documente?

— Pentru care documente?

— Ce, nu înţelegi? Sunt dispus să cumpăr aceste documente… Tot porthartul! E adevărat că le-am găsit împreună, dar treacă de la mine…

— A, documentele astea? îl întrerupse Lev pe Hustings, îmi pare rău, dar nu sunt de vânzare.

— În lume totul este de vânzare.

— Vreţi să ziceţi în lumea capitalistă…

— Asta-i o abstracţie. Practic: un milion – cec plătibil la orice bancă din Europa.

— Ştiţi, eu…

— Înţeleg! Două milioane! Poţi trăi toată viaţa în orice parte a globului pământesc. Vilă la Madagascar! Tot anul e numai primăvară! Fructe ca din basme, trandafiri ca din basme! Femei superbe! Sclavi supuşi! Tot ce vrei.

Lev vârî calm portofelul din piele de marochin în buzunarul interior al combinezonului.

— Sunteţi prea darnic. Ce vrei, năravul din fire n-are lecuire…

Charlie Hustings se năpusti asupra lui Solnţev, apucându-l cu o mână de gât, iar cu cealaltă gata să-i desfacă la piept combinezonul îmblănit.

— Dă-l încoace! Dă-l, n-auzi?! Îl iau cu forţa! Hustings băgă mâna în buzunarul din spate.

Lev fu însă mai iute. O lovitură în maxilar, şi Hustings se prăvăli înainte de a apuca să-şi scoată revolverul.

— Cu forţa? Te-aş sfătui altă dată să nu mai încerci cu forţa.

Un moment se păru că Hustings e mort. Faţa lui căpătă o culoare verzuie, cadaverică. Apoi însă el îşi trecu mâna pe faţă, de parcă ar îi gonit nişte muşte, fornăi şi-şi pipăi bărbia, apoi oftă şi dădu să se ridice.

— Iertaţi-mă... A fost pur şi simplu o mică neînţelegere...

Hustings se ridica în picioare şi îi întinse mâna. Să zicem zece milioane printr-un cec asupra oricărei bănci europene.

Lev nu luă în seamă mâna întinsă.

— V-aş ruga să vă vedeţi de treabă. Orice răbdare are margini. Aţi înţeles? Aceste documente nu-ţi aparţin nici dumitale, nici mie: ele aparţin omenirii întregi.

— Am înţeles! Cincisprezece milioane! Cincisprezece milioane! Pe buzele lui

Hustings apăru spumă ca la câinii turbaţi. Cincisprezece! Gândiţi-vă bine!

Lev dădu din umeri şi puse mâna pe clanţa uşii.

În acel moment, se auzi iarăşi zumzet de avioane. Trei escadrile cu semnele distinctive moniene veneau la aterizare. Curând generalul Grobz în persoană veni „să prezinte omagiile lui şefului expediţiei sovietice, candidatul în ştiinţe, Solnţev”. Lev îi mulţumi cu un aer rezervat şi-i spuse că cetăţenii monieni au fost preveniţi şi sunt gata pentru îmbarcare.

Pe gheaţă se instală o cancelarie de campanie. Insistenţele ofiţerilor erau însă zadarnice, niciunul din eliberaţi nu voia să folosească aviaţia monianã pentru a se întoarce în patrie: toţi îşi exprimaseră dorinţa să zboare cu avioanele sovietice. Lev trebui să le explice că avioanele sovietice nu pot duce decât numai două mii de oameni, şi că ceilalţi, majoritatea, vor fi luaţi de pe această insulă de spărgătorul de gheaţă „Dniepr”, care va sosi abia peste o săptămână. Numai după această intervenţie a lui Lev se înscriseră zece ofiţeri şi o sută nouă foşti soldaţi ai armatei moniene.

Charlie Hustings se retrase cu generalul Grobz în cabina avionului. Dar generalul nu-l mai recunoştea pe veselul cinic… Unde dispăruseră oare calmul şi înţelepciunea bătrânului marabu? În faţa lui se afla un om mânios, aproape sărit din minţi.

— Acum totul e de prisos. Să-i duci pe aceşti prizonieri direct în Monia. O să am eu grijă de primirea lor… Nu, nu-i mai duci în Cardia, ci direct în Monia!

— Dar aste înseamnă să aducem microbul! se revoltă generalul.

— Fă aşa cum îţi spun! Iau toată răspunderea asupra mea.

— Afurisiţi bolşevici! Asta-i tot ce-i veni generalului pe buze, ca să-şi mai descarce sufletul.

Între timp se auzi megafonul:

— Expediţia sovietică îi invită pe toţi cei ce doresc să asiste la înmormântarea rămăşiţelor pământeşti ale marinarului rus, căpitanul Rodionov, care, acum mai bine de o sută de ani, a descoperit această insulă.

— Să mergem şi noi, propuse generalul.

— De acord! consimţi Hustings. Auzi, cică ruşii au descoperit aceste locuri…

ÎNMORMÂNTAREA LUI RODIONOV

Pe ţărm fusese ridicat din piatră un monument înalt de trei metri. Pe acest monument, la înălţimea unui stat de ora, membrii expediţiei fixau o placă dreptunghiulară din oţel inoxidabil, pe care Nadea gravase cu grijă următoarele:

„Aici se odihnesc rămăşiţele pământeşti ale căpitanului balenierei «Nadejda», Grigorii Rodionov, care, în 1825, a descoperit acest grup de insule şi care a murit în 1827, împreună cu întregul lui echipaj.

Expediţia sovietică. Iulie 19…”

Irinin, Râbnikov şi Fiodorov tocmai terminau cimentarea plăcii comemorative, când, în jurul monumentului, începură să se adune primele grupuri de eliberaţi. Curând veniră cu toţii, chiar şi soldaţii monieni din echipajul avioanelor. Iată-i, în sfârşit, ceva mai departe, şi pe paznicii arestaţi ai Oraşului Subteran: probabil că santinelele, voind să asiste măcar de departe la ceremonie, îi aduseseră şi pe ei până mai încoace. Dinspre „Svietoliol” se apropiau cei trei Solnţev – tatăl, fiul şi Nadea. Harry

rămăsese lângă aparatele de zbor, să le păzească.

Mii de priviri se îndreptară spre cei care se apropiau. Hustings rânji strâmb, schimonosindu-şi buza învineţită, şi-l lovi uşor cu cotul pe general:

— Generale, acum să vezi probă de propagandă calificată… Ia lecţii!

— Da, la asta se pricep.

Dar spre surprinderea lor, nimeni nu ţinu niciun discurs. Ruşii îşi plecară tăcuţi capul în faţa rămăşiţelor pământeşti ale căpitanului Rodionov şi în atitudinea lor se simţea multă durere şi demnitate. Ca la comandă, toţi cei prezenţi se descoperiră. Numai Hustings şi generalul Grobz nu-şi luară căciulile de pe cap.

Într-o tăcere solemnă se scurseră câteva minute. În cele din urmă, ruşii ridicară capul. Atunci se auziră salve de armă şi de pistoale automate. În faţa detaşamentului de eliberaţi, aliniat pe două rânduri, Marat comanda cu voce tare:

— Companie, foc! Foc! Foc!

Salvele, trase una după alta, răsunau până departe în pustiul alb.

Steagul roşu al U.R.S.S. fu fixat în vârful

monumentului. Mulţimea începu să se împrăştie. Mult timp după aceea, eliberaţii întorceau mereu capul şi priveau steagul care fâlfâia ca o flacără vie pe fondul alb al gheţarului.

Nadea pregătise din vreme ultima masă pe care o vor lua pe insula lui Rodionov.

Lev, rămas în urmă cu Harry, comandantul taberei, se îndrepta spre „Svietoliot” când Simhu-Upaci se apropie de el şi salută ceremonios:

— Iertaţi-mă, domnule, nu ştiam că sunteţi rus. Ruşii ajută oamenii aflaţi în nenorocire, vă rugăm să ajutaţi şi tribul nostru. Noi ne trăiam viaţa singuri: nu dobândeam mare lucru din vânat, dar eram mulţumiţi. Chiar şi mai rău putea să fie, numai stăpâni să n-avem pe cap… să ne fim noi singuri stăpâni. Vă rog să mă credeţi… am trăit mult timp printre albi. M-am întors le ai mei, şi ei mi-au spus: „Să plecăm cât mai departe de aceşti oameni răi şi de obiceiurile lor: de fulgerele îmblânzite, de apa lor de foc, de câinii de fier şi de toate câte aduc nenorociri”. Şi am plecat. Dar cu cât ne îndepărtam mai mult, cu atât ne era mai greu. Şi iată că, din câteva mii de

oameni, câţi avea tribul, au m-ai rămas numai cincizeci. Bunul meu domn, nu mai avem cu ce trăi, nu mai avem cu ce ne hrăni. Tot mai rar dăm peste vânat: militarii distrug animalele, iar ei sunt peste tot. Aşa am ajuns şi noi ca nişte animale – zi şi noapte căutăm hrană şi n-o găsim. Anul acesta ne-a mers rău de tot. Am întârziat, n-am avut drum bun, spre nenorocirea noastră, am dat de omul alb pe care aici, sub ochii dumneavoastră, l-au sfâşiat ceilalţi albi. Am înţeles că şi-a meritat soarta. Era om tare rău. Şi nouă ne-a zvârlit avutul şi ne-a omorât câinii istovindu-i în goană. Ne-a făgăduit că ne va plăti aici totul, că ne va da hrană, şi iată că domnul cu părul roşu nu mai există, iar noi am rămas fără câini. Acum tribul meu este sortit pieirii. După ce ne-a silit pe drum să lepădăm tot ce ne-au lăsat strămoşii noştri, a furat şi colţii de mamut şi de morsă de pe morminte. Acum, pe aceste drumuri desfundate, eschimoşii târâie pe undeva aceşti colţi şi ştiu că de trei zile nu mai au ce să mănânce. Eu te rog, puternicule om rus din Ţara sovietelor, scapă-i de la moarte pe cei ce au mai rămas din tribul meu. Şi dacă ţi-e în putinţă ia-ne

cu tine în ţara ta fericită. Aici nu mai e trai pentru noi.

Lev îi făgădui că o să se gândească şi-o să vadă cu ce ar putea ajuta tribul şi se duse la prietenii lui care-l aşteptau cu masa.

Toţi erau încă sub impresia înmormântării lui Rodionov. Fără să vrea, Lev se gândea la şaman. Cele povestite de bătrân i se păreau sincere. E el, şamanul, slugă a superstiţiei; desigur că-i un mincinos făţarnic şi un exploatator al oamenilor înapoiaţi din tribul lui; se vede cât de colo că-i viclean şi totuşi are în el ceva care-ţi inspiră încredere. De altfel, nici nu stăruie pentru el…

— Ia paharul, fiule. Să bem pentru patria noastră dragă!

Trezindu-se din gânduri, Lev îl zări pe tatăl său cu paharul în mână.

Ciocniră şi goliră paharele. Toţi tăceau, aşteptând ca Lev, în calitatea lui de şef al expediţiei, să spună un cuvânt, iar tânărul savant începu într-adevăr să vorbească:

— Azi am înmormântat rămăşiţele pământeşti ale unui om modest şi cinstit, unul dintre multele milioane de oameni simpli care au dreptul să poarte minunatul

nume de Om. În ultimele lui clipe, când corpul i se răcea, căpitanul Rodionov se gândea la patria lui. În acele clipe, el se gândea la o minune îndepărtată, aproape irealizabilă. Îşi dădea sufletul şi totuşi visa ziua când soarele va topi stratul gros de gheaţă şi oamenii vor putea să verifice ipoteza lui că această insulă constituie, de fapt, un arhipelag de stânci mărunte, acoperite de o căciulă uriaşă de gheaţă. Şi iată că noi, tovarăşi, într-un viitor foarte apropiat, vom fi în stare să topim această căciulă de gheaţă. Vom topi gheaţa şi de pe alte insule polare, chiar şi de pe cea mai mare dintre ele – Groenlanda. Vă daţi seama ce urmări ar avea topirea acestor gheţuri polare? În primul rând, mările şi oceanele vor căpăta câteva milioane de metri cubi de apă în plus. În al doilea rând, se va ridica temperatura medie în lumea întreagă. În al treilea rând, graniţele tropicelor şi subtropicelor se vor muta mult mai spre nord. Tovarăşi, ce mai încolo-încoace: până în prezent omenirea şi-a gospodărit tare prost locuinţa – globul pământesc. La început oamenii au răbdat, apoi au învăţat să se adapteze, iar astăzi au învăţat să

stăpânească şi să îndrume elementele naturii... Dar asta nu e totul. Ştiinţa ne-a pus la îndemână forţe atât de mari, încât ar fi timpul să se pună la ordinea zilei planul unor lucrări măreţe de prefacere generală a planetei noastre. Trebuie să lichidăm o dată cu rezervorul de frig, să activăm curenţii calzi şi să-i înăbuşim pe cei reci, să schimbăm cursul râurilor, să creăm mări, lacuri şi insule, să îndrumăm vânturile acolo unde avem nevoie de ele ori de ploile pe care le aduc. Posibilităţile noastre sunt incalculabile. Într-o serie de ţări însă, capitaliştii şi-au însuşit pământuri şi mări; ei stăpânesc mijloacele de producţie şi nu le pasă deloc de interesele omenirii. Timpul însă lucrează pentru oamenii muncii. În ţările coloniale şi subjugate creşte tot mai mult lupta de eliberare, jugul capitalist e scuturat de pe grumajii popoarelor. Nu există forţă în lume care să poată sili omenirea să se întoarcă înapoi! Vântul împrospător al „noului" suflă peste tot. Am ferma convingere că vom apuca şi noi ziua când vor începe lucrările care vor schimba înfăţişarea întregului pământ. Că asemenea lucrări sunt posibile, e uşor să ne

convingem. Noi, oamenii sovietici, construim cu succes canale grandioase, creăm miri, aducem viaţă în pustiuri…

Lev întinse mâna, ciocni, şi termină cu următoarele cuvinte:

— Dragii mei, propun să bem un pahar pentru comunism şi pentru memoria genialului său creator – marele nostru Lenin!

Răspunsul fu un „Ura” răsunător.

Curând, generalul Grobz şi Hustings veniră să-şi ia rămas bun. Lev era mirat de neruşinarea bătrânului afacerist. De parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, el scutură mâna tuturora, la rând, iar de la Lev îşi luă rămas bun într-un mod extrem de amabil, uitând, pare-se, că abia cu un ceas înainte a primit de la acest om un zdravăn pumn rusesc.

— Îmi permiteţi, domnule candidat, arboră generalul acel clasic surâs dulceag la care recurg diplomaţii în ocazii solemne, să vă aduc mulţumiri în numele forţelor armate ale Moniei pentru ajutorul pe care l-aţi dat foştilor noştri soldaţi.

„Musafirii” nu zăboviră mult în cabina „Svietoliotului”. De pe treptele scării, Hustings îi strigă lui Lev:

— Mă iertaţi, domnule Solnţev, mai am o mică chestie cu dumneavoastră.

Lev coborî, iar Hustings îl luă de braţ.

— Să ştergem, vorba ceea, cu buretele tot ce a fost între noi… Ia spuneţi-mi, aţi putea curăţa gheaţa de pe această insulă cu ajutorul maşinilor dumneavoastră?

— De ce mă întrebaţi?

— Deocamdată din interes pur teoretic.

— Da, răspunse Lev. Iar pentru această operaţie aş avea nevoie de câteva săptămâni.

— Şi cam la cât s-ar putea ridica cheltuielile necesare acestei operaţii? întrebă curios Hustings.

— În orice caz nu mai mult de un milion…

Hustings tăcu puţin şi îi întinse mâna lui Lev:

— Vă felicit. Uite, vă propun o afacere cinstită. După toate probabilităţile, voi reuşi să cumpăr această insulă sau s-o arendez pe un timp mai îndelungat. Dumneavoastră veţi îndepărta gheaţa, şi după ce vom transforma aceasta insulă arctică într-un ţinut de primăvara veşnică, o vom popula cu un popor iubitor de muncă. Dumneata vei

deveni rege! Iar eu voi fi ministrul dumitale de finanţe. Toate veniturile le vom împărţi pe jumătate. E vorba de miliarde! Vom avea odoruri şi putere! Sunteţi de acord?…

Lev îşi retrase mâna şi fără să-i mai răspundă un cuvânt urcă în cabină.

Hustings scrâşni din dinţi.

…Se auzi uruitul motoarelor: avioanele moniene îşi luau zborul…

Apoi se ridicară cele patruzeci de avioane sovietice. După ce făcură un ocol deasupra aerodromului de gheaţă, legănându-şi aripile în semn de salut, luară direcţia spre sud-est. Două mii de foşti prizonieri de război părăseau insula care era cât pe-aci să le fie cimitir.

Cele două „Svietolioturi” îşi luară şi ele zborul, dar se îndreptară spre interiorul insulei. Într-unul dintre ele se afla şi Simhu-Upaci.

Harry rămăsese în tabără în calitate de comandant. Profesorul Paulsen era ajutorul lui. Cu pasiune, savantul se dăruise muncii de salvare a degeraţilor. Echipa sanitară sovietică avea la dispoziţie cele mai noi medicamente. Oamenii se restabileau văzând cu ochii.

Viaţa în tabără începu să organizeze. Cei rămaşi se instalară în corturi spaţioase care se puteau încălzi, aveau îmbrăcăminte călduroasă şi încălţăminte, iar hrana pe care o primeau era bună şi îndestulătoare.

„Dniepr” urma să sosească cel mai târziu într-o săptămână.

SALVAREA URŞILOR LUPTĂTORI

Homionghi-Umca-Naianghi îşi scoate zeul din sân, se uită la el cu dojana, îl scuipă în faţă, apoi ridică mâna şi-l zvârli departe.

— Du-te, trântore, şi să nu te mai întorci! E rău fără tine, dar cu tine ni se trage moartea.

După ce şi-a alungat zeul, Homionghi-Umca-Naianghi lasă jos uriaşul colţ de mamut pe care-l duce în spinare şi se aşază pe un bolovan de gheaţă.

Tribul se adună în jurul căpeteniei. Toţi au feţe palide, obrajii scofâlciţi şi ochii înceţoşaţi…

Azi dimineaţă au hrănit pruncii cu carnea celor patru căţeluşi pe care Cenghi-Cenghi îi ducea în tolbă. Ieri şi-au mâncat ultimul lor câine. Şi câinele nici nu mai era

al lor, ci al omului alb, căruia i-au vândut tot avutul. Dar în Oraşul Subpământean omul alb o să le dea bani mulţi şi mâncare bună. Cum să ajungi însă până la oraşul pe sub pământ, când nu ai drum şi nici câini, când, sleit de puteri n-ai ce mânca, şi ţi s-au rupt încălţările? Chiar şi pruncii îi ajută, ducând câte doi sau trei, un colţ mai mic în spinare. La plecare, omul alb i-a ameninţat cu arma şi le-a dat să înţeleagă că Homionghi împreună cu tribul lui răspund cu capul pentru fiecare colţ. Cine l-a pus să-i arate omului alb aceşti colţi?!

Simhu-Upaci a plecat împreună cu omul alb pe sania lui Homionghi. 0mul alb a omorât mai întâi câinii şamanului, şi tribul a mâncat carnea lor. Acum Numea îl poarta şi-l ocroteşte de primejdii pe străin, şi străinul îi e stăpân… Pe Numea n-ar fi trebuit să i-l dea omului alb, că doar – cum spune şi marele şaman – în el sălăşluieşte spiritul marelui Gorenghi. Omul alb şi şamanul au plecat înainte. L-au luat pe Numea, au luat şi bufniţa Mauy, şi toate grăsimile sfinte… Albul a făgăduit că o să le trimită provizii şi-o să-i dea înapoi atelajul…

Pe drum, Homionghi, după urmele

întâlnite, citeşte povestea călătoriei omului alb şi a şamanului. La început au mers amândoi pe sanie. Apoi Simhu-Upaci a mers pe jos şi omul alb pe sanie, mai târziu Simhu-Upaci a trebuit să tragă împreună cu câinii sania greu încărcată, din care omul alb nu s-a dat jos... Uite, aici au mâncat bufniţa sacră... Iată penele ei albe pătate de sânge... Homionghi vede chiar mai mult: omul alb a mâncat singur carnea bufniţei şi nu i-a dat şamanului nimic. Oasele nu numai că sunt roase, dar arată de parcă ar îi lustruite. Oare un alb ştie să roadă astfel oasele? Şi nici şamanul nu le-ar fi lustruit aşa, dacă omul alb i-ar fi dat măcar puţină carne!

Tot ce s-a petrecut, Homionghi vede limpede ca în palmă, după urmele lăsate de ei. Şi citirea urmelor e singura bucurie a căpeteniei în acest drum greu şi trist, drumul foamei şi al neputinţei.

Acum trei zile, tribul a mai întâlnit un om alb. Cum s-au bucurat cu toţii! Socoteau că domnul roşcovan le-a trimis în întâmpinare vreo slugă de-a lui. Albul acela însă avea un cap gol ca o tobă mare. Spunea că e stăpânul insulei, şi se bătea cu pumnul

în piept. Le-a poruncit să rămână pe loc şi să aştepte întoarcerea lui, şi le-a mai spus, tot aşa, că pentru fiecare colţ, Homionghi şi tot tribul lui vor răspunde cu capul. Apoi le-a luat ultimul atelaj de câini ce le mai rămăsese, câinii lihniţi de foame ai lui Cenglii-Cenghi, şi a plecat. Le-a făgăduit că o să le aducă de mâncare, că o să-i ia pe toţi la el şi-o să-i hrănească până la iarna, iar la iarnă o să le dea cincizeci de câini ca să-şi poată urma îndeletnicirea lor, vânatul.

Dar Homionghi nici nu se gândea să nu-şi respecte legământul cu cel dintâi. Are în sân jumătate din scându-rica-răboj. Scându-rica asta o să le aducă mulţi, mulţi bani. Scându-rica asta o să le dea ce nu le-a dat zeul netrebnic zvârlit în drum: o să-i dea o barcă uriaşă, cu care să se plimbe pe mare, şi o casă de fier pe roate, cu care să se plimbe pe uscat, şi-o să-i mai dea apă de foc cât îi pofteşte inima… Nu, Homionghi n-o să-şi calce legământul. Dar celuilalt alb i-a spus şi o să-i spună:

— Cum să nu te ascult, domnule, când dumneata eşti marele stăpân al insulei?

Acum şi copilaşii lui Homionghi abia se târăsc pe jos, căzând la fiecare pas. Nu are

ce să le mai dea să mănânce. Pe Cenghi-Cenghi parcă a schimbat-o cineva: foamea i-a şters culorile din obraji, iar picioarele ei puternice se împleticesc. Ea nu mai râde şi nici nu mai cântă. Nici Homionghi nu mai e războinicul dinainte, abia mai poate să ducă acest colţ greu. Şi cum l-ar mai duce în braţe pe cel mai mic dintre copii, pe Neuli! Mititelul cade, Placi-Nochia nu are putere să ducă copiii în braţe, iar Cenghi-Cenghi nu vrea să-i ajute bătrânei. Ea spune: „Nu sunt copiii mei, de ce să-i duc eu?”... Ar trebui s-o bată cu biciui, ca s-o mai cuminţească, dar nu vrea să-şi irosească puterile

— O să mai aibă nevoie de ele.

Dar Homionghi e marea căpetenie a marelui trib. E de datoria lui să le dea curaj oamenilor. Altfel pier cu toţii. De ce să se lase abătut? Doar nu-i acum prima oară când îndură foamea! Un om alb a şi pornit desigur în întâmpinarea urşilor-luptători, iar în urma lui aleargă altul. Cine le va da mai întâi de mâncare, de partea aceluia va fi. E plăcut să capeţi bani mulţi, e adevărat, dar mai bine să trăieşti fără bani decât să mori cu bani. Până la iarnă ar putea să mâie pe

această insulă, apoi la iarnă, cu alţi câini, o să pornească la drum lung. Ce frumoasă este iarna! Să umbli pe unde-ţi place, la lumina aurorei cereşti. Fiecare popas este un nou cămin, o nouă vânătoare. Şi ce bine se înfierbântă sângele când eşti pe drum!

— Urşi-luptători! strigă Homionghi. Lucrurile nu stau chiar aşa de prost. Trageţi pe nări aerul şi-o să simţiţi mirosul cărnii pe care o prăjesc cei doi albi pentru noi. Şi-o să ne aducă butoaie cu apă de foc şi munţi de pâine de-a lor. Să nu ne mai irosim puterile! Odihniţi-vă, curajoşi urşi-luptători! Hrana o să vină singură. E pe drum. Eu am aici, în sân, jumătate de scându-rică, iar legământul nostru e sfânt. Dacă albul nu respectă acest legământ, noi căpătăm de la el tot ce ni se cuvine pe cale de judecată. Eu ştiu că la albi există judecată. Acolo luptătorii cei mari judecă după dreptate toate neînţelegerile. Despre asta mi-a povestit Simhu-Upaci şi alţi oameni umblaţi prin lume. Nu duceţi grijă, noi n-o să plecăm în Valea vânătorilor fericite, chiar dacă albul cu părul roşu n-o să mai vină. Şi iarăşi nu uitaţi că al doilea alb, marele stăpân al insulei, a pornit pe urmele celui

dintâi. Aici, pe insulă, ne aşteaptă deci mâncare şi mare noroc…

Ar mai fi vorbit marea căpetenie a tribului urşilor-luptători, dar simţea cum îl lasă puterile.

La douăzeci de kilometri mai la vest de locul unde s-au oprit eschimoşii, în acest timp înota greu în zăpada moale un atelaj da opt câini, cu care se târă spre casă cel care se întitula Robinson Polar. Ce greu merg câinii în timpul dezgheţului! Deasupra-i apă, sub apă zăpadă moale; sub zăpada moale e din nou apă, iar dedesubt gheaţă gata să se prefacă în zăpadă.

Robinson regreta amarnic că a părăsit expediţia sovietică, iar curând începu să-i pară rău şi că s-a despărţit de eschimoşi. Doar sunt şi ei oameni. Şi împreună le-ar fi fost mai uşor să înfrunte distanţele… Sania se înfundă în zăpada moale şi nu înaintează aproape deloc. Socotea să ajungă în două zile – pentru mai mult timp nici nu avea provizii –, dar iată că e într-a treia zi de drum şi din cei cincizeci de kilometri abia a făcut vreo douăzeci. A mâncat şi ultima fărâmiţură din proviziile căpătate de la ruşi. De azi-dimineaţă n-a mai luat nimic în gură.

Cele mai crunte chinuri ale foamei îl frământă.

Deodată o umbră uriaşă lunecă pe zăpada acoperită de apă, înaintând spre vest. Robinson se uită în sus şi zări minunata maşină pe care o cunoştea. „Svietoliotul” zbura încet de-a lungul crestei lanţului de gheţari. Robinson sări din sanie. Înfundându-se mereu în zăpadă, el alerga după „Svietoliot” şi, întinzând mâinile spre el, striga:

— Staţi! Staţi! M-am răzgândit! Merg cu voi! Heeei, luaţi-mă şi pe mine!

Maşina însă nu se opri. O a doua umbra asemănătoare luneca încet în urma primei. Încă un „Svietoliot”!

Înfundându-se la fiecare pas, Robinson alergă şi după a doua maşină, dar şi ea dispăru dincolo de culmea gheţarului. Desperat, începu să se caţere pe creastă. Era încredinţat că maşinile vor ateriza dincolo şi-l vor aştepta. Se tira pe brânci, gâfâind şi sufocându-se, iar când ajunse, în sfârşit, pe creastă, nu văzu nimic decât colineile de gheaţă, care se întindeau în toate părţile cât vedea cu ochii. Să nu-l fi observat cele două „Svietolioluri”? Ori a fost

victima unei halucinaţii?

Câinii hămesiţi de foame se prăbuşiseră istoviţi acolo unde-i lăsase Robinson. Încolăcindu-şi cozile şi acoperindu-se cu ele, aţipiră. Deodată săriră în sus, ciuliră urechile şi, uitând de sanie, o luară la goană spre creastă. Hamurile se încurcară, săniile aruncate dintr-o parte în alta îi loveau peste picioare.

Ajungându-l pe Robinson, care cobora, câinele din frunte îşi înfipse colţii în mâna lui. Robinson încercă să se apere de câinii sălbăticiţi, dar era sleit de puteri. Din mâinile lui muşcate curgea sânge. Îmbătaţi de gustul şi de mirosul sângelui, câinii se aruncară asupra lui Robinson, care căzu pe spate... încercă să se ridice dar căzu din nou... După o jumătate de ceas, din înfumuratul Robinson Polar rămaseră numai oasele roase până la luciu, şi bucăţi sfâşiate de stofă şi de blană.

Cele două „Svietolioturi” aterizară în apropierea locului unde se aflau eschimoşii.

Homionghi-Umca-Naianghi închise ochii şi începu să îngaime ultimul lui cântec de luptă. Dar vocea nu i se mai supunea. Ceea ce i se părea lui că-i cântec nu era decât un

horcăit şi un plâns cu sughiţuri. Deodată se plecă asupra lui un cap încornorat. Homionghi nu-l recunoscu la început pe Simhu-Upaci.

— Dacă eşti umbră, şopti Homionghi umezindu-şi buzele crăpate, atunci arată-mi drumul spre Valea vânătorilor fericite.

— Nu, nu sunt umblă, sunt vestitorul salvării voastre. Pliveşte, Homionghi! Priveşte! îi ridică puţin capul. Vezi aceste maşini minunate? Ele sunt făcute de oameni mai puternici decât toţi zeii şi decât toate spiritele, sunt maşini ale Ţării sovietelor. Ţi-aminteşti ce-ţi povesteam eu? Şi tu spuneai că ar fi bine ca toate cele povestite să fie adevărate. Acum ai în faţă adevărul viu. Oamenii Ţării sovietelor, puternicii şi mărinimoşii oameni ruşi, au venit în ajutorul tribului nostru. Acum o să vă dea la toţi de mâncare şi-o să ne ducă pe coastă. Acolo, pentru colţii ăştia, o să căpătăm bani mulţi, cu banii o să cumpărăm câini şi-o să putem iarăşi vina. Curaj, mare căpetenie a tribului nostru! Curaj!

— Dacă nu eşti umbra unui vis dulce, răspunse Homianghi-Umca-Naianghi înviorându-se, atunci te salut o, mare şaman

Simhu-Upaci, ca vestitor al eliberării. Ajută-mă să mă ridic, ca să le pot mulţumi oamenilor puternici. Dar spune-mi, şamane, cine ne va plăti avutul nostru?

(Continuare în numărul viitor)

1957
POATE SĂ-ȚI
ADUCĂ
UN
PREMIU
MARE
PRONOSPORT

33
Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTI
I. KALNITKI

I. KALNIŢKI

SFÂRŞITUL

ORAŞULUI SUBTERAN

* * *
* * *

Colecţia „Povestiri Ştiinţifico-Fantastice”.

33

— Nimeni nu ne va plăti. Pe omul alb cu părul roşu l-au sfâşiat oamenii albi. Este o poveste lungă… Nici oraşul de sub pământ nu mai este. Noroc că i-am găsit acolo pe binefăcătorii noştri, oamenii sovietici. Dar colţii n-o să ni-i ia nimeni.

Nadea, Râbnikov şi Irinin dădeau

femeilor şi copiilor cafea fierbinte. Bărbaţilor, Lev şi Feodorov le împărţiră mai întâi câte puţină vodcă, iar după aceea supă fierbinte. După jumătate de ceas, primul lot era gata de plecare. „Svietoliotul” putea lua în mod normal numai zece pasageri. Din ambele maşini fură descărcate diferite obiecte, ca să poată fi luaţi toţi copiii, femeile şi bătrânii, apoi, „Svietolioturile” îşi luară zborul.

Cei rămaşi priveau în urma lor cu încântare. Homionghi-Umca-Naianghi începu să istorisească poveşti vesele şi la urmă porni să cânte un cântec nou:

— Nu vreau s-aud de voi, netrebnici zei ai noştri! Oi, ieheou! Noi v-am făcut, dar sunteţi neputincioşi şi răi. Oi, ieheou! Iată că astăzi ruşii sunt puternici fără voi. Ei fac maşini ce-i poartă mai repede ca vântul şi lor nu se închină, şi nu fac zei din ele. Oi, oi, ieheou! Maşinile astea îi slujesc cu credinţă, iar zeii noştri, iată, nu vor să ne ajute. Oi, ieheou! De aceea, pe zeul hâd şi trândav l-am azvârlit spunându-i: „Du-te, nemernicule! Eu mă înşelam singur, iar tu mă ajutai să mă înşel…” Oi, oi, ieheou! Acum o să trăim altfel, am să-i rog pe ruşi

să ne înveţe să trăim cum trăiesc ei. N-o să mai răbdăm de foame. Ce bine e să trăieşti, când sunt oameni buni pe lume. Şi iată că oamenii din Ţara sovietelor sunt buni! Ehei, ehei, ieheou!

Zâmbind, Nadea privea cum dă şamanul trist din cap ascultând cântecul lui Homionghi.

Cu a doua cursă, maşinile supraâncărcate transportară în tabără şi restul de eschimoşi, cu noua lor avuţie: colţii de fildeş.

Apoi «Svieiolioturile" se înălţată deasupra taberei şi porniră spre Moscova.

ZIUA DE NAŞTERE A LUI MENGS-SENIOR

Într-una dintre sâmbetele lunii iulie a anului 19... cădea ziua de naştere a domnului Mengs-senior. Sărbătoritul ceruse familiei să nu organizeze niciun fel de solemnităţi, ajungea obişnuitul ceai de sâmbătă, în familie. Doamna Claudia, care-l însoţise timp de patruzeci şi cinci de ani de-a lungul neîntreruptei ascensiuni, obişnuită să-l asculte în toate fără obiecţii, luă măsuri

ca dorinţa soţului să fie îndeplinită întocmai.

Veniseră cu toţii: domnul Right Mengs-junior, fiul mai mare al lui Mengs senior, împreună cu soţia, Dorothy, cu fiică-sa, Joyce, şi fiul, Bob; domnul Franklin Mengs, al doilea fiu, împreună cu Gvendoline, soţia sa, cu fetiţa de şapte ani, Lucile, şi cu băieţelul, care dormea liniştit în braţele unei doici cochete; domnul Richard Mengs, al treilea fiu, cu soţia, tot Dorothy – descendentă a unei familii franceze incomplet monizată –, căreia ceilalţi, în absenţa ei, îi spuneau „franţuzoaica”.

Nu lipeea nici James „nihilistul”, al patrulea fiu – student şi sportman, filosof şi beţiv. Pe timpuri vizitele lui aduceau o oarecare disonanţă în atmosfera liniştită a sâmbetelor din casa Mengs, doamna Mengs însă, ca o adevărată mama înţeleaptă, găsise un mijloc prin care să prevină neplăcerile. Din moment ce nimeni nu-l putea împiedica pe James să bea, era mai bine, desigur, ca însăşi doamna Claudia să-i dea atâta de băut mezinului încât acesta să adoarmă imediat. Aşa se face că înainte ce a se servi ceaiul tradiţional, de obicei, Mengs

mezinul, dormea tun, încuiat în fosta lui cameră de copil.

Dimineaţa, la ceai, cobora mahmur şi enervat. Mama lui îi prepara un coctail tare de tot, ca să se dreagă, şi prin asta îi reda buna dispoziţie. După coctail, în mod invariabil el îi cerea mamei bani, deoarece suma respectabilă pe care o primea lunar de la tatăl lui nu-i ajungea niciodată. El băga neglijent biletele de bancă în buzunar, săruta nepăsător mâna parfumată a mamei şi dispărea până termina banii.

Fraţii mai mari susţineau morţiş că tatăl lor este prea slab şi că nu ştie să-l pună la respect pe James. După părerea lor, în cazul de faţă ar fi trebuit să ia măsurile cele mai drastice, inclusiv până la dezmoştenire. Franklin prezicea că James se va însura cu vreo metisă şi că într-o bună zi va îndrăzni chiar s-o aducă acolo, printre ei. Un singur om nu împărtăşea această antipatie generală – Bob favoritul, nepotul răsfăţat al bunicului jo (Mengs-senior). Bob îl iubea pe James, mai cu seamă pentru că acest unchi zănatec îi vizita adeseori iahtul.

De fapt, şi acest iaht era una dintre ciudăţeniile bătrânului Mengs. El îi dăduse

nepotului său preferat ideea să se ocupe de sporturi nautice şi îi dăruise acest iaht. Micul căpitan, după aceea, îndrăgise atât de mult acest sport, încât petrecea zile întregi pe iahtul lui, străbătând în lung şi în lat golful oraşului.

Ramura feminină a casei Mengs era reprezentată prin cele patru fiice. Cea mai mare era Eloiza, care venea cu bărbatul ei, Henry Page, un om învăţat, dar afectat şi plicticos, şi cu o droaie de Page mititei. Henry Page era preşedintele mai multor societăţi şi asociaţii, ca, de pildă „Asociaţia amatorilor eclipselor de soare”, „Societatea deiştilor-materialişti” ş.a. În.d. Toată aceste funcţii erau onorifice şi-l mai şi costau sume frumoase de bani. Dar Henry Page avea situaţia asigurată, datorită desigur bătrânului Jo, deşi acesta nu-i dădea niciun ban. A fost de ajuns însă să plaseze acolo unde trebuia, după sfatul lui Mengs-senior, hârtiile de valoare aduse de Eloiza drept zestre pe altarul fericirii lor conjugale pentru ca perechea Page să fie asigurată, împreună cu toţi urmaşii ei, până la sfârşitul vieţii lor. Iată de ce Henry Page îşi putea îngădui să-şi pregătească feciorii pentru

cariera de savanţi. Printr-o hotărâre aprobată de capul familiei, era stabilit ca niciunul din Page să nu se ocupe niciodată de operaţii financiare.

A doua fiică, Gladys, era văduva neconsolată a unui colaborator al administraţiei militare moniene din Europa, căzut victimă unui accident de automobil. Gladys, care făgăduise credinţă veşnică memoriei soţului, sosise cu un mic căţeluş în braţe.

Cele două fiice mai mici. Roza şi Jane, aveau vârsta când uşa camerei de copii li se închisese, iar uşa spre lume nu le era încă deschisă. De altfel se plănuise ca în curând Roza, care avea optsprezece ani, să fie căsătorită cu domnul Grey, moştenitorul celui mai bun prieten al lui Mengs-senior. Despre cea mai mică, Jane, nu se hotărâse încă nimic în acest sens, deoarece abia împlinise şaisprezece ani şi semăna mai mult cu un băieţoi decât cu o mireasă.

Părinţii erau tare îngrijoraţi în privinţa Janei. Domnul Mengs-senior o supraveghea şi o studia în ascuns cu multă răbdare şi perseverenţă. Nu putea să înţeleagă ce-o să iasă din ultima lui odraslă. Janei nu-i păsa

deloc de înfăţişarea-i exterioară şi îşi însuşise jargonul şi manierele copiilor de pe stradă. Pentru ea nu existau oameni cu autoritate. De pildă nu voia în ruptul capului să recunoască faima celor nouăsprezece exploratori ai Arcticei îndepărtate şi nici n-a luat parte la banchetul organizat de şcoală în cinstea „eroilor”. Ba chiar s-a exprimat ireverenţios despre ei, numindu-i răutăcios „Crocodili ai gheţurilor”, şi nu şi-a schimbat părerea nici după ce a căpătat o săpunească bună de la tatăl său şi de la fraţii mai mari. Bineînţeles că pe tatăl său n-a îndrăznit să-l contrazică şi a făgăduit să uite de această poreclă, însă fraţilor ei le-a spus răspicat:

— Bine, n-am să le mai spun crocodili, dar părerea despre ei nu mi-o schimb!

Da, Jane nu se lăsa de pozne, şi mereu aveau buclucuri cu ea. Poznele ei nu erau, bineînţeles, atât de grave ca ale lui James, dar erau totuşi destul de neplăcute…

Astăzi, însă, idila familiară nu fu de nimic tulburată.

Bob şi Jane stăteau de vorbă într-un colţ al salonului, şoptindu-şi misterios nu ştiu ce. Right şi Franklin jucau tăcuţi şah, iar respectabilul Henry Page moţăia, cu ziarul

în mână, într-un fotoliu comod. Cu toate că pe paginile ziarului erau descrise foarte colorat, şi cu multă pricepere, sute de cazuri de morţi violente, respectabilul savant reuşi totuşi să aţipească.

James, ca de obicei, era în camerele maică-sii şi se îndopa cu amestecurile alcoolice, menite să-l dea gata înainte de a-şi face apariţia capul familiei.

Gvendoline, Dorothy şi Dorothy-franţuzoaica plecaseră cu automobilul în oraş, deoarece se constatase că nimeni n-a avut grijă să-i cumpere bunicului de ziua lui o nouă scufie de noapte. Scufia de noapte ocupa în viaţa lui Mengs-senior un loc foarte, foarte important. El era de părere că o scufie de noapte din lână de Caşmir are influenţă asupra sistemului nervos, asupra digestiei şi asupra funcţionării inimii. Acest dar pe care capul familiei îl căpăta în fiecare an de ziua lui, devenise tradiţie în familie.

Ceasul bătu melodios ora opt. În cameră intrară grăbite Gvendoline şi ambele Dorothy. Mica Jane îl ciupi pe Bob şi îşi ocupă locul ei obişnuit de lângă uşă. Toţi se strânseră în faţa mesei. Se făcu linişte…

Tăcerea fu deodată întreruptă de nişte paşi care se apropiau. În cadrul de abanos al uşii apăru capul familiei, domnul Mengs-senior, un om înalt, trupeş, cu cap mare şi faţa lată. Ochii lui inteligenţi, încă foarte tineri, priveau plini de viaţă, iar figura lui albă şi rotundă surâdea prietenos din toate zbârciturile.

— Bună ziua, dragii mei! Bună ziua Dorothy! Străluceşti ca întotdeauna pe firmament, ca steaua din Bethleem… Bună ziua, Gvendoline! Tu ce mai faci Lizzi, şi tu, şi tu…

După femei, domnul Mengs îi salută pe bărbaţi, spunându-i fiecăruia pe nume. Îi saluta la întâmplare, după cum îi cădeau sub ochi. Apoi se aşează în fotoliu, aruncă o privire de jur împrejur şi întrebă:

— Dar unde-i dragul nostru James?

Ca şi în sâmbăta trecută, şi cu două săptămâni în urmă, doamna Claudia se apropie de soţul ei, îi luă mâna şi gânguri cu cel mai dulce glas din lume:

— Băiatul nostru drag are obişnuitul acces de malarie. L-am culcat în camera copiilor, şi acum doarme somn dulce.

Ca şi în sâmbetele trecute, domnul

Mengs se prefăcu că dă crezare cuvintelor soţiei:

— Ce au de gând doctorii, de nu sunt în stare să-l vindece? Adu-mi aminte, Claudia, am să mă ocup chiar eu de vindecarea lui…

Primul pahar de ceai, doamna Claudia îl oferi soţului. Cu delectare, el sorbi lichidul fierbinte şi negru ca tuşul.

Domnul Right îl înghionti pe Bob, iar acesta, ascunzându-şi mâinile la spate, se apropie de bunic:

— Bunicule, n-ai să te superi?

— Dar ce e, iar al făcut vreo poznă? Bunicul îşi luă un cer de parcă n-ar fi ştiut despre ce e vorba; viaţa a făcut din el un actor minunai, şi-i bucuros când poate să-şi arate talentele. Hai, ştrengarule, mărturiseşte. Dacă am de ce, am să mă supăr. Astăzi însă, de ziua naşterii mele, am să caut să mă supăr cât mai puţin.

— Bunicule, de ziua ta vreau să-ţi fac cadou acest album. Aici ai să găseşti copia jurnalului de bord al iahtului „Naiada” şi opt cântece de-ale noastre, marinăreşti…

— Mă, ştrengarule! Ai încălcat ordinea şi n-ai ţinut seama de dorinţa mea. Pentru asta am să te rog să-mi spui, în primul rând, cine

a compus aceste cântece marinăreşti, iar, în al doilea rând, să-mi cânţi cântecul vostru preferat, aşa cum îl cântaţi când sunteţi pe mare.

— Am înţeles, domnule amiral! răspunse Bob, luând poziţia de drepţi. Cântecele au fost compuse chiar de căpitanul iahtului „Naiada”, domnul Bob Mengs, cel mai, cel mai, cel mal tânăr căpitan de vas.

— O! Bravo, căpitane! Vasăzică eşti şi poet? Bunicul se prefăcu plăcut surprins. Te felicit, te felicit! Hai să auzim! Te pomeneşti că nu-s bune de nimic cântecele tale.

— Sunt bune, bunicule! exclamă Bob şi-i făcu Janei cu ochiul.

Jane ieşi în condor şi se întoarse cu trei băieţandri îndesaţi, îmbrăcaţi în uniforma de marinari, croite după un model desenat chiar de bunicul Jo. Cu voce sonoră, Bob comandă:

— Şeful de echipaj!

Unul dintre băieţi făcu doi paşi înainte şi duse mâna la chipiu:

— La ordin, şeful de echipaj!

— Aliniază echipajul!

— Am înţeles, să aliniez echipajul!... Ascultaţi comanda la mine! Alinierea pe

covertă!

— La ordin, răspunseră într-un glas amândoi marinarii, alinierea echipajului pe covertă.

Băieţii luară poziţia de drepţi, cu mâinile lipite de vipuşcă şi se uitară ţintă în ochii căpitanului.

— Şef de echipaj! Cântecul „Vântul de mare ne suflă în faţă”.

— Am înţeles, domnule căpitan! şi şeful de echipaj începu să cânte cântecul „Vântul de mare ne suflă în faţă”…

Ceilalţi, printre care şi căpitanul, îi ţinură isonul:

„Furtunile mării pe toţi ne îmbată.
Primirăm botezul cu apă sărată
Taifun, vijelie, ca fraţii ne sunt
Luptăm pentru glorie.
Pe-ntregul pământ…”

Toată lumea aplaudă ceremonios, cu conştiinciozitate. Bunicul Jo îşi exprimă dorinţa:

— Căpitane, nu-mi prezinţi echipajul tău?

— La ordin domnule amiral, vă prezint

echipajul... Şef de echipaj, doi paşi înainte! Dick Morton, paisprezece ani, şef de echipaj pe iahtul „Naiada”, marinar iscusit, nu cunoaşte răul de mare şi se pricepe să întindă pânzele neajutat de nimeni.

— Încântat, mormăi bunicul Jo. Ia spune-mi, prietene, cu ce te ocupai înainte de a te angaja pe Naiada”?

— Adunam stridii şi crabi în timpul refluxului. Uneori luam ceva parale pe ele.

— A, nu e bine. Nu ştiai că toate drepturile de pescuit pe litoral aparţin societăţii „Merhly-company”? E rău, chiar foarte rău! Ai furat din bunurile unei firme onorabile. Vreau să cred că din momentul când ai fost angajat pe iaht, nu te-ai mai ocupat de hoţii.

— Nu, stimate domn!

— Dar pe acasă, o duci mai bine acum?

— Da, să trăiţi, Acum stăm şi noi într-o casă adevărată, nu într-o cuşcă. Cam e igrasie... casa-i la subsol... dar vă suntem atât de recunoscători, bunul meu domn!

— Lasă, lasă, nu-mi place asta... îi răspunsebătrânul brutal şi cu cu oarecare scârbă, scoţându-şi în afară buza de jos. Domnul Mengs-senior avea motive

temeinice să respingă mulţumirile băiatului: nu e prea plăcut să-ţi aminteşti de ziua ta, de subsoluri şi de igrasie.

Dar după aceea, bătrânul vorbi destul de prietenos cu restul echipajului.

— Puteţi pleca, voinicilor, le zise la urmă. Străduiţi-vă să fiţi marinari buni şi o să am eu grijă de voi. Munciţi cu râvnă şi aveţi grijă de căpitanul vostru. Claudia, spune tu să le dea ciocolată. În numele marinarilor răspunse şeful de echipaj:

— Rămâneţi cu bine, generosul nostru domn! Salut, căpitane!

După comanda: „La stânga!” cei trei marinari traversară camera prin flanc, bătând milităreşte pasul.

— Buni băieţi! spuse oftând domnul Mengs. Ce păcat că deocamdată mijloacele nu ne permit să ne ocupăm mai serios de educaţia tuturor acestor copii. Iată care-i cheia rezolvării tuturor contradicţiilor noastre sociale.

— Just! E foarte adevărat, îl susţinu domnul Page. Exact aceasta-i tema despre care tratez în disertaţia mea de doctorat. Clasele se compun din oameni, iar oamenii. Înainte de a deveni oameni, mai întâi sunt

copii. Misiunea noastră este să punem stăpânire pe sufletele acestor copii ai clasei nevoiaşe.

— Nu e rău, îl laudă patriarhul. Problema merită să fie studiată. Dar ce gândesc pedagogii noştri? Oare el nu înţeleg că de asta depinde liniştea ţării noastre? Ce, nu dispunem de mijloacele necesare? Doar pentru o asemenea cauză fiecare ar da… Eu aş fi primul.

— Disertaţia mea, dragă domnule Mengs, va dovedi că aceasta este calea cea mai sigură de lupta împotriva infecţiei comuniste. Meritele acestei metode îmbinate, desigur… hm… cu măsurile cele mai drastice sunt evidente. Şi acum îmi permiteţi să vă ofer în această zi solemnă şi fericită, ca dar al inimii mele acest mic manuscris. În el este cuprinsă chintesenţa disertaţiei mele. Dacă în orele dumneavoastră libere veţi binevoi să luaţi cunoştinţă de cele scrise aici mă voi socoti foarte fericit.

— Îţi mulţumesc, dragă Henry! Sunt foarte mişcat… Am să caut să dau tot sprijinul meu lucrării tale atât de folositoare. Domnul Mengs trecu

manuscrisul soţiei sale. Dar ce-mi văd ochii? Ăsta-i un complot întreg! V-aţi înţeles să nu respectaţi rugăminţile mele. Aţi hotărât ca astăzi să nu-mi recunoaşte-ţi dreptul bătrânesc de a avea capricii… Dar hai, treacă de la mine. Tu, Bob, şi dumneata, Page, m-aţi mişcat atât de mult încât sunt gata să ridic interdicţia. Hai, daţii drumul. Daţi-mi tot ce aţi adus, arătaţi-mi ce aţi pregătit!…

Doamna Claudia îşi duse batista la ochi şi apăsă cu mâna pieptul ei voluminos. Cadourile erau unul mai frumos decât altul şi – ce era mai important – erau oferite din toată inima. Right îi oferi tatălui său o cutie de havane „Sângele negrului”, marcă atât de rară încât chiar bătrânul se mira.

— Oho, Right! De unde le-ai căpătat? încă din timpul războiului visez la ele… Mister Grey a căutat prin toate plantaţiile şi fabricile de la noi şi n-a găsit această calitate de tutun. Spun că a fost recoltă proastă… Îţi sunt foarte recunoscător, dragul meu!

Da, „Sângele negrului” era tocmai marca preferată a lui Mengs-senior. Acest tutun se cultivă numai în anii cu recolta

excepţională. Se spune că numai o dată în şapte ani se poate căpăta o astfel de recoltă. Şi asta numai dacă muncitorii renunţă la somn şi odihnă, veghind nopţi întregi pe lângă tulpinile alese, afumându-le şi stropindu-le cu o soluţie specială. Nu degeaba în plantaţii i s-a dat acestui soi de tutun un nume atât de groaznic. Şi nu din întâmplare tot aşa îi spuneau şi albii acestui tutun, deşi pe cutie scria „Frumoasa negresă”.

Lizzi îi dărui bunicului o pereche de papuci lucraţi de dânsa, nişte papuci foarte frumoşi, comozi şi călduroşi.

— Îţi doresc, dragă bunicule, îi ură ea, să-ţi mai dăruiesc vreo cincizeci de perechi, bineînţeles în fiecare an câte o pereche.

Toţi rămaseră foarte mişcaţi de această urare atât de fin exprimată. Bunica Claudia iar îşi duse mâna cu batista transparentă la ochi şi murmură înduioşată: — Dragii mei copii…

Franklin şi Gvendoline îi oferită sărbătoritului, pe o tavă de aur, o cupa de cristal cu un splendid joc de culori. Era o creaţie perfectă a fanteziei omeneşti.

„Sunt gata să servesc până în anul două

mii. Bea sănătos” glăsuia înscripţia care încercuia cristalul cu o împletitură de aur.

— Ce-aţi zice, propuse bunicul, Jo făcând cu ochiul, să înfiinţăm chiar acum „Societatea secolului al douăzeci şi unulea”? Ei? N-ar fi o idee? Fiecare membru al societăţii îşi ia angajamentul să trăiască până în anul două mii şi, cine nu se ţine de angajament, va fi amendat în folosul concetăţenilor nevoiaşi şi va fi exclus din societate – bineînţeles cu ceremonialul cuvenit.

Mengs-senior căpătă o mulţime de cadouri, valoroase, nu atât din punct de vedere al costului lor, cât din punct de vedere simbolic.

După ce bău ceaiul, bătrânul scoase din buzunar un stilou şi un carnet de cecuri, spunând:

— Dacă voi m-aţi copleşit cu atâtea daruri, permiteţi-mi să răspund cu aceeaşi monedă. Ia spune, căpitane Bob, de ce ai avea nevoie?

— N-am nevoie de nimic, bunicule. Adică aş dori să pun un mic tun pe prova iahtului. Poliţia maritimă este pur şi simplu imposibilă: ameninţă, mă urmăreşte şi e

obraznică... Iar eu n-am cum să le răspund.

— Asta nu, dragul meu! E cam devreme să declari război poliţiei. Totul la timpul său. În marină se cere disciplină Eşti obligat să te supui poliţiei. Ea ne apără... Apără dreptatea... Nu, tunul este de prisos. Dar dacă vrei să pui un motor pe iahtul tău, atunci e altceva. Asta se poate. Vrei un motor?

— Nu vreau, răspunse îmbufnat Bob.

— Mă rog, cum vrei... Dar poate ai nevoie de altceva... Spune, nu te jena.

— Dacă eşti atât de bun, bunicule, atunci dă-mi o mie de dolari, vreau să-i fac un cadou lui Millie.

— Care Millie? Cine mai e şi asta?

— Millie este mama corăbiei noastre. Ştii, pe timpuri piraţii aveau întotdeauna câte o mamă pentru corăbiile lor. Avem şi noi una. Ce mai vorbă, este sora mai mare a lui Charlie, unul din marinarii mei. L-ai văzut. Acela blondul. Millie se mărită şi nici ea, nici logodnicul ei n-au nicio leţcaie. Dacă le dau o mie de dolari, şi-ar putea deschide un debit şi-mi vor fi veşnic recunoscători, ca şi câinele lui tanti Gladys...

— Ce inimă are copilul ăsta! Inimă de aur! Iată ce-nseamnă o educaţie bună… Ce om admirabil o să iasă din el!

Bob îşi dădea seama că toate aceste laude aduse lui nu sunt de fapt adresate lui, ci bunicului.

Bunicul întinse cecul.

— Uite, căpitane, ai aici un cec pentru două mii de dolari. Poţi dispune de ei cum vrei. Nu trebuie să-mi dai socoteală…

După ce bătrânul împărţi un număr de cecuri egal cu numărul membrilor familiei Right spuse:

— Tată, două minute, te rog…

Bătrânul oftă; el se retrăsese de mult din afaceri. Dar se vede că aşa e făcută lumea: tu dai banii afară pe uşă, iar ei îţi vin înapoi pe fereastră. Mongs-senior îl conduse pe fiul lui la el în cameră.

— Ei băiete, ce s-a întâmplat?

Right îi întinse tatălui său o radiogramă.

— Ce zici de asta?

— „Gheaţa de aur”? Ştiu! Mengs-senior abia se uită la formular. Ai luat vreo hotărâre?

— Aş dori să-mi dai un sfat…

— E timpul, dragul meu, să le obişnuieşti

să fii independent. Cu cine ai să te sfătuieşti după moartea mea? Ca spune radiograma asta? „Încălziţi aurul rece”. Telegrama o trimite generalul Grobz, care este agentul nostru şi ştie perfect că aproape toate acţiunile „Gheaţa de aur” ne aparţin nouă. Înseamnă că trebuie să căutăm să scăpăm neîntârziat de ele.

— Dar asta-i foarte greu! exclamă Right

— Dacă mă asculţi, o să ţi le smulgă din mâini. Despre distrugerea minelor se va afla abia în cursul zilei de mâine. În ziarele de dimineaţă mai ai timp să aranjezi să apară articole cu privire la activitatea „Societăţii pentru explorări îndepărtate” în Arctica. Şi să se poată citi în aceste articole că societatea îşi măreşte intensiv exploatările miniere. Nu ştii cum? Ei bine, am avut eu grijă de asta. De rest însă să ai tu grijă! Cum se deschide bursa, sute de agenţi o să caute să cumpere acţiunile „Gheaţa de aur” Cursul va începe să urce. Pe la orele nouă şi jumătate aruncă pe piaţă primul pachet de acţiuni. Aranjează şi tu să înceapă o goană nebună după ele. Să ajungă şi la bătaie. N-ar fi rău să intervină şi poliţia. Acest prim pachet să-l cumperi tot tu, ca să urce preţul.

Imediat după asta, scoate al doilea pachet. Trimite agenţi să facă toate astea. Dar e de la sine înţeles că nu trebuie să ştie unul de altul, nici pentru cine fac toate operaţiile. Dezvăluirea secretului poate duce de râpă toată operaţia. N-ar strica să se lanseze zvonul că consorţiul tău umblă să cumpere toate acţiunile „Gheaţa de aur” Când bursa se va transforma într-o casă de nebuni, iar cursul se va urca cu cel puţin zece la sută. Aruncă pe piaţă întregul nostru stoc! La început, cumpără, dar cum le cumperi, să le şi vânzi. Pe la ora unsprezece fără zece minute te retragi! La ora aceea nu trebuie să nu mai ai nicio acţiune E clar?

— Nu-i prea curată operaţia asta, observă Right.

Bătrânul îşi strânse nemulţumit buzele.

— Nu există operaţii curate sau murdare. Există numai operaţii reuşite sau nereuşite.

— Înţeleg, tată. Dar ce facem cu acţiunile domnului Hustings? Are la mine acţiuni în valoare de treizeci de milioane.

— Acţiunile lui vor rămâne în seif. Uită, te rog, de existenţa acestui individ. Şi să nu-ţi treacă prin cap să-i faci vreun credit.

Niciun ban! Nu am de gând să salvez un câine care rupe pantalonii stăpânului său. Bine că mi-ai adus aminte.

Mengs-senior scrise câteva rânduri pe o foaie din bloc-notes şi apăsă pe sonerie.

— Pe domnul Page! porunci el scurt când servitorul abia deschise uşa.

Savantul ginere nu întârzie să apară.

— Vă ascult…

— Iată despre ce-i vorba, dragul meu Henry! Am aflat şi în curând va afla toată lumea, că „Societatea pentru explorări îndepărtate” a cumpărat după război nişte exploatări miniere în Arctica. Această societate însă a lăsat pe loc vechea administraţie şi nu i-a eliberat pe foştii prizonieri de război care lucrau în mine, printre care se aflau şi soldaţi de-ai noştri. În loc să exploateze aceste mine în mod deschis, cu forţe de muncă libere şi plătite, ei, aceşti imbecili neprevăzători, în cap cu Charlie Hustings, au preferat să exploateze aceste mine după metodele sclavajului. Şi iată rezultatele acestei tactici tâmpite, prizonierii s-au răsculat. Oraşul Subteran a fost aruncat în aer şi minele nu mai există. Încă nu-i prea târziu să pregătim opinia

publica printr-o injecţie preventivă. În ziarele de dimineaţă trebuie să apară dezvăluiri, cereri insistente de ai înlocui pe prizonierii de război prin muncitori angajaţi. Însă niciun cuvânt despre revolta şi distrugerea Oraşului Subteran! Ar începe interpelări în congres şi senat... Se va porni furtuna într-un pahar de apă. Aşa-zisa opinie publică va fi distrasă, iar adevărata furtună, cere ar putea izbucni la sosirea prizonierilor eliberaţi, nu va mai avea loc. Este clar? Uite şi nişte adnotări. Acţionează! Dar încă un lucru: mâine să organizezi o societate sub denumirea „Societatea pentru ajutorarea ultimelor victime ele fascismului”. Fiecărui prizonier i se va da un cottage mobilat, plătibil în rate, un costum, un palton, lenjerie, încălţăminte, o pălărie şi deocamdată ceva de lucru!

Maşini luxoase, în care se reflectau reclamele luminoase, îi duseră la casele lor pe descendenţii democratici ai domnului Mengs-senior. Vila lui Mengs se cufundă în somn adânc.

Până la orele zece ale dimineţii următoare, toţi ai casei umblară în vârful picioarelor şi vorbiră în şoaptă. La orele

zece se auzi din dormitor o sonerie.

— Ziarele! îi ceru domnul Mengs-senior servitorului care deschise uşa. Şi pregăteşte-mi cafeaua.

Dormitorul se învălui repede în fumul îmbătător al ţigărilor „Sângele negrului”.

Domnul Mengs examina cu satisfacţie un ziar după altul. Toate erau aşa cum dorise el. Notiţe, dezvăluiri… Reuşise perfect să împuşte doi iepuri dintr-o singură lovitura. Isteria din ziare aţâţa agitaţia de la bursă şi slăbea indignarea poporului.

I se aduse cafeaua. Mister Mengs apăsă pe butonul aparatului de radio şi, printre alte ştiri, putu auzi:

„În ultima jumătate de oră acţiunile societăţii «Gheaţa de aur» s-au urcat cu trei. Puncte şi jumătate. Cursul este ferm. Cererea este mai mare decât oferta…

Astăzi are loc sosirea foştilor noştri militari care au colaborat în ultima vreme la lucrările miniere din Arctica…

Preşedintele consiliului de administraţie al Societăţii pentru explorări îndepărtate, domnul Charlie Hustings, care se reîntoarce din Arctica, va ateriza astăzi la ora unsprezece pe aerodromul doi din

Iverton…”

Mengs-senior îşi sorbea încet cafeaua de dimineaţă, răsfoind netulburat ziarele. Scufia de pe cap îi dădea bătrânului o expresie aproape copilărească.

Zgomotul oraşului nu ajungea până la el.

În schimb, în cartierul bursei, poliţia călare şi cea motorizată încerca fără succes să restabilească circulaţia. Nici tramvaiele, nici troleibuzele, nici autobusele şi nici autoturismele nu izbuteau să răzbată prin mulţime. Deasupra pieţii răsuna vuietul miilor de glasuri.

— Gheaţa de aur… Gheaţa de aur…

Caii poliţiştilor erau nervoşi ca şi călăreţii lor. Nici măcar uriaşul automobil blindat al şefului de poliţie nu putu să facă o spărtură în zidul mulţimii. Fură aduse şi două maşini de pompieri. Jeturile puternice de apă izbutiră la început să mai împrăştie lumea, dar curând mulţimea se năpusti şi răsturnă maşinile pompierilor. Atunci poliţia folosi bastoanele. Poliţiştii călări călcau oamenii în picioare. Dezordinea începu să capete un caracter serios.

La orele unsprezece totul se termină de la sine. Deodată mulţimea dispăru. Marea

furtunoasă se prefăcu în torenţi năprasnici de oameni care înaintau pe străzi. Mulţimile asediară băncile şi societăţile bancare, iar pe treptele bursei, lângă coloane, rămaseră câţiva morţi. Câţiva se sinuciseseră acolo, pe loc. Fură imediat duşi la morgă.

Câteva minute mai târziu, se anunţă la radio sinuciderea unor persoane cunoscute din cercul oamenilor de afaceri. Conducătorul băncii „Schwartz & fiii” s-a împuşcat. Mulţimea depunătorilor ruinaţi căuta în zadar să spargă uşile zăvorâte ale băncii. Curând se lămuri că banca în loc de numerar dispune numai de acţiuni ale Societăţii „Gheaţa de aur”. Toată lumea începu să se văicărească: fiecare ştia că aceste acţiuni nu valorează nici măcar cât hârtia pe care erau imprimate.

În alte instituţii bancare mai puţin cunoscute decât „Schwartz & fiii” situaţia se prezenta şi mai rău.

Iar domnul Mengs-senior încă nu ieşise din dormitor. Luase doar hotărârea să se odihnească serios în prima zi a noului an din viaţa lui. Când feciorul veni să-l anunţe că Charlie Hustings roagă insistent să fie primit într-o chestiune extrem de urgentă,

Mengs răspunse nemulţumit:

— Parcă el nu ştie că eu nu primesc acasă! Spune-i să vină mâine la club… Poate pe seară, în jurul orei şapte, să mă găsească acolo. Poate.

În dormitor fu chemat de urgenţă domnul Slebum, omul în care Mengs-senior avea încredere mai mult decât în oricare altul.

— Slebum, îi spuse el paznicului său personal s-ar putea ca unele persoane să caute astăzi insistent să ajungă la mine. Nu vreau să văd pe nimeni!

Paznicul dădu din cap.

La toate ferestrele vilei lui Mengs fură lăsate jos jaluzelele interioare. Din stradă ele păreau de mătase şi nimeni n-ar fi putut ghici că aceasta mătase are o căptuşeală de oţel. În parcul vilei fură lăsaţi liberi câţiva buldogi fioroşi, capabili să sfâşie un om. Slebum ca ajutoarele sale păzeau cu vigilenţă strada. Casa devenise o fortăreaţă.

În creierul înfierbântat al lui Charlie Hustings se trezi deodată o speranţă. Poate că nu-i totul pierdut. Miliardarii îşi pot permite câteodată orice fel de capricii. Trebuie să se ducă la Right Mengs. Poate că

are el instrucţiuni să nu-l nimicească pe bătrânul Charlie… Şi ce-i dacă valoarea unei acţiuni „Gheaţa de aur” e egală cu zero? Barometrul bursei arată timp „variabil”. O, de-ai avea el un fond de rulment! Într-o singură zi ai putea să-şi redreseze afacerile…

Charlie Hustings sari în primul taxi ce-i ieşi în cale şi se îndrepta în graba spre biroul consorţiului Riddon-Dill & Co., unde trona totdeauna ca un zeu Mengs-junior. El zbură până la al şaptelea etaj, uitând să închidă după el uşa liftului, şi intră fuga în sala de aşteptare.

I se răspunse că domnul Mengs-junior nu primeşte astăzi.

— Spuneţi-i, vă rog, că sunt eu, Charlie Hustings, insistă bătrânul cu părul răvăşit şi cu ochii duşi în fundul capului. Doar mă cunoaşte bine.

Funcţionarul spilcuit, care îndrăzni să-l anunţe a doua oază, se întoarse şi îi făcu lui Charlie morală:

— De ce minţiţi şi căutaţi să induceţi în eroare oamenii? Am avut neplăceri din cauza dumneavoastră. Domnul Mengs-junior nu are cinstea să vă cunoască. Şi de

altfel este foarte ocupat. Nu-i sigur dacă în cursul acestei luni va avea timp să stea de vorbă cu dumneavoastră.

— Aşa vasăzică?! strigă Charlie Hustings, scoţând din buzunar un revolver. Toţi cei de faţă fugiră ori se ascunseră, spilcuitul se băgă sub masă. Nu vă fie frică, caracatiţelor. Astăzi mor eu, nu voi! Dar într-o zi o să mă invidiaţi!

Charlie Hustings se aşează într-un fotoliu adânc, se lăsă cu tot corpul într-un colţ, ca să nu cadă jos după ce va muri, şi îşi trase un glonte în tâmplă.

VENITURI ŞI CHELTUIELI

Armata sosi de cu noapte pe aerodromul central al Ivertonului. Comandantul aerodromului fu nevoit să-şi cedeze biroul unui maior cu o înfăţişare foarte bravă. Acest maior îşi dădea aere de parcă ar fi fost pe punctul de a înscrie o nouă pagină de glorie în istoria patriei sale. Indică personal locul unde să se instaleze tancurile şi automobilele blindate. Totul era astfel socotit, încât avioanele cu prizonierii eliberaţi după aterizare să se afle sub bătaia

tunurilor şi mitralierelor de pe tancuri.

Avioanele apărură aproape de amiază. Iată că primul avion lunecă pe pista de beton, pierzându-şi treptat din viteză. După el alertează un al doilea, apoi al treilea. Al patrulea…

Din avioane începură să coboare pasagerii. Maiorul îşi puse binoclul la ochi.

Nimeni nu-i întâmpină, nu se văd niciun fel de demonstraţii… Nici măcar corespondenţii nu sunt prezenţi: au fost dinadins îndreptaţi greşit spre un alt aerodrom.

Deodată, prin aer începu să zboare un roi de foi volante. Părea că un stol de mii ce porumbei plutesc prin aer, lăsându-se pe pistă, ne alei şi pe cărări. Noii sosiţi le prind din zbor.

În faţa avioanelor începu un miting. Maiorul n-a observat când au pătruns pe aerodrom persoane străine. Şi nici nu putea să dea ordin tancurilor să deschidă focul. Instrucţiunile spuneau ce nu are dreptul să tragă decât în cazul unei agresiuni făţişe din partea noilor sosiţi ori „în cazul că comuniştii vor încerca să facă dezordini, profilând de nemulţumirile pe care noii

sosiţi ar putea să le manifeste din necunoaşterea exactă a situaţiei”.

Nu erau însă niciun fel de dezordini şi nici măcar gălăgie. Maiorul presimţea că i s-a înfundat: cariera lui era periclitată.

Iată că sosesc şi automobilele cu ziarişti… Nici aceştia nu-l vor ierta: ziariştilor nu le place când sunt înşelaţi.

Maiorul se îndreaptă spre locul unde mister Henry Page, cocoţat pe aripa unui avion, ţinea în faţa mulţimii un discurs de bun-venit. Pozând în faţa obiectivelor reporterilor, el vorbea cu o voce plină de demnitate:

— Dragi apărători ai patriei, ai culturii şi ai progresului! Permiteţi-mi să vă salut în numele „Societăţii pentru ajutorarea ultimelor victime ale fascismului”, societate creată de curând în onoarea eliberării dumneavoastră. Desigur că vă îngrijorează gândul cum se va aranja viaţa dumneavoastră în patrie, după o absenţă atât de lungă. Sunt împuternicit să-l conduc pe fiecare dintre dumneavoastră într-un cottage al cărui proprietar devine. Acolo veţi găsi tot ce vă trebuie pentru a duce o viaţă liniştită şi confortabilă. De asemenea,

să nu fiţi îngrijoraţi în ceea ce priveşte munca. Toată lumea va găsi de lucru, de îndată ce „Societatea” va lua informaţii precise despre presiunea fiecăruia dintre voi. Puteţi fi încredinţaţi că patrioţii Moniei vor avea grijă de eroii lor!

Eroii se frământau în loc şi se uitau posomoriţi ba la orator, ba la reporteri. Înainte de a fi început Page să-şi ţină discursul, ei au avut timp să citească foile volante împrăştiate de mâini invizibile.

„Prieteni care aţi scăpat din Oraşul Subteran! Fiţi vigilenţi! Nu vă lăsaţi duşi de provocatori! De sosirea voastră vor să profite cei care v-au ţinut închişi în ocna subterană. Ei voiau să vă distrugă, să vă ducă pe toţi în Cardia sălbatică şi să vă îngroape de vii în cazematele fortului Clyde. Din fericire, prietenii ruşi, care, întâmplător, se aflau în regiunea Oraşului Subteran, au dat publicităţii această poveste ruşinoasă şi numai de aceea urmaşii monieni ai lui Hitler şi Goebbels n-au avut acum altceva de făcut decât să se arate drept apărători ai voştri. Ei se prefac atunci când zic că nu ştiu nimic despre Oraşul Subteran. Să nu-i credeţi! Demascaţi-i pe succesorii hitleriştilor, pe

marii noştri financiari! Nu mai departe decât astăzi ei au aranjat o speculaţie grandioasă: i-au prădat pe micii deţinători de acţiuni cu sute de milioane! Ca momeală au folosit sângele vostru, sudoarea voastră cuprinsă în acţiunile «Gheaţa de aur», ale Oraşului Subteran. Veniţi astăzi cu toţii la orele nouăsprezece la mitingul care va avea loc în clubul docherilor. Acolo veţi afla tot adevărul. Trăiască prietenia între oamenii muncii! Trăiască prietenia poporului nostru cu popoarele din U.R.S.S!”

Domnul Page se dădu jos de pe aripa avionului:

— Şi-acum, poftiţi, vă rog…

Se auzi zgomot de claxoane. Vreo douăzeci de limuzine intrau încet în mulţime. Noii sosiţi fură împinşi în ele. Mulţi dintre ei căutau să-şi amintească vechile adrese. Pe măsură ce în faţa ochilor lor se desfăşurau imaginile atât de cunoscute, începea să le revină memoria. În loc să cotească pe străzile noilor cottage-uri, maşinile se împrăştiară în diferite direcţii, afundându-se în labirintul capitalei.

Jim Pratt goni iute maşina lui spre malul

Zubzonului, apoi întoarse spre Aleea căpitanilor. Iată însă că limuzina neagra, pe care o urmărea, luă viteză şi reporterul o pierdu din vedere.

— S-o ia dracu! hotărî Jim. Ce să fac, am să compun şi eu e povestioară cu întâlniri înduioşătoare. Şi plecă acasă.

Jim era oarecum deziluzionat: de la aceşti eliberaţi s-ar fi aşteptat la ceva mai mult. O simplă schiţare a întâmpinării la aerodrom nu-l mulţumea. Ştiri senzaţionale – iată ce cere ziarul lui. Dar el se pricepea să găsească în orice fapt, cât de neînsemnat, ceva care influenţează asupra imaginaţiei. Uneori o reticenţă sau o aluzie, alteori o glumă... Cititorii atunci încep să se gândească, fantezia lor începe să lucreze, şi asta rămâne legat de numele lui. Aşa reuşeşte el să-şi păstreze popularitatea şi onorariile.

Oare ce s-ar putea scoate din această afacere? Desigur, dacă s-ar apuca să dezvăluie realitatea şi dacă ziarul lui ar fi de acord să publice toate acestea, ar avea el ce să povestească: de exemplu substratul sinuciderii bătrânului marabu. Toate potlogăriile afaceriştilor de bursă şi câte

altele. Ar fi într-adevăr o ştire senzaţională. Dar ziarul lui n-are nevoie de astfel de ştiri, şi dacă n-are nevoie ziarul, de ce să scrie? Dar câteva aluzii care să facă articolul mai tare, asta nu strică.

În primul rând, de ce noii veniţi n-au fost întâmpinaţi de rudele lor? În al doilea rând, de ce i s-a dat fiecăruia câte un cottage? Doar între cei sosiţi există desigur unii care au familie. De ce nu i-a lăsat să meargă direct la familiile lor?

Până ajunse acasă, Jim ştia ce trebuie să serie.

Articolul avu mare succes. Într-adevăr, era greu de înţeles de ce proaspăt înfiinţata „Societate” s-a purtat cu atâta ardoare, dar în acelaşi timp atât de ciudat, cu cei eliberaţi… Articolul îi plăcu îndeosebi lui Mengs-senior. El distlăgea atenţia cititorilor de la Oraşul Subteran. În aceeaşi seară Pratt primi un cec anonim ca supliment la onorariul lui obişnuit.

Totuşi, ziua începută sub auspicii atât de îmbucurătoare pentru Mengs-senior se întunecă până la urmă. S9ara nu-i fu dat să şi-o petreacă acasă în linişte.

Înainte de masă, Claudia îi bătu în uşă.

— Dragul meu, şeful poliţiei din oraş se interesează dacă eşti acasă. Te aşteaptă la telefon şi spune că este vorba de ceva foarte important.

Domnul Mengs-senior ridică receptorul. Şeful poliţiei şi comunica slugarnic că în Piaţa Bursei a fost arestat un tină T care a tras cu un pistol automat asupra vitrinelor bursei şi buletinelor de neon, şi chiar asupra reclamei luminoase care anunţa marele film «Spelunca comuniştilor”.

Domnul Mengs îl întrerupse pe poliţist.

— Şi de ce îmi spui mie toate astea?

Poliţistul se codi puţin înainte de a-i răspunde.

— Vedeţi… tânărul s-a dovedit a fi James Mengs.

— Unde se află acum?

— Deocamdată în biroul meu. V-aş ruga însă…

— Bine, sosim imediat.

Domnul Mengs-senior trânti nervos receptorul pe furcă.

El nu se miră deloc văzând că soţia lui, Claudia, îl aştepta în vestibul, gata îmbrăcată. Tolănit pe pernele mari de piele ale automobilului, Mengs îşi aprinse una din

ţigările preferate şi fumul ei albăstrui rămânea diafan în urma maşinii, lăsând pe stradă o aromă persistentă.

— Cineva din orchestră a cântat fals, îi spuse el soţiei. Legănatul maşinii care gonea pe străzile Ivertonului nu-l împiedică să simtă cum la aceste cuvinte, tovarăşa lui de viaţă începu toată să tremure. Nu, nu, dragă Claudia, nu m-am exprimat eu bine. Orchestra a executat perfect, numai dirijorul poartă vina falsetului. Şi dirijorul sunt eu! cu un gest teatral, el îşi plesni o palmă peste frunte. Cum n-am ştiut eu să ţin cont de un fleac ca ăsta! Am prevăzut totul până la ultimul detaliu. La acest lucru însă nu m-am gândit. Şi doar ştiam în ce stare se află băiatul… cât e de surescitat şi de iritabil… De ce nu l-am împiedicat?

— Nu, dragul meu, eu sunt vinovată, repeta într-una Claudia. Ce, n-aveam destule lichioruri şi coniacuri? Băiatul este doar moale cum e ceara. Când e băut, poţi să faci ce vrei cu el… Iartă-mă, Josua. Numai eu sunt de vină…

Mengs scoase din gură două dâre de fum albăstrui:

— Fleacuri! Nu-i nimic. Câteva clipe

neplăcute, şi atât!

Şeful poliţiei îi aştepta în faţa porţii. Asta nu-i plăcu lui Mengs-senior. Slugărnicia şefului dovedea totuşi că poliţiei îi sunt prea bine cunoscute rolul şi importanţa domnului Mengs.

— Doriţi să vă conduc la el? întrebă şeful pe când se aflau în lift.

— Aş dori mai întâi să-l văd pe acest om, fără ca el să mă vadă.

— E uşor de aranjat.

Şeful poliţiei îl conduse pe domnul Mengs-senior într-o cămăruţă, unde zgomotul paşilor era înăbuşit de un covor moale.

— Se află alături. Asta-i camera de studii psihologice. De aici nu se aude nimic, şopti cu oarecare mândrie poliţistul.

El deschise o ferestruică în perete, prevăzută cu o lentilă care nu îngăduia să se vadă şi de dincolo, şi-l invită pe domnul Mengs-senior să se uite.

O singură privire îi fu de ajuns ca să se convingă cine-i tânărul care şade dincolo nemişcat într-un fotoliu, cu mâinile prinse în cătuşe. Cu o expresie indiferentă pe faţă, domnul Mengs se întoarse spre soţia lui

— Claudia dragă, aşteaptă-mă în maşină. Pe tine desigur nu te poate interesa convorbirea noastră searbădă de afaceri.

Doamna Mengs ieşi afară.

— Nu se aude dincolo? Domnul Mengs arătă cu capul spre perete.

— Niciun cuvânt!

Amândoi luară loc pe un divan. Mengs-senior îşi aprinse o nouă ţigară.

— Cu ani în urmă am fost preşedintele „Societăţii pentru sprijinirea poliţiei şi a ordinii publice”. După câte ştiu, această societate nu a fost dizolvată. Astfel că şi astăzi mai sunt preşedintele acestei societăţi căzute în stare de letargie. Adineauri am avut ocazia să mă conving cât de bine ar fi prins această instituţie folositoare, dacă n-ar fi fost bătrâneţea, poate şi lenea, care m-a silit să renunţ la orice activitate. Eu singur, bineînţeles, nu mai pot să recâştig timpul pierdut. Dai sunt convins că se vor găsi oameni mai energici. În orice caz, permiteţi-mi să-mi dau obolul. Mengs scoase din buzunar un carnet de cecuri. Deocamdată cred că o sută de mii vor ajunge. La dispoziţia dumneavoastră personală. Un ajutor pe măsura puterilor

mele, şi un omagiu adus poliţiei. Cu mâna stângă şeful luă cecul, iar dreapta o duse la inimă.

— Sunt sigur, domnule Mengs, că acest derbedeu care se află în biroul meu nu poate fi în niciun caz fiul dumneavoastră…

— Se înţelege de la sine… zâmbi mister Mengs. Nicio asemănare.

— În acest caz, n-aţi dori să-i predaţi fiului dumneavoastră acest act de identitate găsit sau, poate, furat de cel arestat?

Fără să se uite, Mengs băgă în buzunar carnetul frumos legat în piele.

— Mai este ceva?

— Asta-i totul! răspunse şeful ducând mâna la cozoroc.

— Gândeşte-te bine! rosti surd Mengs-senior uitându-se fix la el. Să nu avem pe urmă discuţii. Mie nu-mi place să mai fiu deranjat cu o chestiune pe care o consider definitiv lichidată. Trebuie să-ţi notezi acest lucru. Faţa lui părea turnată din fontă. Şi încă ceva, el completă un al doilea cec şi i-l întinse şefului poliţiei, ai aici cincizeci de mii de dolari. Internează-l, te rog, pe acest nenorocit într-o clinică din cele mai bune, unde va fi complet izolat, împotriva oricăror

indiscreţi. Nu-i face bine să vadă alte persoane în afară de medicul curant şi de infirmieră.

— Da, are nevoie de o îngrijire medicală! răspunse şeful, ducând din nou două degete la cozoroc.

Doamna Mengs aştepta în maşină. Era extrem de palidă.

— Nu cumva ai un acces de malarie? întrebă soţul.

— O, nu, nu. Sunt complet sănătoasă! şopti îngrozită Claudia. Nu te îngriji, dragul meu. Îmi trece.

— Nu era James, spuse tăios demnul Mengs şi nu mai rosti niciun cuvânt.

Iată-l din nou în biroul lui: un om bătrân, singuratic, de care nimeni nu mai ere nevoie. Lumea îl linguşeşte, ce-i drept, dar numai pentru sacul de bani pe care şade. Fie şi aşa!

Domnul Mengs se uită cu atenţie la fotografia de pe legitimaţia pe care i-o înmânase şeful poliţiei. O şuviţă de păr căzută pe frunte (aşa avea şi Mengs-senior în tinereţea lui, înainte de a-i apărea chelia), un nas drept şi energic, dar şi o bărbie lipsiră de voinţă ca a Claudiei.

Cu toată căldura lunii iulie, în cămin ardea focul: demnului Mengs nu-i place umezeala. Mult timp, legitimaţia lui James nu voi să se aprindă. Până la urmă însă coperta luă foc, desfăcându-se singură. Bătrânul văzu pentru ultima oară trăsăturile atât de cunoscute. Şi iată că totul se prefăcu în cenuşă.

Domnul Mengs-senior se îndreptă cu hotărâre spre casa de bani. Broasca trosni. Mengs scoase o agendă minusculă. În ea îşi ţinea el toată contabilitatea. Mengs se aşează la masă, deschise agenda şi notă în partea stângă la „Venituri”:

Operaţia „Gheaţa de aur”... 21.500.000
iar la dreapta, la „Cheltuieli” scrise:
Ziua naşterii... 50.000
Întâmpinarea imbecililor din Oraşul Subteran... 500.000
Pentru James ...150.000
Lui Pratt... 100
Total... 700.100

„DNIEPR” SE ÎNTOARCE ÎN U.R.S.S.

Populaţia coloniilor de muncitori de pe

malul răsăritean al Insulei Severnaia Zemlia organiză un mare bal în onoarea echipajului vasului „Dniepr”. Clădirea cu etaj a clubului marinarilor strălucea de lumină. Fanfara cânta. Tinerii dansau. Din foaier se auzeau acordurile vesele ale unui acordeon: acolo se amuzau copiii în societatea ursuleţului alb şi pufos. Supercarga Valea Stah, aducându-şi aminte de tinereţe, venise între copii cu acordeonul şi cu „ursuleţul” ei poznaş, care, încântat de atenţia ce i se arăta, făcea tot felul de ghiduşii.

— Poftiţi, tovarăşi! Toată lumea la adunare! strigă cineva.

Toţi se grăbiră să intre în sala mare. Valea abia putu să scape de copii – aceştia nu-i dădură drumul până nu-şi lăsă ursuleţul şi până nu le făgădui că după şedinţă se va întoarce înapoi.

Reprezentanţii minerilor mulţumiră echipajului de pe „Dniepr” pentru proviziile, utilajul şi maşinile aduse la timp. Preşedintele comitetului vasului, Vasilii Bogatâriov, povesti tuturor despre noul aparat de zbor „Svietoliot”, minunata maşină care, în momente grele, îi venise lui „Dniepr” în ajutor, croindu-i drum printre

gheţuri aproape până la coloniile muncitoreşti. În sală, timp îndelungat, răsunară ovaţiile în cinstea savanţilor şi tehnicienilor sovietici.

În acel moment apăru în sală un matroz de pe spărgătorul de gheaţă. El se îndreptă în grabă spre scenă şi-i întinse căpitanului Lunatov un plic. Toate privirile urmăreau plicul. După ce-l deschise şi-l citi, căpitanul se adresă celor prezenţi:

— Tovarăşi! Am primit ordin să mă îndrept de urgenţă spre nord-vest. Mii de oameni se află pe gheata unei insule, într-o situaţie critică. Mâine dimineaţă, cel mai târziu, trebuie să fim plecaţi. Acum vă puteţi da seama, ce importanţă enormă reprezintă fiecare om, fiecare minut.

Toţi se oferiră să plece direct de la festivitate în port, să ajute la încărcarea cărbunilor.

Pe străzile largi ca nişte pieţe şi pe pieţele care arătau ca nişte locuri virane, începură să lunece luminile automobilelor. Din toate părţile soseau macarale uriaşe asemănătoare unor mastodonţi. „Dniepr” dădu glas sirenei, se apropie de chei şi deschise buncărele.

Valea îşi îmbracă scurta vătuită de-a dreptul peste rochia de bal şi trecu la locul ei de muncă:

— Vira! Ţine aşa! Încă puţin!

Începură să scârţâie cablurile, să huruie motoarele scripeţilor, să se mişte braţele macaralelor.

Până la orele şapte dimineaţa fura încărcate cinci mii trei sute tone de cărbune – cantitatea maxima pe care puteau s-o primească buncărele. Pe chei apăru fanfara – tinerii care până mai adineauri luau parte la încărcare lăsară lopeţile jos şi puseră mâna pe instrumente.

„Dniepr” părâsi cheiul, sirena sună în semn de salut şi pomi spre gura golfului. În urma lui se auzeau sunetele orchestrei şi strigătele de bun rămas ale prietenilor de pe chei.

Până la apa liberă de gheţuri „Dniepr” merse pe drumul croit la sosire, care încă nu se acoperise de o gheaţă prea groasă. Greutăţile îl aşteptau mai la nord, în locurile cu gheţuri compacte. Spre mirarea echipajului, însă, şi acolo găsi un drum larg, prin care puteau să treacă fără să micşoreze viteza.

Căpitanul Lunatov îşi dădu seama cine le deschisese calea şi îi expedie lui Solnţev o telegramă: „Mulţumesc pentru drumul pregătit. Peste trei zile vom îi la destinaţie”.

A treia zi, în faţa lui „Dniept” apărură contururile unei insule necunoscute. Ca un perete uriaş se ridicau gheţurile seculare, iar în gurile fiordurilor înotau aisberguri de curând formate. Munţi uriaşi de gheaţă veneau în întâmpinarea lui „Dniepr”.

După două ore matrozul de veghe anunţă:

— Lumini la provă!

De pe puntea de comandă se vedeau clar mii de siluete întunecate, care se agitau în jurul focurilor de pe mal. Lunatov dădu ordin ca sirena să fluiere în semn de salut. Auzind sirena, oamenii se repeziră pe gheaţa marină. „Dniepr” se opri la marginea ei.

Cel dintâi se urcă pe covertă Harry Gould şi se grăbi să ajungă pe punte ca să aranjeze cu căpitanul ordinea îmbarcării oamenilor. În cabina căpitanului întâlni doi inşi în halate şi cu tichii albe ca zăpada. Erau medicul Cuzma Cuzmici Nepokornâi şi bucătarul Pavel Ignatievici Proţenko.

Amândoi veniseră să raporteze că totul e gata pentru primirea pasagerilor: primul pregătise infirmeria, iar al doilea o masă gustoasă pentru cei eliberaţi. În câteva cuvinte îi povestiră lui Harry despre succesele lor, iar el le făgădui că primele clipe libere le va petrece alături de ei.

Pe toate opt scările lăsate până la gheaţă, oamenii începură să urce pe vapor. Erau înregistraţi, apoi deparazitaţi, treceau la examenul medical şi la urmă căpătau o masă substanţială

Harry nu se aştepta ca un vas ca „Dniepr” să poată primi atât de uşor şi repede miile de pasageri.

Apoi trimiseră radiograme către toate guvernele ţărilor care aveau cetăţeni printre eliberaţi. Comunicară de asemenea şi despre oamenii capturaţi de piraţi după terminarea războiului.

Lunatov comunică ultimele coordonate unde a fost văzut „Mafusail” şi preveni toate vasele ce circulau în mările Arcticei că acest vapor se foloseşte de semnalul, S.O.S. pentru a ataca piratereşte vasele care vin în ajutorul lui.

Şi încă o dată, peste pustietatea de

gheaţă, răsună glasul gros al sirenei – „Dniepr” îşi lua adio de la Insula Nenorocirilor.

Spărgătorul de gheaţă porni cu toată viteza.

Viaţa de pe vas reintră curând pe făgaşul ei obişnuit. „Dniepi” se îndrepta spre ţărmurile dragi, sovietice, spre casa.

Supercargo Valea Stah coborî în cabina ei. Nici n-apuca sa se spele, că cineva bătu încet în uşa…

— Intră…

Harry se aplecă şi intră. Fata lui strălucea de fericire.

— Bună ziua, Valea. Îmi pare nespus de bine că te văd.

— Chiar nespus? zâmbi Valea.

Harry scoase de sub masă ursuleţul şi-l luă în braţe

— El ce mai face? Cum o mai duce?

— Destul de bine, dar e tare obraznic. A ros piciorul mesei…

— Vai, vai, vai… Asta nu e bine! spunea Harry mângâind puiul de urs. Se poate, dragul meu… Mă faci de râs!

Ursuleţul căscă.

Harry făcu un timp, privind din când în

când spre Valea.

— Valea… spuse Harry, oftând adânc.

— Ce bine este făcută lumea…

— Da, foarte bine!

Harry tăcu iarăşi un timp şi mai îndelungat.

— Îţi place Arctica? o întrebă el în cele din urmă.

— Este foarte frumoasă.

Harry respiră adânc şi spuse hotărât:

— Eu m-am săturat până peste cap de ea, dar sunt fericit… în acel moment se auzi o sirenă…

— Trece un vapor! strigă Valea şi ieşi în fugă din cabină. Harry o urmă grăbit pe covertă. În faţa lor se zărea un vas murdar, acoperit de funingine. Probabil că maşinile nu-i funcţionau bine. Pe catarg cineva semnaliza cu fanioane…

— Semnalizează! exclamă Valea şi citi cu voce tare: „Am rămas fără cărbuni. Suntem în primejdie. Vă cerem ajutor”.

— Ăsta-i „Mafusail”! exclamă Harry.

— Aha, piratul? spuse tărăgănat Valea. Ne cunoaştem noi… „Dniepr” îşi văzu de drum.

Nu mai aveau provizii decât pentru trei

prânzuri... De aceea, echipajul de la maşini îşi dădea toată silinţa. „Dniepr” atinse viteza record de douăzeci şi cinci de noduri pe oră... Harry şi Valea stăteau la pupă şi priveau în depărtare, acolo unde într-o ceaţă albăstruie se pierdeau contururile munţilor de gheaţă.

— Vasăzică eşti fericit, Harry? întrebă Valea.

— Da, sunt. Înainte nu aveam prieteni, iar acum am atâţia... Solnţev, tatăl şi fiul, Ustin Petrovici, căpitanul Lunatov, Nadea, dumneata şi atâţia alţii.

— O să ai şi mai mulţi, zise Valea.

— Da, rosti cu încredere Harry. Astăzi am şi o patrie a mea, o patrie adevărată. Am să caut să fiu ca Raş, ca fiul lui, ca dumneata...

Valea strânse tare, bărbăteşte, mâna lui Harry. În urma vasului se întindea drumul înspumat. Soarele purpuriu atârna jos, deasupra mării.

În faţă se afla patria!

Sfârşit.

EDGAR ALLAN POE:

O POGORÂRE ÎN MAELSTROM

În româneşte de Ion Vinea

Ajunsesem pe creasta celei mai înalte stânci. Câteva minute, bătrânul păru prea istovit ca să poată vorbi.

— Nu e mult timp, spuse el într-un târziu, de când aş fi putut şi eu să-ţi fiu călăuză pe drumul ăsta, întocmai ca şi fiul meu cel mai mic. Dar am trecut acum trei ani printr-o încercare cum niciodată n-a mai trecut un muritor sau mai bine zis a fost o întâmplare căreia nimeni nu i-a mai supravieţuit ca s-o povestească; iar cele şase ceasuri de groază cumplită pe care le-am trăit mi-au zdruncinat şi sufletul, şi trupul. Mă crezi foarte bătrân, dar nu sunt chiar aşa. A fost de ajuns o singură zi – şi chiar mai puţin – ca părul ăsta din negru ca tăciunele să albească de tot, să-mi slăbească mădularele şi să mi se încordeze

aşa de tare nervii încât tremur la cea mai mică sforţare şi mă tem şi de umbra mea. Ştii dumneata că aproape nici nu mă pot uita în jos de pe stânca asta mică fără să-mi vină ameţeală?

„Stânca asta mică”, pe marginea căreia se tolănise în neştire, astfel că partea cea mai grea a trupului îi atârna în afară şi numai sprijinindu-şi cotul de muchiea ei alunecoasă se ţinea să nu cadă, „stânca asta mică” se înălţa, ca un povârniş nestăvilit şi abrupt de cremene întunecată şi lucioasă, cam cu o mie cinci sute, o mie şase sute de picioare deasupra sumedeniei de stânci de sub noi. În ruptul capului n-aş fi îndrăznit să mă apropii la câţiva paşi de marginea ei. Ca să spun drept eram atât de tulburat de poziţia primejdioasă a însoţitorului meu, încât căzui jos, cât eram de lung, mă agăţai de tufişurile din jurul meu şi nici nu mai îndrăznii să-mi ridic ochii la cer, străduindu-mă zadarnic să alung din mine gândul că înseşi temeliile muntelui erau primejduite de furia vânturilor. Mi-a trebuit multă vreme până să-mi adun minţile şi să-mi strunesc curajul ca să mă ridic să privesc în depărtare.

— Trebuie să te stăpâneşti, îmi spuse călăuza; fiindcă cu te-am adus aici ca să poţi vedea cât mai bine locurile unde s-a petrecut întâmplarea de care ţi-am vorbit şi ca să-ţi istorisesc toată păţania chiar aici, la faţa locului.

Ne aflăm acum, urmă el în felul lui tipicar şi care-l deosebea de altă lume, ne aflăm acum chiar pe coasta Norvegiei, la al 68-lea grad de latitudine, în marea provincie a Nordiandului şi în groaznicul ţinut Lofoten. Muntele pe a cărui culme ne aflam este înnoratul Helseggen. Acum, ridică-te puţin, ţine-te de iarba, dacă îţi vine ameţeala – aşa! – şi uită-te la mine, dincolo de cingătoarea de aburi de sub noi.

Mă uitai în jos, ameţit, şi descoperii o vasta întindere de ocean, ale cărui ape de cerneală m-au dus numaidecât cu gândul la acea „Mare Tenebrarum”, descrisă de geograful Nubian. Mintea omului nu-şi poate închipui o privelişte mai jalnică şi mai pustie. În stângă şi în dreapta, cât cuprindeai cu ochii, se întindea, ca nişte metereze ale lumii, un negru şir de groaznice şi înclinate stânci, a căror înfăţişare părea şi mai cernită în iureşul

talazurilor, ce-şi năpusteau asupra lor, până sus, crestele albe şi fantomatice, în urlete şi gemete de veci. Chiar în faţa promontoriului pe al cărui pisc ne aflam şi la o depărtare de cinci-şase mile în larg, se vedea o mică insulă pustie sau, mai bine zis, i se putea ghici aşezarea după clocotul sălbatic al valurilor care o acopereau. Cam la două mile mai aproape de coastă, se înălţa o altă insulă mai mică, cumplit de stearpă şi de prăpăstioasă şi înconjurată, din loc în loc, de grămezi de stânci întunecate.

Înfăţişarea oceanului, pe toată întinderea cuprinsă între insula cea mai depărtată şi ţărm avea ceva cu totul neobişnuit. Cu toate că dinspre coastă venea acum o suflare atât de năprasnică, încât un bric ce naviga în larg, cu terţarole dublate se afunda necontenit şi dispărea pe de-a-ntregul, această hulă nu era dintre cele obişnuite, ci, mai degrabă, un zbucium al apelor pe loc, zbucium aprig şi scurt, atât în bătaia vântului cât şi împotriva lui. Prea puţină spumă – afară numai de aceea din apropierea nemijlocită a stâncilor.

— Insula aceea mai depărtată, urmă bătrânul, norvegienii o numesc Vurrgh. Cea

de la jumătatea drumului este Moskoe. Cea cu o milă mai spre nord este Ambaaren. Mai încolo sunt Islesen, Hotholm, Keildhelm, Suarven şi cu Huckholm. Iar mai departe, înrre Moskoe Vunrgh, sunt Orterholm, Filmen, Sandflesen şi Stockholm. Astea sunt numele adevărate ale ăstor lacuri. De ce-o fi fost însă nevoie să le boteze pe fiecare, asta n-o putem înţelege nici eu, nici dumneata. Auzi ceva? Vezi cum se schimbă apa?

Eram cam de zece minute pe vârful muntelui Helseggen, pe care ne urcasem pornind dinăuntru, dinspre Lofoten, astel că nici n-am putut să zărim marea până ce nu ni s-a ivit deodată în faţa ochilor, când am ajuns pe culme. Pe când vorbea bătrânul, am desluşit un zgomot mare ce creştea treptat, asemenea mugetului unor cirezi nesfârşite de bivoli pe o câmpie din America, şi în aceeaşi clipă mi-am dat seama că ceea ce numesc marinarii „clocotul oceanului” se prefăcea repede într-un curent care se îndrepta către est. În timp ce mă uitam, puhoiul ajunse să aibă o iuţeală înspăimântătoare. Cu fiece clipă i se înteţea şi repeziciunea, şi năprasnica lui năpustire. În cinci minute, toată marea până

la Vurrgh a fost biciuită cu o furie nestăpânită, dar urletul cel mai grozav domnea mai ales între Moskoe şi coastă. Aici vasta matcă a valurilor era brăzdată şi tivită de mii de curenţi potrivnici, izbucnea deodată în zvârcoliri turbate gâfâind, clocotind, şuierând şi rotindu-se în nenumărate şi uriaşe vârtejuri, caro toate se învolburau şi se năpusteau spre răsărit cu o repeziciune pe care apele n-o mai ating în căderile lor nestăvilite.

După câteva clipe, priveliştea se schimbă cu desăvârşire. Fata mării se netezi, şi vâltorile pieriră rând pe rând, în timp ce se iveau trâmbe lungi de spumă acolo unde nu au fost văzute deloc mai înainte. În cele din urmă, aceste trâmbe de spumă, ce se întindeau până departe şi se contopeau între ele, luară şi ele mişcarea rotitoare a vârtejurilor care se îmblânziseră şi păru că din miezul lor ia naştere o altă viitoare, mai vastă. Deodată, pe neaşteptate, ea luă neîndoielnic şi vădit fiinţă, lărgindu-se într-un cerc de mai mult de o milă în diametru. Marginea vârtejului era tivită cu un brâu lat de spumă sclipitoare, dar din ea nicio părticică nu

aluneca în gura groaznicei pâlniii; pe dinăuntrul ei, atât cât puteai măsura cu ochii, era un perete de apă neted, lucios şi negru ca smoala, înclinat faţă de orizont cu un unghi de vreo patruzeci şi cinci de grade şi care se învârtea jur împrejur nebuneşte, cu o mişcare piezişă şi sfârâitoare, trimiţând în văzduh un glas înfiorător – şi răcnet, şi urlet totodată –, aşa cum n-a înălţat nicicând către cer măreaţa cascadă a Niagarei în zbuciumul prăbuşirii ei.

Muntele se cutremura până în temelii, iar stânca se zguduia. M-am aruncat cu faţa în jos şi, din cale afară de tulburat, m-am agăţat de iarba măruntă.

— Asta nu poate fi, spusei într-un târziu bătrânului, asta nu poate fi altceva decât vârtejul cei mare al Maelstromului.

— Aşa! se zice câteodată, rosti el. Noi, norvegienii, îl numim Moskoestrom, de la insula Moskoe, care e la jumătatea drumului.

Obişnuitele descrieri ale acestui vârtej nu mă pregătiseră defel pentru cele ce vedeam acum. Aceea a lui Ionas Ramus, care pare a fi cea mai amănunţită, nu poate da nici cea mai mică idee fie despre măreţia

priveliştii, fie despre grozăvia ei sau despre sentimentul sălbatic şi îmbătător de noutate, de care e copleşit orice privitor. Nu-mi dau seama din ce loc l-a văzut scriitorul de care e vorba şi nici la ce oră, dar n-a putut să fie nici pe furtună, nici de pe vârful Muntelui Helseggen. Sunt totuşi unele pasaje în descrierea lui care pot fi citate pentru amănuntele lor, deşi redau nespus de searbăd impresia făcută de priveliştea aceasta.

„Intre Lofoten şi Moskoe – spunea el –, adâncimea apei e între treizeci şi şase şi patruzeci de braţe, dar de partea cealaltă, spre Ver (Vurrgh), adâncimea ei scade, astfel că nu îngăduie trecerea unei corăbii fără s-o pună în primejdie de a fi izbită de stânci – lucru ce se întâmplă chiar şi pe vremea cea mai liniştită. Când vine fluxul, curentul se năpusteşte spre ţărm între Lofoten şi Moskoe, cu o iuţeală năprasnică, iar urletul revărsării sale vijelioase în mare de abia dacă e atins de cele mai puternice şi mai groaznice căderi de apă. Zgomotul se aude la depărtare de mai multe leghe, şi vârtejurile sau pâlniile sunt atât de largi şi de adânci, încât dacă o navă intră în raza

lui, este, fără doar şi poate, înghiţită şi târâtă în adânc, acolo fiind sfărâmată de stânci. Iar când apa se linişteşte, rămăşiţele sunt aduse la suprafaţă. Dar aceste răstimpuri de calm sunt numai pe vreme bună, între flux şi reflux, şi, după mai puţin de un sfert de oră, reîncepe treptat toată frământarea. Când curentul e mai puternic şi când furia lut e sporită de furtună, e primejdios să te apropii de el la mai puţin de o milă norvegiană. Bărci, iahturi şi corăbii au fost târâtă de el, fiindcă nu s-au ferit înainte de a ajungă în bătaia lui. Se mai întâmplă adesea ca balenele să se apropie prea mult de curent şi să fie covârşite de forţa lui; atunci e cu neputinţă de închipuit răcnetele şi mugetele lor în lupta fără nădejde de a se elibera. Un urs, odată, încercând să treacă înot de la Loloten la Moskoe, a fost înhăţat de curent şi dus la fund. Mormăitul lui înfiorător se putea auzi de pe coastă. Trunchiuri groase de brazi şi de pini, după ce au fost înghiţite de curent, ies iar la suprafaţă sfărâmate şi sfâşiate în aşa fel de parcă le-ar fi crescut ţepi. Aceasta dovedeşte cu prisosinţă că fundul e făcut din stânci ascuţite, printre care s-au

rostogolit încoace şi încolo. Curentul acesta ţine de fluxul şi refluxul mării, ale cărei ape cresc neschimbat din şase în şase ceasuri. În 1645, într-o duminică înainte de Lăsatul Secului, dis-de-dimineaţă a bântuit cu atâta vuiet şi mânie încât până şi pietrele caselor de pe coastă s-au prăbuşit la pământ.

Cât despre adâncimea apei, nu văd cum ar fi putut să fie măsurată în apropierea nemijlocită a vârtejului. Desigur că cele „patruzeci de braţe” se referă numai la partea canalului vecină cu ţărmul înspre Moskoe sau înspre Lofolen. Adâncimea în centrul lui Moskoegstrom trebuie să fie cu mult mai mare; şi privirea piezişă pe care o poţi arunca de pe cel mai înalt pisc al Muntelui Helseggsn în hăul vârtejului e cea mai bună dovadă a acestui fapt. Uitându-mă în jos de pe acest promontoriu, spre puhoaiele urlătoare ale iadului, nu puteam să nu zâmbesc de nevinovăţia cu care povesteşte prea-cinstitul Ionas Ramus istorioarele lui cu urşi şi balene ca un lucru de necrezut, când mie de fapt mi se părea de la sine înţeles că ajungând în puterea acestui sorb ucigător, cea mai mare navă de război din câte au fost vreodată, nu i-ar

putea ţine piept nici cât un fulg în furtună şi ar pieri cu totul într-o clipită.

Unele încercări de a explica fenomenul care mi se păruseră la citire mai vrednice de crezare – după cât îmi amintesc – luau acum o înfăţişare cu totul deosebită şi care nu mă mai mulţumea. Ideea îndeobşte recunoscută e că vârtejul acesta împreună cu alte trei mai mici dintre Insulele Ferroe „nu au altă pricină decât mişcarea valurilor, care se înalţă şi recad, la vremea fluxului şi a refluxului, ciocnindu-se de un rând de stânci şi brizanţi. Apele astfel stăvilite se reped ca o cataractă; şi cu cât se ridică mai sus mareea, cu atât mai adâncă îi este căderea; şi urmarea firească este un sorb sau un vârtej a cărui neasemuită putere de absorbire e îndeajuns de bine cunoscută din alte experienţe mai mărunte”. Acestea sunt cuvintele cuprinse în „Encyclopaedia Britannica”. Kircher şi alţii îşi închipuie că în centrul canalului Maelstromului se găseşte un abis care răzbate prin tot globul şi are ieşire într-un alt loc foarte îndepărtat – care s-a spus odată că ar fi cu siguranţă Golful Botnic. Părerea aceasta destul de naiva a fost singura cu care s-a împăcat

închipuirea mea în timp ce priveam; când i-am vorbit de ea călăuzei mele, am fost oarecum uimit să-l aud spunându-mi că el totuşi nu o împărtăşeşte, cu toate că, îndeobşte, ea e recunoscută de norvegieni. Cât despre ideea de mai sus, îmi mărturisi că nu e în stare să o înţeleagă, şi eu am fost cu totul de părerea lui fiindcă, oricât ar îi de convingătoare pe hârtie, pare ceva de neînţeles sau chiar absurd când e rostită printre tunetele abisului.

— Acum, că te-ai uitat bine la vârtej, îmi spuse bătrânul, dacă o iei de-a buşilea pe după o stâncă şi-ţi găseşti un loc ferit de vânt şi de zgomotul valurilor, am să-ţi istorisesc o întâmplare care o să te încredinţeze că ştiu şi eu ceva despre Moskoestrom.

M-am aşezat aşa cum dorea, iar el a început;

— Acum câtva timp, aveam dimpreună cu alţi doi fraţi al mei un barcaz de vreo şaptezeci de tone, echipat ca o goeletă, cu care ne duceam de obicei să pescuim printre insule, dincolo de Moskoe, în apropiere de Vurrgh. Se pescuieşte foarte bine printre vâltori, numai să ai destulă

îndrăzneală să le înfrunţi la momentul potrivit; dintre toţi pescarii de pe coasta Lofotenului, noi trei eram singurii care ne făceam mereu de lucru ieşind în larg la insule, aşa precum ţi-am spus. Grindurile de pescuit obişnuite sunt cu mult mai jos, înspre sud. Acolo poţi să prinzi peştele la orice oră şi fără prea mare primejdie, şi de asta părţile acelea sunt mai căutate. Totuşi aici, printre stânci, sunt anume locuri care dau peşte din felurile cele mai alese şi mult mai din belşug; aşa că noi prindeam într-o singură zi atât cât alţii, mai sfielnici în meserie, n-ar fi putut aduna nici într-o săptămână. De fapt era un fel de socoteală nebunească, în care ne puneam viaţa în primejdie, în loc să muncim, şi în care curajul ţinea loc de capital.

Ne adăposteam barcazul într-un golfuleţ la vreo cinci mile mai sus de aici şi, pe vreme bună, foloseam de obicei cele cincisprezece minute de acalmie dintre flux şi reflux ca să ne avântăm în canalul cel mare al curentului, departe de vârtej şi apoi să lăsăm ancora undeva, pe aproape de Ofterholm sau Sandflesen, unde vâltorile nu sunt atât de năprasnice ca în alte părţi.

Rămâneam aici îndeobşte până se linişteau iarăşi apele, când ridicam ancora şi porneam spre casă. Nu ieşeam în mare pentru isprava asta decât cu vânt potrivit din coastă şi la plecare, şi la sosire – un vânt de care să fim siguri că nu cade înainte de întoarcerea noastră – şi rareori dădeam greş în această privinţă. Numai de două ori în şase ani. Am fost siliţi să stăm toată noaptea la ancoră, din pricina unui calm plat, care e într-adevăr un lucru rar pe meleagurile acestea, şi odată am fost nevoiţi să stăm prin grinduri muritori de foame, aproape o săptămână întreagă, din pricina vântului care a început să bată puţin după ce am ajuns acolo şi care a răscolit canalul atât de rău, că nu ne-am mai putut gândi să-l trecem. În acea împrejurare, vâltorile ne năpusteau, rotindu-ne atât de năprasnic, încât, în cele din urmă, ni s-a stricat şi ancora şi a trebuit s-o virăm, şi orice am fi făcut, am fi fost târâţi în larg dacă nu se întâmpla să fim împinşi într-unul din nenumăraţii curenţi, care azi sunt şi mâine nu-s, şi care ne-a abătut spre Filmen, la adăpost de vânt, unde, din fericire, am putut să ancorăm.

Nu-ţi mai spun nici a zecea parte din greutăţile pe care le-am îndurat pe „grinduri” – un loc râu, în care, chiar şi pe vreme buna nu trebuie să te bagi, dar totdeauna găseam un mijloc ca să fugim de gheara Maelstromului fără să păţim nimic, cu toate că am fost uneori cu sufletul la gură când s-a întâmplat să fim cu un minut prea devreme sau prea târziu faţă de acalmia dintre flux şi reflux. Uneori vântul nu era aşa de puternic cum ni se păruse nouă la plecare, şi atunci mergeam mai încet decât am fi dorit, şi curentul nu ne lăsa să ne cârmim barca. Fratele meu cel mare avea un fecior de optsprezece ani. Aveam şi eu doi băieţi zdraveni. Ne-ar fi prins bine în astfel de împrejurări – fie la rame, fie mai apoi la pescuit – dar oricum, cu toate că noi înfruntam primejdia, nu ne lăsa inima să-i expunem şi pe cei tineri, fiindcă, la urma urmei, e lucru ştiut, era primejdie de moarte – iată adevărul.

Peste câteva zile se împlinesc trei ani de când s-au întâmplat cele ce-ţi povestesc. Era în a zecea zi a lunii iulie 18… – zi pe care oamenii de prin partea locului n-au s-o uite niciodată, fiindcă atunci a bântuit cea

mai groaznică furtună care ne-a venit din cer vreodată. Şi totuşi, toată dimineaţa şi chiar până târziu după-amiază, adiase un vânticel uşor şi potrivit dinspre sud-vest; soarele strălucea cu tot dinadinsul, astfel că nici cel mai bătrân marinar dintre noi nu ar fi putut prevedea cele ce aveau să urmeze.

Noi trei, adică cei doi fraţi ai mei şi cu mine, am trecut printre insule pe la orele două după-amiază şi în curând ne-am umplut barcazul cu peşte de soiul cel mai bun, care, ne-am dat cu toţii seama, era în acea zi mai din belşug ca niciodată. După ceasul meu era tocmai şapte când am ridicat ancora şi am luat-o spre casă în aşa fel ca să trecem partea cea mai grea a curentului în vremea acalmiei, care ştiam că o să fie la opt.

Am pornit cu un vânt bun din tribord, am plutit o bucată de vreme cu mare iuţeală şi nici nu ne gândeam la vreo primejdie, fiindcă, într-adevăr, nu ni se părea că avem de ce să ne temem. Deodată am fost împinşi înapoi de o răbufnire de vânt dinspre Helseggen. Era ceva cu totul neobişnuit, ceva ce nu ni se întâmplase niciodată şi m-am simţit niţel îngrijorat, fără să prea ştiu

de ce. Am pus barca în vânt, dar n-am putut ţine drumul spre vârtejuri şi eram tocmai să propun să ne întoarcem la ancoră, când privind înapoi am văzut un nor ciudat arămiu care acoperea tot orizontul şi care creştea cu o repeziciune uluitoare.

Între timp, briza care ne purtase a căzut şi ne-am pomenit în calm plat, iar curenţii ne împingeau de colo până colo. Totuşi această stare de lucruri a durat prea puţin, ca să ne dea răgaz să gândim. În mai puţin de un minut, furtuna se abătu asupra noastră, în mai puţin de două minute, cerul se acoperi în întregime şi s-a făcut deodată atât de întuneric că nici nu ne mai vedeam unul pe altul în barcă, printre stropii de spumă care ne loveau.

Nici nu încerc să-ţi descriu uraganul care a bântuit atunci; ar fi o nebunie. Nici cel mai bătrân lup de mare din toată Norvegia n-a mai trecut prin aşa ceva: strânsesem pânzele mai înainte de a ne fi înhăţat furtuna. Dar la cea dintâi răbufnire, amândouă catargele au fost smulse peste bord, de parcă ar fi fost tăiate, arborele cel mare târând cu el şi pe fratele meu mai mic, care, ca să fie mai sigur, să agăţase de el.

Acum, barca noastră era ca un fulg, cel mai uşor ce fusese vreodată pe ape. Avea o punte netedă ca în palmă, afară de un mic tambuchiu la pupă şi de obicei noi închideam tambuchiul ăsta când trebuia să trecem prin Strom, ca o măsură de prevedere împotriva mării în clocot. Dar în împrejurarea de faţă ne-am fi înecat numaidecât, căci vreme de câteva clipe am fost scufundaţi de-a binelea. Nu pot spune cum de a scăpat fratele meu mai mare din prăpădul ăsta, fiindcă nu am avut niciodată prilejul să mă lămuresc. Cât despre mine, de îndată ce dădui drumul arborelui trinchet, mă aruncai lat pe punte cu picioarele sprijinite în parapetul îngust al prorei, cu mâinile încleştate de un tachet de la piciorul trinchetului. Doar un îndemn lăuntric m-a împins să fac asta – şi era fără îndoială cel mai bun lucru de făcut – căci eram prea tulburat ca să pot cugeta. După cum am spus, vreme de câteva clipe, am fost cu totul potopiţi, şi în tot răstimpul acesta îmi ţinui răsuflarea şi mă agăţai de tachet. Când n-am mai putut îndura, m-am ridicat în genunchi, ţinându-mă zdravăn cu mâinile şi mi-am scos afară capul. Chiar în

clipa aceea, mica noastră navă s-a scuturat ca un câine care iese din apă şi, în felul acesta, s-a înălţat niţel deasupra valurilor. Tocmai încercam să lupt cu buimăceala, care mă cuprinsese, şi să-mi vin în fire, când, deodată, simţii că mă apucă cineva de braţ. Era fratele meu mai mare, şi inima îmi tresări de bucurie, fiindcă eram sigur că fusese târât peste bord; dar în clipa următoare, bucuria asta se prefăcu în groază, căci îşi lipi gura de urechea mea şi-mi răcni un singur cuvânt: „Moskoestrom!”

Nimeni nu va şti niciodată ce-am simţit eu în clipa aceea. M-am cutremurat din creştet până-n tălpi, de parcă m-ar fi scuturat cele mai năprasnice friguri. Ştiam destul de bine ce voia el să spună cu această singură vorbă, ştiam ce dorea el să mă facă să înţeleg. Vântul care ne purta acum ne ducea drept înspre vârtejul Stromului, şi nimic nu ne mai putea mântui.

Îţi dai seama că atunci când treceam prin canalul Stromului chiar şi pe vremea cea mai bună ocoleam vârtejul pe departe; de altfel trebuia să aşteptăm şi să fim cu luare aminte să prindem acalmia, dar acum ne repezeam de-a dreptul în prăpastie şi

încă pe o furtună ca asta! Fără doar şi poate – mă gândeam eu – o să ajungem acolo în vremea acalmiei şi mai aveam deci niţică speranţă. Dar în clipa următoare, mă blestemam că pot fi atât de nesocotit încât să mai trag nădejde. Ştiam prea bine că eram pierduţi, chiar de am fi fost pe o navă cu nouăzeci de tunuri.

Între timp, furia dintâi a furtunii se potolise sau poate că nu o mai simţeam, fugind în faţa ei, dar orişicum, apele, care la început erau stăpânite de vânt şi se întindeau netede şi spumegânde, se ridicau acum în valuri cât munţii de înalte. Şi pe cer se întâmplase o schimbare ciudată. Împrejurul nostru, în orişice parte, era negru ca smoala, dar chiar deasupra noastră se ivi deodată un petic rotund de cer senin, atât de senin cum nu mi-a mai fost dat să văd – de un albastru închis şi cald, şi prin el scânteia luna plină cu o strălucire pe care nu i-o cunoscusem niciodată. Lumina totul în jurul nostru până în cele mai mici amănunte dar – doamne sfinte! – ce privelişte i-a fost dat să lumineze.

Încercai atunci o dată sau de două ori să

vorbesc cu fratele meu, dar zgomotul, fără să înţeleg de ce, crescuse în aşa măsură, că n-am putut să-l fac să audă niciun cuvânt, cu toate că răcneam în urechea lui, ridicând glasul cât mai tare. Clătină atunci din cap palid ca un mort şi-şi ridică un deget, ca şi cum ar fi spus: „Ascultă!”. La început nu m-am putut dumiri ce vrea să spună, dar, deodată, îmi fulgeră prin minte un gând îngrozitor. Scosei ceasul din buzunar. Stătuse. La lumina lunii, mă uitai la cadran şi, zvârlindu-l departe în ocean, am izbucnit în lacrimi. Se oprise la şapte! Trecuse răstimpul de acalmie, şi vârtejul marelui curent marin se dezlănţuise cu întreaga lui furie.

Când o corabie bine construită, bine echipată şi nu prea încărcată se află în largul mării, pe un vânt puternic, valurile totdeauna parcă izbucnesc de dedesubtul ei. E un lucru de neînţeles pentru un om de pe uscat; e ceea ce se numeşte în termeni marinăreşti „a încăleca pe val”. Încălecasem deci cu multă sprinteneală pe val, dar acum ne-am pomenit cu un talaz uriaş care, luându-ne din urmă, ne înălţă cu el sus, până la cer. N-am crezut niciodată că un val

se poate ridica atât de sus. Apoi ne-am pogorât până jos lunecând rotund şi dându-ne afund, că mi-a venit ameţeală şi leşin, ca şi cum m-aş fi prăbuşit în vis de pe vârful unui munte înalt. Dar pe când eram sus, am aruncat o repede ochire împrejur şi această singură ochire mi-a fost de ajuns. Într-o clipă îmi dădui seama de poziţia noastră, întocmai. Vârtejul Moskoestrom era drept în faţă, la un sfert de milă, dar nu semăna cu Moskoestromul de toate zilele, cum nu seamănă vârtejul pe care-i vezi acum cu bulboanele de la scocul morii. Dacă n-aş fi ştiut unde ne aflăm şi la ce ne putem aştepta, n-aş fi recunoscut câtuşi de puţin locurile. Aşa cum se arăta, am închis ochii, fără de voie, îngrozit. Pleoapele mi se lipiră, ca într-un spasm

N-au trecut mai mult de două minute, când, deodată, simţii că valurile se potolesc şi că suntem învăluiţi în spumă. Corabia a virat pe neaşteptate la babord şi apoi s-a năpustit în noua direcţie ca un fulger. În aceeaşi clipă, urletul asurzitor al apei s-a pierdut cu totul într-un fel de ţipăt ascuţit, un sunet de care ţi-ai putea da seama închipuindu-ţi supapele câtorva mii de

vapoare care şi-ar slobozi aburii toate deodată. Ne găseam atunci în brâul clocotitor de spumă care mărgineşte totdeauna vârtejul. Mă gândeam desigur că minuta următoare o să ne scufunde în abis, înăuntrul căruia nu puteam vedea prea lămurit din pricina uluitoarei iuţeli care ne împingea înainte. Barca nu părea câtuşi de puţin că se scufundă în apă, ci numai că zboară, ca o băşică de aer, la faţa vâltorii. La tribord aveam vârtejul, iar la babord se întindea largul oceanului pe care-l părăsisem, se înălţa între noi şi zare ca un zid zbuciumat şi înalt.

Ar putea să pară ciudat, dar acum, că eram chiar în gura prăpastiei eram mai liniştit decât atunci când abia ne apropiam de ea. După ce pierdusem orice nădejde, mă dezbărasem aproape cu totul de groaza care mă făcuse neom. Pesemne că deznădejdea îmi încordase nervii.

S-ar putea crede că mă laud, dar ceea ce-ţi spun eu e adevărul curat: am prins a cugeta ce minunat ar fi să mori în telul acesta şi ce nerozie e din parte-mi să mă gândesc la ceva atât de mărunt ca viaţa mea, faţă de o atât de măreaţă înfăţişare a

puterii dumnezeieşti. Cred că am roşit de ruşine când mi-a trecut gândul acesta prin minte. După un răstimp, am fost stăpânit de cea mai vie curiozitate în ce priveşte vârtejul. Simţeam fără doar şi poate o dorinţă să-i cercetez adâncurile, chiar cu preţul jertfei pe care urma s-o fac; şi cea mai mare durere era că nu am să fiu niciodată în stare să povestesc vechilor mei tovarăşi de pe ţărm despre tainele pe care la voi pătrunde. Fără îndoială că era foarte curios ca astfel de închipuiri năzdrăvane să treacă prin capul cuiva care se afla într-o asemenea primejdie – şi m-am gândit adesea că târcoalele bărcii în jurul vâltorii mă cam făcuseră să-mi pierd minţile.

Mai era o împrejurare care m-a ajutat să-mi vin în fire, şi anume faptul că vântul încetase să mai bată; şi nu ne mai putea ajunge în starea noastră de-acum, fiindcă, aşa cum ai văzut şi dumneata, brâul de spumă e cu mult mai jos decât nivelul întregului ocean, şi acesta din urmă se ridica deasupra noastră, ca o creastă de munte uriaş şi negru. Dacă n-ai fost niciodată în mare pe o furtună puternică, nu poţi să-ţi dai seama cât de tare te

buimăceşte vântul şi împroşcările de spumă. Orbesc, te asurzesc şi te sugrumă, luându-ţi orice putinţă de faptă şi gândire. Dar scăpasem acum în mare măsură de acesta neajunsuri, aşa cum în temniţă se îngăduie ucigaşilor condamnaţi la moarte unele mici hatâruri, care le erau oprite cât nu li se rostise încă osânda.

Nu pot să spun de câte ori ne-am învârtit în acel brâu de ape. De aproape o oră goneam jur împrejur; mai mult zburând decât plutind. Pătrundeam din ce în ce mai adânc în inima vârtejului şi mai aproape, tot mai aproape, de groaznicul lui povârniş, dinăuntru. În răstimpul acesta, nu slăbisem din mâini tachetul. Fratele meu era la pupă, ţinându-se de un butoiaş de apă gol, care fusese legat zdravăn sub habitaclu. Era singurul lucru de pe punte care nu fusese măturat peste bord, când furtuna se abătuse asupră-ne prima oară. Când ne apropiarăm de marginea puţului, el lăsă butoiul şi se îndreptă spre tachet, de pe care, în groaza lui de moarte, se străduia să-mi descleşteze mâinile, acesta nefiind destul de mare ca să poată fi bine înşfăcat de amândoi. Niciodată n-am simţit o durere

mai adâncă decât în clipa când l-am văzut că încearcă o asemenea faptă, cu toate că îmi dădeam seama că nu era în toate minţile când o săvârşea; spaima şi nu altceva făcuse din el un nebun furios. Nu m-am gândit totuşi să mă iau la întrecere cu el. Ştiam că e tot una care dintre noi îl apucă, astfel că i-am lăsat lui tachetul şi m-am dus la butoiaşul de la pupă. Nu mi-a fost prea greu s-ajung acolo, căci barcazul zbura jur împrejur cu destulă tărie şi drept pe chilă, împins doar încoace şi încolo de uriaşele rotocoale şi bulboane ale vârtejului.

De abia mă adăpostisem bine în locul meu cel nou, când deodată, ne-am aplecat cumplit la tribord şi ne-am năpustit orbeşte în abis. Am şoptit în grabă o rugăciune către Dumnezeu şi am crezut că totul s-a sfârşit. Simţind iureşul ameţitor al coborâşului, m-am încleştat dintr-o dată mai tare de butoiaş şi am închis ochii. Vreme de câteva clipe n-am îndrăznit să-i mai deschid, căci aşteptam pe dată prăpădul şi mă minunam că nu mă aflu încă în luptă de moarte cu apele. Dar clipă după clipă trecea, şi eu eram încă în viaţă. Impresia de cădere încetase, şi mişcarea corăbiei

semăna cu cea de mai înainte din brâul de spume, cu deosebirea că acum eram mai aplecaţi pe o coastă. Am prins curaj şi m-am uitat încă o dată la privelişte.

N-am să uit niciodată fiorii de spaimă, de groază şi de admiraţie ce m-au străbătut când am privit în jurul meu. Barca părea că stă agăţată printr-o vrajă la jumătatea drumului, pe fata lăuntrică a unei pâlnii de o mărime uriaşă şi nespus de adâncă, ai cărei pereţi cu totul netezi ar fi părut de abanos, de n-ar fi fost iuţeala cumplită cu care se roteau şi lumina strălucitoare şi groaznică pe care o răsfrângeau, atunci când, din ochiul deschis între nori, – de care ţi-am mai spus – razele lunii pline se revărsau într-un şuvoi de aur şi de slavă pe muchiile negre, departe, până în tainiţele de nepătruns ale abisului.

La început am fost mult prea tulburat, ca să-mi pot da seama lămurit de ceva. O izbucnire fără de margini şi de o cumplită măreţie a fost singurul lucru pe care l-am văzut. Totuşi, când mi-am venit puţin în fire, mi-am aruncat ochii fără voie în jos. Din pricina felului cum barca noastră atârna pe suprafaţa înclinată a vârtejului puteam privi

în partea asta nestingherit. Era dreaptă pe chilă, adică puntea ei făcea un plan paralel cu cel al apei, dar aceasta avea o înclinare de mai mult de patruzeci şi cinci de grade, astfel că părea că stăm pe o coastă. Cu toate acestea, nu se putea să nu-mi dau seama că nu mi-era mult mai greu să mă ţin şi să mă sprijin în această poziţie decât dacă ar fi fost vorba de un plan orizontal. Asta se datora, pesemne, vitezei cu care ne învârteam.

Razele lunii păreau că cercetează până şi străfundul adâncului abis; nu puteam însă zări nimic desluşit din pricina ceţii dese ce învăluia totul şi deasupra căreia se desfăşura un minunat curcubeu, ca acea punte îngustă şi şubredă, despre care spun musulmanii că ar fi singura cale între timp şi veşnicie. Ceaţa sau spuma aceasta se datora fără îndoială înaltelor ziduri care se întâlneau la capătul de jos al pâlniei şi se izbeau între ele. Dar urletul care din negură se ridica spre ceruri, eu nu mă încumet să-l descriu.

Lunecând mai întâi de pe brâul de spume în prăpastie, ne-am dus la o mare depărtare pe povârniş. Dar de-aici înainte,

coborârea noastră nu s-a potrivit câtuşi de puţin cu începutul. Jur împrejur ne învârteam; dar nu cu o mişcare regulată, ci în salturi şi volte ameţitoare care ne repezeau uneori doar la vreo sută de yarzi, iar alteori pe aproape toată roata vârtejului. Cu fiece rotire coboram tot mai mult în abis, coborâre înceată, dar foarte vădită.

Uitându-mă mai departe pe nemărginitul deşert al apelor de abanos ce ne purtau, mi-am dat seama că barca noastră nu era singurul lucru ce căzuse în îmbrăţişarea vârtejului. Deasupra şi dedesubtul nostru se vedeau sfărâmături de nave, bucăţi mari de cherestea, trunchiuri de copaci şi alte lucruri mai mărunte, ca mobile de casă, lăzi sparte, butoaie şi bârne. Ţi-am mai povestit despre felul cum spaima mea dinţii se prefăcuse într-o curiozitate nefirească. Ea părea că sporeşte pe măsură ce mă apropiam mai mult de groaznicul meu sfârşit. Începui acum să cercetez cu o ciudată luare-aminte nenumăratele lucruri ce pluteau în preajma noastră.

Trebuie să-mi fi ieşit din minţi, căci pentru mine era un fel de petrecere să stau şi să socotesc cu ce iuţeală se prăvăleau

diferitele lucruri în hăul de spumă. Desigur, bradul ăsta – m-am pomenit spunând deodată – o să facă el cel dintâi groaznicul salt şi o să piară! Dar am fost dezamăgit când am văzut că sfărâmăturile unei corăbii olandeze i-au luat-o înainte şi au ajuns la fund mai devreme. Într-un târziu, după ce făcusem mai multe preziceri de acest fel şi fusesem mereu dezamăgit, faptul acesta, că socoteala mea a tot dat greş, îmi dădu de gândit şi mă făcu să tremur din tot trupul, în timp ce inima porni din nou să-mi bată cu putere.

Dar nu o spaimă nouă mă tulbura aşa, ci zorile unei speranţe şi mai răscolitoare. O speranţă care răsărea în mine, parte din amintire, parte din observaţiile mele din clipa de faţă. M-am dus cu gândul la rămăşiţele plutitoare, atât de felurite, semănate pe toată coasta Lofotenului şi care au fost sorbite şi apoi respinse departe de Moskoestrom. Mai toate erau sfărâmate într-un chip nemaipomenit, sfârtecate şi zdrobite în aşa fel de parcă ar fi fost pline de aşchii, dar mi-am adus aminte lămurit că unele dintre ele nu arătau deloc vătămate. Nu-mi puteam da seama de această

deosebire decât presupunând că bucăţile sfărâmate erau cele ce fuseseră cu totul sorbite, iar celelalte intraseră în vârtej într-un răstimp târziu al mareei sau pogorâseră, din cine ştie ce pricină, atât de încet după ce intraseră, încât n-au apucat să ajungă la fund, înainte de întoarcerea fie a fluxului, fie a refluxului. M-am gândit că ar fi cu putinţă ca în această împrejurare ele să fie din nou rostogolite la nivelul oceanului, fără a împărtăşi soarta celor ce-au pătruns mai devreme sau au fost înghiţite mai repede.

Totodată am mai făcut şi trei observaţii însemnate. Prima a fost că, îndeobşte, cu cât un lucru era mai mare cu atât cobora mai repede; cea de-a doua, că între două mase de mărime egală, una sferică şi cealaltă de o formă oarecare, viteza la coborâre a celei sferice era mai mare; a treia, că între două mase de volum egal, una cilindrică şi cealaltă de o formă oarecare, cilindrul era absorbit cel mai încet. De-atunci, de când am scăpat, am stat de mai multe ori de vorbă în privinţa asta cu un bătrân dascăl de la noi şi de la el am învăţat să folosesc cuvintele cilindru şi sferă. Mi-a explicat, deşi eu am uitat explicaţia, că ceea

ce văzusem eu era, de fapt, urmarea firească a formei epavelor plutitoare. Şi mi-a arătat cum se face că un cilindru, rotindu-se într-un vârtej, se împotriveşte mai tare sorbirii lui şi e mai anevoie tras la fund decât alt corp de aceeaşi mărime, dar de orice altă formă[8]

Un fapt tulburător întărea şi mai mult aceste observaţii şi nu-mi dădea pace până nu le adeveream, şi anume că la fiecare rotire a noastă treceam pe lângă ceva ce semăna a butoi sau pe lângă verga sau catargul unei corăbii şi că între timp multe dintre aceste lucruri care fuseseră la acelaşi nivel cu noi, când mi-am aruncat prima oară ochii asupra minunăţiilor vârtejului, erau acum cu mult deasupra noastră şi păreau că s-au clintit prea puţin de pe locul lor de la început.

Nu am stat multă vreme la îndoială. Am hotărât să mă leg zdravăn de butoiul pe care-l strângeam în braţe, să-l desfac de lângă habitaclu, de care era prins, şi să mă arunc împreună cu el în mare. Am atras atenţia fratelui meu prin semne, arătând spre butoaiele care pluteau în apropierea

8 Vezi Archimedes: "De incidentibus în fluido"

noastră, şi am făcut tot ce-mi sta în putinţă să-l fac să priceapă ce aveam de gând. În cele din urmă, am crezut că a înţeles ce urmăream, dar, fie că o fi înţeles sau nu, a dat din cap cu deznădejde şi n-a vrut să se urnească de la locul lui de lângă tachet. Mi-era cu neputinţă să ajung până la el; împrejurările nu-mi mai îngăduiau niciun răgaz; şi astfel, după o luptă cruntă, cu mine însumi, m-am hotărât să-l las în voia sorţii; m-am legat bine de butoi cu ajutorul frânghiilor care-l prinseseră de habitaclu şi, fără să mai preget nicio clipă, m-am aruncat cu el în mare.

Urmarea a fost întocmai cum nădăjduisem. Eu însumi fiind acela care-ţi istorisesc toate astea, precum vezi, am scăpat cu bine. Şi pentru că ai şi aflat în ce fel s-a înfăptuit scăparea mea şi eşti aşadar în măsură să ştii de mai înainte tot ce-aş mai avea să-ţi spun, am să închei cât mai degrabă povestirea mea.

Nu trecuse un ceas de când părăsisem vasul, când, după ce acesta coborâse la o mare depărtare sub mine, făcu trei sau patru năprasnice rotiri la rând şi, ducând cu sine pe scumpul meu frate, se năpusti

deodată orbeşte în hăul de spume, pe veci. Butoiul de care eram legat se lăsase niţel mai jos de jumătatea distantei dintre fundul vâltorii şi locul unde sărisem peste bord, când se întâmplă o mare schimbare în înfăţişarea vârtejului. Pereţii povârniţi ai uriaşei pâlnii se făceau din clipă în clipă mai puţin piezişi. Treptat, rotirile sorbului se domoliră. Spumele şi curcubeul pieriră pe nesimţite, şi fundul genunii păru că se ridică încet.

Cerul era senin, vântul căzuse, şi luna plină pogora strălucitoare spre apus, când mi-am venit în fire pe apele oceanului, drept în faţa coastei de la Lofoten şi niţel mai sus pe locul pe care fusese odată vârtejul lui Moskoestrom. Era tocmai în ceasul de acalmie, dar după uragan, marea mai ridica încă talazuri înalte ca munţii. Eram purtat cu o iuţeală năprasnică în puhoiul marelui curent şi în câteva clipe am fost zvârlit la mal, pe grindurile pescarilor. O barcă m-a cules de acolo, sleit de oboseală şi fără de glas. Acum, că primejdia trecuse, eram mut din pricina grozăviilor îndurate. Cei ce m-au ridicat pe bord erau vechii mei prieteni şi tovarăşi de toate zilele, care însă nu m-au

recunoscut, cum n-ar fi putut recunoaşte un călător întors din lumea duhurilor. Părul meu, din negru ca pana corbului cum fusese în ajun, albise de tot, aşa cum îl vezi acum. Ei mai spuneau că toată înfăţişarea şi felul meu de a fi se schimbaseră. Le-am istorisit povestea mea, însă n-au vrut s-o creadă. Acum ţi-o spun şi dumitale, dar nu prea trag nădejde că o să-i dai mai multă crezare decât i-au dat pescarii şugubeţi din Lofoten.

(Din culegerea de povestiri care vor apărea în Editura de stat pentru literatură şi artă.)